

MATJAŽ BIZJAK

SREDNJEVEŠKE RAČUNSKÉ KNJIGE ZA SLOVENIJO **1**

Deželnoknežji
obračuni za
Kranjsko
(*Landesfürstliche
abrechnungen
für Krain*)

1436–1448

THESAURUS MEMORIAE

FONTES 12

SREDNJEVEŠKE RAČUNSKÉ KNJIGE ZA SLOVENIJO

1

Matjaž Bizjak

DEŽELNOKNEŽJI OBRAČUNI ZA KRANJSKO

(Landesfürstliche Abrechnungen für Krain)

1436–1448



THESAURUS MEMORIAE

Fontes 12

SREDNJEVEŠKE RAČUNSKE KNJIGE ZA SLOVENIJO 1

Matjaž Bizjak

DEŽELNOKNEŽJI OBRAČUNI ZA KRANJSKO

(Landesfürstliche Abrechnungen für Krain)

1436–1448

Uredniki zbirke Boris Golec, Katarina Keber, Miha Kosi

Recenzenta Tomaž Lazar, Peter Štih

Uredil Miha Kosi

Jezikovni pregled Ana Peklenik

Oblikovanje Brane Vidmar

Prelom Matjaž Bizjak

Fotografije Marko Zaplatil

Izdajatelj Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU

Za izdajatelja Petra Svolfšak

Založnik Založba ZRC, ZRC SAZU

Za založnika Oto Luthar

Glavni urednik založbe Aleš Pogačnik

Tisk Cicero Begunje, d. o. o.

Naklada 200

Prva izdaja, prvi natis

© 2016, Založba ZRC, Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU

Izid knjige sta finančno podprla Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije na razpisu za znanstvene monografije v letu 2016 in Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU.

Digitalna verzija (pdf) je pod pogoji licence <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/> prosto dostopna: <https://doi.org/10.3986/9789610504245>.

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

930.253(497.4)"14":657.32

BIZJAK, Matjaž, 1971-

Srednjeveške računske knjige za Slovenijo. 1, Deželnoknežji obračuni za Kranjsko = (Landesfürstliche Abrechnungen für Krain) : 1436-1448 / Bizjak Matjaž ; [izdajatelj] Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Založba ZRC, 2016. - (Thesaurus memoriae. Fontes, ISSN 2232-3422 ; 12)

ISBN 978-961-254-948-0

THESAURUS MEMORIAE
FONTES 12

SREDNJEVEŠKE RAČUNSKÉ KNJIGE ZA SLOVENIJO

1

DEŽELNOKNEŽJI OBRAČUNI ZA KRANJSKO
(LANDESFÜRSTLICHE ABRECHNUNGEN FÜR KRAIN)

1436–1448

MATJAŽ BIZJAK

ZGODOVINSKI INŠTITUT MILKA KOSA ZRC SAZU

LJUBLJANA 2016

KAZALO

<i>Predgovor</i>	7
UVOD	9
VIRI IN LITERATURA.....	11
A) Arhivski viri	11
B) Objavljeni viri	12
C) Literatura	15
ROKOPISA.....	21
A) ARS, AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/1	21
B) ARS, AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/2	21
TERITORIALNO-POSESTNI RAZVOJ HABSBUŠKE DEŽELNOKNEŽJE POSESTI NA KRANJSKEM IN V ISTRI	24
SISTEM UPRAVE POSESTI.....	38
ČAS IN OKOLIŠČINE NASTANKA KRANJSKIH DEŽELNOKNEŽJIH OBRAČUNOV	42
VSEBINA IN ZGRADBA ROKOPISOV	46
MERE IN DENAR	49
A) Mere	49
B) Denar	52
EDICIJSKA NAČELA	54
EDICIJA	57
ROKOPIS A	59
Kamnik – Zgornji grad 1437–1439	61
Kamnik – deželno sodišče 1436–1438	64
Kostanjevica – Raka 1437–1439	73
Kostanjevica – Vivodina 1437–1439	77
Kostanjevica – deželno sodišče 1437–1438	81
Kostanjevica – deželno sodišče 1438–1439	82
Kostanjevica – gospostvo 1437–1439	83
Goričane 1437–1439	89
Višnja Gora 1436–1439	93
Novo mesto – deželno sodišče 1437–1438	98
Pazin 1437–1439	100
Vranja 1437–1439	104
Gamberk 1436–1439	106
Ig 1437–1439	110
Završje 1437–1439	113

Štatenberk 1438–1439	119
ROKOPIS B	123
Kamnik – Zgornji grad 1445–1447	125
Kamnik – deželno sodišče 1442–1443	128
Hošperk 1445–1446	134
Trst 1444–1446	135
Gamberk 1446–1447	137
Hošperk 1444–1445	140
Gamberk 1442–1446	142
Gamberk 1447–1448	147
DODATKI	149
IMENSKO KAZALO	149
STVARNO KAZALO	162
SLIKOVNE PRILOGE	173

Predgovor

Prvi osnutek rokopisa pričujoče knjige, in sicer niti ne tako groba transkripcija obeh tu objavljenih knjig obračunov, je nastal daljnega leta 1998. Razlogov, da je moral čakati na boljše čase skoraj dve desetletji, ni lahko pojasniti. Šlo je za kombinacijo sprva študijskih, potem pa vedno obsežnejših delovnih obveznosti, usmerjanja fokusa na druga raziskovalna področja, in pa dejstva, da po dokončanju disertacije, ki je v mnogih ozirih izčrpala izpovednost omenjenih računskih knjig – poleg tega pa tudi vseh ostalih ohranjenih za slovensko ozemlje iz obdobja srednjega veka – le-ti nekako nista več (vsaj na prvi pogled) ponujali dovoljšnega raziskovalnega izziva. Priznati moram, da so založene zametke knjige po več kot dvakratni pregovorni dobi, ko po navadi “nekaj pride prav”, priklicali na svetlo povsem napačni vzgibi. Naslednji navedbi se bodo bralci verjetno že kaka tri desetletja po izidu knjige neznansko čudili (ali pa se še – močno upam da ne – z grenkim priokusom nasmihali): zaskrbljenost nad lastnim trenutno nezavidljivim bibliometričnim rezultatom. K sreči je v naravi raziskovalca nekaj, kar mu omogoča, da se v brezkompromisnem iskanju novega dvigne nad minljive nepomembnosti. Poglobljeno ukvarjanje s snovjo običajno razgali njene še neodkrite potenciale – tako je bilo tudi v tem primeru.

Na tem mestu je potrebno nekaj besed nameniti izboru obravnavanih virov. Prvotna ideja je bila vsekakor – ne brez navezave na slovensko historiografsko tradicijo, npr. serijo Srednjeveški urbarji za Slovenijo – edicija »vseh« srednjeveških deželno knežjih obračunov za ozemlje današnje Slovenije. Pri tem pa so nastale praktično nepremostljive težave teritorialne razmejitve: sporni so na eni strani obračuni štajerskih in koroških teritorijev, ki ali obsegajo celotno ozemlje historičnih dežel in s tem presegajo vsakršne meje slovenskega nacionalnega ozemlja, ali pa zgolj štrlijo preko današnje državne meje. Na drugi strani predstavljajo problem gospodstva v centralni Istri, ki so v 15. stoletju na nek način spadala pod Kranjsko, nikakor pa jih ni mogoče stlačiti v okvir narodnostnih meja. V okviru nekakšnega nacionalnega koncepta bi bilo zelo težko opravičiti vključitev istrskih posesti, obenem pa bi njihova izključitev še veliko bolj okrnila zgodovinsko izpovednost objavljenega vira. Ob tem se je dodatno pojavila dilema ponovnega ediranja nekaterih rokopisov, ki so že dostopni v povsem korektnih, večinoma celo odličnih edicijah (J. CHMEL, *Zur österreichischen Finanzgeschichte*, M. KOS, *Urbarji slovenskega primorja 2*, CH. LACKNER, *Rechnungsbuch Herzog Albrechts III.*, CH. HAI-DACHER, *Die älteren Tiroler Rechnungsbücher 1*). Na drugi strani, denimo, v avstrijski historiografiji, ki si jo radi postavljamo kot zrcalo, in ki – povsem drugače kot slovenska – izhaja iz večnacionalnega državnega koncepta, podobni pomisleki sploh ne obstajajo. Pogled “od zgoraj” razumljivo deluje vključujoče in ne izključujoče, kar v ekdotični praksi prinaša edicije celotnih kodeksov oz. zaključenih arhivskih enot, ne pa geografsko omejenih kompilacij. In praktičnost je vsekakor vrednota, ki v današnjem svetu pridobiva na veljavi.

Logična posledica vsega naštetega je bila odločitev za integralno edicijo dveh rokopisov, ki predstavljata zaključeno celoto obračunov kranjskih deželno knežjih gospodstev in uradov pod neposredno upravo iz tridesetih in štiridesetih let 15. stoletja (ARS, AS 1, šk. 101/1 in 101/2). Od poznanih

srednjeveških habsburških obračunov, ki deloma pokrivajo tudi slovenski prostor, ostaja tako neobjavljen le še kodeks HS 107 dunajskega Arhiva Dvorne komore, ki med drugim zajema obračune kranjskega vicedomskega urada, pliberškega gospostva z uradi Guštanj, Črna in Železna Kapla ter uradov Trst in Prosek iz let 1421–1423.

Ob izidu knjige čutim prijetno dolžnost, da se zahvalim vsem, ki so kakorkoli prispevali k njenemu nastanku, predvsem kolegom dr. Mihi Kosiju, dr. Tomažu Lazarju in akad. Petru Štihu, ki so me ob potrpežljivem branju opozorili na marsikakšno pomanjkljivost, Marku Zaplatilu iz fotolaboratorija ZRC za fotografije in Nataši Žener iz Nacionalnega forenzičnega laboratorija za IR posnetke.

Lesce, maj 2016

Matjaž Bizjak

UVOD

VIRI IN LITERATURA

A) ARHIVSKI VIRI¹

Archiv der Erzabtei St. Peter, Salzburg (StiASP)*

Urkunden.

Archiv des Zisterzienserstiftes Neukloster in Wiener Neustadt (StiANK)*

Urkunden.

Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana (ARS)

AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 81, 97, 101, 111, 123.

AS 730, Graščinski arhiv Dol pri Ljubljani, fasc. 179.

AS 785, Graščinski arhiv Šrajbarski Turn, knj. 24.

AS 1063, Zbirka listin (ZL).

Bayerisches Hauptstaatsarchiv, München (BayHStA)

Auswärtige Staaten Litalien (ASL) Tirol, Nr. 18.

Finanz- und Hofkammerarchiv, Wien/Dunaj (FHKA)

Handschriftenreihe, HS 107.

Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Wien/Dunaj (HHStA)

Allgemeine Urkundenreihe (AUR).

Familienurkunden (FU).

Handschriftenreihe (HS), B 521, W 724.

Nadžkofijski arhiv Ljubljana (NŠAL)

Škofijski arhiv (ŠAL), Goričane, fasc. 1.

Kapiteljski arhiv (KAL), fasc. 181.

Oberösterreichisches Landesarchiv, Linz (OÖLA)

Herrschaftsarchiv Eferding-Starhemberg (HAStar), Urkundensammlung.

Salzburger Landesarchiv (SLA)*

Originalurkunden.

Tiroler Landesarchiv, Innsbruck (TLA)

Fridericiana.

Handschriftenreihe (HS), 158.

¹ Gradivo z zvezdico (*) označenih arhivov je bilo konzultirano v obliki digitalnih fotografskih reprodukcij na spletnem portalu Monasterium (glej seznam objavljenih virov).

Zgodovinski inštitut Milka Kosa, ZRC SAZU, Ljubljana

BOŽO OTOREPEC. Centralna kartoteka srednjeveških listin 1246–1500 (CKSL). Rokopisna zapuščina dr. Boža Otorepca.

PAVLE BLAZNIK. Poskus vzpostavitve zveze med novoveškimi in srednjeveškimi merami. Tipkopis. Rokopisna zapuščina dr. Pavleta Blaznika.

B) OBJAVLJENI VIRI

BARAGA, FRANCE, ed. *Kapiteljski arhiv Novo mesto: Regesti in popis gradiva*. Acta ecclesiastica Sloveniae 17. Ljubljana 1995.

BIDERMANN, [HERMANN IGNATZ], ed. Carniolica. *Mittheilungen des historischen Vereines für Krain* 21 (1866), str. 24–26.

BIRK, ERNST, ed. Verzeichniss der Urkunden zur Geschichte des Hauses Habsburg von 1395 bis 1439. V: E[DUARD] M[ARIA] LICHTNOWSKY. *Geschichte des Hauses Habsburg* 5. Wien 1841, str. I–CCCLXXXI.

———, ed. Urkunden-Auszüge zur Geschichte Kaiser Friedrich des III. in den Jahren 1452–1467 aus bisher unbenützten Quellen. *Archiv für Kunde österreichischen Geschichts-Quellen* 10 (1853): 175–240, 369–443.

BIZJAK, MATJAŽ, ed. Srednjeveški obračuni freisinske škofije 1. Obračuni gopostev Škofja Loka in Klevevž 1395–1401. *Loški razgledi* 52 (2005), str. 11–14 + 28 strani ločene paginacije.

BIZJAK, MATJAŽ - MIHA PREINFALK, ed. *Turjaška knjiga listin II: Dokumenti 15. stoletja*. Thesaurus memoriae. Fontes 8. Ljubljana 2009.

BRUNNER, WALTER - BOŽO OTOREPEC, ed. Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv. *Mitteilungen des Steiermärkischen Landesarchivs* 44–45 (1995), str. 61–208.

CHMEL, JOSEF, ed. Zur österreichischen Finanzgeschichte in der ersten Hälfte des vierzehnten Jahrhunderts. V: *Der österreichische Geschichtsforscher* 1 (1838), str. 28–49; 2/2 (1841), str. 203–259; 2/3 (1842), str. 418–448.

———, ed. *Regesta chronologico-diplomatica Friderici III. Romanorum imperatoris (regis IV.): Auszug aus den im k. k. geheimen Haus-, Hof- und Staats-Archiv zu Wien sich befindenden Reichsregistraturbüchern vom Jahre 1440–1493*. 2 zv. Wien 1859.

———, ed. *Materialien zur österreichischen Geschichte aus Archiven und Bibliotheken* I, II. Graz 21971.

DIMITZ, A[UGUST]. Die Edlinger im Sägor (Sagor): Ein Beitrag zur Rechtsgeschichte Krains im Mittelalter. *Mittheilungen des historischen Vereines für Krain* 19 (1864), str. 15–17 (vključuje objavo privilegija, str. 16).

DOPSCH, ALFONS. Ein Verzeichnis des Besitzes der Herzoge von Kärnten in Krain und der Mark (von 1311). *Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung* 22 (1901), str. 455–462 (objava vira v prilogi, str. 461–462).

GOLIA, LUDVIK MODEST. *Kronika grofov Celjskih*. Maribor 1972.

HADACHER, CHRISTOPH, ed. *Die älteren Tiroler Rechnungsbücher. Analyse und Edition (IC. 277, MC. 8) (= 1)*. Tiroler Geschichtsquellen 33. Innsbruck 1993.

HEROLD, PAUL - KORNELIA HOLZNER-TOBISCH, ed. *Regesten Kaiser Friedrichs III. (1440–1493) nach Archiven und Bibliotheken geordnet* 13. Wien – Weimar – Köln 2001.

- HRUZA, KAREL. *Die Herren von Wallsee: Geschichte eines schwäbisch-österreichischen Adelsgeschlechts (1171–1331)*. Forschungen zur Geschichte Oberösterreichs 18. Linz 1995 (objava listin v prilogi, str. 485–555).
- HUBER, ALFONS. *Geschichte des Herzogs Rudolf IV. von Österreich*. Innsbruck 1865 (objava listin v prilogi, str. 215–223).
- KANDLER, PIETRO, ed. *Codice Diplomatico Istriano I–V*. Trieste ²1986.
- KEMPER, JOACHIM – JURE VOLČJAK – MARTIN ARMGART, ed. *Regesten Kaiser Friedrichs III. (1440–1493) nach Archiven und Bibliotheken geordnet 29. Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken der Republik Slowenien. Teil 1: Die staatlichen, kommunalen und kirchlichen Archive in der Stadt Laibach/Ljubljana*. Wien - Weimar - Köln 2014.
- KLEN, DANILO, ed. *Urbar pazinske grofovije (1498)*. *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu* 14 (1969), str. 51–159.
- KOMATAR, FRANZ, ed. *Das Schloßarchiv in Auersperg. Mitteilungen des Musealvereins für Krain* 18 (1905), str. 108–187; 19 (1906), str. 37–58, 99–140; 20 (1907), str. 161–245; *Carniola*, n. v., 1 (1910), str. 20–34, 118–135, 226–243.
- KOS, MILKO, ed. *Urbarji Slovenskega primorja 2. Srednjeveški urbarji za Slovenijo 3. Viri za zgodovino Slovencev 3*. Ljubljana 1954.
- KOVAČ, KARL, ed. *Beiträge zur Geschichte Krains. Carniola*, n. v., 2 (1911), str. 51–58, 159–172, 340.
- KRONES, FRANZ, ed. *Die Cillier Chronik. V: Die Freien von Saneck und ihre Chronik als Grafen von Cilli* (ločena paginacija). Graz 1883.
- KURZ, FRANZ. *Österreich unter Kaiser Friedrich dem Vierten. 2 zv.* Wien 1812 (objava listin v prilogah: I, str. 237–292; II, str. 209–310).
- . *Österreich unter K. Friedrich dem Schönen*. Linz 1818 (objava listin v prilogi, str. 413–511).
- . *Österreich unter K. Albrecht dem Zweyten. 2 zv.* Wien 1835 (objava listin v prilogah: I, str. 263–330; II, str. 311–384).
- LACKNER, CHRISTIAN, ed. *Ein Rechnungsbuch Herzog Albrechts III. von Österreich: Edition und Textanalyse*. Studien und Forschungen aus dem niederösterreichischen Institut für Landeskunde 23. Wien 1996.
- LHOTSKY, ALPHONS. A E I O V. Die “Devisen” Kaiser Friedrichs III. und sein Notizbuch. *Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung* 60 (1952), str. 155–193.
- LONZA, BENEDETTO. *La dedizione di Trieste all’Austria*. Trieste 1973 (objava dokumentov v prilogi, str. 85–94).
- LOSERTH, JOH[ANN], ed. *Das Archiv des Hauses Stubenberg*. Veröffentlichungen der Historischen Landes-Kommission für Steiermark 22. Graz 1906.
- Mapire, First Military Survey (1763–1787). Spletna aplikacija: <http://mapire.eu/en/map/firstsurvey>.
- MAIER, GERMANA MARIA, ed. *Ein Rechnungsbuch Albrechts VI. von Österreich aus den Jahren 1443–1445*. Staatsprüfungsarbeit am Institut für Österreichische Geschichtsforschung. Wien 1989.
- MAYER, HEINRICH ALOIS, ed. *Die Urkunden des Neuklosters zu Wiener Neustadt*. *Fontes rerum Austriacarum* II. 86. Wien 1986.
- MILKOWITZ, WLAD[IMIR], ed. *Beiträge zur Rechts- und Verwaltungsgeschichte Krains. Mitteilungen des Musealvereins für Krain* 2 (1889), str. 3–40; 3 (1890), str. 41–52.
- MLINARIČ, JOŽE, ed. *Gradivo za zgodovino Maribora (GZM) II. Listine 1260–1309*. Maribor 1976.
- Monasterium. Spletna aplikacija: <http://monasterium.net:8181/mom/home>.
- Collections, Mariazell in Österreich, Benediktinerkloster

- OTOREPEC, BOŽO, ed. Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku (GZL):
- I. *Listine 1243–1397*. Ljubljana 1956.
 - IX. *Listine 1220–1497*. Ljubljana 1964.
 - X. *Listine 1144–1499*. Ljubljana 1965.
- , ed. Prepis in prevod zamenjalne listine med Rudolfom IV. in stiškim samo-stanom. V: *Novo mesto 1365–1965: Prispevki za zgodovino mesta* (ur. JANKO JARC et al.). Novo mesto 1969, str. III–II4.
- PREINFALK, MIHA - MATJAŽ BIZJAK, ed. *Turjaška knjiga listin I: Listine zasebnih arhivov kranjske grofovske in knežje linije Turjaškib (Auerspergov) I (1218–1400)*. Thesaurus memoriae. Fontes 6. Ljubljana 2008.
- RICHTER, [FRANZ XAVER JOHANN]. Beiträge zur Geschichte Laibachs. *Neues Archiv für Geschichte, Staatskunde, Literatur und Kunst* 20 (= n. v., 1) (1829), str. 243 ... 800 (objava listin v prilogah, str. 608, 615–616, 638–640, 662–664, 686–688, 726–728, 743–744, 766–768, 799–800). Ponatis pod naslovom: Geschichte der Stadt Laibach von der ältesten Zeiten bis zur Gründung des Laibacher Bistums in J. 1461. V: *Archiv für die Landesgeschichte des Herzogtums Krain* 2–3 (1854), str. 141–289 (objava listin v prilogi, str. 233–289).
- SCHALK, KARL, ed. Quellenbeiträge zur älteren niederösterreichischen Verwaltungs- und Wirtschaftsgeschichte. *Blätter des Vereines für Landeskunde von Niederösterreich*, n. v., 21 (1887), str. 433–489.
- SCHWIND, ERNST - ALPHONS DOPSCH, ed. *Ausgewählte Urkunden zur Verfassungs-Geschichte der deutsch-österreichischen Erblande im Mittelalter*. Innsbruck 1895.
- STÜLZ, JODOK, ed. Zur Geschichte der Grafen von Schaunberg im Lande ob der Enns. *Notizenblatt* 1 (1851), str. 315–320, 329–336, 341–347, 361–368, 372–382; 2 (1852), str. 7–13.
- ŠTIH, PETER. K zgodovini nižjega plemstva na Krasu in v Istri. *Zgodovinski časopis* 45 (1991), str. 549–557 (vključuje objavo listin, str. 549–550).
- ŠUMRADA, JANEZ. Podložniško prebivalstvo komornega gospostva Pazin v tridesetih letih 16. stoletja. *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu* 26 (1983), str. 81–101 (objava popisa prebivalstva v prilogi, str. 89–100).
- THALLÓCZY, LAJOS - SAMU BARABÁS, ed. *Codex diplomaticus comitum de Blagay*. Monumenta Hungariae Historica. Diplomataria 28. Budapest 1897.
- TOMASCHEK, IGNAZ, ed. Regesten zur Geschichte Kärntens I–IV. *Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie* 6 (1861), str. 127–139; 7 (1862), str. 73–110; 8 (1863), str. III–133; 9 (1864), str. 87–117.
- VILFAN, SERGIJ - BOŽO OTOREPEC, ed. Prepis in prevod novomeškega privilegija iz leta 1365 (s komentarjem). V: SERGIJ VILFAN. *Novomeški mestni privilegij iz leta 1365*. Priloga 1. V: *Novo mesto 1365–1965: Prispevki za zgodovino mesta* (ur. JANKO JARC et al.). Novo mesto 1969, str. 99–107.
- VRHOVEC, IVAN. *Zgodovina Novega mesta*. Ljubljana 1891 (objava listin v prilogi, str. 309–316).
- WIESSNER, HERMANN, ed. Monumenta historica ducatus Carinthiae (MHDC):
- V. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1269–1286*. Klagenfurt 1956.
 - VII. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1300–1310*. Klagenfurt 1961.
 - VIII. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1310–1325*. Klagenfurt 1963.
 - IX. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1326–1335*. Klagenfurt 1965.
 - X. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1335–1414*. Klagenfurt 1968.

- XI. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1414–1500*. Klagenfurt 1972.
- WIESSNER, HERMANN, ed. *Die Schenken von Osterwitz: Geschichte eines durch fünf Jahrhunderte führenden Kärntner Ministerialgeschlechtes*. Klagenfurt 1977.
- WILLICH, THOMAS, ed. *Regesten Kaiser Friedrichs III. (1440–1493) nach Archiven und Bibliotheken geordnet* 12. Wien - Weimar - Köln 1999.
- WUTTE, MARTIN. Die Erwerbung der Görzer Besitzungen durch das Haus Habsburg. *Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichte* 38 (1920), str. 282–311 (objava listin v prilogi, str. 302–311).
- ZAUNER, ALOIS, ed. *Das älteste Tiroler Kanzleiregister 1308–1315*. Fontes rerum austriacarum II. 78. Wien 1967.
- ZONGHI, AURELIO IN AUGUSTINO. *Zonghi's Watermarks*. Monumenta chartæ papyraceæ historiam illustrantia III. Hilversum 1953.
- ZAHN, JOSEPH, ed. *Codex diplomaticus Austriaco-Frisingensis (CDA-F) I*. Fontes rerum Austriacarum II.31. Wien 1870.

C) LITERATURA

- ADAM, LUCIJAN. Donesek k zgodovini Ortenburžanov na Dolenjskem. *Kronika* 43 (1995), str. 7–13.
- ADAMČEK, JOSIP. *Agrarni odnosi u Hrvatskoj od sredine XV do kraja XVII stoljeća*. Građa za gospodarsku povijest Hrvatske 18 (= Monografije Odjela za hrvatsku povijest Centra za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu 8). Zagreb 1980.
- BAUM, WILHELM. *Rudolf IV. der Stifter: Seine Welt und seine Zeit*. Graz - Wien - Köln 1996.
- BIZJAK, MATJAŽ. *Ratio facta est. Gospodarska struktura in poslovanje poznosrednjeveških gospostev na Slovenskem*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 2. Ljubljana 2003.
- . Gallenberški listinski arhiv in rodbinska genealogija. *Zgodovinski časopis* 65 (2011), str. 248–291.
- . Habsburške deželnoknežje posesti v notranjosti Istre v luči obračunov iz leta 1439. *Historia* 4 (2014), str. 14–27.
- BLAZNIK, PAVLE. Zemljiška gospostva v Ljubljani in njeni okolici. V: *Iz starejše gospodarske in družbene zgodovine Ljubljane: Zbornik razprav*. Publikacije Mestnega arhiva ljubljanskega. Razprave 2. Ljubljana 1971, str. 27–96.
- . *Škofja Loka in loško gospostvo (973–1803)*. Škofja Loka 1973.
- . Poskus vzpostavitve zveze med srednjeveškimi in novoveškimi merami. Tipkopis. Rokopisna zapuščina dr. Pavleta Blaznika. ZIMK, ZRC SAZU.
- CUSIN, FABIO. *Il confine orientale d'Italia nella politica europea del XIV e XV secolo*, 2 dela. Milano 1937.
- DIMITZ, A[UGUST]. Die Edlinger im Sägor (Sagor): Ein Beitrag zur Rechtsgeschichte Krains im Mittelalter. *Mittheilungen des historischen Vereines für Krain* 19 (1864), str. 15–17.
- DOBLINGER, MAX. Die Herren von Walsee: Ein Beitrag zur österreichischen Adelsgeschichte. *Archiv für österreichische Geschichtsforschung* 95 (1906), str. 235–578.

- DOMENIG, CHRISTIAN. Die Grafen von Cilli und ihr Verhältnis zu den Habsburgern. "Und wenn schon, dann Bischof oder Abt". Im Gedenken an Günther Hödl (1941–2005) (ur. CHRISTIAN DOMENIG et al.). Klagenfurt 2006, str. 73–90.
- DOPSCH, ALFONS. Beiträge zur Geschichte der Finanzverwaltung Österreicher im 13. Jahrhundert II. *Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung* 18 (1897), str. 233–340.
- . Ein Verzeichnis des Besitzes der Herzoge von Kärnten in Krain und der Mark (von 1311). *Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung* 22 (1901), str. 455–462.
- DROEGE, GEORG. Die Ausbildung der mittelalterlichen territorialen Finanzverwaltung. V: *Der deutsche Territorialstaat im 14. Jahrhundert* I. Vorträge und Forschungen 13. Sigmaringen 1970, str. 325–345.
- GESTRIN, FERDO. *Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja*. Dela 1. razreda SAZU 15. Ljubljana 1965.
- GOLEC, BORIS. Pozabljeni trg Raka pri Krškem in Dolenjske Toplice. *Kronika* 46 (1998), str. 17–41.
- . Trgovski promet na širšem območju Višnje Gore do konca 18. stoletja v luči deželno-sodnih in mestnih mitnic. *Zgodovinski časopis* 49 (1995), str. 75–98.
- GRAFENAUER, BOGO. *Ustoličevanje koroskih vojvod in država karantanskih Slovencev*. Dela 1. razreda SAZU 7. Ljubljana 1952.
- . *Zgodovina slovenskega naroda* II. Ljubljana 1965.
- . Srednjeveška kolonizacija in izgradnja fevdalne oblasti vzhodno od Kokre na Gorenjskem. V: *Kamnik 1229–1979: Zbornik razprav s simpozija ob 750-letnici mesta* (ur. JOŽE ŽONTAR et al.). Kamnik 1979, str. 14–18.
- HAJDINJAK, BORIS. Rajhenburški do začetka 15. stoletja. *Kronika* 61 (2013), str. 713–750.
- . Dobrnski do začetka 15. stoletja. *Kronika* 62 (2014), str. 365–410.
- HAUPTMANN, LJUDMIL. *Nastanek in razvoj Kranjske*. Razprave in eseji 45. Ljubljana 1999.
- HEINIG, PAUL-JOACHIM. *Kaiser Friedrich III. (1440–1493): Hof, Regierung und Politik*. Forschungen zur Kaiser- und Papstgeschichte des Mittelalters. Beihefte zu J. F. BÖHMER, Regesta Imperii 17. 3 zv. Köln - Weimar - Wien 1997.
- HERKOV, ZLATKO. O istarskim šupljim mjerama od kraja XVIII do polovice XIX stoljeća. *Jadranski zbornik* 10 (1976–1978), str. 353–392.
- . Još nešto o starim mjerama Hrvatskog primorja i Istre. *Jadranski zbornik* 11 (1979–1981), str. 219–254.
- HRUZA, KAREL. *Die Herren von Wallsee: Geschichte eines schwäbisch-österreichischen Adelsgeschlechts (1171–1331)*. Forschungen zur Geschichte Oberösterreichs 18. Linz 1995.
- HUBER, ALFONS. *Geschichte des Herzogs Rudolf IV. von Österreich*. Innsbruck 1865.
- JÄGER, ALBERT. Der Streit der Tiroler Landschaft mit Kaiser Friedrich III. wegen der Vormundschaft über Herzog Sigmund von Österreich von 1439 bis 1446. *Archiv für österreichische Geschichte* 49 (1872), str. 89–264.
- JELOČNIK, ALEKSANDER. Dve najdbi srednjeveških novcev. *Zgodovinski časopis* 6–7 (1952–1953), str. 443–472.
- JURIČIĆ-ČARGO, DANIJELA. Pregled upravnega razvoja Pazinske grofije v letih od 1374–1809. *Acta Histriae* 1 (1993), str. 61–70.
- KLEN, DANILO. Urbar Pazinske grofovije. *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu* 14 (1969), str. 51–159 (uvodna študija, str. 53–63).

- KOMAC, ANDREJ. Kostanjeviški kastelani in njihove veje v 13. in 14. stoletju. V: *Vekov tek: Kostanjevica na Krki 1252–2002 – zbornik ob 750. obletnici prve listinske omembe mesta*. (ur. ANDREJ SMREKAR) Kostanjevica na Krki, 2003, str. 97–109.
- KOMAC, ANDREJ. *Od mejne grofije do dežele: Ulrik II. Spanheim in Kranjska v 13. stoletju* (ur. MIHA KOSI). Thesaurus memoriae. Dissertationes 5. Ljubljana 2006.
- KOS, DUŠAN. *Urbarji za Belo Krajino in Žumberk (15.–18. stoletje)*. Novejši urbarji za Slovenijo I. Viri za zgodovino Slovencev 13. 2 zv. Ljubljana 1991 (uvodna študija, str. 17–176).
- . *Blesk zlate krone: Gospodje Svibenski – kratka zgodovina plemenitih nasilnikov*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 1. Ljubljana 2003.
- . *Vitez in grad: Vloga gradov v življenju plemstva na Kranjskem, slovenskem Štajerskem in slovenskem Koroškem do začetka 15. stoletja*. Ljubljana 2005.
- KOS, FRANC. Iz zgodovine devinskih gospodov. V: *Razprave Znanstvenega društva za humanistične vede I*. Ljubljana 1923, str. 91–134.
- KOS, MILKO. *Zgodovina Slovencev od naselitve do petnajstega stoletja*. Ljubljana 1955.
- . *Pet istarskih razvoda iz XV. stoljeća. Jadranski zbornik: Prilozi za povijest Istre, Rijeke i Hrvatskog Primorja 1 (1956)*, str. 7–62.
- . “Ustanovitev Novega mesta”. *Novo mesto 1365–1965: Prispevki za zgodovino mesta*, str. 78–87. Novo mesto 1969.
- KOS, PETER. Denarništvo na prostoru današnje Slovenije v času od 12. do 14. stoletja. *Zgodovinski časopis* 48 (1994), str. 307–317.
- KOSI, MIHA. *Potujoči srednji vek: Cesta, popotnik in promet na Slovenskem med antiko in 16. stoletjem*. Zbirka ZRC 20. Ljubljana 1998.
- . “Prometna politika” Celjskih grofov. V: *Celjski grofje, stara tema – nova spoznanja: Zbornik mednarodnega simpozija, Celje, 27.–29. maj 1998*. Celje 1999, str. 165–180.
- quæ terram nostram et Regnum Hungariæ dividit ... (Razvoj meje cesarstva na Dolenjskem v srednjem veku). *Zgodovinski časopis* 56 (2002), str. 43–93.
- . Marginalije h knjigi Vitez in grad. *Zgodovinski časopis* 61 (2007), str. 201–217.
- . Grajska politika – primer grofov Celjskih. *Kronika* 60 (2012), str. 465–494.
- . Boj za prehode proti Jadranu – Kras od 12. do 15. stoletja. *Kronika* 63 (2015), str. 379–444.
- KOTAR, JERNEJ. Deželno knežja oblast in uprava na Kranjskem v času Friderika III. Habsburškega. Doktorska disertacija. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za zgodovino. Ljubljana 2016.
- . Listina cesarja Friderika III. o izboljšanju kranjskega deželnega grba iz leta 1463. *Zgodovinski časopis* 70 (2016), str. 68–96.
- KRONES, FRANZ. *Die Freien von Saneck und ihre Chronik als Grafen von Cilli*. Graz 1883.
- KURZ, FRANZ. *Österreich unter Kaiser Friedrich dem Vierten*. 2 zv. Wien 1812.
- . *Österreich unter K. Friedrich dem Schönen*. Linz 1818.
- . *Österreich unter K. Albrecht dem Zweyten*. 2 zv. Wien 1835.
- LACKNER, CHRISTIAN. Zur Geschichte der Grafen von Ortenburg in Kärnten und Krain. *Carinthia I* 181 (1991), str. 181–200.
- . Das Finanzwesen der Herzoge von Österreich in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts. *Unsere Heimat: Zeitschrift des Vereines für Landeskunde von Niederösterreich* 63 (1992), str. 284–300.

- LACKNER, CHRISTIAN. *Ein Rechnungsbuch Herzog Albrechts III. von Österreich: Edition und Textanalyse*. Studien und Forschungen aus dem niederösterreichischen Institut für Landeskunde 23. Wien 1996 (uvodna študija, str. 9–28).
- LAZAR, TOMAŽ. *Vojaška zgodovina slovenskega ozemlja od 13. do 15. stoletja*. Doktorska disertacija. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za zgodovino. Ljubljana 2009.
- LONZA, BENEDETTO. *La dedizione di Trieste all'Austria*. Trieste 1973.
- LUSCHIN, ARNOLD. *Sphragistische Beiträge zur Geschichte von Tyroler Geschlechtern*. *Mittheilungen der K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale* 18 (1873), str. 37–42.
- MAYER, THEODOR. *Beiträge zur Geschichte der tirolischen Finanzverwaltung im späteren Mittelalter*. *Forschungen und Mitteilungen zur Geschichte Tirols und Vorarels* 16–17 (1919–1920), str. 110–168.
- MIKLAVČIČ, MAKS. *Premik kranjske meje ob spodnji Krki v 12. stoletju*. V: *Razprave I. razreda SAZU* 5 (= *Hauptmannov zbornik*). Ljubljana 1966, str. 131–141.
- MLINARIČ, JOŽE. *Kostanjeviško gospostvo po urbarju iz leta 1625*. Ljubljana 1970.
- . *Topografija posesti kostanjeviške opatije 1234–1786*. Maribor 1972.
- NARED, ANDREJ. *Dežela – knez – stanovi: Oblikovanje kranjskih deželnih stanov in zborov do leta 1518*. *Thesaurus memoriae. Dissertationes* 7. Ljubljana 2009.
- NIEDERSTÄTTER, ALOIS. *Das Jahrhundert der Mitte: An der Wende vom Mittelalter zur Neuzeit*. *Österreichische Geschichte 1400–1522* (ur. HERWIG WOLFRAM). Wien 1996.
- OROŽEN, JANKO. *Zgodovina Zagorja ob Savi I*. Zagorje ob Savi 1980.
- OTOREPEC, BOŽO. *Prebivalstvo Kamnika v srednjem veku*. *Kamniški zbornik* 2 (1956), str. 67–100.
- . *Ob 500-letnici mesta Višnja gora*. *Zbornik občine Grosuplje* 10 (1978), str. 277–294.
- . *Srednjeveški pečati in grbi mest in trgov na Slovenskem*. Ljubljana 1988.
- . *Praunsperger*. *Enciklopedija Slovenije* 9. Ljubljana 1995, str. 222.
- . *Seznam "deželnih sovražnikov" na Kranjskem in Štajerskem iz okoli 1440: Iz borb med Celjskimi grofi in Habsburžani v letih 1436–1443*. V: *Grafenauerjev zbornik* (ur. VINCENC RAJŠP). Ljubljana 1996, str. 331–342.
- . *Zanimiva pritožba iz Novega mesta iz leta 1434*. V: *Gestrinov zbornik* (ur. DARJA MIHELIČ). Ljubljana 1999, str. 169–172.
- PIRCHEGGER, HANS. *Landesfürst und Adel in Steiermark während des Mittelalters* 2. *Forschungen zur Verfassungsgeschichte der Steiermark* 13. Graz 1955.
- PIRKOVIČ, JELKA. *Vloga novomeškega Kapitulja v urbanistični zasnovi Novega mesta*. *Kronika* 44 (1996), str. 1–7.
- PREINFALK, MIHA. *Auerspergi: Po sledih mogočnega tura*. *Thesaurus memoriae. Dissertationes* 4. Ljubljana 2005 (= *Auersperg: Geschichte einer europäischen Familie*. Graz - Stuttgart 2006).
- PREDOVNIK, KATARINA. *Trdnjava Kostanjevica*. *Archæologia historica Slovenica* 4. Ljubljana 2003.
- RICHTER, [FRANZ XAVER JOHANN]. *Beyträge zur Geschichte Laibachs, der Hauptstadt von Krain*. *Neues Archiv für Geschichte, Staatskunde, Literatur und Kunst* 20 (= n. v., 1) (1829), str. 243–245, 261–262, 318–320, 333–335, 349–351, 365–368, 421–243, 510–512, 542–544, 583–584, 608–611, 615–616, 635–640, 661–664, 682–684, 686–688, 724–728, 741–744, 766–768, 799–800. (Ponatis pod naslovom: *Geschichte der Stadt Laibach von der ältesten Zeiten bis zur Gründung des Laibacher Bistums in J. 1461*. *Archiv für die Landesgeschichte des Herzogtums Krain* 2–3 (1854), str. 141–289.

- SCHÄFFER, ROLAND. Die Baumkircherfehde (1469–1471). V: *Andreas Baumkircher und seine Zeit: Symposion im Rahmen der "Schlaininger Gespräche" von 24.–26. September 1982 auf Burg Schlaining* (ur. RUDOLF KROPF, WOLFGANG MEYER). Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland 67. Eisenstadt 1983, str. 151–182.
- SCHALK, KARL. Quellenbeiträge zur älteren niederösterreichischen Verwaltungs- und Wirtschaftsgeschichte. *Blätter des Vereines für Landeskunde von Niederösterreich*, n. v., 21 (1887), str. 433–489 (uvodna študija, str. 433–441).
- SCHRÖTTER, FRANZ FERDINAND. *Fünfte Abhandlung aus dem Österreichischen Staatsrechte, von der Erbfolgs-Ordnung wie auch Vormundschaft der Durchlauchtigsten Erzherzoge*. Wien 1766.
- SCHWANKE, ROBERT. Beiträge zum Urkundenwesen der Grafen von Cilli (1341–1456). *Mitteilungen des Österreichischen Instituts für Geschichtsforschung*, Erg.-Band 14 (1939), str. 411–422.
- ŠTIH, PETER. K zgodovini nižjega plemstva na Krasu in v Istri. *Zgodovinski časopis* 45 (1991), str. 549–557.
- . . Goriški grofje in geneza Pazinske grofije. *Acta Histriae* 3 (1994), str. 55–70.
- . . Goriški grofje ter njihovi ministeriali in militi v Istri in na Kranjskem. Razprave Filozofske fakultete. Ljubljana 1994.
- . . Celjski grofje, vprašanje njihove deželnoknežje oblasti in dežele Celjske. V: *Grafenauerjev zbornik* (ur. VINCENC RAJŠP). Ljubljana 1996, str. 227–256.
- . . Dežela Grofija v Marki in Metliki. V: *Vilfanov zbornik: Pravo – zgodovina – narod* (ur. VINCENC RAJŠP, ERNST BRUCKMÜLLER). Ljubljana 1999, str. 123–145.
- ŠTIH, PETER – VASKO SIMONITI, *Na stičišču svetov: Slovenska zgodovina od prazgodovinskih kultur do konca 18. stoletja*. Ljubljana 2009.
- ŠTULAR, BENJAMIN. Grad Smlednik v pisnih virih. V: *Grad Smlednik. Raziskave 2011–2012* (ur. BENJAMIN ŠTULAR). Monografije CPA 2. Ljubljana 2013, str. 29–37.
- ŠUMRADA, JANEZ. Podložiško prebivalstvo komornega gospostva Pazin v tridesetih letih 16. stoletja. *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu* 26 (1983), str. 81–101.
- . . Šteberski in njihova posest v srednjem veku. V: *Notranjski listi* III. Cerknica 1986, str. 47–60.
- TROTTER, KAMILLO. *Die Burggrafen von Lienz und zum Lueg*. Schlern-Schriften 105. Innsbruck 1954.
- VILFAN, SERGIJ. Prispevki k zgodovini mer na Slovenskem s posebnim ozirom na ljubljansko mero (16.–19. stoletje). *Zgodovinski časopis* 8 (1954), str. 27–86.
- . . *Pravna zgodovina Slovencev od naselitve do zloma stare Jugoslavije*. Ljubljana 1961.
- . . Novomeški mestni privilegij iz leta 1365. V: *Novo mesto 1365–1965: Prispevki za zgodovino mesta* (ur. JANKO JARC et al.). Novo mesto 1969, str. 88–110.
- . . Soseske in druge podeželske skupnosti. V: *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev. Zgodovina agrarnih panog 2. Družbena razmerja in gibanja*. Ljubljana 1980, str. 9–74.
- . . Andreas Baumkircher in Krain. V: *Andreas Baumkircher und seine Zeit: Symposion im Rahmen der "Schlaininger Gespräche" vom 24.–26. September 1982 auf Burg Schlaining* (ur. RUDOLF KROPF, WOLFGANG MEYER). Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland 67. Eisenstadt 1983, str. 263–289.
- . . Zgodovina Ljubljane do začetka 16. stoletja. V: *Zgodovina Ljubljane: Prispevki za monografijo*. Ljubljana 1984, str. 75–95.

- VILFAN, SERGIJ. Temelji in razvoj denarnih sistemov v slovenskih deželah do 17. stoletja. *Zgodovinski ča-sopis* 40 (1986), str. 397–412.
- . Lage und Struktur der freisingischen Herrschaften in Krain. V: *Hochstift Freising: Beiträge zur Besitzgeschichte* (ur. HUBERT GLASER). München 1990, str. 351–365.
- VRHOVEC, IVAN. *Zgodovina Novega mesta*, Ljubljana 1891.
- ZIEGLER, WALTER. *Studien zum Staatshaushalt Bayerns in der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts: Die regulären Kammereinkünfte des Herzogtums Niederbayern 1450–1500*. München 1981.
- ŽONTAR, JOSIP. *Zgodovina mesta Kranja*. Ljubljana 1939.
- . Kastavščina in njeni statuti do konca 16. stoletja. *Zbornik znanstvenih razprav juridične fakultete* 21 (1945–1946), str. 153–219.
- . Nastanek, gospodarska in družbena problematika policijskih redov prve polovice 16. stoletja za dolnjeavstrijske dežele s posebnim ozirom na slovenske pokrajine. *Zgodovinski časopis* 10–11 (1956–1957), str. 32–121.
- . Kranjski deželni vicedom. V: *Razprave I. razreda SAZU* 5 (= *Hauptmannov zbornik*). Ljubljana 1966, str. 277–315.

ROKOPISA

A) ARS, AS I, VICEDOMSKI URAD ZA KRANJSKO, ŠK. 101/1
(Knjiga obračunov deželnoknežjih uradov na Kranjskem 1436–1439)

Izvirni rokopis hrani Arhiv Republike Slovenije v fondu Vicedomski urad za Kranjsko, kamor je bil vrnjen iz Deželnega arhiva v Innsbrucku, kjer je bil shranjen pod signaturo Urbar 275/1 (AS I, Vic. a., šk. 101 ex TLA, U 275/1). Obsega obračune deželnoknežjih uradov na Kranjskem za leta od 1436 do 1439 in je nastal kot čistopis posameznih obračunov, ki so jih uradniki polagali pred komisijo med 9. julijem in 4. avgustom 1439. Papirni sešitek velikosti 30 × 22,3 cm obsega 21 neobrezanih pol, ki – na sredini prepognjene in vezane strogo ob robovih, pri čemer je vezava na notranji strani ojačana s papirnim, na zunanji pa s pergamentnim talonom – tvorijo 42 folijev. Papir je italijanskega porekla, vodni znak ima obliko obkrožene “triglave” gore² in je odtisnjen na sredini ene od polnih polovic. Črnilo je svetlorjavo, občasno vleče nekoliko na rdeče. Pisna podlaga je na levi in desni dvojno linirana s črtalom. Prvotno rokopis ni bil oštevilčen, foliacija s svinčnikom v desnem zgornjem robu je moderna. Zvezek nima posebnega ovoja, tekst se začenja na prvi strani z obračunom urada Zgornji Kamnik, ki nosi naslov *Ober Stain das vrbar*, zaradi česar so v preteklosti označevali rokopis kot kamniški urbar. V levem zgornjem kotu je nalepka s staro innsbruško signaturo *Urbar 275/1*, desno, pod datacijsko formulo, pa je s svinčnikom pozneje pripisana letnica 1439. Foliji 20’–21’, 23’, 25, 28, 30’, 34’–35’ in 39–42’ so prazni, s 35^a pa je oštevilčen vstavljeni listek z zabeleženim plačilom deželnoknežjim vojakom. Besedilo, v celoti delo enega pisarja, je z izjemo nekaterih latinskih knjigovodskih strokovnih izrazov pisano v nemškem jeziku in kurzivni gotski pisavi brez pretirane uporabe okrajšav. Številke so večinoma rimske, arabske so uporabljene le za označevanje letnic.³

B) ARS, AS I, VICEDOMSKI URAD ZA KRANJSKO, ŠK. 101/2
(Knjiga obračunov deželnoknežjih uradov 1442–1448)

Izvirnik je shranjen na istem mestu kot rokopis A (AS I, Vic. a., šk. 101 ex TLA, U 276/1) in obsega nekaj manj obračunov, nastalih med 18. novembrom 1446 in 23. aprilom 1448, pri čemer so deloma zajeti drugi deželnoknežji uradi (nova sta Trst in Planina). Zvezek brez platnic ima ohranjenih 23 folijev v velikosti 30 × 22,3 cm. Ovojna pola obsega tri proste liste in dva neobrezana

² Vodni znak je identična varianta primerka: ZONGHI, *Wattermarks 1303*, ki je datiran v leto 1436. Prim. BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 277.

³ Računska knjiga še ni bila objavljena, evidentiral jo je KOVAČ, *Beiträge zur Geschichte Krains*, str. 166–167, uporabljali pa so jo: ŽONTAR, *Kranjski deželni vicedom*; OTOREPEC, *Ob 500-letnici mesta Višnja Gora*; IDEM, *Srednjeveški pečati in grbi*; GOLEC, *Pozabljena trga Raka pri Krškem in Dolenjske Toplice*; BIZJAK, *Ratio facta est* in KOSI, *Quae terram nostram*.

kvinternija, ki sta zvezana na robovih z vrstico skozi talona na notranji strani (oboje je iz pergamenta). Vrvica je pri obeh sešitkih speljana skozi eno luknjo okoli spodnjega roba papirja in na zadnji strani spletna med seboj. Zgoraj je vezava razpadla. Papir je italijanskega porekla z vodnim znakom v obliki tehtnice.⁴ Poleg mehanskih poškodb (predvsem na hrbtni strani) so na spodnjem in zgornjem robu vidni madeži od vlage. Črnilo je temnorjavo, skoraj črno in na nasprotni strani pušča zelenkaste odtise. Pripisi so nekoliko svetlejši. Starejše oštevilčenje je foliacija s svetlejšim črnilom sicer na desni polovici zgornjega roba, vendar pomaknjena nekoliko proti sredini. Prva stran pole – slednja je ovoj trem prostim listom in dvema legama – nosi številko 112, ki je zaradi naslova pomaknjena od sredine nekoliko na levo. Rokopis je bil nedvomno nekoč del obsežnejšega kodeksa, ki po številki sodeč ni zajemal le kranjskih posesti. Pod številko folija na čelni strani se nahaja poznejši pripis s svinčnikom *fol. 113, 134/5 fehlen*. Prosti listi (fol. 113–117) so nekoč sestavljali sešitek (na notranji strani folija 117 so še opazni zmečkani ostanki folija 113!), kateremu pa je bil verjetno že pred prvim oštevilčenjem iztrgan en prazen list; le tako je namreč mogoče pojasniti neparno število folijev. Podobno bi lahko sklepali, da sta folija 134 in 135 sestavljala le eno polo oziroma da sta bila v času prve foliacije še ohranjeni ostanek zadnjega sešitka. Mlajša, s svinčnikom na zgornji desni rob napisana foliacija je bila izvršena po ločitvi kodeksa: začenja se namreč z 1, označuje tudi reverze in se ne ozira na manjkajoče liste. Foliji 121–123' in 128' so prazni, med fol. 129' in 130 pa je vstavljen manjši listek z obračunom Mihaela Rajhenburškega za zakup urada Planina za leto 1447; upoštevan je le pri mlajši foliaciji (17/ad). Kot zadnji je v kodeks vpisan obračun gospostva Gamberk za leto 1447, ki ni ohranjen v celoti (očitno manjkajo izdatki v žitu in poračun); na zadnji ohranjeni strani spodaj je s svinčnikom in moderno pisavo napisano *Ende*. Celoten tekst je napisal en pisar v nemškem jeziku in kurzivni gotski pisavi brez pretirane uporabe kratic. Številke so večinoma rimske, arabske so uporabljene le za označevanje letnic.⁵ Pisar z zelo personalizirano pisavo je isti kot pri kranjski fevdni knjigi, ki je nastala ob podeljevanju fevdov v času dednega poklona kranjskih deželnih stanov v Ljubljani spomladi 1444 in je danes hranjena v Državnem arhivu na Dunaju.⁶ V protokolu obračuna za Gamberk z dne 23. aprila 1448 se imenuje kot *Wilb(elmus) notarius*.⁷

Ob poskusu branja radiranih mest pod ultravijolično svetlobo (ki sicer ni dal omembe vrednih rezultatov) je bila opažena zanimiva lastnost uporabljenega črnila, ki je – verjetno v začetnem obdobju po nanosu, ko je bilo še sveže – pustilo odtise na sosednjih straneh. Le-ti s prostim očesom niso vidni, njihove sledi pa luminiscirajo nad in pod vidnim spektrom. Pravzaprav je dal najboljše rezultate poskus branja in skeniranja z uporabo infrardeče svetlobe. S pomočjo opaženega pojava je bil izveden poskus rekonstrukcije besedila na izgubljenih folijih. Sledi teksta so bile najdene le na eni od nekdanj sosednjih strani danes izgubljenega folija – fol. 112'. Infrardeči posnetek je – dokaj presenetljivo – razkril prepletajoče sledi besedila dveh različnih folijev; poleg pričakovanega fol. 113 tudi povsem nenadejanega fol. 136. Očitno je bil nedolgo po zapisu obračunov snopič nekaj časa zložen tudi na način, da sta se folija 112 in 136 stikala; drugače si takšnega odtisa ni mogoče razlagati. Sledi besedila v infrardečem spektru žal niso dovolj močne oz. jasne, da bi bilo mogoče zgolj na tej osnovi rekonstruirati manjkajoče besedilo folija 113. V zgornjem delu, tik pod vrhom folija, je mogoče razbrati naslov

⁴ BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 279, št. 35.

⁵ Računska knjiga še ni objavljena. Evidencial jo je KOVAČ, *Beiträge zur Geschichte Krains*, str. 166–167, uporabljali pa so jo ŽONTAR, *Kranjski deželni vicedom*; OTOREPEC, *Ob 500-letnici mesta Višnja Gora*; IDEM, *Srednjeveški pečati in grbi in BIZJAK, Ratio facta est*.

⁶ HHStA, HS W 724; glede dednega poklona cf. NARED, *Dežela – Knez – Stanovi*, str. 195.

⁷ *Rokopis B*, fol. 130.

rubrike “*Innemen waicz*” in nekatere posamezne besede, kar se povsem ujema z manjkajočim delom besedila (ta zajema žitne prihodke in začetek postavke z izdatki za varovanje gradu). Najbolj jasni so odtisi besedila v srednjem predelu strani, kjer pa najdemo le sledi folija 136 (rubriko “*Innemen pbenning des vrbars*”).⁸ Opisana metoda v danem primeru sicer ni dala konkretnih rezultatov, vsekakor pa bi jo kazalo upoštevati v bodočih kodikoloških raziskavah. Skeniranje je bilo izvedeno v Nacionalnem forenzičnem laboratoriju Generalne policijske uprave v Ljubljani, za kar se gospe Nataši Žener iskreno zahvaljujem.

⁸ Cf. spodaj, str. 180, sl. 8.

TERITORIALNO-POSESTNI RAZVOJ HABSBURŠKE DEŽELNOKNEŽJE POSESTI NA KRANJSKEM IN V ISTRI

Zametki habsburške posesti na Kranjskem sodijo v sklop ozemeljskih pridobitev v vzhodno-alpskih deželah, ki jih je vzpenjajoča se dinastija iztržila iz bojev s češkim kraljem Otokarjem II. Přemyslom proti koncu 13. stoletja. Novoizvoljeni kralj Rudolf I. je na škodo oglejskega patriarha zaseženo spanheimsko, deloma še staro andeško dediščino in deželno gospostvo na Kranjskem ter v Slovenski marki, ki je imelo podlago približno v tretjini gorenjske in polovici dolenske posesti,⁹ leta 1282 podelil sinovoma Albrehtu I. in Rudolfu II. Dejansko je bila kranjska posest na razpolago Habsburžanom šele po letu 1335 z izumrtjem Goriško-Tirolskih, ki so jo imeli v zastavi.¹⁰ Temu jedru so postopno priključevali nove posestne komplekse; pred sredo 15. stoletja predvsem Pazinsko grofijo ter Grofijo v Marki in Metliki po izumrtju istrske veje Goriških grofov leta 1374, leta 1382 pa se jim je po izkušnji z beneško oblastjo prostovoljno podredil Trst.¹¹ Čeprav je v okvir habsburškega dinastičnega teritorija že v osemdesetih letih 14. stoletja z izjemo cerkvenih in ortenburških posestev spadalo praktično celotno kranjsko ozemlje,¹² pa je bil gospodarski temelj – to je posest, od katere je deželni knez lahko pričakoval redne dohodke – bistveno manjši. Dobršen del ozemlja so bremenili fevdi in zastave.¹³ Edini stalni, lahko bi rekli neodtujljivi sestavni del deželnoknežje posesti v lastni upravi je bil ljubljanski vicedomski urad, status ostalih gospostev pa je bil bolj ali manj prehodni; po potrebi jih je deželni knez oddajal v fevd, zastavo, zakup ali oskrbo. Ob koncu tridesetih in v štiridesetih letih 15. stoletja je v sklop posesti pod neposredno upravo deželnega kneza sodilo nekako petnajst gospostev oz. uradov: Kranj, Kamnik, Gamberk, Goričane, Ig, Višnja Gora, Štatenberk,

* Pričujoče poglavje je nekoliko dopolnjen in popravljen izsek iz avtorjevega dela *Ratio facta est* (str. 125–143). Predvsem so upoštevana nova dognanja in zadevna strokovna literatura, objavljena od izida omenjene publikacije.

⁹ Glede obsega spanheimske posesti na Kranjskem glej KOMAC, *Od mejne grofije do dežele*, str. 181–191 in zemljevid na str. 241; ZAUNER, *Das älteste Tiroler Kanzleiregister*, str. 181, št. 172; DOPSCH, *Ein Verzeichnis des Besitzes der Herzoge von Kärnten*, str. 455–462.

¹⁰ ŠTIH – SIMONITI, *Na stičišču*, str. 116–117; HAUPTMANN, *Nastanek in razvoj Kranjske*, str. 121–132; M. KOS, *Zgodovina Slovencev od naselitve do petnajstega stoletja*, str. 289 ss; GRAFENAUER, *Zgodovina slovenskega naroda II*, str. 368–379.

¹¹ ŠTIH – SIMONITI, *Na stičišču*, str. 118; KOSI, *Boj za prehode*, str. 417–418; HAUPTMANN, *Nastanek in razvoj Kranjske*, str. 136–137; M. KOS, *Zgodovina Slovencev od naselitve do petnajstega stoletja*, str. 302–304.

¹² GRAFENAUER, *Zgodovina slovenskega naroda II*, str. 389.

¹³ Stanje lepo ilustrira poglavje iz Celjske kronike: kronist navaja, da je grof Herman II. Habsburžanom vrnil 14 gospostev, od katerih jih je bilo vsaj 8 na Kranjskem (KRONES, *Die Cillier Chronik*, pogl. 45, str. 156–157). Celjski grofje so imeli npr. v zastavi pomembna gospostva z mesti Kranj, Kamnik, Višnja Gora, Novo mesto in Kostanjevica (KOSI, *Grajska politika*, str. 471–472, 480), celotno nekdanjo goriško posest v Marki in Metliki (ŠTIH, *Dežela Grofija v Marki in Metliki*, str. 137–139), poleg tega sta bila v štiridesetih letih 15. stoletja zastavljena urada Svibno (HHStA, AUR, 1443–IV–15, *Dunajsko Novo mesto*, ed. OTOREPEC, CKSL) in Gorenji Mokronog (BIZJAK – PREINFALK, *Turjaška knjiga listin II*, št. 225, str. 328–329, cf. tudi KOMATAR, *Das Schloßarchiv in Auersperg*, št. 414, str. 233; št. 415, str. 234).

Novo mesto, Kostanjevica z uradoma Raka in Vivodina, Postojna, Vipava, Trst, Pazin, Završje in Vranja.¹⁴

Osrednji in najdonosnejši¹⁵ del te posesti je bil ljubljanski vicedomski urad pod neposredno upravo vicedoma. Ni povsem jasno, kdaj in v kakšni zvezi je prišlo do združitve funkcij centralnega finančnega organa deželnega kneza in oskrbnika dokaj obsežnega zemljiškega gospostva v osrčju Kranjske, ki je zanesljivo ugotovljiva šele ob koncu 14. stoletja. Stanje gre po vsej verjetnosti pripisati težnjam po zagotavljanju posestnega in s tem finančnega zaledja provincialni prestolnici, kjer je bil skoncentriran osrednji deželnoknežji upravni aparat. Vicedomski urad je nastal iz ostankov spanheimskega ljubljanskega in patriarhovega logaškega gospostva in je ob koncu 14. ter v začetku 15. stoletja zajemal t. i. zgornje (okolica Vrhnike in Logatca) in spodnje urade (Ljubljansko polje severno in južno od Save in dele Ljubljanskega barja), tj. ozemlje, ki se je večinoma razprostiralo na teritorijih deželskih sodišč Ljubljana in Logatec.¹⁶ Posest nikakor ni bila teritorialno sklenjena, temveč si je delila prostor s številnimi svetnimi in cerkvenimi oblastniki. Zgolj za ilustracijo navajam ugotovitve Pavleta Blaznika, ki za ugotovljivi del zemljiške posesti v ljubljanski okolici (omenjeno ozemlje se ne ujema s teritorijem vicedomskega urada; precejšen del je izvzet, deloma pa posega na teritorije drugih gospostev!) ob koncu 15. stoletja navaja 22,6% hub pod vicedomsko upravo.¹⁷

Če je vicedomski urad konstantno pripadal deželnoknežjemu posestnemu kompleksu pod neposredno lastno upravo, pa sta njegova sestava in obseg občutno variirala. Že v začetku sedemdesetih let 14. stoletja so Habsburžani Celjskim za krajši čas zastavili dohodke od ljubljanskega mestnega sodišča in mestni davek (oboje je sodilo v sklop vicedomskega urada),¹⁸ ki pa so ju še pred vračilom dolga leta 1372 zamenjali z več zemljiškimi gospostvi na Koroškem.¹⁹ Leto prej je vojvoda Albreht zavrnil prošnjo Hansa Šteberskega za zamenjavo zastave dohodkov na posestih okoli štajerskega Gradca za dohodke v Ljubljani z obrazložitvijo, da so že zastavljeni za jutrnjo Leopoldovi soprogi Viridis.²⁰ Zdi se, da se je predvsem ob koncu 15. stoletja obseg vicedomskega urada precej povečal, in sicer na račun priključevanja nekaterih, prej samostojnih deželnoknežjih uradov (Ig, Nevlje), pa tudi posesti nekaterih deželanov, ki so umrli brez zakonitih dedičev (Matko Videc, Gašper Melzer, Jurij Paradeiser).²¹ Med drugim je bila že 1461 priključena posest kranjskega lovškega urada.²² Na drugi strani je do konca 15. stoletja močno nazadovala gostota posesti na prvotnih tleh urada, predvsem na račun cerkvenih ustanov.²³ Pri tem je treba priznati, da imamo le malo neposrednih

¹⁴ Opis velja predvsem za čas med 1436 in 1448, ko je vojvodi Frideriku V. (kot cesarju III.) polagalo račune 15 uradnikov skupno trinajstih gospostev. Obseg komorne posesti se je namreč s časom spreminjal. Že računski knjigi za leta 1436–1439 in 1442–1447 se v naštevanju uradov deloma razlikujeta (dopolnjujeta), sploh pa ne omenjata uradov Postojna, Vipava in Kranj, ki jih navajata dve napovedi dohodkov vseh avstrijskih dednih dežel za leti 1437–1438. Ti se glede treh uradov razlikujeta tudi od popisa izredne davčne naklade iz leta 1446, ki prejšnjim dodaja urada Svibno in Šteberk, ne omenja pa novomeškega deželskega sodišča (CHMEL, *Materialien* I.1, str. 69–70, 83, 95).

¹⁵ Leta 1437 je njegov donos predstavljal dobro četrtino donosa dežele Kranjske (CHMEL, *Materialien* I.1, str. 83, 95).

¹⁶ ŽONTAR, Kranjski deželni vicedom, str. 305–306.

¹⁷ BLAZNIK, Zemljiška gospostva v Ljubljani, str. 48.

¹⁸ Obe postavki se omenjata v obeh ohranjenih obračunih vicedomskega urada iz 1391 in 1421. LACKNER, *Ein Rechnungsbuch Herzog Albrechts III.*, str. 79, št. 24; OTOREPEC, GZL IX, št. 61, str. 1.

¹⁹ OTOREPEC, GZL I, št. 77 (listina 1372–IV–16, Dunaj).

²⁰ HHStA, AUR, 1371–IX–9, Dunaj (ed. OTOREPEC, CKSL). Albreht se je skliceval na listino, s katero je dobila vojvodinja v užitek Ljubljano, Kranj in Kamnik, HHStA, FU, 1365–IV–26.

²¹ ŽONTAR, Kranjski deželni vicedom, str. 305.

²² HHStA, AUR, 1461–V–5, Gradec (ed. OTOREPEC, CKSL).

²³ BLAZNIK, Zemljiška gospostva v Ljubljani, str. 48.

dokazov za odtujevanje deželno knežje posesti na tem območju.²⁴ Vsekakor je treba upoštevati možnost, da je dobršen del posesti skopnel že pred vznikom vicedomskega urada. Obseg urada je mogoče do neke mere rekonstruirati na podlagi obračunov iz let 1421 in 1422 ter urbarja s konca 15. stoletja. V skladu s temi viri je obsegal okoli 250 hub (135 v t. i. zgornjih in 117 v spodnjih uradih oz. župah), 12 mlinov in tri dvore.

Goričane so spadale med tiste gradove na Kranjskem, ki so se po bojih z Otokarjem II. znašli v habsburških rokah. Kot del nekdanjega ljubljanskega gospostva so sodile v sklop spanheimske dediščine, ki pa se ji je moral – kolikor je šlo za posest na Kranjskem – novi koroški vojvoda Majnhard odpovedati že nekaj let za tem, ko je deželo prejel v zastavo.²⁵ S to pogodbo se Majnhard nikakor ni otrese aspiracij na dele kranjske posesti, katerim je še njegov naslednik Henrik leta 1311 pripisoval pripadnost vojvodini Koroški,²⁶ izrecno pa so bile iz odpovedi izvzete zastavne pravice Goriško-Tirolskih na Kranjskem, ki pa so jih Habsburžani kratili (mdr.) prav v primeru Goričan; omenjeni grad so namreč še v začetku 14. stoletja oddajali v zastavo. Nemški protikralj Friderik Lepi je, denimo, leta 1315 upniku Majnhardu Ortenburškemu k zastavni vsoti za Kranj, Goričane in desetino v Poljanski dolini primaknil 200 mark srebra, s katerimi naj bi ta v kraljevem imenu omenjeno posest najprej rešil iz zastave Majnharda Tirolskega.²⁷ Ta se je do gradu dokopal spet enkrat v dvajsetih letih 14. stoletja, ko ga je – z manjšo pripadajočo posestjo in pravicami – oddajal v fevd: najprej ljubljanskim Porgerjem in pozneje Hansu iz Liemberga.²⁸ Po izumrtju koroških vojvod Goriško-Tirolskih leta 1335 so Habsburžani najbrž grad prepuščali v fevd ali zastavo različnim upnikom. Za preostali del 14. stoletja sicer ni zanesljivih podatkov, nikakor pa ne drži, da je bil grad permanentno v posesti Ortenburžanov in da je okoli 1420 skupaj z ostalo dediščino pripadel Celjskim grofom, kot zmotno navaja Valvasor. Leta 1399 so namreč zastavljeno gospostvo Goričane v okviru devinske dediščine prejeli Wallseejci.²⁹ Kdaj in kako je prišlo v roke Devinskim, ni znano, najverjetneje pa je treba pridobitev pripisati Hugonu VIII. v času med 1366 in 1390, ko je deloval pod okriljem Habsburžanov.³⁰ Rajnpreht II. Wallseejski je staro devinsko zastavo obnovil leta 1407, in sicer za dobo 28 let, kot nadomestilo za terjatve do Habsburžanov v skupni višini 32.000 dukatov.³¹ Goričane so torej vse do izteka omenjenega roka ostale pod upravo Wallseejcev, ki so grad običajno oddajali v oskrbo gradiščanom (1429 denimo Gašperju z Novega gradu na Krasu), po letu 1435 pa so skupaj z ostalo posestjo v notranjeavstrijskih deželah zapadle bodočemu cesarju Frideriku III.³² Gospostvo je ostalo pod neposredno deželno knežjo upravo do februarja 1444, ko ga je kralj Friderik zastavil Hansu in Juriju Paradajzerju ter Lenartu iz Završja v Istri za posojenih 1000 guldnov.³³

²⁴ E.g. desetine v okolici Vrhnik (deželno knežji fevd), ki jih je l. 1409 samostanu v Bistri poklonil Albert z Vrhnik. HHStA, AUR, 1409–VIII–31, Dunaj (ed. OTOREPEC, CKSL).

²⁵ WIESSNER, MHDC 5, št. 668, str. 419–420.

²⁶ ZAUNER, *Das älteste Tiroler Kanzleiregister*, str. 181, št. 172; A. DOPSCH, Ein Verzeichnis des Besitzes der Herzoge von Kärnten, str. 455–462.

²⁷ WIESSNER, MHDC 8, št. 281, str. 89.

²⁸ OTOREPEC, GZL I, št. 39.

²⁹ DOBLINGER, Die Herren von Walsee, str. 334.

³⁰ Cf. F. KOS, Iz zgodovine devinskih gospodov, str. 116–129.

³¹ DOBLINGER, Die Herren von Walsee, str. 397.

³² Ibid., str. 422, 446; KURZ, *Österreich unter K. Albrecht dem Zweyten* 2, str. 3; HHStA, AUR, 1422–II–7, Gradec; HHStA, AUR, 1429–III–7, Ljubljana (obe ed. OTOREPEC, CKSL); SCHWIND - DOPSCH, *Ausgewählte Urkunden*, št. 179, str. 338.

³³ HHStA, AUR, 1444–II–18 (ed. OTOREPEC, CKSL).

Neznanka ostaja obseg grádu pripadajočega gospostva pred habsburško neposredno upravo po letu 1435. Zagotovo vemo le, da sta v času, ko so bili zastavni imetniki Goričan Goriško-Tirolski, poleg freisinške odvetščine nad gospostvom Škofja Loka, ribolovne pravice na Sori, gozda in prigrajske posesti pripadali gradu (*vest*) le dve običajni hubi (verjetno v neposredni bližini gradu) ter nekaj ribiških hub v Svetju, ki so v okvir gospostva spadale vsekakor še po omenjenem letu.³⁴ Ali se je posest gospostva postopno večala, ali pa so Habsburžani po razrešitvi zastave združili v urad svojo okoliško oz. v mejah istoimenskega deželskega sodišča ležečo posest, je težko reči, vsekakor pa je mogoče velikost gospostva v letih po 1435 oceniti na približno 46 hub.

Ig je kot eden od sestavnih delov spanheimskega ljubljanskega gospostva vsaj do sredine 14. stoletja, kot kaže pa tudi še pozneje, delil usodo z Goričanami (glej zgoraj). V času Goriško-Tirolskih in verjetno tudi pozneje, nekako do konca 14. stoletja, sta bila grad in okoliška posest še v rokah izanskih ministerialov, ki pa so svoj sedež že zgodaj prenesli v Ljubljano.³⁵ V začetku 15. stoletja je očitno prešel v sklop Wallseejcem zastavljenih posesti, čeprav se v zastavni listini iz leta 1407 izrecno ne omenja. Nedvoumen dokaz za to je listina iz leta 1412, ko je Rajnpreht Wallseejski izanski urad podelil v zakup kranjskemu deželnemu glavarju Viljemu Rabensteinskemu za letnih 158 m 76 š.³⁶ Po poteku zastave 1435 so Habsburžani urad podredili svoji neposredni upravi, ga skoraj stoletje samostojno oddajali v zakup ali oskrbo in ga nazadnje med letoma 1492 in 1496 priključili vicedomskemu uradu.³⁷ Najprej ga je v tridesetih letih oskrboval Viljem Schnizenbaumer, ki je imel od Celjskih v fevdu bližnjo posest s središčem v gradu Sonnegg in nekaj lastne posesti.³⁸ Leta 1454 ga je prejel v oskrbo (spet skupaj z Goričanami) Henrik Lamberger,³⁹ pozneje pa so se do urada spet dokopali "lokalni" Schnizenbaumerji: Martin, ki mu je Friderik III. že leta 1457 podelil nekaj desetine v izanskem uradu v doživljenjski užitek,⁴⁰ ga je leta 1462 najprej prejel v zakup za pet let in ga pozneje oskrboval vsaj še do leta 1470.⁴¹ V 15. stoletju je urad⁴² obsegal župe Loka, Kamnik, Preserje in Zalog z vsega 46 hubami, enim rovtom in dvema mlinoma, zraven pa so sodile še desetine z nekaj manj kot 60 m š letnega donosa.

Obsežno sklenjeno zemljiško gospostvo med Kokro in Savo ter Kamniškimi Alpami in razvodjem Kamniške Bistrice in Savinje je kot alodialna posest kranjskih mejnih grofov v drugi polovici 12. stoletja po poroki Bertolda II. s Sofijo Weimar-Orlamündsko prešlo v posest Andeških.⁴³ Nekako vzporedno s prehajanjem ozemlja iz rok v roke dinastičnih rodbin (Andeški → Babenberžani

³⁴ OTOREPEC, GZL I, št. 39; *Rokopis A*, fol. 16.

³⁵ D. KOS, *Vitez in grad*, str. 141.

³⁶ OÖLA, HASTar, orig. listina 1412-IV-17, reg. v: STÜLZ, *Zur Geschichte der Grafen von Schaunberg*, št. 252, str. 9.

³⁷ ŽONTAR, *Kranjski deželni vicedom*, str. 305.

³⁸ ARS, AS 1063, ZL 4456 (1427-II-24, Celje, ed. OTOREPEC, CKSL); ARS, AS 1063, ZL 3077 (1432-X-6, s. 1, ed. OTOREPEC, CKSL); *Rokopis A*, fol. 28.

³⁹ HHStA, AUR, 1454-IX-30, *Dunajsko Novo mesto* (ed. OTOREPEC, CKSL); KEMPER – VOLČJAK – ARMGART, *Regesten Kaiser Friedrichs III.* 29, št. 60, str. 77.

⁴⁰ HEROLD, HOLZNER-TOBISCH, *Regesten Kaiser Friedrichs III.*, št. 379, str. 245.

⁴¹ HHStA, AUR, 1462-II-13, *Gradec* (ed. OTOREPEC, CKSL); CHMEL, ed., *Regesta Friderici III.* 2, št. 3933, str. 393; št. 5562, str. 555; št. 6009, str. 584.

⁴² Običajno se označuje kot *amt*, izjemoma 1454 *seiner kais. gnaden herschafft Yg*. HHStA, AUR, 1457-VI-12, *Kranj* (ed. OTOREPEC, CKSL).

⁴³ HAUPTMANN, *Nastanek in razvoj Kranjske*, str. 91; GRAFENAUER, *Srednjeveška kolonizacija vzhodno od Kokre*, str. 16; KOMAC, *Od mejne grofije do dežele*, str. 52–55.

→ Spanheimi → Goriško-Tirolski) se je posest navznoter vedno bolj drobila med ministeriale in vznikajoče cerkvene ustanove (vetrinjska posest v okolici Preddvora, Velesovo, Mekinje). Izvor stanja, ki ga poznamo iz 15. stoletja, ko so se ostanki deželoknežje posesti na tem ozemlju delili v dva urada: **urbarialni urad Zgornji Kamnik** (*Oberstain*) in **urad deželskega sodišča Kamnik**, bi z manjšim pridržkom lahko potegnili nazaj v čas po ustalitvi razmer ob Otokarjevem padcu. Iz obdobja goriško-tirolske oblasti v prvi tretjini 14. stoletja namreč izvirajo prve zanesljive vesti o gospostvu kamniškega deželskega sodišča⁴⁴ in morda je prav njihova upravna reforma razdvojila dotlej enotno gospostvo pod nadzorom kamniških gradiščanov, ki jim v virih lahko sledimo nazaj v andeško dobo.⁴⁵ Zdi se, da je bil cilj te delitve ohraniti deželsko sodišče z mitnicami in strateško pomembnejšo posestjo, locirano ob frekventni prometnici skozi Tuhinjsko dolino, pod neposredno upravo,⁴⁶ kar je najverjetneje Goriško-Tirolskim še v polni meri uspevalo,⁴⁷ in to kljub nekaterim posestnim spremembam (v dvajsetih letih 14. stoletja je v okvir urada spadala desetina v Zagorju in Lebeku; prvo pozneje zasledimo v sklopu gamberskega gospostva, drugo v sklopu gospostva Lebek/Liebegg).⁴⁸

Za gospostvo Zgornji Kamnik iz časa goriško-tirolske vlade ni podatkov, pač pa so Habsburžani tako enega kot drugega pogosto oddajali v fevd ali zastavo; Zgornji Kamnik je pred 1341 imel v fevdu Gregor Kamniški, po tem letu pa Rajner, točaj z Ostrovice.⁴⁹ V začetku 15. stoletja so bili zastavni imetniki Svibenski, za njimi pa ga je leta 1407 v sklopu obsežne posesti na Kranjskem za 28 let prejel Rajnpreht Wallseejski.⁵⁰ Mesto Kamnik skupaj z deželskim sodiščem, mitnino in vsemi pritiklinami pa je vojvoda Rudolf IV. zastavil Celjskim, ki so ga obdržali do tridesetih let 15. stoletja.⁵¹

V sklop deželskega sodišča je v dvajsetih in tridesetih letih 15. stoletja spadalo 161 hub, dva dvora, dva mlina ter nekaj njiv in vrtov, vanj pa se je poleg mestnega davka in tržnih pristojbin stekala tudi mitnina v Kamniku, Šentjakobu, Dolu, Homcu in na Trojanah. Urbarialni urad Zgornji Kamnik je obsegal 76 hub v trinajstih župah, poleg tega pa še 8 raztresenih hub.

Grad in gospostvo **Gamberk** naj bi v skladu s hipotezo, ki jo predlaga Dušan Kos, zgradili oz. osnovali andeški ministeriali Galli morda že ob koncu 12. stoletja ali vsaj pred letom 1220 na ozemlju, ki so ga deloma pridobili preko svaštva s Svibenskimi, deloma pa (nekdanjo višnjegorsko posest) od Andeških.⁵² Rodbina se je v drugi polovici 13. stoletja razcepila na dve veji, "glavno", ki je obdržala ime Gall, in z geni Mekinjskih oplemeniteno gallenberško vejo, ki se je tako začela imenovati okoli leta 1300, ko je dokončno prevzela posest nad Gamberkom.⁵³ Grad je ostal v gallenberški posesti do srede 14. stoletja, ko ga je Gall Gallenberški kot svoj alod (*sein rechtes Eigen*) prodal Albrehtu II.

⁴⁴ Kamniški patricij Tomaž Cendel je leta 1330 obračunal omenjeni urad za leta 1321–1325, medtem ko se kot deželski sodnik v Kamniku omenja že l. 1317, KOVAČ, Beiträge zur Geschichte Krains, str. 57–58; OTOREPEC, Prebivalstvo Kamnika v srednjem veku, str. 89–90.

⁴⁵ D. KOS, *Vitez in grad*, str. 148.

⁴⁶ Za ugotovitve se zahvaljujem kolegu dr. Dušanu Kosu.

⁴⁷ Vsaj do leta 1331; glej zgoraj, op. 44.

⁴⁸ Za Zagorje: KOVAČ, Beiträge zur Geschichte Krains, str. 57–58; *Rokopis A*, fol. 25^v; za Lebek: ARS, AS 1063, ZL 5344, 1392–VI–28, Dunaj (ed. OTOREPEC, CKSL). Gospostvo Lebek so ob koncu 14. in v začetku 15. stol. s prekinitvijo imeli v zastavi Šteberški. Cf. spodaj pod "Gamberk".

⁴⁹ WIESNER, *Die Schenken von Osterwitz*, št. 141, str. 59; HHSStA, AUR, 1422–II–7, Gradec (ed. OTOREPEC, CKSL).

⁵⁰ Glej zgoraj pod "Goričane".

⁵¹ KOSI, "Prometna politika" Celjskih grofov, str. 169; IDEM, Grajska politika, str. 472.

⁵² D. KOS, *Blesk zlate krone*, str. 137–138.

⁵³ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 255.

Habsburškemu za 400 m oglejskih pfenigov.⁵⁴ Nedolgo zatem so Habsburžani gospostvo skupaj z deželskim sodiščem podelili Šteberškim. Kot najverjetnejši prejemnik prihaja v poštev Hans I., ki se je nekako ob koncu petdesetih let 14. stoletja navezal na vojvodo Rudolfa IV.⁵⁵ Pridobitev Gamberka je treba postaviti v čas med okoli 1360 in 1371; tedaj je namreč Hans, do vratu v dolgovi, umrl. Terjatve v višini 5480 dukatov, ki sta jih imela do njega Juda Hačim in Muš, sta odplačala celjska grofa Herman in Viljem, za kar so jima Habsburžani zastavili nekdanja Hansova fevda Gamberk in Lebek.⁵⁶ Šteberški so sicer pozneje uspeli gospostvo rešiti iz zastave,⁵⁷ vendar sta se mu morala Hansova vnuka Nikolaj in Vigul zaradi zadolženosti ponovno – tokrat dokončno – odpovedati. Julija 1433 sta ga prodala Habsburžanom za 4985 funtov dunajskih pfenigov.⁵⁸

Gospostvo v približno takšni obliki in obsegu, kot ga poznamo iz 15. stoletja – v tem času je obsegalo 62 hub v 14 vaseh, mlin pod gradom, poleg tega pa še 173 koseških posestev (*güter*), ki so izhajala iz 70 prvotno celih hub, ter desetino v Zagorju⁵⁹ – je moglo nastati šele pod Habsburžani. Koroški vojvoda Henrik Goriško-Tirolski namreč v popisu nekdanj spanheimskih posesti na Kranjskem iz leta 1311 omenja koseško enklavo v Zagorju v sklopu grofije (*lantgrafschaft*) Savnija, in sicer ločeno od *den geribten und allez daz darzû gebört*, kar najverjetneje kaže na neposredno podrejenost deželnemu knezu. Oba dela bodočega gospostva, ki sta tudi v geografskem oziru ločeni enoti,⁶⁰ torej sploh nista spadala v isti upravni okvir.⁶¹ Medtem ko je Henrik Koroški moral "Savnijo" – torej tudi zagorske koseze – leta 1311 prepustiti Habsburžanom,⁶² je deset let in več zatem desetino v Zagorju (v sklopu kamniškega deželskega sodišča) še vedno oddajal v oskrbo svojim uradnikom.⁶³ Do združitve vseh sestavnih delov gamberskega gospostva je torej lahko prišlo šele po letu 1335, ko je Kranjska prešla pod neposredno habsburško upravo.⁶⁴

Prehajamo na kompleks sicer ne povsem sklenjenih posesti na Dolenjskem, ki pa so dobršen del 14. in 15. stoletja delile skupno usodo. Gospostva Kostanjevica, Štatenberk in Višnja Gora ter Novo mesto s pripadajočimi deželskimi sodišči so namreč sredi 14. stoletja za 75 let združile v posestno celoto težnje Alberta III. Goriškega po ozemeljski zaokrožitvi na Dolenjskem in v Beli krajini, katerih

⁵⁴ Poleg prodaje gradu l. 1351 (Originalna listina v HHStA, AUR, 1351-V-12, Dunaj, reg.: TOMASCHEK, Regesten zur Geschichte Kärntens II, str. 79, št. 119) dodatno dokazuje gallenberško posest v neposredni bližini Gamberka listina iz leta 1347, s katero daje Ana, soproga Galla Gallenberškega, soglasje za prodajo petih hub v okolici Izlak; posest je prejela kot jutrnjo (torej od svojega moža). BRUNNER – OTOREPEC, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, str. 97, št. 22.

⁵⁵ ŠUMRADA, Šteberški, str. 50–51.

⁵⁶ Prepis listine 1371–VII–10, HHStA, HS B 521, fol. 25 (reg. OTOREPEC, CKSL).

⁵⁷ Morda že pred junijem 1392, ko je Viljem Šteberški (Hansov sin) že razpolagal z Lebekom. ARS, AS 1063, ZL 5344, 1392–VI–28, Dunaj (ed. OTOREPEC, CKSL).

⁵⁸ HHStA, AUR, 1433–V–19, Gradec (ed. OTOREPEC, CKSL); HHStA, AUR, 1433–VII–14, Gradec; ŠUMRADA, Šteberški, str. 54.

⁵⁹ Obračun 1436–1438 (*Rokopis A*), fol. 25^r–27^r; Urbar 1498, AS, Vic. a., šk. 81; glede koseških posesti: DIMITZ, Die Edlinger im Sägor, str. 16; izvleček v J. OROŽEN, *Zgodovina Zagorja*, str. 24.

⁶⁰ OROŽEN, *Zgodovina Zagorja*, str. 23.

⁶¹ Bogo Grafenauer še za ta čas dokazuje, da so zagorski kosezi v upravno-sodnem oziru sodili neposredno pod deželnega kneza. GRAFENAUER, *Ustoličevanje koroških vojvod*, str. 344.

⁶² KURZ, *Oesterreich unter K. Friedrich dem Schönen*, pril. XII, str. 429.

⁶³ Glej zgoraj, str. 28, op. 44 in 48.

⁶⁴ Podobno mnenje zastopa že Alfons Dopsch, ki postavlja vključitev zagorskih kosezov v okvir gospostva obenem z vzpostavitevijo zemljiško-gospodarske uprave (menda habsburške) v 15. stoletje. A. DOPSCH, Ein Verzeichnis des Besitzes der Herzoge von Kärnten, str. 459, op. 2.

del je že pokrivala njegova Grofija v Marki in Metliki. Toda pred tem so se omenjeni teritoriji razvijali povsem ločeno.

Gospostvo Višnja Gora je nastalo na ozemlju, ki je prvotno pripadalo kranjskim Puchsom oz. Višnjegorskim in je v 13. stoletju preko Andeških in Babenberžanov prešlo v spanheimske roke, nato pa skupaj z zastavo Kranjske leta 1277 v posest Goriško-Tirolskih. Leta 1307, med nasledstveno vojno za češko krono, je grad oblegal in osvojil goriški grof Henrik II.⁶⁵ Že leto zatem je v sporazumu po končanih spopadih svojemu bratrancu, goriško-tirolskemu grofu in koroškemu vojvodi Otonu sicer vrnil grad, obdržal pa je v zastavi trg, pol mitnine, deželsko sodišče in 200 mark letne rente iz višnjegorskega gospodstva.⁶⁶ Našteto je po delitvi goriških posesti l. 1342 pripadlo Albertu III.⁶⁷

Kostanjeviško ozemlje ob spodnji Krki so pridobili Spanheimi že v začetku 12. stoletja in ga še razširili z osvojitvami proti ogrski meji.⁶⁸ Zaradi izjemnega pomena trga oz. mesta, ki se je tu izoblikovalo do srede 13. stoletja, se je razvilo v drugo najpomembnejše spanheimsko gospodstvo na Kranjskem (takoj za Ljubljano). V njihovih rokah je ostalo vse do Otokarjevega prihoda (1270), po njegovem padcu pa je kot del zastavljene Kranjske pripadlo Goriško-Tirolskim. Ti so ga – z nekaj-letno prekinitvijo v času češke nasledstvene vojne 1307–1308, ko so z gospodstvom razpolagali Habsburžani⁶⁹ – zastavljali naprej. V dvajsetih letih 14. stoletja so ga imeli v zastavi Ortenburžani,⁷⁰ po letu 1335 pa je bilo ponovno v rokah deželnih knezov – Habsburžanov.⁷¹

Štatenberk je verjetno prvotno sodil v sklop freisinške dolenske posesti.⁷² Prvi znani vazali na gradu so bili Planinski, za njimi pa so ga v 13. in 14. stoletju imeli v fevdu pripadniki različnih vej Svibenskih gospodov – domnevno še vedno od freisinške škofije. Grad naj bi po mnenju Dušana Kosa v šestdesetih letih 14. stoletja nasilno alodizirali freisinški odvetniki – Habsburžani.⁷³ Da je gospodstvo v obsegu, ki ga poznamo iz 15. in 16. stoletja, nastalo razmeroma pozno, dokazuje dejstvo, da je še sredi 15. stoletja vsaka od osmih vasi imela svojo žitno mero.⁷⁴

Novo mesto je med vso podeljeno posestjo vsekakor najmlajša tvorba. Vojvoda Rudolf IV. ga je dal zgraditi na ozemlju, ki ga je v času pred februarjem 1365 z zamenjavo pridobil od stiškega samostana.⁷⁵ Mesto je bilo očitno ustanovljeno z namenom utrditi gospodarski položaj Habsburžanov na poti proti Jadranu, a se zdi, da je bil prvotno načrtovani učinek s spodaj opisanimi dogodki nenadoma izničen, še preden je mesto v polni meri zaživelo.

⁶⁵ ŠTIH, *Goriški grofje ter njihovi ministeriali*, str. 30–31. Neka njegova listina z dne 19. avgusta 1307 je datirana "v taboru pred Višnjo Goro", PREINFALK – BIZJAK, *Turjaška knjiga listin I*, št. 22, str. 76.

⁶⁶ HAUPTMANN, *Nastanek in razvoj Kranjske*, str. 93–94; D. KOS, *Vitez in grad*, str. 244; WIESSNER, MHDC 7, str. 181, št. 481.

⁶⁷ WIESSNER, MHDC 10, str. 62, št. 161.

⁶⁸ KOSI, *Quae terram nostram*, str. 53–54, 58–60.

⁶⁹ Leta 1308 so Baboničem zastavili mdr. pol kostanjeviškega gospodstva, THALLÓCZY – BARABÁS, *Codex diplomaticus comitum de Blagay*, pril. III, str. CLXXXVI–CLXXXVII; MLINARIČ, GZM II, št. 120.

⁷⁰ ARS, AS 1063, ZL 6746, 1324–V–3, Ljubljana (ed. OTOREPEC, CKSL); WIESSNER, MHDC 9, št. 10, str. 3; št. 46, str. 12–13. Cf. D. KOS, *Vitez in grad*, str. 160; PREDOVNIK, *Trdnjava Kostanjevica*, str. 23.

⁷¹ KOSI, *Marginalije*, str. 204.

⁷² VILFAN, *Lage und Struktur der freisingischen Herrschaften in Krain*, str. 358.

⁷³ D. KOS, *Vitez in grad*, str. 228–229; IDEM, *Blesk zlate krone*, str. 167–168.

⁷⁴ "... das ist vberslagen aus iren mass; wan yeds dorff hat ain besundre mass," obračun Štatenberk 1438 (*Rokopis A*), fol. 36'.

⁷⁵ Menjalni listini sta bili izdani 6. (s strani Rudolfa) in 8. februarja (s strani stiškega opata). M. KOS, *Ustanovitev Novega mesta*, str. 78, op. 2. Iz besedila opatove listine (obj. OTOREPEC, *Prepis in prevod zamenjalne listine*, str. III–III2) je razvidno, da zgolj regulira že obstoječe stanje: "... das wir [opat Peter, op. M. B.] ... gegeben haben vnd geben ... die sechs huben mitsampt dem grünt ettwenn genant Grecz bey der Gurk da bin ... herczog Rüdolf ein stat von newn dingen gepawn hat ...," glej tudi PIRKOVIČ, *Vloga novomeškega Kapitlja v urbanistični zasnovi Novega mesta*, str. 2.

Vrnimo se k Albertu III. Goriškemu. Iz listine, ki datira v leto 1386, je namreč razvidno, da je verjetno poleti 1365 vojvoda Rudolf IV. njemu in njegovi soprogi Katarini Celjski v dosmrtni užitek podelil obsežno posest na Dolenjskem: mesto in grad Kostanjevico z uradom v Vivodini, grad in trg Višnja Gora, Novo mesto ter Štatenberk. 21. junija 1386 je namreč Katarina s svojim drugim možem Hansom Waldburškim v zameno za vse to prejela mesti Saulgau in Waldsee na Švabskem, že tri mesece pred tem pa sta zakonca dolenjsko posest predala Ortenburžanom, ki so jo obenem prejeli od vojvode Leopolda v zastavo za 20.000 dukatov. Na podlagi listine, s katero je Leopold dovolil to transakcijo, je mogoče tudi povsem natančno določiti obseg posesti. Podelitev gradov oz. gospostev (Kostanjevica, Štatenberg in Višnja Gora) je vključevala tudi vsa tri deželska sodišča, k mestnim oz. trškim naselbinam (Kostanjevica, Novo mesto in Višnja Gora) pa je spadala tudi mitnina. Poleg tega se izrecno omenjata trga Litija in Šentvid pri Stični, ki sta sodila v sklop višnjegorskega sodišča, ter uradi Raka, Orehovica (?) in Vivodina, ki so bili, kot bomo videli, priključeni kostanjeviškemu gospostvu.⁷⁶ Čeprav se dokument o podelitvi te posesti Albertu Goriškemu ni ohranil, je ni težko vsaj približno datirati; do nje je lahko prišlo med 7. aprilom 1365, ko je vojvoda Rudolf IV. ustanovil Novo mesto – težko bi si namreč predstavljali, da bi vojvoda nekemu podelil povsem novo mesto, katerega izgradnja v pravnem smislu še ne bi bila dokončana (določitev pomerija, izvzetje teritorija iz deželskega sodišča, dodelitev obvezne ceste in verjetno s tem v zvezi tudi mitnine, ki se izrecno omenja v podelitvi iz 1386⁷⁷) –, in 27. julijem istega leta, ko je v Milanu umrl.⁷⁸ Ker gre za podelitev dokaj obsežne posesti na ozemlju s strateško lego, jo najlaže razumemo v zvezi z dedno pogodbo med Albertom in Rudolfom IV. (6. jun. 1364). V tem primeru smemo upravičeno pričakovati, da je bila posest načrtno sproščena fevdov, zastav ipd.

Tudi Ortenburžani so 1386 s pridobitvijo te posesti krepko utrdili svoje pozicije na Dolenjskem; že pred tem so tu posedovali obsežen kompleks zemljiških gospostev na zahodu – Kočevje, Kostel, Čušperk, Poljane, Ribnica, Ortnek in notranjski Lož – deloma kot alode, deloma pa kot deželnoknežje in oglejske fevde.⁷⁹ Posest so obdržali v zastavi vse do izumrtja v moški liniji leta 1418, potem pa so se je polastili Celjski;⁸⁰ morda celo brez zadostne pravne podlage, kot bi utegnila sugerirati listina z dne 16. julija 1431, ko je grof Herman vso to posest izročil vojvodi Frideriku.⁸¹

⁷⁶ HRUZA, *Die Herren von Wallsee*, str. 378, zlasti op. 278 in pril. 63, str. 548–549. O tem obširno že ŠTIH, *Dežela Grofija v Marki in Metliki*, str. 134–135. Cf. BIDERMAN, *Carniolica*, str. 26. Tu ekscerpirani regest iz innsbruškega deželnege arhiva se prejkone nanaša na listino iz 1386–IV–27, Brugg (HHStA, AUR; omenja jo HRUZA, *ibid.*, str. 378, op. 278) o predaji posesti Ortenburžanom. Regest navaja nekoliko višjo vsoto (22.000 dukatov), posel pa je označen kot prodaja. Da so Ortenburžani prejeli posesti v zastavo in ne kako drugače, je razvidno iz nekega poznejšega dokumenta (glej op. 81). Cf. tudi KOSI, *Marginalije*, str. 205.

⁷⁷ VILFAN, *Novomeški mestni privilegij iz leta 1365*, pril. 1, členi: 7, 12 in 15, str. 102, 104–105; cf. M. KOS, *Ustanovitev Novega mesta*, str. 83.

⁷⁸ VRHOVEC, *Zgodovina Novega mesta*, pril. 1, str. 309–311; HUBER, *Geschichte des Herzogs Rudolf IV.*, str. 215; BAUM, *Rudolf IV. der Stifter*, str. 313; cf. ŠTIH, *Dežela Grofija v Marki in Metliki*, str. 133–134.

⁷⁹ ADAM, *Donesek k zgodovini Ortenburžanov*, str. 8–9; LACKNER, *Zur Geschichte der Grafen von Ortenburg*, str. 184.

⁸⁰ KOSI, *Prometna politika Celjskih*, str. 173, 175–177; IDEM, *Grajska politika*, str. 479–481.

⁸¹ "... *Lanndtstrass, Weichselberg, Stettenberg und das Newestetl, die weilnt N. des von Orttenburg satz von vnsern vordern ... und vns gewesen, und in sein gvalt komen sind,*" obj. CHMEL, *Materialien* I.2, št. IV, str. 25; reg. KOVAČ, *Beiträge zur Geschichte Krains*, str. 166. Na morebitno nezakonitost prevzema tega dela orttenburške dediščine napeljujejo tudi dokumenti, ki osvetljujejo predhodni potek dogodkov. Že l. 1430 se je prior pleterske kartuzije pritoževal (vojvodi Frideriku?), da ga hoče Friderik Celjski na vsak način izriniti s položaja, ker da si je nakopal njegovo jezo, ko ga je na zahtevo kranjskega vicedoma skušal pripraviti do predaje dotičnih gospostev, aprila naslednjega leta pa se je moral grof Herman obvezati, da bo spoštoval določila komisije, določene za predajo omenjenih posesti Habsburžanom. KOVAČ, *ibid.*, str. 163, 340. Cf. tudi KOSI, *Marginalije*, str. 205.

Habsburžani so celoten posestni kompleks prenesli pod svojo neposredno upravo, vendar pa je območje ostalo pod močnim pritiskom Celjskih, ki so le stežka sprejeli izgubo obsežnega teritorija. Leta 1433 so – sicer neuspešno – načrtovali osvojitev Kostanjeviškega gradu in organizirali pustošenje po sosednjih deželnoknežjih gospostvih.⁸²

Gospostvo Višnja Gora, ki ga je od leta 1431 dalje pa vse do šestdesetih let 15. stoletja oskrboval Gašper Melz,⁸³ je obsegalo 149 hub v 23 vaseh, 21 koseških posestev, v trgih Litija in Šentvid pa 97 domcev. Habsburžani so iz okvira gospostva izvzeli deželno sodišče in mitnino, ki so jo dajali v zakup višnjegorski trški skupnosti pod upravo trškega sodnika.⁸⁴

V okvir kostanjeviškega deželnoknežjega gospostva so sredi 15. stoletja sodile štiri upravno-teritorialne enote: urad deželskega sodišča ter urbarialni uradi Kostanjevica, Raka in Vivodina. Tak obseg je imelo gospostvo vsaj že ob podelitvi Goriškim leta 1365. Prvo od posestnih jeder je bilo v 14. in 15. stoletju strnjeno okoli Rake in je sestavljalo istoimenski urbarialni urad.⁸⁵ Vanj je sodilo devet hub in nekaj več kot 60 koseških posesti, ki jih z veliko verjetnostjo lahko lociramo v vasi Raka, Ravno, Smednik, Dobrava pod Rako, Dolga Raka, Visela, Videm, Vrh, Dolenja vas, Dolenje in Gorenje Površje, Zabukovje, Podvrh, Cirje, Gradišče in Žabjek. Sled za to koseško skupnostjo se je že v 16. stoletju povsem izgubila; nanjo je nekaj časa spominjala le še oznaka za votlo mero, *edlinger schaff*, po kateri so njihovi potomci oddajali žito zemljiškemu gospodu.⁸⁶ Drugo posestno jedro – kostanjeviški urbarialni urad – je ležalo onstran Krakovskega gozda vzhodno od Kostanjevice med Krko in Gorjanci. Obsegalo je nad 120 hub v 16 vaseh. Ta, do vključno 15. stoletja temeljna posest gospostva, je v teku 16. stoletja v celoti prešla pod sosednji Šrajbarski turn,⁸⁷ težišče gospostva Kostanjevica pa se je premaknilo na levi breg Krke, v prej omenjeni raški urad, katerega staro ime se odtlej ne omenja več.

Tretji posestni ožetek kostanjeviškega gospostva je bil nekoliko odmaknjen urad Zgornja Vivodina (*Am Obern Herzogtum*), danes na Hrvaškem. Ni povsem jasno, kdaj je bilo območje Vivodine priključeno Kranjski. Maks Miklavčič postavlja priključitev v okvir spanheimskih osvojitvev Žumberka in Bele krajine ob koncu 12. stoletja, medtem ko jo Miha Kosi premika v 13. stoletje, v čas po osvojitvi Bele krajine.⁸⁸ Vsekakor sta sredi 14. stoletja sodila v sklop kranjske deželnoknežje posesti tako Zgornja Vivodina, ki je po rešitvi iz zastave Celjskih 1431 kot del kostanjeviškega gospostva ostala pod neposredno habsburško upravo, kakor tudi Spodnja Vivodina, ki so jo Habsburžani neodvisno

⁸² O teh dogodkih PREDOVNIK, *Trdnjava Kostanjevica*, str. 23–24; cf. TLA, *Fridericiana*, 33/7 (1433–IX–23), 33/8 (1433–IX–24). Pozneje je bil v Celju ustreljen kostanjeviški glavar Henrik Apfaltrtr (leta 1434 je omenjeno mesto že zasedal njegov brat Jurij), omenja pa se tudi *prannt zu Lantstrass*, ki ga običajno postavljajo v leto 1439. Glej OTOREPEC, *Seznam "deželnih sovražnikov"*, str. 332, 338; IDEM, *Zanimiva pritožba*, str. 169–170.

⁸³ Obračun za leti 1437–1438 (*Rokopis A*), fol. 17; HHStA, AUR, 1443–IV–17, Dunajsko Novo mesto (ed. OTOREPEC, CKSL); KOVAČ, *Beiträge zur Geschichte Krains*, 165; CHMEL, *Regesta Friderici III.*, št. 4410, str. 456.

⁸⁴ GOLEC, *Trgovski promet na širšem območju Višnje Gore*, str. 77–78.

⁸⁵ KOMAC, *Kostanjeviški kastelani in njihove veje*, str. 103, se nagiba k možnosti, da je bilo prav to območje prvotno jedro deželnoknežjega kostanjeviškega gospostva.

⁸⁶ Nekdanjo koseško posest je treba iskati v okviru nad 70 hub obsegajoče posesti v zgoraj naštetih vaseh, ki jih Mlinarič glede na datjave uvršča pod tip A. MLINARIČ, *Kostanjeviško gospostvo*, str. 15–19; glej BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 66–67.

⁸⁷ Vsekakor pred letom 1548, ko je ni več v kostanjeviškem urbarju. BLAZNIK, *Poskus vzpostavitve zveze med srednjeveškimi in novoveškimi merami*, "Prva redakcija", Kostanjevica, str. 1; MLINARIČ, *Kostanjeviško gospostvo*, str. 3, 9–13; Urbar gospostva Šrajbarski turn iz leta 1653, ARS, AS 785, knj. 24. Posest na desnem bregu Krke, ki je po letu 1548 spadala v okvir kostanjeviškega gospostva, je bila pridobljena z zamenjavo z gospostvom Žumberk. BLAZNIK, *ibid.*; cf. D. KOS, *Urbarji za Belo krajino in Žumberk*, str. 240, 242, 246 in MLINARIČ, *Kostanjeviško gospostvo*, zemljevid na str. 12.

⁸⁸ MIKLAČIČ, *Premik kranjske meje ob spodnji Krki*, str. 133 ss; KOSI, *Quae terram nostram*, str. 72.

od zgoraj obravnavanega posestnega kompleksa oddajali v fevd (morda tudi v zastavo).⁸⁹ Da je pri zastavah iz 1386 oz. posredno 1365 res šlo za Zgornjo Vivodino, potrjujeta primerljiv obseg posesti (40 hub *in der Metlik genant das Herczogtum* iz l. 1386; 49,5 hube v uradu Zg. Vivodina l. 1437–1438) in njena pripadnost istemu posestnemu kompleksu pred zastavo in po njenem izteku.⁹⁰ Ohranjeni viri sicer ne omogočajo natančnejše lokalizacije posesti, mogoče pa je do neke mere nakazati mejo med zgornjim in spodnjim uradom. Kot del prvega se omenja župnijska cerkev sv. Jurija⁹¹ (domnevno v Dojutrovici)⁹² in vas Tupčina,⁹³ k Spodnji Vivodini pa viri prištevajo podružnici sv. Lovrenca (kraj Vivodina) in sv. Nikolaja (Obrež Vivodinski)⁹⁴ ter dvor v (verjetno Donjem) Oštrcu (*burkcbstall am Ostercz*).⁹⁵ Glede na povedano je meja tekla v smeri JZ–SV, nekje med Dojutrovico in Vivodino ter Tupčino in Donjim Oštrcem. To se povsem ujema z nekoliko poznejšim stanjem, ko je Spodnja Vivodina pripadla ozaljskemu gospostvu, Zgornja pa je skupaj z Žumberkom prešla v sklop Vojne krajine.⁹⁶

Tudi gospostvo Štatenberk v gričevju severno od Novega mesta je deželni knez sprva oddajal v oskrbo skupaj z deželskim sodiščem; še maja 1438 Nikolaju Hmeljniškemu.⁹⁷ Vendar pa v obračunu Martina Črnomaljskega, ki je po Nikolajevi smrti še v istem obračunskem letu prevzel gospostvo, dohodkov od sodišča ni več zaslediti.⁹⁸ Na obseg in lokacijo posesti lahko sklepamo le na podlagi dveh, glede posesti praktično identičnih urbarjev iz let 1563 in 1571. Primerjava naturalne oddaje v teh dveh urbarjih s sumarnimi zneski v obračunu iz 1438 – v slednjem se namreč poimensko navajajo vasi, ki oddajajo žito, in z malenkostno izjemo je le v teh vaseh oddaja žita dokumentirana tudi v omenjenih urbarjih – kaže, da v dobrem stoletju ni prišlo do bistvenih posestnih sprememb.⁹⁹ Tako lahko z določeno rezervo štatenberško posest sredi 15. stoletja ocenimo na okoli 95 hub v 17 vaseh.

Novemu mestu kot razmeroma novi urbani tvorbi, ki ni nastala v zvezi z nobenim obstoječim gradom, razumljivo ni pripadala nikakršna zemljiška posest, ki bi jo bilo mogoče združiti v gospostvo.

⁸⁹ Leta 1444 je Spodnjo Vivodino imel v fevdu Hans Žumberški, Notranjeavstrijska fevdna knjiga 1443–1469, HHSStA, Dunaj, W 724, fol. 217. V istem času je očitno neko posest na tem ozemlju imel tudi grof Štefan Frankopan (pravni status posesti ni znan), ARS, AS 730, Dolski arh., fasc. 179, pola 30, prepis listine iz 1444, avg. 5., s.l. (ed. OTOREPEC, CKSL); cf. tudi KOSI, Quae terram nostram, str. 75–76.

⁹⁰ *Ant (am) Oberrn Herczogtum* kot del neposredne deželnoknežje posesti: obračun za l. 1437 (*Rokopis A*), fol. 9; obračun za 1463–1469, ARS, AS 1, Vic. a., šk. 123, fol. 18; BIRK, Urkunden–Auszüge zur Geschichte Kaiser Friedrich des III., št. 686, str. 402 (za leto 1463).

⁹¹ "... *pbarkirchen zu sand Jorgen am Oberrnberczumb ...*," ARS, AS 730, Dolski arh., fasc. 179, pola 30, prepis listine iz 1444–VIII–5, s.l. (ed. OTOREPEC, CKSL).

⁹² KOSI, Quae terram nostram, str. 71–72 in op. 173.

⁹³ V obračunu *des amt am Oberrn Herczogtumb* se omenjata gornina in vinska desetina *cze Tupschendorff, Rokopis A*, fol. 9.

⁹⁴ "... *die vnserm am Niederberczumb ... von erst bei sand Larencz ... item zu sand Nichlan der andern capellen zu Obbris ...*," ARS, AS 730, Dolski arh., fasc. 179, pola 30, prepis listine iz 1444–VIII–5, s.l. (ed. OTOREPEC, CKSL). Glede lokalizacije glej KOSI, Quae terram nostram, str. 71.

⁹⁵ "*Hanns Sicherberger hat zu leben ... item das Nider Herczogtumb genant vnd das burkcbstall am Ostercz*," HHSStA, HS W 724, fol. 217. Gornji Oštrc se nahaja v neposredni bližini Tupčine, 2 do 3 km zračne razdalje SZ od Donjega Oštrca. Morda različna pridevka sicer istoimenskih delov razloženega naselja kažeta na nekdanjo pripadnost zgornjemu oz. spodnjemu vivodinskemu uradu.

⁹⁶ Cf. Mapire, vojaška specialka 1763–1787 in zemljevid "Ozaljsko vlastelinstvo u drugoj polovici XVII stoljeća" v: ADAMČEK, *Agrarni odnosi u Hrvatskoj*, str. 670. Podrobno o tem vprašanju KOSI, Quae terram nostram, str. 71–78.

⁹⁷ SCHWID – DOPSCH, *Ausgewählte Urkunden*, št. 183, str. 352–353. Pred njim je urad upravljal Ulrik Aphaltersperger. Obračun za l. 1438 (*Rokopis A*), fol. 38'.

⁹⁸ Ibid., fol. 36 ss.

⁹⁹ Leta 1438 oddajajo žito podložniki v vaseh: Ornuška vas, Žaloviče, Otočec, Gostinca, Čadraže, Cerovec, Dol in Orehovica. V urbarjih 1563 in 1571 se le vas Gostinca ne omenja.

Dohodke je deželnemu knezu prinašalo le deželsko sodišče mesta in tega je oddajal v zakup; v letih 1438 in 1439 Mihaelu Mulichu za letnih 184 dunajskih funtov.¹⁰⁰

Urad **Planina** na Notranjskem, v 15. stoletju imenovan pogosteje po gradu **Hošperk** (Hasberg) nad Planinskim poljem, so do tridesetih let 15. stoletja bolj ali manj mirno posedovali goriški grofje.¹⁰¹ Do zapletov je prišlo v letu 1435, ko so bratje Jamski v sporu z Goriškimi brez napovedi fajde zasedli grad. Goriški so se za razsodbo obrnili na vojvodo Friderika IV., ki jih je sicer podpiral, vendar prepustil zadevo svojemu istoimenskemu nečaku (V., pozneje kot cesar III.), ki je tedaj že izvajal oblast nad notranjeavstrijskimi deželami. Bodoči cesar pa je imel drugačne načrte. Izkoristil je priložnost in od bratov Jamskih za 5000 dukatov odkupil strateško pomemben grad z uradom in donosno mitnico. Goriški so se sicer na vso moč, tako z vojaškimi kot s pravnimi sredstvi, trudili pridobiti gospostvo nazaj, vendar brez uspeha.¹⁰²

Friderik V. (pozneje III.) je pod Goriškimi samostojni mitninski urad priključil gospostvu in za oskrbnika postavil Mihaela Rajhenburškega, ki se v tej vlogi prvič omenja leta 1439.¹⁰³ O obsegu in podrobnejši lokaciji posesti gospostva v tem času ne vemo praktično nič, saj se niso ohranili ne urbarji ne morebitni obračun s konca tridesetih let (v sklopu ostalih deželnoknežjih posesti). Pozneje so urad oddajali v zakup – v letih 1444, 1445 in 1447 bivšemu oskrbniku, leta 1446 pa tržaškemu glavarju Bernardu s Tahensteina¹⁰⁴ –, tako da ti obračuni ne vsebujejo razčlenjenih prihodkovnih postavk od posesti. Lahko torej le s pridržkom upoštevamo že tako ne povsem zanesljive podatke za goriško obdobje: okoli 43 kmetij v osmih vaseh.¹⁰⁵

Na Kranjskem in “na Krasu” so v tridesetih in štiridesetih letih 15. stoletja pod neposredno deželnoknežjo upravo sodili še štirje uradi: Kranj, Postojna, Vipava in Svibno. Vsi razen zadnjega so upoštevani v napovedih dohodkov avstrijskih vojvod iz let 1437–1438, vendar se njihovi morebitni obračuni iz leta 1439, ko je bila obračunana večina kranjske deželnoknežje posesti, niti iz poznejših let niso ohranili. Pri tem ni povsem jasno, ali se opravljeni obračuni niso ohranili zgolj po naključju ali uradi iz določenih razlogov niso bili obračunani ali pa v določenem trenutku sploh niso sodili pod neposredno deželnoknežjo upravo. Pri tem ne gre obravnavati vseh uradov v paketu. Svibno v letu 1438 in neposredno pred tem najverjetneje res ni sodilo v obravnavani okvir, sicer bi ga napoved knežjih dohodkov gotovo upoštevala. Morda je bilo gospostvo ravno tedaj v zastavi, ki pa je potekla še pred letom 1440, ko se tam omenja Martin Črnomaljski kot deželnoknežji oskrbnik. Že tri leta pozneje je kralj Friderik IV. (pozneje III.) Svibno ponovno zastavil, kar jasno razkriva primarni način izrabe donosa tega gospostva v obravnavanem času.¹⁰⁶ Za Kranj imamo iz tega časa izjemno malo ohranjenih virov. Povsem možno je, da so imeli urad skupaj z deželskim sodiščem v zakupu meščani, kot za nekoliko poznejšo dobo ugotavlja Žontar, kar pa še ne pojasnjuje izostanka obračunov. Gospostvo Postojna lahko zanesljivo uvrstimo med deželnoknežjo posest pod neposredno upravo še v

¹⁰⁰ Obračun za l. 1438 (*Rokopis A*), fol. 19–20.

¹⁰¹ BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 167 ss; KOSI, Boj za prehode, str. 391, 421–422.

¹⁰² Podroben opis okoliščin in potek fajde v: TROTTER, *Die Burggrafen von Lienz und zum Lueg*, str. 45–48. Cf. KOSI, Marginalije, str. 208 in IDEM, Boj za prehode, str. 430.

¹⁰³ Listina 1439–XI–16, Dunajsko Novo mesto, obj.: RICHTER, *Beiträge zur Geschichte Laibachs*, pril. 32, str. 726 (= IDEM, *Geschichte der Stadt Laibach*, pril. 33, str. 262); cf. HAJDINJAK, *Rajhenburški*, str. 716.

¹⁰⁴ *Rokopis B*, fol. 123'. Glede Tahensteinskega cf. HEINIG, *Kaiser Friedrich III.*, str. 190.

¹⁰⁵ BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 168.

¹⁰⁶ CHMEL, *Materialien* I.2, št. 293, str. 12; HHSStA, AUR, 1443–IV–15, Dunajsko Novo mesto (ed. OTOREPEC, CKSL).

letih 1433–1434,¹⁰⁷ medtem ko bi bila pozneje lahko zastavljena. Še največ dvomov o celovitosti ohranjenih računskih knjig vzbuja gospostvo Vipava, ki ga je v letih 1437 in 1439 (dokumentirano) upravljal deželnoknežji oskrbnik.¹⁰⁸ Na podlagi urbarjev in napovedi dohodkov je do neke mere mogoče ugotavljati obseg in donos posesti teh uradov, ne pa tudi dejanskih dohodkov in izdatkov v obravnavanem času.



Zemljiška gospostva v Istri so Habsburžani pridobili od albertinske veje Goriških grofov na podlagi dedne pogodbe iz leta 1364. Posest se je sprostila s smrtjo Alberta III. deset let pozneje.¹⁰⁹ Jedro goriške Pazinske grofije – ozemlje je v času prehoda pod Habsburžane imelo že vse bistvene attribute dežele: deželni ročin, ograjno sodišče in glavarja¹¹⁰ – je bil Pazin, službeni fevd odvetnika poreške škofije, ki je svoj status ohranil tudi pod Habsburžani.¹¹¹ Ostalo posest je grofom uspelo odtujiti oglejski cerkvi; deloma s “pozabljenjem” fevdalnih vezi do svojega seniorja, še pogosteje pa preprosto s prevzemom njegovega mesta pri fevdih, ki so bili podeljeni njihovim ministerialom.¹¹²

Kmalu po prevzemu, januarja 1380, so Habsburžani celotno istrsko posest za 14.000 dukatov in 370 funtov dunajskih pfenigov zastavili istrskemu “mejnemu grofu” (ta naslov je nosil oglejski upravitelj v Istri) in pazinskemu glavarju Hugonu Devinskemu, ki jo je po koščkih zastavljaval naprej.¹¹³ Vranjo je npr. do leta 1388 imel v rokah Matevž, Dujmov sin z Reke, nato pa tržaški glavar Nikolaj s Kožljaka, kateremu je Hugo tik pred smrtjo zastavil še Završje; oboje mu je namreč 11. aprila 1392 potrdil tudi skrbnik Hugonovih otrok, Rudolf Wallseejski.¹¹⁴ Na slednjega je leta 1399 v sklopu devinske dediščine tudi prešla celotna istrska zastavščina, ki sta mu jo vojvoda Leopold in Ernest leta 1407 ponovno zastavila za 28 let, po izteku te dobe pa jo je leta 1435 deželni knez obdržal pod neposredno upravo.¹¹⁵ Friderik III. ni posegal v teritorialno-upravno ureditev, temveč je ohranil tri obstoječa gospostva.

Večina istrske posesti je bila v 15. stoletju združena v “zastavno gospostvo Pazin” (*Pfenninggilt Mitterburg*). V obravnavanem času je obsegala naslednje mestne in vaške komune – vir jih označuje z *dörfern vnd castellen* – Pazin, Lindar, Gračišče, Pićan, Barban, Žminj, Stari Pazin, Beram, Trviž, Zarečje, Novaki, Cerovlje, Previž, Borut, Draguč, Kršikla, Tinjan in Kringa. Zaradi pogostih pustošenj in depopulacijskih procesov v 15. stoletju v Istri in posledično skopih ter nestandardnih podatkov v najstarejšem pazinskem urbarju iz 1498 je ugotavljanje števila posestnih enot v posameznih vaseh oz. kaštelih praktično neizvedljivo.¹¹⁶

¹⁰⁷ HHStA, AUR, 1433–VI–21, Innsbruck; 1434–VIII–5, s. l. (obe ed. OTOREPEC, CKSL); KOSI, Boj za prehode, str. 428.

¹⁰⁸ LOSERTH, *Das Archiv des Hauses Stubenberg*, št. 481, str. 134; št. 850, str. 154.

¹⁰⁹ ŠTIH, *Goriški grofje ter njihovi ministeriali*, str. 34.

¹¹⁰ IDEM, *Goriški grofje in geneza Pazinske grofije*, str. 55–56.

¹¹¹ Vojvoda Leopold ga je prejel od poreškega škofa l. 1381, *ibid.*, str. 58.

¹¹² Podroben opis s primeri *ibid.*, str. 63–66.

¹¹³ HHStA, AUR, 1380–I–2; reg. v: MHDC 10, št. 862.

¹¹⁴ HHStA, AUR, 1388–VI–25; F. KOS, *Iz zgodovine devinskih gospodov*, str. 120; STÜLZ, *Zur Geschichte der Grafen von Schaunberg*, št. 224, str. 378.

¹¹⁵ Glej zgoraj str. 26. in op. 31–32.

¹¹⁶ Cf. KLEN, *Urbar Pazinske grofovije*, str. 58, 65 ss; ŠUMRADA, *Podložniško prebivalstvo komornega gospostva Pazin*, str. 81–101, zlasti tabela na str. 86. Čeprav Šumrada spremembo stanja populacije, ki jo ponekod registrira urbar iz l. 1498, dosledno pripisuje pustošenju grofa Ivana Frankopana l. 1463 (kar je mimogrede izrecno izpričano le za Cerovlje; KLEN, *Urbar Pazinske grofovije*, str. 80), kažejo podatki iz obračuna, da je bilo ponekod (npr. v Borutu, Previžu, in Kršikli) že ob koncu tridesetih let 15. stoletja število hub bistveno manjše od tistega, ki ga urbar (1498) navaja s pristavki *ettwann*,

Urad Vranja je le zaradi zastavljanja v preteklosti predstavljal ločeno upravno enoto. V okviru urada, ki je imel sedež na vranjskem gradu, je sodila tudi vas Brest. Že v drugi polovici 15. stoletja sta bili obe komuni priključeni pazinskemu gospostvu.¹¹⁷ Izjemoma je obseg urada tu s precejšnjo verjetnostjo mogoče izraziti v hubah. Obračun za Brest izrecno navaja 10 hub, ki na mihaelovo oddajajo skupno 11 m š. Vsota istovrstnih dajatev v Vranji je 21 m š, torej bi tam pričakovali okoli 20 hub (morda nekaj manj). Ugotovitev je mogoče podkrepiti s podatki o oddaji desetinskih jagnjet. Glede na urbar iz 1498 je vsaka kmetija tako v Vranji kot tudi v Brestu oddajala po eno, vsota za celotni urad pa je leta 1438 znašala 30 jagnjet.¹¹⁸ Brez pomislekov lahko torej obseg urada Vranja ob koncu tridesetih let 15. stoletja ocenimo na okoli 30 hub.

Povsem ločeno od ostale istrske posesti je bilo **gospostvo Završje**, ki je zajemalo del nekdanjega goriškega ozemlja severno od reke Mirne. Ozemlje, ki ga je oglejski cerkvi 1102 podelil Ulrik II. Weimar-Orlamünde, je uspelo Goriškim odtujiti še pred zadnjo četrtino 13. stoletja in so ga sprva podeljevali v fevd svojim ministerialom z Rihemberka. Pozneje so tam vzpostavili lastno upravo na čelu z glavarjem, ki se prvič omenja leta 1321.¹¹⁹ V času neposredne habsburške uprave je gospostvo nadzoroval oskrbnik s sedežem na završkem gradu,¹²⁰ v sklop gospostva pa so sodili še uradi Vižinada, Kostanjica in Ružar. Tudi v tem primeru obsega gospostva ni mogoče zadovoljivo oceniti.

Posebno upravno enoto je predstavljalo tudi **mesto Trst** z zaledjem. Po letu 1382, ko so se meščani zatekli pod habsburško okrilje, je voljenega podestata zamenjal od cesarja postavljeni glavar, ki je načeloval deželno knežjemu upravnemu aparatu, medtem ko je mesto na nižjih nivojih ohranilo svojo avtonomno upravo. Deželno knežjo upravo sta sestavljala dva urada. Prvi, lociran v samem mestu, ki mu je načeloval tržaški glavar oziroma od njega postavljeni oficial, je finančno temeljil na mestni mitnini in dohodkih od sodstva. Drugi, ki ga je vodil kastelan v Proseku, je pokrival tržaško zaledje. V ta okvir so sodile mitnice na Klancu pri Kozini, v Mokovem pri Zabrežcu (ital. Mocco), Ricmanju ter mitnici "na vzponu pred Trstom" in "na vzponu pred Prosekom", od katerih locira Gestrin prvo v okolico Katinare oz. Lonjera,¹²¹ drugo pa v nekdanjo trdnjavo Moncolano pri Kontovelu.¹²² V ta urad so se stekali tudi dohodki od zemljiške posesti, točneje letni census 100 urn rebule, ki ga je deželnemu knezu zagotavljala priključitvena pogodba iz leta 1382.¹²³ Posestna integriteta tržaškega ozemlja je bila v 15. stoletju večkrat motena. Proseški urad (tržaško zaledje) je Friderik III.

vor zeitten itd., veliko bolj pa se ujema z aktualnim stanjem v urbarju (Obračun gospostva Pazin 1437–1438 (*Rokopis A*), fol. 22). Ena od značilnosti severnoistrske komunalne avtonomije je bila skupinska obremenjenost s podložniškimi obveznostmi. Cf. ŽONTAR, Kastavščina in njeni statuti, str. 159, pril. 1, str. 201.

¹¹⁷ JURIČIČ-ČARGO, Pregled upravnega razvoja Pazinske grofije, str. 64; KLEN, Urbar Pazinske grofovije, str. 63, 99–104.

¹¹⁸ Obračun za Vranjo 1438 (*Rokopis A*), fol. 24; KLEN, Urbar Pazinske grofovije, str. 63, 99–104.

¹¹⁹ ŠTIH, K zgodovini nižjega plemstva na Krasu in v Istri, str. 555–556; IDEM, *Goriški grofje ter njihovi ministeriali*, 104–106.

¹²⁰ Ob koncu tridesetih let 15. stol. je to funkcijo opravljal Gašper Novograjski (obračun za Završje 1438 (*Rokopis A*), fol. 31). Pozneje je deželni knez tamkajšnjim oskrbnikom gospostvo pogosto oddajal v zakup. Znana sta dva primera s konca petdesetih in začetka šestdesetih let: pred letom 1460 Hermanu Ravberju, zatem pa vsaj dve leti Martinu Schnizenbaumerju. BIRK, Urkunden-Auszüge zur Geschichte Kaiser Friedrich des III., št. 381–386, str. 233; št. 549, str. 383.

¹²¹ GESTRIN, *Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti*, str. 65.

¹²² Ibid., str. 209. Podrobneje o teh mitnicah cf. KOSI, *Potujoči srednji vek*, str. 213–214; IDEM, *Boj za prehode*, str. 418.

¹²³ LONZA, *La dedizione di Trieste all'Austria*, app. 9, str. 90. Enaka količina vina se omenja tudi v dveh napovedih prihodka avstrijskih dednih dežel za obračunsko leto 1438 (CHMEL, *Materialien* I.1, str. 83, 95), medtem ko tržaški obračuni beležijo le stroške za prevoz omenjenega vina v Ljubljano (FHKA, HS 107, fol. 41, 59). Podobne omembe zasledimo v obračunih ljubljanskega vicedomskega urada (FHKA, HS 107, fol. 35, 66'), pri čemer visoki izdatki namigujejo na dodaten nakup vina.

od tridesetih let 15. stoletja dalje večkrat zastavil tržaškim meščanom, zato ga v ohranjenih obračunih za Kranjsko iz tega časa ne najdemo.¹²⁴ Na drugi strani so na spremembe vplivali tudi politični dejavniki. Že leta 1414 je Ernest Železni iz strateških razlogov odvil Tržačanom grad Mokovo, ga izročil v varstvo ljubljanskemu vicedomu in priključil Kranjski.¹²⁵ Pomembna utrdba na meji cesarstva je bila namreč vseskozi beneški deziderat pri iskanju opornih točk za uresničevanje njihovih trgovskih interesov. Prizadevanja so obrodila sadove leta 1463, ko so si Benečani v vojni s Trstom priborili ne le grad Mokovo (z mitnico), temveč tudi Socerb, Prosek in gospostvo Novi grad v Brkinih.¹²⁶

¹²⁴ BIRK, Verzeichniss der Urkunden zur Geschichte des Hauses Habsburg von 1358 bis 1395, str. CCCXVI, št. 3627, 3629 (l. 1436).

¹²⁵ KANDLER, *Codice diplomatico istriano* IV, št. 938. Dokument je v omenjeni izdaji pomotoma datiran z letnico 1411. Cf. CUSIN, *Il confine orientale d'Italia*, str. 339.

¹²⁶ KOSI, Boj za prehode, str. 431.

SISTEM UPRAVE POSESTI

V se do Maksimilijanovih upravnih reform ob koncu 15. stoletja so Habsburžani svoj centralni upravni aparat v dednih deželah gradili na temeljih upravnega sistema v Avstriji, kjer so v sedemdesetih letih 13. stoletja najprej vzpostavili neposredno lastno upravo. S postopnim priključevanjem ostalih dežel so njihove upravne organe podredili avstrijskim, s čimer so slednji spontano preraščali v centralne. Ta proces je – vsaj kar zadeva finančno upravo – privedel do neenotne in dokaj zapletene upravne strukture.¹²⁷

Hubni mojster (*Hubmeister*), ki so ga Habsburžani ob prihodu v Avstrijo postavili na čelo uprave deželnoknežjih gospostev, je v 14. stoletju prerasel v najvišji deželni finančni organ, ob koncu stoletja pa se je znašel tudi na čelu finančne uprave dednih dežel.¹²⁸ Takrat so mu bili neposredno s svojimi uradi (oz. posestjo) podrejeni tako lokalni oficiali v Avstriji kot tudi nadzorniki deželnoknežje posesti oziroma vrhovni finančni uradniki¹²⁹ Štajerske (deželni pisar), Kranjske in Koroške (vicedom) ter Tirolske (vrhovni uradnik).¹³⁰ Hkrati je imel posredni nadzor tudi nad lokalnimi upravniki oz. oskrbniki deželnoknežjih gospostev v omenjenih deželah; del pristojnosti nad njimi je namreč ostal pridržan regionalnim finančnim uradom. S tem je prišlo v notranjeavstrijskih deželah do izoblikovanja tristopenjske finančne uprave, medtem ko je Avstrija ohranila prvotni dve stopnji.

Kljub izločitvi deželne oz. centralne uprave izpod okrilja dvora je na področju financ še v 15. stoletju opaziti močan vpliv dvornih uradnikov. Instrukcija iz leta 1392 npr. postavlja v neposredno pristojnost dvornega mojstra (*magister curiae*, *Hofmaister*) upravljanje s prihodki od t. i. judovskega regala ter sodnih glob, v veliki meri pa mu prepušča tudi nadzor nad poslovanjem hubnega mojstra; med drugim mu nalaga prisotnost pri polaganju obračunov deželnoknežjih uradov, kot njegovega namestnika pa določa gozdnega (*vorstmaister*) oz. komornega mojstra (*kammermaister*).¹³¹ Tudi v 15. stoletju se dvorni uradniki pojavljajo (poleg dvornega in komornega mojstra še kancler in komorni pisar, *notarius curiae/Kammerschreiber*) v vlogi članov obračunskih komisij.¹³²

¹²⁷ Postopna izgradnja se zrcali v habsburških centralnih računskih knjigah: v dvajsetih letih 14. stoletja so obračunani zgolj avstrijski in štajerski uradi, sredi tridesetih se v računski knjigi prvič pojavi koroški vicedomski urad, v devetdesetih pa tudi že kranjski in tirolski uradi. CHMEL, *Zur österreichischen Finanzgeschichte* 1, str. 28–49; 2/2, str. 203–259; 2/3, št. LXXIII, str. 438; LACKNER, *Ein Rechnungsbuch Herzog Albrechts III.*, pregled obračunanih uradov na str. 15–16, glede Tirolske cf. tudi str. 21, 122, op. 1 k št. 77.

¹²⁸ SCHALK, *Quellenbeiträge zur älteren niederösterreichischen Verwaltungs- und Wirtschafts-geschichte*, str. 433–435 in pril. 1–3, str. 441–443; DOPSCH, *Beiträge zur Geschichte der Finanzverwaltung*, str. 336–340; LACKNER, *Finanzwesen der Herzoge von Österreich*, str. 297–298; DROEGE, *Die Ausbildung der mittelalterlichen territorialen Finanzverwaltung*, str. 338–340.

¹²⁹ O dvojni vlogi oz. upravljanju z enim od deželnoknežjih zemljiških uradov glej spodaj.

¹³⁰ O Tirolski so mnenja deljena. Podelitev urada hubnega mojstra Ulriku Zinku iz l. 1392, kjer se prvič omenjajo kompetence tega urada nad notranjeavstrijskimi uradniki, Tirolske sicer ne omenja, nasprotno pa najdemo v eni od računskih knjig istega hubnega mojstra mdr. tudi obračun Nikolaja Vintlerja, tirolskega vrhovnega finančnega uradnika. Cf. zgoraj, op. 127; T. MAYER, *Beiträge zur Geschichte der tirolischen Finanzverwaltung*, str. 121 ss.

¹³¹ SCHWIND - DOPSCH, *Ausgewählte Urkunden*, št. 145, str. 280–281.

¹³² OTOREPEC, *GZL IX*, št. 61, str. 1; *Rokopis A*, fol. 1 (komorni pisar Bernard Fuxperger je naveden brez naziva).

Na Kranjskem je osrednje mesto v finančni upravi pripadalo vicedomu. Njegova funkcija je bila dvojna; na eni strani je skupaj z ostalimi deželno knežjimi oskrbniki neposredno upravljal z enim od zemljiških uradov, hkrati pa kot vrhovni finančni organ v deželi nadzoroval njihovo poslovanje in posredoval pri denarnih transferih v deželno knežjo blagajno. Poleg tega je upravljal z dohodki od regalij (mitnine, mostnine, "industrijski" obrati, ki so izkoriščali vodno silo, deželska sodišča, mestni davek, ...), skrbel za nakup in odkup deželno knežje posesti, izterjavo zaostalih obveznosti podložnikov oz. zakupnikov, reševanje posestnih in drugih sporov med deželno knežjimi podložniki; nadzoroval je deželno knežja mesta in trge ter trgovino nasploh in ščitil cerkve ter samostane pod deželno knežjim patronatom.¹³³ Josip Žontar je kranjskemu vicedomu – čeprav mu je priznaval "prevzem dohodkov iz nekaterih [krepki tisk M. B.] deželno knežjih domen in raznih regalov" – odrekal osrednji položaj v deželni finančni upravi prav na podlagi prepričanja, da so oskrbniki iztržke gospodstev in uradov odvajali neposredno deželnemu knezu, pri tem pa ni našel prostora za vicedomovo posredniško vlogo.¹³⁴ Stvar je v resnici nekoliko bolj zapletena. Deželni knez je uporabljal različne možnosti izkoriščanja in transfera dobičkov od svojih posesti, pri čemer so pretežni del predstavljale prav denarne vsote, ki so jih med obračunskim letom in po polaganju računa oskrbniki izročali vicedomu proti izstavitvi pobotnice *czu meins herren hannden*.¹³⁵ Potrditev za to najdemo tudi v regulativnih virih. Mirovna pogodba med Friderikom III. in njegovim bratom Albrehtom VI. z dne 30. marca 1443 med drugim določa izdajo ukaza kranjskemu in koroškemu vicedomu ter štajerskemu deželnemu pisarju kot *öbristen amptleüten* za prevzem celotnega deželno knežjega dohodka v teh deželah in njim priključenih gospodstvih. Hkrati s tem nalaga vsem upravnikom uradov oddajo deželno knežjih dohodkov in obenem prisego vicedomu oz. deželnemu pisarju.¹³⁶ Tudi v tem pogledu kranjski vicedom torej ustreza kriterijem osrednjega finančnega organa na Kranjskem, dejansko pa njegove pristojnosti niso povsem primerljive s kompetencami avstrijskega hubnega mojstra (kot deželnega, ne centralnega uradnika!), ki je, denimo, sprva res še *nach rat und wissen* dvornega mojstra, pozneje pa je samostojno nastavljal in odstavljaj upravnike deželno knežjih uradov.¹³⁷

V odnosu do deželnega kneza je bil vicedom odstavljiv uradnik; o svojem poslovanju je moral polagati obračun, ki pa je z redkimi izjemami zadeval zgolj urbano-urbarialni ljubljanski vicedomski urad. Takšna izjema je bila leta 1421 zakupnina deželno knežjega urada Kranj, ki je bil ravno takrat rešen iz zastave Celjskih.¹³⁸

Na lokalni ali, bolje, mikroregionalni ravni¹³⁹ je ob koncu tridesetih let 15. stoletja pod neposredno deželno knežjo upravo sodilo 21 zemljiških oz. deželskosodnih uradov z različnimi pertinenca. Osnovna komponenta vsakega urada je bila vsekakor **zemljiška oz. urbarialna posest**

¹³³ Obširno o vicedomovih nalogah in pristojnostih ŽONTAR, Kranjski deželni vicedom, str. 302–312.

¹³⁴ Ibid., str. 304.

¹³⁵ *Rokopis A*, fol. 4, 6, 9', 10', 11', 15, 18, 30.

¹³⁶ Obj.: KURZ, *Oesterreich unter Kaiser Friedrich dem Vierten I*, str. 255, pril. VI; reg.: WILLICH, *Regesten Kaiser Friedrichs III*, št. 132, str. 130.

¹³⁷ SCHWIND - DOPSCH, *Ausgewählte Urkunden*, št. 145, str. 280–281; št. 200, str. 380–382.

¹³⁸ OTOREPEC, GZL IX, št. 61, str. 1–2.

¹³⁹ Obstojča relevantna literatura (ZIEGLER, *Studien zum Staatshaushalt Bayerns*; LACKNER, *Ein Rechnungsbuch Herzog Albrechts III.*; IDEM, *Finanzwesen der Herzoge von Österreich*) operira s pojmom *lokalni nivo* v pomenu "nivo posameznih gospodstev oz. uradov". Takšna terminologija v študiji, ki posega na še nižji nivo (nivo sestavnih delov posameznega gospodstva oz. urada), ni uporabna. V skladu s tem uporabljam izraz *lokalni nivo* za te najmanjše enote, zemljiškim gospodstvom oz. uradom pa pripisujem mikroregionalni značaj.

ali **urad** (*oficium, amt*) v ožjem smislu, v virih pogosto imenovana tudi *urbar*. Običajno je bil tak urad povezan z **gradom** (*castrum, vest, schloß*), katerega primarna funkcija je bila obramba, obenem pa je deloval kot upravni center. V okvir urada je lahko sodilo tudi **deželsko sodišče** (*iudicium, [land]-gericht*), temu pa je bil običajno priključen **mitninski urad** (*maut*). Ob vseh teh možnih kombinacijah se je habsburška upravna terminologija pri označevanju uradov omejevala na tri kategorije: **urad, grad z uradom** (*vest und amt, vest und urbar*) in **gospodstvo** (*herrschaft*), pri označevanju njihovih upravnikov pa na dve: **uradnik** (*officialis, amptman*) in **oskrbnik** (*pfleger*).

Izraz urad je največkrat uporabljen za samostojno upravljano golo gospodarsko-upravno enoto zemljiške posesti brez pritikin (Ig, Raka, Vivodina),¹⁴⁰ upravnik take enote pa se imenuje uradnik. Vendar izraz lahko označuje tudi del sestavljene gospodarsko-upravne enote, npr. v kombinaciji z deželskim sodiščem ali gradom (*amt und gericht, vest und amt*), pri čemer upravnik običajno nosi naziv po komponenti, ki je višjega ranga in tako bolje označuje njegove oblastne kompetence; predvsem velja to za primere, ko je bil urad združen z gradom. Pravzaprav je bolje govoriti o pripadnosti uradov posameznim gradovom. Ta kombinacija daleč prevladuje – ne samo na Kranjskem in ne samo v okviru deželno knežje posesti – ter je tudi razvojno gledano najbolj naravna. Možnosti za zlitje gospodarske in vojaške funkcije v eni osebi so bile dane v trenutku, ko je fevdno oz. grajsko-fevdno upravo gradu zamenjala uradniška. S tem je gradiščan postal odstavljen nameščenelec in je bil v tem oziru izenačen z uradnikom; formalnih ovir za zlitje torej ni bilo več in podeljevanje urada v upravo skupaj z gradom je prešlo v ustaljeno prakso. Sprememba v statusu gradiščana se je odražala tudi v njegovem nazivu; od začetka 15. stoletja dalje se je vedno bolj uveljavljal pojem oskrbnika gradu (*pfleger*).¹⁴¹ Ta izraz so sredi stoletja v dokumentih deželno knežje uprave uporabljali skoraj izključno v pomenu “oskrbnik gradu in pripadajočega urada”.¹⁴² Tako upravljana tvorba je največkrat nosila naziv gospodstvo (*herrschaft*) (Kostanjevica, Višnja Gora, Štatenberk),¹⁴³ v uporabi pa je bila tudi opisna oblika (*vest und amt, vest und urbar*) (npr. Kamnik)¹⁴⁴ ali celo samo ena od oznak, ki je simbolizirala celoto (Kamnik, Goričane, Gamberk).¹⁴⁵ Odločilno vlogo pri dodelitvi naziva gospodstvo neki posestni enoti so igrale oblastne funkcije, zvezane z gradom oz. njegovim oskrbnikom. Na Kranjskem so ta naziv nosili le uradi, pripadajoči gradovom, na katerih je bil stacioniran sedež deželskega sodišča.¹⁴⁶ Pri tem vključitev samega deželskega sodišča v okvir urada ni bila odločilna. Tako npr. obračun štatenberškega gospodstva iz l. 1439 ni vseboval dohodkov od sodišča; podobno velja za Kostanjevico, kjer je bilo deželsko sodišče takrat oddano v zakup.¹⁴⁷

Razlika med uradom in gospodstvom je torej temeljila na njunih upravnih pristojnostih; medtem ko je bil urad gola gospodarsko-organizacijska enota, je gospodstvo združevalo gospodarsko, upravno,

¹⁴⁰ *Rokopis A*, fol. 7, 9, 28.

¹⁴¹ Obširneje o grajski upravi D. KOS, *Vitez in grad*, str. 62 ss.

¹⁴² L. 1439 je npr. Hans Gallenberški prejel *der pbleg der vesten czu Ober Stain mitsambt derselben vesten urbar* (*Rokopis A*, fol. 6), l. 1443 pa je višnjegorski oskrbnik Gašper Melz prejel grad in urad *in pblegweys*, kot ju je upravljal že pred tem (WILLICH, *Regesten Kaiser Friedrichs III.*, št. 135, str. 132).

¹⁴³ *Rokopis A*, fol. 12, 17, 36.

¹⁴⁴ *Ibid.*, fol. 1, 6'.

¹⁴⁵ L. 1446 je Zgornji Kamnik označen z *gesloss*, l. 1439 pa Goričane s *vest*. Istega leta je Konrad Apfaltrer *pbleger czu Gallemberg verrait die nücz und gulte derselben vesten*, njegov obračun iz leta 1446 pa se glasi na *rënt und nücz des vrbars daselbs zu Gallenberg* (*Rokopis A*, fol. 15, 25'; *Rokopis B*, fol. 126).

¹⁴⁶ V obračunih iz l. 1436–1448 le Kostanjevica, Višnja Gora in Štatenberk (*Rokopis A*, fol. 12, 17, 36), sicer tudi Postojna in Vipava (HHStA, AUR, 1433–VI–21, Innsbruck, ed. OTOREPEC, CKSL), izjemoma Ig (glej zgoraj, str. 27, op. 42), ne pa npr. Zgornji Kamnik, ki je bil upravno ločen od deželskega sodišča.

¹⁴⁷ *Rokopis A*, fol. 11–11', 36.

sodno in vojaško komponento. Slednje (oziroma navezava urada na grad) je veljalo za nekakšen standard, samostojen urad pa je bil najbrž prehodna oblika, praviloma posledica odtujevanja in ponovnih pridobitev, zastavljanja ter reševanja iz zastave ipd. Tendence združevanja so jasno vidne na primeru uradov Raka in Vivodina, ki sta bila pridružena kostanjeviškemu gospostvu.¹⁴⁸ Na drugi strani najdemo odstopanja od standardnega modela v pomembnejših regionalnih središčih, kjer se je upravna struktura praviloma razslojila: kamniška posest je bila razdeljena v dva teritorialno ločena urada, pri čemer se je eden navezoval na utrdbo Zgornji (danes Stari) grad, drugi pa na deželno sodišče;¹⁴⁹ v Kostanjevici je bil "urbar" povezan z gradom (oznaka *herrschaft*), samostojno deželno sodišče pa običajno oddajano v zakup;¹⁵⁰ v Ljubljani, kjer je lokalna uprava prerasla v deželno, je bil urad z obsežno zaledno posestjo (vicedomski urad) povsem ločen od ostalih upravnih struktur (npr. gradu kot sedeža deželnega glavarja).¹⁵¹

Oskrbniki in uradniki so o svojem poslovanju letno (ali v nekajletnih intervalih) polagali račune vicedomu, ki pa ga je pri tem skrbno nadzorovala centralna finančna uprava. V obračunski komisiji je leta 1439 skupaj z njim sedel Bernard Fuchsperger, pisar dvorne komore; leta 1446 dva dvorna svetovalca: štajerski deželni pisar Pankrac Rindscheid in tržaški glavar Bernard Tahenstein; dve leti pozneje pa celo komornik Janez Ungnad.¹⁵² Njegov naslednik Krištof Mörsberg (sicer eden vodilnih finančnih strokovnjakov na Friderikovem dvoru) pa je, denimo, leta 1469 kranjskemu vicedomu izdal ukaz za izvedbo obračuna z vivodinskim uradnikom.¹⁵³

V okviru gospostev oz. uradov je bila posest običajno razdeljena na župe (*sup*), imenovane ponekod tudi uradi (*oficium*, *amt*),¹⁵⁴ ki so obsegale eno ali več vasi.¹⁵⁵ Tradicionalna organizacijska oblika se je ohranjala na račun dejstva, da so predstojniki enot, domnevno voljeni župani, v času formiranja primarnih zemljiških gospostev prevzeli določene upravne funkcije. Predvsem so skrbeli za nemoteno izpolnjevanje podložniških obveznosti, kar mdr. dokazujejo nekateri obračuni, ki v postavkah urbarialnih prihodkov navajajo sumarne zneske posameznih žup.¹⁵⁶

¹⁴⁸ Cf. naslove v obračunih kostanjeviškega gospostva iz l. 1439 (naslovi: *Lanndstrost mit seinen embteren; Primo das ambt Arch; Das ambt am Obem Herzogtumb*). *Rokopis A*, fol. 7, 9.

¹⁴⁹ *Rokopis A*, fol. 1, 6'.

¹⁵⁰ *Ibid.*, fol. 11–12.

¹⁵¹ Cf. VILFAN, *Zgodovina Ljubljane do začetka 16. stoletja*, str. 90.

¹⁵² *Rokopis A*, fol. 1; *Rokopis B*, fol. 112, 130. O omenjenih osebah in njihovih funkcijah cf. HEINIG, *Kaiser Friedrich III.*, str. 178–180, 189–194.

¹⁵³ ARS AS 1, Vic. a., šk. 123 (ex TLA, U 277/1), fol. 18. Cf. HEINIG, *Kaiser Friedrich III.*, str. 204–206.

¹⁵⁴ E.g. spodnji in zgornji "uradi" vicedomskega urada. OTOREPEC, GZL IX, št. 61, str. 2. Tovrstne oznake je treba dosledno razlikovati od uradov v zgoraj opisanem pomenu!

¹⁵⁵ Najlepše je to razvidno v deželnoknežjem urbarju iz dvajsetih let 15. stoletja, ki pa zajema le peščico uradov: Kranj, Kamnik - deželno sodišče, Svibno in Postojna. MILKOWICZ, *Beiträge zur Geschichte Krains*, MMK 2, str. 10–40; MMK 3, str. 41–52.

¹⁵⁶ OTOREPEC, GZL IX, št. 61, str. 2–3; *Rokopis A*, fol. 1–1', 2'–3', 15–15'; *Rokopis B*, fol. 112, 114, 117–118'. Na splošno o župah in županih: VILFAN, *Soseske in druge podeželske skupnosti*, str. 22–42, z navedbo literature.

ČAS IN OKOLIŠČINE NASTANKA KRANJSKIH DEŽELNOKNEŽJIH OBRAČUNOV

Čas nastanka obravnavanih obračunov kranjskih deželnoknežjih uradov, trideseta in štirideseta leta 15. stoletja, lahko označimo kot politično zelo razgibano obdobje zgodovine habsburških dednih dežel. Notranjepolitično dogajanje so zaznamovale rošade znotraj habsburške dinastije in obračunavanje s povzpetniškimi dinastičnimi rodbinami na regionalni ravni, zunanja politika pa se je leta 1439 nekoliko nepričakovano spet začela vrteti okoli rimsko-nemške kraljevske krone.

Leta 1435 je notranjeavstrijskim deželam kot samostojni deželni knez zavladal Friderik V., potem ko je več kot desetletje po smrti svojega očeta, Ernesta Železnega (1424) in štiri leta po dopolnjeni polnoletnosti¹⁵⁷ kot varuh nad njim bdel njegov stric Friderik IV. (Tirolski). Nedolgo zatem so se povsem njemu v prid odvili dogodki v prelomnem letu 1439; najprej je junija umrl njegov stric Friderik IV., kar mu je prineslo varuštvo nad mladoletnim Sigmundom in upravo gornjeavstrijskih dežel, oktobra pa se je od sveta poslovil še senior albertinske veje Albreht V., zadnje leto in pol rimsko-nemški kralj (II.), zaradi česar je Friderik kot najstarejši Habsburžan moškega spola postal še varuh že po očetovi smrti rojenega Ladislava (zato imenovanega Postumus) kot tudi upravnik spodnjeavstrijskih dežel. S tem je ponovno združil oblast nad celotnim habsburškim ozemljem, obenem pa so mu zaupanje in čast izkazali tudi nemški volilni knezi z izvolitvijo na kraljevski prestol.

Kljub izredno ugodnemu spletu okoliščin se Friderik le ni popolnoma otresel konkurence, ki jo je odslej predstavljal njegov mlajši brat Albreht VI. Po dogovoru iz leta 1436, ki naj bi veljal naslednjih šest let, je vrhovna oblast in uprava nad nedeljenim teritorijem pripadla starejšemu Frideriku, Albrehtovo vladanje pa je bilo omejeno na opravljanje sproti mu poverjenih nalog pod bratovim budnim očesom. Tudi z državnimi financami je upravljal Friderik, ki se je zgolj zavezal bratu preskrbeti dovolj sredstev za dostojno življenje po knežjih standardih. Albreht se s tem nikakor ni bil pripravljen sprijazniti. Pograbil je prvo priložnost, ki se je ponudila ob smrti Friderika IV. leta 1439, in nastopil kot pretendent za gornjeavstrijsko namestništvo. Friderik ga je takrat odpravil z dogovorom z veljavo treh let, ki je vključeval odškodnino v letni višini 18.000 renskih guldnov od gornjeavstrijskih posesti skupaj z donosi notranjeavstrijskih gospostev Pliberk, Slovenj Gradec, Fürstenfeld ter mest Velikovec in Judenburg.¹⁵⁸ Do podobne situacije je prišlo po smrti Albrehta II. Tudi tu je Albreht VI. sprva terjal od Friderika odškodnino v zameno za odpoved od namestništva, pozneje pa – neuspešno – nastopal kot Elizabetin (materin) kandidat za varuha mladoletnega Ladislava.¹⁵⁹ V tem kontekstu je verjetno prišlo do vnovičnih (predčasnih) pogajanj o novi razdelitvi donosa habsburških teritorijev v času med novembrom 1439 in avgustom 1440, ki naj bi Frideriku prinesla

¹⁵⁷ Habsburški hišni red je predvideval polnoletnost z dopolnjenim 16. letom starosti, NIEDERSTÄTTER, *Das Jahrhundert der Mitte*, str. 143.

¹⁵⁸ CHMEL, *Materialien I.2*, str. 53–56, št. 36, 37; NIEDERSTÄTTER, *Das Jahrhundert der Mitte*, str. 144, 242–243; JÄGER, *Streit der Tiroler Landschaft*, str. 119–133.

¹⁵⁹ NIEDERSTÄTTER, *Das Jahrhundert der Mitte*, str. 246.

tri, Albrehtu pa dve petini celotne letne rente, za čas pred začetkom veljave sporazuma bi slednjemu pripadla še odškodnina v višini 1000 ogrskih guldnov oz. dukatov, razpolagal pa bi z gospostvom Pliberk ter mesti Slovenj Gradec, Leoben, Judenburg in Voitsberg. Dogovor je bil sklenjen za čas dveh obračunskih let, ki sta se iztekli avgusta 1442.¹⁶⁰

V tem letu so odnosi med habsburškima bratoma prešli v novo fazo. 13. maja je Albreht sklenil obrambno zvezo s Celjskimi in se tako podal v oborožen konflikt s Friderikom v okviru habsburško-celjske fajde. Poravnava, ki je sledila slabo leto zatem in je bistveno izboljšala Albrehtov gmotni položaj¹⁶¹ – dohodki deželnoknežjih gospostev so se odslej delili na pol – je lahko zagotovila le začasno zatišje. Štirideseta leta je zaznamovalo predvsem tirolsko vprašanje; Friderik je le stežka izpustil iz rok gornjeavstrijsko namestništvo, čeprav je leta 1443 Sigmund dopolnil zahtevanih 16 let. Šele 6. aprila 1446 je prišlo do podpisa novega "hišnega reda" s šestletno veljavo, na podlagi katerega je Frideriku pripadla Notranja Avstrija, Albrehtu prednje habsburške dežele, Sigmundu pa Tirolska s Vorarlbergom.¹⁶² V naslednjem desetletju se je težišče dogajanj preselilo na spodnjeavstrijski teren. Leta 1452 se je Ladislav ob podpori t. i. mailburške zveze spodnjeavstrijskega plemstva predčasno izvil izpod Friderikovega varuštva, vendar je že nekaj let zatem (1457) umrl in zapustil svojo dediščino albertinski veji. Po težavnih pogajanjih je Frideriku pripadla Avstrija pod Anizo z Dunajem, Albrehtu Avstrija nad Anizo, Sigmundu pa tretjina donosa od posesti, s čimer pa se Albreht dolgoročno ni mogel sprizjziniti. Leta 1461 se je v navezi s spodnjeavstrijsko stanovsko opozicijo, bratrancem Sigmundom, Ludvikom Bavarskim, goriškimi grofi ter Čehi in Ogri podal v dokončni oboroženi obračun z bratom Friderikom, ki je na vrhuncu spopadov za las – ne brez pomoči čeških in notranjeavstrijskih čet v zadnjem trenutku – ohranil živo glavo v obleganem Hofburgu. Konflikt je ob koncu leta 1463 v pričakovanju nove zaostritve rešila nenadna Albrehtova smrt.¹⁶³

Friderikov položaj v notranjeavstrijskih deželah je oteževala posestna razdrobljenost. Posesti lokalnih dinastičnih rodbin (goriških in celjskih grofov) ter cerkvenih knezov (Salzburg, Freising, Bamberg, Krka) so po obsegu bistveno presegle habsburška ozemlja. K temu je dodatno prispevala politika Luksemburžanov, ki je s podelitvami krvnega sodstva Ortenburžanom, Celjskim, Montfortskim-Pfannberškim in Wallseejcem v času Venceljeve in Sigismundove vladavine načrtno slabila habsburško oblast.¹⁶⁴ V tridesetih letih 15. stoletja je postal najbolj pereč problem osamosvajanje celjskih grofov oz. nastajanje njihove lastne dežele na delih ozemlja habsburške Štajerske, Kranjske in Koroške.¹⁶⁵ Njihov vzpon je bil tesno povezan prav s protihabsburško politiko Luksemburžanov, ali drugače; premagovanje posameznih stopnic do zelenega cilja je bilo vedno izvršeno s pozicije vladarja

¹⁶⁰ S tem v zvezi navaja Schrötter pet listin z datumi: 1439–XI–26, 1440–II–6, 1440–III–3 (dve listini) in 1440–VIII–23, od katerih so zadnje tri dostopne tudi v Chmelovi ediciji (CHMEL, *Materialien* I.2, št. V, VI in IX, str. 75–85). Zadnja naj bi v skladu s Schrötterjevimi izvajanci predstavljala dokončno pogodbo (*Hausvertrag*), ki je predvidevala delitev donosa na dve oz. tri petine (SCHRÖTTER, *Fünfte Abhandlung*, str. 170–178). Tu objavljeni kranjski deželnoknežji obračuni obdobja, ki ga ureja ta pogodba, ne pokrivajo; v obračunskem letu 1442 (24. 4. 1442–24. 4. 1443) očitno upoštevajo še delitev po pogodbi z dne 5. avgusta 1439, po kateri je celota pripadla Frideriku, obračunska leta od 1443 do 1447 pa po pogodbah z dne 30. marca 1443 in 29. avgusta 1444, ki sta odredjali bratsko delitev donosa na polovico (obračun gospostva Gamberk, glej spodaj str. 142 in op. 161 na tej strani).

¹⁶¹ KURZ, *Oesterreich unter Kaiser Friedrich dem Vierten* 1, str. 254–258. reg. WILLICH, *Regesten Kaiser Friedrichs III.* 12, št. 132, str. 130.

¹⁶² NIEDERSTÄTTER, *Das Jahrhundert der Mitte*, str. 144–145.

¹⁶³ *Ibid.*, str. 245–255. O bojih za primat znotraj habsburške dinastije glej tudi KOTAR, Listina cesarja Friderika, str. 70–74.

¹⁶⁴ ŠTIH, *Celjski grofje*, str. 237–238.

¹⁶⁵ O trenjih med Habsburžani in Celjskimi glej DOMENIG, *Die Grafen von Cilli*, str. 80 ss.

v času, ko je to funkcijo opravljal eden od Luksemburžanov (povzdig v grofovski stan 1372 s strani Karla IV., podelitev krvnega sodstva 1415, podelitev podedovanih državnih fevdov po Frideriku Ortenburškem 1420,¹⁶⁶ podelitev rudniškega regala 1431 in pokneženje 1436 s strani Sigismunda).¹⁶⁷

Pokneženje in dvig celjskih grofov med državne kneze, ki ga je Sigismund izvedel proti koncu svojega življenja – in obenem tudi luksemburške vladavine – je seveda sprožilo odločno nasprotovanje vojvode Friderika. Čeprav je cesar za svoj vladarski akt izkoristil Friderikovo odsotnost (romanje v Palestino), je lahko takoj po njegovi vrnitvi pričakoval in tudi dočkal oster protest. Medtem ko sta aktualni in bodoči cesar pri tolmačenju svojih oblastnih kompetenc ostala vsak na svojem bregu, se je na terenu pripravljala neizogiben spopad, ki je potem divjal predvsem na Kranjskem in Spodnještajerskem ter v dveh etapah 1437–1438 in 1442 dodobra pretresel vsakdanjik tukajšnjega prebivalstva. Posamezni predeli so bili izpostavljeni ropanju, ubijanju, požiganju in drugim pustošenjem.¹⁶⁸ Kot je bilo že omenjeno, je bil konflikt po končanih spopadih dokončno rešen s poravnavo, na kateri je bil dosežen kompromis. Friderik je – tedaj že kot kralj – Celjske ponovno povzdignil v državne kneze (s čimer je izničil Sigismundovo pokneženje), vendar tokrat le osebno, brez povzdiga njihovih teritorijev v kneževino in brez podelitve ograjnega sodišča. Pokneženju je sledila še habsburško-celjska dedna pogodba, ki je po izumrtju celjskih grofov 1456 igrala pomembno vlogo pri ponovni razdelitvi moči v regiji.¹⁶⁹

Skozi prizmo opisanih dogodkov je treba brati in razumeti obravnavane kranjske deželno knežje obračune. V njih se po eni strani odražajo prva leta Friderikovega vladanja, ki so jih – verjetno tudi zaradi nenehnih sprememb v upravi in koriščenju donosa v povezavi s delilnimi pogodbami med njim in bratom Albrehtom – zaznamovale številne cenitve donosa deželno knežjih komornih posesti. Poznani sta predvsem cenitvi iz let 1437 in 1438, ki zajemata vso habsburško posest z izjemo prednjih dežel.¹⁷⁰ Pri tem je treba poudariti, da so bile ocene donosov za obe Avstriji in Tirolsko narejene že po izgotovljenih obračunih, medtem ko gre v primeru notranjeavstrijskih dežel dejansko za približne ocene.¹⁷¹ Za ta gospodstva so bili prvi sistematični obračuni Friderikove dobe izgotovljeni šele po letu 1438 in prvi sklop tu objavljenih kranjskih obračunov (rokopis A) se vsekakor uvršča mednje. Naslednja, bolj kot ne fragmentarna cenitev, ki vsebuje podatke za nekatera kranjska in istrska gospodstva in ki se verjetno nanaša na leto 1447 ali 1448, je ohranjena v t. i. Friderikovi osebni beležnici, kamor si je vojvoda, kralj in cesar v letih 1437–1456 zapisoval razne notice različnih vsebin.¹⁷² V ta kontekst, ki sodi približno v čas drugega sklopa tu objavljenih kranjskih obračunov (rokopis B),¹⁷³ se uvršča tudi razrez izrednega davka, ki ga je kralj Friderik razpisal ob poroki svoje sestre Katarine na

¹⁶⁶ S tem v zvezi ne nazadnje tudi predhodni podelitvi Ortenburžanom: Vencljeva podelitev krvnega sodstva 1395 in Sigismundova podelitev državne neposrednosti njihovih gospodstev 1417.

¹⁶⁷ ŠTIH, Celjski grofje, str. 233–244.

¹⁶⁸ Podrobneje o tem LAZAR, Vojaška zgodovina, str. 235–265.

¹⁶⁹ ŠTIH, Celjski grofje, str. 243–251.

¹⁷⁰ CHMEL, *Materialien* I.1, str. 82–98.

¹⁷¹ Chmel je sicer omenjene tekste objavil na podlagi prepisov, ki puščajo nekaj nejasnosti, predvsem v zvezi z vrstnim redom in podrobnejšo datacijo, vendar v prid zgoraj izražene domneve priča pripomba na začetku ocene donosa kneževine Avstrije: *Vermerckbt insunderhait die nucz vnd gült, auch Rünt des Fürstenthumb Österreich die verrait sind worden*, kot tudi precej na stotice in desetice zaokroženih zneskov pri ocenah donosov notranjeavstrijskih gospodstev, ibid.

¹⁷² LHOTSKY, A E I O V, str. 185–186.

¹⁷³ Ohranjena je tudi cenitev za leto 1442, ki pa se nanaša le na obe Avstriji (pod in nad Anižo), CHMEL, *Materialien* II, str. 370–373.

ozemlju svojega deželnoknežjega dominija – Notranjeavstrijskih dežel leta 1446, in katerega obdavčenje posameznih gospodstev se zelo okvirno približuje njihovem enoletnemu donosu.¹⁷⁴

V obravnavanih obračunih se odražajo tudi učinki delitve donosa med habsburškima knezoma iz leta 1443. Prihodki kranjskih uradov so v obračunih, ki izvirajo iz Friderikove pisarne, v tem obdobju striktno deljeni na pol. Sicer se je iz tega časa ohranila tudi neka Albrehtova računska knjiga, ki pa kranjske posesti zadeva le obrobno;¹⁷⁵ zgolj sporadično se navajajo izplačila nekaterih oskrbnikov kranjskih deželnoknežjih gospodstev vojvodi Albrehtu.¹⁷⁶ Čeprav je omenjeni dogovor o delitvi donosa notranjeavstrijskih domen predvideval redno polaganje obračunov obema knezoma,¹⁷⁷ trenutno morebitni Albrehtovi sistematični obračuni, ki bi bili primerljivi z ohranjenimi Friderikovimi, niso poznani. Verjetno omenjene določbe niti ne smemo razumeti v smislu, da bi Friderikovi notranjeavstrijski uradniki Albrehtu izstavljali dodatne obračune o njegovi polovici donosa. Kot kaže notica v obračunu za tržaški urad 1444–1446, so bila nakazila Albrehtu izvršena na podlagi obračunov v Friderikovi računski knjigi.¹⁷⁸

Ne nazadnje je v obravnavanih obračunih sled pustila tudi habsburško-celjska fajda. Na več mestih se omenjajo razna izplačila za najemniško vojsko¹⁷⁹ in opustošenje podeželja – edino obsežnejše je dokumentirano v uradu Gamberk leta 1442, ko je zaradi ropanja in požigov izpadel občuten del prihodka,¹⁸⁰ manjša pa tudi drugod, npr. v Tuhinju 1437–1438.¹⁸¹

¹⁷⁴ CHMEL, *Materialien* I.1, str. 66–70.

¹⁷⁵ TLA, HS 158; Cf. MAIER, *Rechnungsbuch Albrechts VI.*, str. 7 in KOVAČ, *Beiträge zur Geschichte Krains*, str. 165.

¹⁷⁶ Npr. izplačilo višnjegorskega oskrbnika Gašperja Melcza v višini dobrih 75 funtov ali pa izplačilo Jurija Črnomaljskega iz dohodkov kranjskega vicedomskega urada v višini 130 guldnov, KOVAČ, *Beiträge zur Geschichte Krains*, str. 165.

¹⁷⁷ KURZ, *Oesterreich unter Kaiser Friedrich dem Vierten* 1, str. 256.

¹⁷⁸ *Rokopis B*, fol. 125^r.

¹⁷⁹ *Rokopis A*, fol. 4, 5, 6, 9^r, 10, 11, 18, 18^r, 19^r, 20, 26, 29^r, 35^a.

¹⁸⁰ *Rokopis B*, fol. 128, 133.

¹⁸¹ *Rokopis A*, fol. 4, 5.

VSEBINA IN ZGRADBA ROKOPISOV

Objavljena rokopisa vsebujeta 24 obračunov sedemnajstih deželnokežjih gospostev in uradov. Pri tem je mogoče opaziti kvalitativno razliko med obema; medtem ko so v rokopisu A, kot kaže, dejansko obračunani vsi uradi, ki so leta 1439 sodili v sklop kranjske komorne posesti, daje rokopis B bolj vtis nekakšnega dopnila ali dodatka. V njem je obračunano vsega pet uradov, od tega dva po večkrat. Razloga za takšno sestavo za enkrat še ni mogoče ugotoviti.

Obračunani uradi so pripadali deželnokežji komorni posesti pod nadzorom kranjskega vicedoma. Zato je, razumljivo, osrednje deželnokežje gospostvo – ljubljanski vicedomski urad, ki ga je upravljal vicedom, izvzeto. V skladu s habsburškim upravnim ustrojem je bilo skupaj z ostalimi nadregionalnimi uradi obračunavano v posebnih centralnih računskih knjigah.¹⁸² Leta 1439 se je polaganje obračunov odvijalo v času med 9. julijem in 4. avgustom pred računsko komisijo, ki sta jo sestavljala kranjski vicedom Jurij Črnomaljski in avstrijski komorni pisar Bernhard Fuchsberger. Ni povsem jasno, ali sta bila komisarja stacionirana na neki lokaciji ali pa sta s svojim spremstvom potovala od gospostva do gospostva in sprejemala obračune od tamkajšnjih oskrbnikov. Druga možnost se zdi manj verjetna; glede na datume obračunov bi bil itinerar le v nekaterih odsekih logičen, v nekaterih primerih pa povsem nemogoč (npr. Goričane in Pazin v istem dnevu). Lažje bi si predstavljali, da so bili oskrbniki gospostev pozvani k polaganju obračunov, denimo v Ljubljano, in so tam opravili svojo obveznost v skladu z datumom prihoda.¹⁸³ Vrstni red obračunov je bil sledeč:

9. julij	—	Kostanjevica, dež. sodišče (za 1438)
14. julij	—	Kamnik, oba urada
	—	Kostanjevica, gospostvo
15. julij	—	Raka
16. julij	—	Vivodina
	—	Višnja Gora
17. julij	—	Kostanjevica, dež. sodišče (za 1437)
19. julij	—	Novo mesto
20. julij	—	Pazin
	—	Goričane
21. julij	—	Vranja
23. julij	—	Gamberk
27. julij	—	Ig
31. julij	—	Završje
4. avgust	—	Štaterberk

¹⁸² HKA HS 107; BayHStA, ASL Tirol št. 18 (objavljeno v LACKNER, *Rechnungsbuch Herzog Albrechts III.*).

¹⁸³ Vsekakor je takšen način izpričan za obračune iz let 1442–1448; kamniški se namreč sklicuje na oskrbnikov register, *so er an der raitung furbracht hat*, glej spodaj, str. 127.

V rokopisu B se nahajajo obračuni iz dveh različnih obdobj. Prvo pade v november 1446 (znana datuma pri treh od šestih obračunov sta 18. in 26. november), ko so obračunsko komisijo sestavljali cesarski svetnik in štajerski deželni pisar Pankrac Rintscheid, tržaški glavar Bernhard Tahenstein in kranjski vicedom Jurij Višnjegorski. Zadnja dva obračuna, ki se nanašata na Gamberk, sta bila izgotovljena 23. aprila 1448 pred komisijo cesarskih svetnikov Janeza Ungnada, Leopolda Aspacha, omenjenega Rintscheida in nekega notarja Viljema. Obračunsko leto se je običajno začinjalo na jurjevo (24. aprila), vendar najdemo tudi odstopanja od tega pravila. Alternativni datumi, ki se pojavljajo, so: božič (25. december), marjetino (12. julij), sveti trije kralji (6. januar) in jakobovo (25. julij). Razlike so prisotne tudi pri obračunskih obdobjih; običajno je bilo poslovanje gospostva obračunano za dve leti, najdemo pa tudi eno-, dve in pol-, tri- in celo štiriletne obračune. Datiranje obračunov je nekoliko problematično, saj ne sledi za Kranjsko običajnemu oglejskemu koledarju, temveč kot produkt Friderikove avstrijske pisarne upošteva Salzburškega. Problem predstavlja predvsem datiranje po sv. Marjeti, katere praznik so v Salzburgu obhajali na 12. julij, v Ogleju pa 19. julija.

Zgradba posameznih obračunov sledi ustaljenemu formularju. Na začetku se nahaja uvodni protokol, ki navaja datum, upravnika ter vrsto in ime obračunanega urada, obračunsko obdobje in obračunsko komisijo. Koncept sestavljajo remanenca, prihodkovne in odhodkovne postavke ter zaključna bilanca. Remanenčna formula je kratek vpis pozitivnega salda predhodnega obračuna in predstavlja začetno stanje obračuna. Remanenca je v obračunu pojmovana kot eden od prihodkov in kot taka tudi vkalkulirana. Sledi prihodkovni del, ki je sestavljen iz različnih denarnih in naturalnih rubrik, za njim pa še podobno strukturiran odhodkovni del. Sumiranje je dvostopenjsko; prvo stopnjo predstavlja nivo posameznih rubrik, drugo pa t.i. *summa summarum* prihodkov oz. izdatkov. Zadnji del obračuna je bilanca ali izravnava obeh generalnih vsot, ki v končni fazi da rezultat v obliki salda na prihodkovni (remanenca) ali pa odhodkovni strani. Obračuni ne poznajo principa enotne valute, ampak posebej obračunavajo denarne in različne naturalne postavke. Takšen postopek je imel za rezultat vzporedne separatne naturalne obračune, katerih bilance je bilo treba ob koncu preračunati v denar in vse skupaj ponovno bilancirati skupaj z denarnim saldom.

K boljši preglednosti obračuna je precej prispevala tudi oblika kontekstualnega zapisa. Deželno-knežji obračuni sodijo v tem pogledu med najbolj izpopolnjene ohranjene primerke za ozemlje nekdanjih dednih avstrijskih dežel. Osnovo tvori odstavčni zapis posameznih vknjižb s poudarjenimi in centriranimi naslovi postavk. Podobno so na sredino vrstice pod zadnjo vknjižbo postavke ali pa na desni rob vzporedno z vknjižbami pomaknjeni seštevki (*summae*) postavk. Vknjižbe znotraj tako omejene postavke stojijo vsaka v svoji vrsti oz. odstavku. Količine v denarju oziroma merskih enotah blagovnih vrednosti so običajno od teksta nekoliko odmaknjene in sestavljajo svojo kolono, kar precej olajšuje računanje. Nadaljnji korak predstavljajo vezne črte, ki vodoravno povezujejo tekst vknjižbe z ustrezno številko v količinski koloni, pri zapisu vsote na desni rob pa v obliki dveh v klin spuščajočih se premic tudi vse vknjižbe ene postavke z njihovim seštevkom.

Sestava rokopisov

<i>Rokopis A</i>	<i>obračunsko obdobje</i>	<i>originalna foliacija</i>	<i>strani</i>
Zgornji Kamnik	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 1–2	61–63
Kamnik, deželno sodišče	25. 12. 1436–25. 12. 1438	fol. 2'–6'	64–72
Raka	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 7–8'	73–76
Vivodina	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 9–10'	77–80
Kostanjevica, deželno sodišče	24. 04. 1437–24. 04. 1438	fol. 11	81
Kostanjevica, deželno sodišče	24. 04. 1438–24. 04. 1439	fol. 11'	82
Kostanjevica, gospostvo	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 12–14'	83–88
Goričane	24. 04. 1436–24. 04. 1439	fol. 15–16'	89–92
Višnja Gora	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 17–19	93–97
Novo mesto, deželno sodišče	24. 04. 1437–24. 04. 1438	fol. 19'–20	98–99
Pazin, zastavljeno gospostvo	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 22–23	100–103
Vranja	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 24–24'	104–105
Gamberk	24. 04. 1436–24. 04. 1439	fol. 25'–27'	106–109
Ig	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 28'–30	110–112
Završje	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 31–34	113–118
Štatenberk	24. 04. 1437–24. 04. 1439	fol. 36–38'	119–122

Rokopis B

Zgornji Kamnik	06. 01. 1445–06. 01. 1447	fol. 112–114'	125–127
Kamnik, deželno sodišče	24. 04. 1442–24. 04. 1443	fol. 115–120'	128–133
Hasberg	25. 11. 1445–25. 11. 1446	fol. 123'–124	134
Trst	24. 04. 1444–24. 04. 1446	fol. 124'–125'	135–136
Gamberk	24. 04. 1446–24. 04. 1447	fol. 126–128	137–139
Hasberg	24. 04. 1444–25. 11. 1445	fol. 129–129'	140–141
Gamberk	24. 04. 1442–24. 04. 1446	fol. 130–133'	142–146
Gamberk	24. 04. 1447–24. 04. 1448	fol. 136–136'	147–148

MERE IN DENAR

A) MERE

Problematika merskih sistemov v obravnavanih obračunih se skoraj izključno nanaša na votle (prostorninske) mere za merjenje nasipnih snovi (predvsem žita) in tekočin (vina in mošta). Sporadično pojavljanje utežnih mer, ki so temeljile na tedaj že dokaj unificiranem sistemu utežnega funta – pri nas je bil v uporabi dunajski funt z vrednostjo 560 g – ni v nobenem primeru sporno oz. problematično. Prav nasprotno pa lahko trdimo za področje sistemov votlih mer, kjer so bile razmere v poznem srednjem veku naravnost kaotične. Tovrstne mere so nastajale in živele v precej izoliranih okoljih posameznih zemljiških gospodstev in lokalnih tržnih središč ter v obdobju srednjega veka še niso bile deležne resnih poskusov unifikacije. Soočeni smo torej z značilno situacijo, ko je vsako gospodarstvo uporabljalo svoj sistem dajatvenih mer, ki se je običajno tudi nekoliko razlikoval od lokalnega tržnega.

Kakršnakoli kvantifikacija podatkov iz obračunov – kar je pravzaprav glavni potencial tovrstnih virov – je brez rekonstrukcije merskih sistemov nemogoča; pri obračunih, ki se nanašajo na več različnih gospodstev, kot je to primer v obravnavanih virih, ni mogoča niti pretvorba količin na skupni imenovalc, kaj šele prevedba v nam razumljivi (metrični) merski sistem. Pred leti je bila že izdelana študija merskih sistemov, ki vključuje tudi mere gospodstev tu objavljenih obračunov,¹⁸⁴ in ki se je lahko naslonila na starejša Vilfanova izvajanja glede ljubljanske žitne mere.¹⁸⁵ Ta je imela kot osrednja deželna trgovska mera nadvse pomembno vlogo pri rekonstrukciji, saj so v obravnavanih obračunih na več mestih navedene relacije med njo in lokalnimi merami. Omenjena študija vključuje širši opis problematike kot tudi natančne postopke rekonstrukcije, ki jih tu ne ponavljam. V naslednjih vrsticah sledi zgolj strnjen pregled za objavljene obračune relevantnih merskih sistemov z notranjimi relacijami ter rekonstruiranimi vrednostmi v litrih.

Ljubljanska žitna mera. Prvi poskusi v smeri ustalitve in poenotenja votlih mer so na Kranjskem opazni sredi 15. stoletja. Ljubljanska mera, katere stabilnost je bila že pred letom 1437 zagotovljena s postavitvijo kamnite matične mere na trg,¹⁸⁶ začena dobivati vsaj v okviru deželnoknežje posesti značaj deželne mere. Zaradi teh teženj so se v obračunih za omenjeno posest iz let 1436–1439 in 1442–1448 ohranili zapisi o relacijah nekaterih lokalnih mer z ljubljansko, ki predstavljajo osnovo za rekonstrukcijo.

¹⁸⁴ BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 57–80.

¹⁸⁵ VILFAN, Prispевki k zgodovini mer, str. 46 ss.

¹⁸⁶ "... mensura communi frumentorum lapides in foro dicti oppidi [Labacensis op. M. B.] pro re comuni et publica posita ...," OTOREPEC, GZL X, št. 54.

1 modij = 4 (kupni) messi = $5\frac{1}{3}$ stara = 8 schefflov (schaffov)

1 (kupni) mess = $1\frac{1}{3}$ stara = 2 scheffla (schaffa)

1 star = $1\frac{1}{2}$ scheffla (schaffa)

Osnovna merska enota star je v drugi polovici 15. stoletja merila okrog 90 litrov, nekoliko večji mess okoli 120 l, manjši schaff pa okoli 60 litrov.

Goričane. Edina merska enota, ki se omenja v obračunu urada za leta 1436–1439, je (kaščni) scheffel. Na podlagi relacije, ki je podana v obračunu, je predstavljal $\frac{6}{7}$ ali približno 0,85 ljubljanskega scheffla, kar zneso preračunano v metrični sistem okoli 51 litrov.

Ig. Tudi tu je (kaščni) scheffel edina omenjena merska enota, vendar je obstajala razlika med mero za težka žita in mero za oves. Poleg tega sistem ni bil enoten na celotnem ozemlju urada. V pretežnem delu urada (v župah Loka, Kamnik, Preserje) je bil za težka žita v veljavi scheffel v izmeri $\frac{4}{5}$ oz. okoli 0,8 ljubljanskega, medtem ko se je scheffel za oves z ljubljanskim povsem skladal. Razmerje med schefflom za težka žita in oves je bilo tako 4 : 5. Od tega sistema je odstopala edino zaloška župa, kjer so merili z enotnim schefflom, ki se je skladal s tistim za težka žita v preostalih župah. Pri izanskem schefflu za oves torej lahko upoštevamo isto vrednost kot pri ljubljanskem, tj. okoli 60 litrov, pri schefflu za težka žita in obenem pri zaloškem univerzalnem schefflu pa vrednost okoli 48 litrov.

Gamberk. Osnovna merska enota, ki se pojavlja v obračunih, je (kaščni) scheffel, včasih omenjen tudi kot schaff, deloma pa je bil v rabi tudi ljubljanski mess. Med obema enotama je veljalo razmerje 3 : 2. Gamberški scheffel – schaff je torej meril $\frac{2}{3}$ oz. približno 0,67 ljubljanskega messa, na podlagi česar lahko njegovo vrednost ocenimo na okoli 80 litrov.

Višnja Gora. Sredi 15. stoletja je bila osnovna mera višnjegorskega gospostva scheffel oz. kaščni schaff, občasno označevan tudi kot kupni mess, ki se je delil na 4 messle. Predstavljal je četrtno višnjegorske tržne mere stamp. Schaff je predstavljal $\frac{3}{4}$ ljubljanskega scheffla, kar lahko ocenimo na okoli 45 litrov, messel v skladu s tem na 11,25 litra, višnjegorsko tržno mero stamp pa na približno 180 litrov.

1 stamp = 4 schaffi = 16 messlov

1 schaff = 4 messli

Kamnik. V obeh kamniških gospostvih (urbarialnem uradu in deželskem sodišču) je sredi 15. stoletja veljal enoten merski sistem, katerega osnovna merska enota je bil mess. Ta je bil v uporabi v urbarialnem uradu, v uradu deželskega sodišča pa kot dajatvena ali vsaj računska enota prevladuje polovico manjši scheffel. Vezni člen, ki ga najdemo v obeh obračunih, je enota viertel (*viertel*, okrajšano *qr.*), ki je predstavljal četrtno messa oz. polovico scheffla.

1 mess = 2 scheffla = 4 viertli

1 scheffel = 2 viertla

Razmerje 1 mess = 2 scheffla je veljalo tudi pri kamniškem mestnem merskem sistemu, katerega merske enote pa so bile za petino večje. V skladu z novoveškimi relacijami, ki kamniški schaff izražajo

z velikostjo 22 bokalov, lahko okvirno določimo metrične vrednosti gosposčinskih (mess = ca. 72 l, scheffel = ca. 36 l, viertel = ca. 18 l) in tržnih mer (mess = ca. 90 l, scheffel = ca. 45 l).

Kostanjevica. Obračuni kostanjeviškega gospodstva sredi 15. stoletja poznajo tri merske enote za žito: modij (*mutt*), mess in scheffel, pri čemer se je modij delil na šest schefflov ali messov; oba izraza sta namreč označevala isto mersko enoto. Ta merski sistem je bil v uporabi tudi v priključenih uradih Raka in Vivodina. Po novoveških podatkih je scheffel držal 3 bokale oz. 54,12 litra. To je skoraj natančno toliko, kot kaže neodvisna rekonstrukcija prostornine vivodinskega scheffla (ta je po četrto stoletja mlajših podatkih predstavljal 0,9 ljubljanskega schaffa, torej okoli 54 litrov). Njegov šestkratnik, modij, bi v tem primeru meril približno 324 litrov.

$$1 \text{ modij} = 6 \text{ schefflov (messov)}$$

Osnovna merska enota za vino je bila kostanjeviško pravdno vedro, za katerega Mlinarič navaja kapaciteto 36,9 litra.¹⁸⁷ Isto vedro so uporabljali tudi v uradu Vivodina, medtem ko je bilo vedro v uradu Raka nekoliko manjše, in sicer je predstavljalo 0,78 kostanjeviškega ali 28,8 litra. Od pravnih so bila običajno nekoliko manjša gorskopravna vedra; eno od njih se omenja v obračunu za Vivodino, in sicer s kapaciteto 0,55 kostanjeviškega pravnega vedra oz. 20,3 litra.

Štatenberk. Gosposčinski obračun iz 1438 kaže na dokaj običajen osnovni (kaščni) merski sistem – 1 modij (*mutt*) z delitvijo na 6 schefflov –, ki ga dopolnjujeta dve dodatni merski enoti, povezani z oddajo ovs: mestni mess v velikosti pol modija in schaff, ki je bil s schefflom približno v razmerju $1\frac{1}{3} : 1$.

$$\begin{aligned} 1 \text{ modij} &= 2 \text{ mestna messa} = \text{ca. } 4\frac{1}{2} \text{ schaffa} = 6 \text{ schefflov} \\ 1 \text{ mestni mess} &= \text{ca. } 2\frac{1}{4} \text{ schaffa} = 3 \text{ scheffli} \\ 1 \text{ schaff} &= \frac{3}{4} \text{ scheffla} \end{aligned}$$

Podatki iz novoveških urbarjev izkazujejo relacijo scheffla z ljubljanskim starom 1 : 2, kar okvirno potrjuje tudi primerjava cen v obračunih 15. stoletja. Na tej podlagi lahko srednjeveškemu schefflu pripišemo prostornino med 45 in 55 litri, modij pa je v skladu s tem meril nekje od 270 do 330 litrov.

Pri oddaji pravnega vina so na Štatenberku uporabljali kostanjeviško vedro (36,9 l), gorskopravne mere pa so se po posameznih krajih nekoliko razlikovale. Vedro v Žalovičah je merilo 0,71 kostanjeviškega oz. 26,2 litra, na Trški Gori 0,61 kostanjeviškega oz. 22,5 litra, v Slatniku pa $\frac{2}{3}$ kostanjeviškega pravnega vedra ali 24,6 litra.

Završje. Obračun navaja osnovno žitno mero mess, ki se je delila na 12 kaufmessov. Ob pomanjkanju ustreznih sodobnih podatkov lahko te navedbe primerjamo zgolj s t. i. Reductions-Tabelle iz leta 1829, ki navaja za završko gospodstvo mezzen (tudi *mezzena*) z metrično vrednostjo ca. 41,5 litra.¹⁸⁸ To verjetno ni več ista mera; sodeč po primerjavi cen v ostalih (kranjskih) obračunih bi moral biti srednjeveški mess nekajkrat večji.

¹⁸⁷ MLINARIČ, Kostanjeviško gospodstvo, str. 33.

¹⁸⁸ HERKOV, O istarskim šupljim mjerama, str. 355, 374.

Kot vinsko mero obračun navaja urno, ki naj bi v skladu z Reductions-Tabelle v prvi polovici 19. stoletja merila okoli 68 litrov.¹⁸⁹ V tem primeru primerjava s cenami leta 1439 daje skladnejši rezultat; cene vina v Završju, Kostanjevici in Štatenberku približno ustrezajo izračunanim kapacitetam tamkajšnjih vinskih mer. V obračunu najdemo še utežno mero za olje libro, ki naj bi po Herkovu merila 591 gramov.¹⁹⁰

Vranja. V tem uradu so uporabljali enotno mero za žito in vino, ki se v obračunih v nemškem prevodu imenuje muttl, lokalni istrski naziv pa je spud. Glede kapacitete te mere imamo na voljo precej relevantne podatke iz urbarjev iz let 1528 in 1578. V skladu s temi naj bi vranjski spud/muttl meril okoli 47 l (1528) ali 44 l (1578) vina¹⁹¹ oz. 42 l žita.¹⁹²

B) DENAR

Valutni sistem, ki ga uporabljajo objavljeni obračuni je na prvi pogled dokaj zapleten. Podrobna analiza kaže, da gre dejansko za prepletanje dveh valutnih sistemov, kar je pravzaprav verodostojna preslikava razmer, ki so sredi 15. stoletja vladale na tem področju na ozemlju Kranjske. V obtoku je krožil denar različnih kovnic iz neposredne soseščine alpsko-donavsko-jadranskega prostora, predvsem z ozemlja današnje severne Italije, Avstrije in Bavarske.¹⁹³ V vsakdanjem prometu so bili to predvsem kovanci tipa pfenig, mali srebrni novci z okvirno maso reda pol grama, ob njih pa so se že redno pojavljali tudi večji srebrni kovanci (groši, soldini) kakor tudi parvuli ali piccoli, nekakšen srednjeveški drobiž. Vendar mešanje različnih kovancev iz dveh vplivnih območij ni edina značilnost obravnavanega prostora. Morda še odločilnejšega pomena je dejstvo, da so skupaj z denarjem različnega izvora na Kranjskem posvojili tudi oba valutna sistema, na katera so se vezali kovanci različnih kovnic obeh vplivnih območij (na Kranjskem v tem času ne poznamo delujočih kovnic denarja), in jih prilagodili do te mere, da je bilo mogoče brez večjih naporov uporabljati enega ob drugem oz. jih celo kombinirati med seboj.¹⁹⁴

Severnoitalijanski denar, od katerega je na Kranjskem do začetka 15. stoletja prevladoval oglejski, potem pa ga je vedno bolj začel nadomeščati beneški, so na Kranjskem prevladujoče računali po sistemu:

$$\begin{aligned} 1 \text{ marka soldov} &= 160 \text{ soldov} = 1920 \text{ parvulov} \\ 1 \text{ sold} &= 12 \text{ parvulov,} \end{aligned}$$

za avstrijsko-dunajski sistem, ki se uvršča v bavarski tip denarnega sistema, pa veljajo naslednja razmerja:

¹⁸⁹ Podatek za Vižinado, *ibid.*, str. 365.

¹⁹⁰ *Ibid.*, str. 387.

¹⁹¹ HERKOV, Još nešto o starim mjerama, str. 245.

¹⁹² *Ibid.*, str. 250.

¹⁹³ O tem pričajo zakladne in posamične novčne najdbe, ki žal za zdaj še niso zadovoljivo objavljene v strokovni literaturi (drobci v: A. JELOČNIK, Dve najdbi srednjeveških novcev, str. 443; P. KOS, Denarništvo na prostoru današnje Slovenije, str. 315–316).

¹⁹⁴ Podrobno o razvoju denarnih sistemov na slovenskem ozemlju VILFAN, Temelji in razvoj denarnih sistemov, str. 397, ss; BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 82 ss.

$$1 \text{ funt pfenigov} = 8 \text{ (dolgi) soldov oz. šilingov}^{195} = 240 \text{ pfenigov}$$

$$1 \text{ šiling} = 30 \text{ pfenigov.}$$

Na prvi pogled povsem različna števna sistema sta dejansko derivat starejšega, v Evropi običajnega valutnega sistema iz karolinškega obdobja. Zanj sta bili značilni alternativni enoti višjega ranga; funt z vrednostjo 240 pfenigov in marka z vrednostjo 160 pfenigov. Edina bistvena razlika je t. i. dolgi sold ali šiling, posebnost bavarske različice karolinškega sistema, ki je posledica prilagoditve arabskemu denarnemu sistemu zaradi živahnih medsebojnih trgovskih povezav (sold v vrednosti 30 pfenigov je v zgodnjem srednjem veku ustrezal vrednosti bizantinskega zlatega solidusa, ki so ga prevzeli Arabci) in se je kot relikv prenesel tudi v poznosrednjeveške denarne sisteme bavarskega tipa.

Razlog, da je v enem sistemu osnovna enota pfenig, v drugem pa sold, pa je povsem praktične narave. Konstantno poslabševanje (= manjšanje vsebnosti srebra v kovancih) srednjeveškega denarja se je v posameznih regijah odvijalo z različnim tempom. V določenem trenutku (sredi 12. stoletja) je bil severnoitalijanski denar deležen tolikšnega poslabšanja, da je vrednost soldov padla okvirno na nivo pfenigov v avstrijskem prostoru (italijanski pfenigi so se posledično začeli imenovati parvuli). Dejansko razmerje vrednosti med oglejskimi in beneškimi soldi ter dunajskimi pfenigi se je v 14. stoletju ustalilo na 3 : 2 in ostalo v veljavi do dunajske monetarne krize 1458–1460. V takšnih razmerah je povsem razumljivo, da so na Kranjskem oglejske in beneške solde začeli računati v markah, saj je tak način prinašal okrogla razmerja med denarnimi enotami različnih sistemov. Marka soldov je točno ustrezala dunajskemu funtu pfenigov, dunajski šiling v vrednosti 30 pfenigov je obenem veljal 20 beneških soldov, 2 solda pa, kot rečeno, 3 dunajske pfenige.

Na takšno situacijo naletimo v kranjskih obračunih iz tridesetih in štiridesetih let 15. stoletja. Nekatera gospodstva so obračunana v beneškem, druga v dunajskem denarju, v nekaterih primerih pa se oba sistema prepletata. Do menjave števne sistema ne prihaja samo v okviru posameznih obračunov, ampak celo na nivoju ene in iste računске postavke. V mešanih primerih je vendarle mogoče opaziti neko pravilo; uporaba dunajske valute se prevladujoče uporablja pri sumiranjih postavk in celotnih obračunov, kar je razumljivo, če upoštevamo dejstvo, da so obračuni produkt Friderikove, na Dunaju oz. v Dunajskem Novem mestu stacionirane pisarne. Ne glede na to so objavljeni obračuni nazoren dokaz monetarne dvojnosti, značilne za Kranjsko v obravnavanem obdobju.

¹⁹⁵ Sold in šiling sta v bistvu sinonima, oba izraza izhajata iz latinskega *solidus*. Uporaba ene in druge variante v povezavi z dvema različnima valutnima sistemoma (glede na jezik regije, iz katere sistema izvirata) je tu izključno praktične narave – takšna uporaba nima opore v originalnih virih.

EDICIJSKA NAČELA

Objava je glede osnovnih načel ediranja zgodovinskih virov in tekstne kritike pripravljena v skladu s prakso, uveljavljeno v stroki, vsebuje pa nekaj posebnosti, ki so posledica specifičnosti objavljenega vira.

Pri originalnem besedilu, ki je z izjemo nekaterih latinskih knjigovodskih strokovnih izrazov pisano v nemščini, so dosledno upoštewane vse posebnosti pisarjev. Pri tem predstavljajo določen problem diftongi, ki so v skladu s tedanjimi pisarskimi običaji pisani v obliki superskriptov – nadpisanih vokalov oz. preglasnih znamenj. V transkripciji so upoštevana le nedvoumno določljiva znamenja, medtem ko so nejasna opuščena.

Glede na to, da so ediciji kot editorni pripomoček dodane denarne in količinske kolone, ki olajšujejo analitično delo s kvantitativnimi podatki, odpade bistveni argument za pretvarjanje rimskih števil v arabske v sami transkripciji originalnega besedila, kot je to običajno v sodobnih tekstno-kritičnih izdajah virov. Tu so rimske številke podane z vsemi posebnostmi, značilnimi za poznosrednjeveške administrativne vire: alternativna oz. včasih prevladujoča uporaba štirih zaporednih enakih znakov (npr. lxxxx za 90), ponazarjanje stotic s superskripti (npr. iv^c za 400), uporaba dolgega namesto običajnega, kratkega “ i ” kot zadnjega ali edinega znaka v številki, ki je v ediciji upodobljen z “ j ” (npr. iij za 3). Verna reprodukcija tega znaka mdr. olajšuje razlago in razumevanje eventualnih popravkov; npr. dva zaporedna “ jj ” na koncu številke razkrivata poznejšo korekturo. Polovica ($\frac{1}{2}$) je v originalnih tekstih označevana kot dolgi “ i ” s prečrtanim stebлом, kar je v transkripciji podano kot “ j̄ ”. Drugih podobnih znakov, kot “ x̄ ” za $4\frac{1}{2}$ in “ x̄ ” za $9\frac{1}{2}$, v obravnavanih rokopisih ni bilo zaslediti. Kar se tiče računskega dela besedila, so rimske številke transkribirane v običajni minuskuli; obravnavani viri ne poznajo v današnjem času uveljavljene uporabe majuskulnih črk za števila. Od tega pravila transkripcija izjemoma odstopa le pri navajanju letnic, ki so običajno podane brez tisočic in stotic (npr. xxxviiiij za 1439) – zanje so uporabljene majuskulne črke (XXXVIII). V nasprotju s tem pa so vse arabske številke, ki se nahajajo v originalnem besedilu – sicer redkost –, transkribirane z arabskimi števčkami.

Standardne in sploh vse nedvoumne okrajšave so v objavi razrešene brez posebnega opozorila, negotove ali zgolj verjetne rešitve so podane v okroglih oklepajih (), rekonstruirani radirani pasusi pa v oglatih []. Okrajšave denarnih enot so v objavi ohranjene in imajo naslednji pomen: *d* = *denarius*, *pfennig*; *ob* = *obulus* (polovični pfenig oz. pol pfeniga); *p* = *parvulus*, *piccolo* ($\frac{1}{12}$ pfeniga ali solda); *gld* = *ducatus*, *gulden*; *mr* = *mark*; *β* = *solidus*, *schilling*; *tl* = *pfund*.

Znanstveni aparat sledi klasični postavitvi: tekstnokritične opombe so podane s črkami neposredno pod originalnim besedilom, pod njimi pa vsebinske s številčkami; med slednje so uvrščene tudi računske opombe, tj. komentarji in korekcije izračunov in sumiranja, katerih sklici so pripeti na zadevna mesta v številčni koloni ob robu. Tolmačenje datumov je iz praktičnih razlogov podano med besedilom, v kurzivi in oglatih oklepajih, in se omejuje na navedbo dneva in meseca, medtem ko je

leto (če je navedeno) jasno razvidno iz originalnega besedila – podano je z rimsko ali pa arabsko številko, pri čemer so večinoma izpuščene tisočice in stotice (v vseh primerih brez izjeme 1400).

Poglavitna specifičnost računskih knjig je obilica numeričnih podatkov in njihova kalkulacija, kar je upoštevano tudi v ediciji. Po vzoru moderne knjigovodske prakse so tu kot editorni pripomoček ob robu originalnega besedila dodane numerične kolone, ki zajemajo tako denarne kot tudi naturalne postavke. Vsi numerični podatki se – sistematično podpisani – ponovijo v teh kolonah, kjer so vse vsote preračunane in napake korigirane ter komentirane v opombah. Pri tem so uporabljene naslednje okrajšave: Σp = *summa perceptorum* (vsota prihodkov), Σe = *summa expositorum* (vsota izdatkov), Σa = *summa des anslags* (vsota preračuna naturalnih postavk v denarne), $\Sigma\Sigma$ = *summa summarum* (vsota vsot ali končna vsota). Kadar so od »končne vsote« dodatno odštete neke postavke in je tako izračunana nova končna vsota, je to označeno s številkami ($\Sigma\Sigma_1$, $\Sigma\Sigma_2$, $\Sigma\Sigma_3$).

EDICIJA

ROKOPIS A

ARS, AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/1

(Knjiga obračunov deželnoknežjih uradov 1436–1439)

5 Nota an eritag nach Margarete [14. jul.] anno domini etc. XXXIX^o hat Sigmund Lamberger² an stat weilnt Jacoben Lamberger³ a) seins vater^{a)} verraitt die nucz, czins vnd gulte der vessten vnd vrbars czu Ober Stain¹ von czwain ganczen jarn, die sich czu sand Jorgen tag [24. apr.] nachstuergangen geendet haben, presentibus Jeorio Tscharnöml vicedomino⁴ et Wernhard Fuxperger.⁵

	mr	ß	tl	ß	d
10 Remansit in priori racione c tl vij ß viij d.			100	7	8

Percepta des vrbars

15 Item czinsphenning im Lusstal ⁶ mitsambt den klainen rechten, stewr vnd sêmfertt iiij mr xxvij ß.	4	27
Item Weintal ⁷ vij mr xxiiij ß.	6	104
Item Ekg ⁸ ij mr xxij ß.	2	22
Item Dragöml ⁹ iiij mr lxxviiij ß.	3	157,5
Item Mangespurg ¹⁰ xvj mr lvj ß.	16	55,5
20 Item Klain Mangesprug ¹¹ v mr j tl xxxj ß.	5	151
Item Diepoltstorff ¹² vj mr xij ß.	6	12
Item Vertschach ¹³ ij mr xxxij ß.	1	113
Item Wittschicz ¹⁴ iiij mr viij ß.	3	88
Item Am Precor ¹⁵ vij mr xxx ß.	6	110
25 Item Vnderem Stain ¹⁶ j mr j tl v ß.	1	125
Item Czeplach ¹⁷ j mr j tl v ß.	1	125
Item Obertschicz ¹⁸ j mr ß.	1	
Item von aintzigen huben xiiiiij mr ij ß.	14	82
Item von den edlingern czu Erlach ¹⁹ ij mr xlij ß.	2	42
30 Item von den edlingern czu Vertschach ¹³ vij mr lxxix ß, ob.	6	159
Item czu Sand Veitt ²⁰ ij mr xij agler.	1	92
Item vom vrfar czu Zarnusch ²¹ xij mr ß.	12	
Item vom vrfar zu Sand Jacob ²² xx mr ß.	20	

^{a-a)} vstavljeno nad vrstico.

¹ Zgornji, danes Stari grad Kamnik. ² Sigmund Lamberger, sin Jakoba iz linije Lamberg-Črnelo, oskrbnik na kamniškem Zgornjem gradu in deželski sodnik 1439–1475, Otorepec, Prebivalstvo Kamnika, str. 89. ³ Jakob Lamberger, iz linije Lamberg-Črnelo, oskrbnik na kamniškem Zgornjem gradu in deželski ter mestni sodnik 1437–1439, cf. Otorepec, GZL X/57. ⁴ Jurij Črnomaljski, kranjski deželni vicedom 1439–1445, v letih 1448–1453 kranjski deželni upravitelj, med 1455 in 1479 glavar v Postojni in na Krasu (med 1469 in 1477 tudi v Trstu), 1479–1480 deželni glavar na Štajerskem ter od leta 1455 tudi cesarski svetnik, Kotar, Deželnoknežja oblast in uprava, str. 187–192. ⁵ Bernhard Fuchsberger, avstrijski komorni pisar, cf. Heinig, Friedrich III., str. 621–622. ⁶ Dol, pri Ljubljani. ⁷ Vinje, pri Dolu, SV od Ljubljane. ⁸ Brdo, pri Ihanu. ⁹ Dragomelj, J od Domžal. ¹⁰ Mengeš. ¹¹ Mali Mengeš, nekoč samostojno naselje, danes del Mengša. ¹² Depala vas, pri Domžalah. ¹³ Beričevo, ob Savi pod Ljubljano. ¹⁴ Bišče, pri Beričevem. ¹⁵ Prekar, Zgornji, Spodnji, v dolini Save nad Kresnicami. ¹⁶ Podgora pri Dolu (?). ¹⁷ Čeplje, pri Lukovici. ¹⁸ Obrše, S od Lukovice. ¹⁹ Zajelše, pri Dolu, SV od Ljubljane. ²⁰ Šentvid pri Lukovici. ²¹ Črnuče, pri Ljubljani. ²² Šentjakob ob Savi, pri Ljubljani.

<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>		
	9			Item vom nidern vrfar zu Vertschach ¹ ix <i>mr</i> ß.	
	9			Item vom zehent vor der stat ² ix <i>mr</i> ß.	
			<u>106</u>	Item Laakch ³ vnd Morawtsch ⁴ c vj ß.	
	<u>141</u>				
				Summa innemen czinsphenning von ainem jar c xlj ^{a)} <i>tl d</i> .	5
				Item vom andern jar auch souil.	
				Summa innemen zinsphenning von czwain jaren mitsambt der remanentz iii ^c lxxxij ^{b)} <i>tl vij ß viij d</i> .	10
	<u>Σ p</u>				
	382	7	8		
				Percepta waicz	<i>fol. r'</i>
<u>mess</u>	<u>sterl</u>			Item cze Dragoml ⁴ zinswaicz von czwain jarn yeds jarn viij mess iij virtail, facit xvij mess j virtel.	15
	17	1			
				Percepta hirss	
	13			Item czinshirss zu Dragöml ⁵ von czwain jarn xiij stêrl.	
	90			Item czu Mangespurg ⁶ von zwain jaren lxxxx sterl.	
	42			Item czu Klain Mangespurg ⁷ von zwain jarn xlij sterl.	20
	36			Item zu Diepoltstorff ⁸ von czwain jarn xxxvj sterl.	
	<u>12</u>			Item cze Vertschach ¹ von zwain jarn xij sterl.	
	<u>193</u>				
	= 84	4		Summa innemen hirss von czwain jaren c lxxxxiij sterl, facit lxxxiiij mess iij sterl markchtmass.	25
				Percepta habern	
	28			Item czinshabern czu Dragöml ⁵ von zwain jarn yeds jarn xiiij mess facit xxviiij mess.	30
				Exposita der phenning	
<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>	Item burkhût dem Lamberger ⁹ von czwain jarn Geori [24. apr.] anno 39 geendet vnd von Geori [24. apr.] vncz yecz auf den mittichen vor Margarethe [8. jul.] bringet c lvj <i>tl d</i> .	35
	156				
				Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander werden abgezogen, so ist Sigmund Lamberger ⁹ meinem herren ¹⁰ danoch schuldig ij ^c xxvj <i>tl vij ß viij d</i> .	<i>fol. 2</i>
	<u>226</u>	<u>7</u>	<u>8</u>		

^{a)} pred tem prečrtano: c xxxvij *tl vij ß xviiij d*. — ^{b)} pred l krajša razura.

¹ Beričevo, ob Savi pod Ljubljano. ² Predmestje Kamnika. ³ Loke, Zgornje, Spodnje, pri Krašnji. ⁴ Moravče. ⁵ Dragomelj, J od Domžal. ⁶ Mengoš. ⁷ Mali Mengoš, nekoč samostojno naselje, danes del Mengša. ⁸ Depala vas, pri Domžalab. ⁹ Sigmund Lamberger, glej zgoraj, str. 61, op. 2. ¹⁰ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III.

gld tl ß d

Auch ist er schuldig den nachgeschr(iebenen) getrayd:

	Waicz – xvij mes j virtail. Ist im angeslagen j mess per lx <i>d</i> , facit iiij <i>tl lxxv d</i> .	4 00 75
5	Hirs – lxxxiiij mess iiij sterl marktmass. Ist im angeslagen j mess per xlvijj ^{a)} <i>d</i> , facit xvj <i>tl vij ß xiiij d</i> .	16 7 14
	Habern – xxviiij mess. Ist im angeslagen j mes per xxxij <i>d</i> , facit iij <i>tl v ß xxvj d</i> .	<u>3 5 26</u> 24 7 25
10	Summa des anslags xxiiij <i>tl vij ß xxv d</i> .	
	Wenne im die obgenante remanencz der phenning vnd summ phenning des anslags aufeinander gelegt werden, so ist der benant Lamberger ¹ meinem herren ² schuldig von Ober Stain ³ wegen ij ^c lj <i>tl vij ß iij d</i> .	251 7 3
15		

^{a)} *popravljeno iz xxvij.*

¹ *Sigmund Lamberger, glej zgoraj, str. 61, op. 2. grad Kamnik.*

² *Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III.*

³ *Zgornji, danes Stari*

DAS GERICHT DASELBST ZE STAIN¹

fol. 2'

Desselben tags [14. jul.] hat auch der vorgeant Lamberger² verraitt die dienst, czins vnd gulte des lanndgerichts zu Stain¹ von ij jaren czu weichnechten [25. dec.] nachstuergangen geendet vnd die meütt von iij jarn yetz Margarethe [12. jul.] anno 39 geendet.

gld tl ſ d

139 97 73 Remansit in priori racione lxxxxvij tl lxxij d, vnd c xxxix gulden.

10

Percepta zinsphenning

9 5 Item cze Podmüll³ ix tl v ſ d.

9 5 Item cze Krastnikg⁴ ix tl v ſ d.

7 16,5 Item ze Golicz⁵ vij tl xvij d.

11 6 7,5 Item ze Tuchein⁶ xi tl vj ſ viij d.

9 7 Item ze Chrib⁷ ix tl vij ſ d.

6 69 Item cze Czollnisch⁸ vj tl lxix d.

20 7 18 Item cze Sand Thomas⁹ xx tl vij ſ xvij d.

17 7 27 Item cze Fütſch¹⁰ xvij tl vij ſ xxvij d.

13 Item cze Sand Concian¹¹ xij tl d.

5 4 25,5 Item czum Brisch¹² v tl iiij ſ xxvj d.

8 52,5 Item zu Piſchāawicz¹³ viij tl liij d.

12 3 15 Item zu Ober Fernekg¹⁴ xij tl iij ſ xv d.

4 5 Item czum Krewtz¹⁵ iiij tl v ſ.

25

137 21

Summa innemen der zinsph(enning) auf dem lannde vber der suppleut rechten, die nu abgezogen sind von ainem jare c xxxvij tl xxj d.

30

137 21 Item vom andern jar auch souil.

Alia percepta

64 Item von der gewöndlichen statstewr czu Stain¹ von zwain jarn lxiiij tl d.

27 Item grunddienst vnd von der schuchstern vnd tischen von zwain jarn xxvij tl ſ^{a)} d.

35

^{a)} pred tem radirano vj.

¹ Kamnik. ² Sigmund Lamberger, glej zgoraj, str. 61, op. 2. ³ Podmilj, pri Blagovici na Gorenjskem. ⁴ Hrastnik pri Trojanab. ⁵ Golice, v Tubinjski dolini. ⁶ Zgornji Tubinj. ⁷ Hrib, Veliki, Mali, pri Zg. Tubinju. ⁸ Čolnišče, pri Zagorju ob Savi (?). ⁹ Loke v Tubinju. ¹⁰ Buč, v Tubinjski dolini. ¹¹ Škocjan, V od Doba pri Domžalah. ¹² Briše, SV od Kamnika. ¹³ Pšajnovica, pri Zlatem Polju nad Krašnjo. ¹⁴ Zgornji Brnik. ¹⁵ Križ, pri Komendi.

	<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
Item von den fleischkern von czwain jarn vj <i>tl d.</i>			6	
Item von x prattischen von yeder jerlich viij <i>ß</i> , facit von zwain jaren j <i>tl d.</i>			1	
Item von iiij fregnerinen von yeder viij <i>ß</i> , facit von zwain jarn iij <i>ß</i> ^{a)} vj <i>d.</i>			3	6
Item von der statmautten vnd durchfart von ersten jar lxxxij <i>tl</i> iiij <i>ß</i> x <i>d.</i>	82	4		10
5 Item von andern jar lxxvij <i>tl</i> v <i>ß</i> xxij <i>d.</i>	78	5		23
Item vom der mawtten bei Sand Jacob bei der Saw ¹ das erst jar xxviii <i>tl</i> v <i>ß</i> xiiij <i>d.</i>	29	5		13
Item vom anderen jar xxvj <i>tl</i> iiij <i>ß</i> <i>d.</i>			26	4
Item von der mawtten bei sand Margrethen im Lusstal ² das erst jar xiiij <i>tl</i> lxxx <i>d.</i>	13			80
10 Item vom andern jar x <i>tl</i> lxxx <i>d.</i>			10	80
Item von der mawtten am Kollenperg ³ das erst jar xxxv <i>d.</i>				35
Item vom andern jar xxv <i>d.</i>				25
Item von den tauern auf dem lannde vom ersten jare vj <i>tl</i> xxxiiij <i>d.</i>			6	33
15 Item vom andern jare vj <i>tl</i> xxvj <i>d.</i>			6	26
Item vell von ersten jar xxxj <i>tl</i> vj <i>d.</i>			31	5,5
Item vom anderen jar xxix <i>tl</i> ij <i>d.</i>			<u>29</u>	<u>2</u>
			412	9 ⁴

20 **Summa** innemen der mewtten, vell vnd losung von czwain gantzen jaren iiij^c xij *tl* ix *d.*

fol. 3 **Percepta der vorge(anten) mēwtten von weichnechten [25. dec.] anno 39⁵**
vncz yecz auf sand Margrethen [12. jul.] tag yecz vergangen

25 Item von der statmautten xxvij <i>tl</i> iij <i>ß</i> xxiiij <i>d.</i>	28	3	23,5
Item von der durchfart xiiij <i>tl</i> d xxj <i>d.</i>	13		21
Item von der mautten bei Sand Jacob ¹ x <i>tl</i> xiiij <i>d.</i>	10		14
Item von der mautten bei S. Margrethen ² v <i>tl</i> vj <i>ß</i> v <i>d.</i>			<u>5</u> <u>6</u> <u>5</u>
Item von der mautten am Kollnperg ³ nichil.			57
30 Item von den tafern nichil.			3
Item von den vellen nichil.			3,5

Steet dem kunftigen
richter zuverraiten.

Summa huius lvij *tl* iij *ß* iiij *d.*

35 Summa alles innemen der phenning von aller vorgeschriben czeit mitsambt der remanencz viij ^c xl <i>tl</i> vij <i>ß</i> viij <i>d</i> vnd c xxxix guldein. Der guldein geraitt per vj <i>ß</i> xij <i>d</i> , faciunt die guldein c xj <i>tl</i> xlviij <i>d</i> . Machet alles ix ^c lij <i>tl</i> xxv <i>d</i> ob.	<u>Σ p</u>
	139 840 7 7,5
	= 942 25,5

^{a)} pred tem radirana neka številka.

¹ Šentjakob ob Savi, pri Ljubljani. ² Dol, pri Ljubljani. ³ Homec, J od Kamnika. ⁴ Zaokroženo na 1/2 pfeniga navzgor. ⁵ Vpis izkazuje datiranje po božičnem stilu – božič predstavlja začetek leta.

**Percepta des getrayds
Primo waicz**

<u>mess</u> <u>scheffl</u>		
13,25	Item czinswaicz czu Podmull ¹ xij scheffl j virtail.	
2	Item cze Golicz ² ij scheffl.	5
59	Item cze Tuchein ³ lix scheffl.	
10,5	Item cze Chrib ⁴ xj scheffl.	
34	Item cze Czollnisch ⁵ xxxiiij scheffl.	
48	Item cze Sand Thomas ⁶ xlviiij scheffl.	
20	Item cze Fütsch ⁷ xx scheffl.	10
21,5	Item cze Brisch ⁸ xxij scheffl.	
20	Item cze Pischanawicz ⁹ xx scheffl.	
6	Item Ober Fernekg ¹⁰ vj schëffl.	
14	Item cze dem Krewcz ¹¹ xiiij scheffl.	
<u>10</u>	Item von der mul bei der stat x mess markchtmass.	15
272		
	Summa innemen waicz vom ersten jare ij ^c lxxij scheffl mits(ambt) der mül.	
28	Item vom andern jar auch souil.	20
<u>544</u>	Summa innemen waicz von zwain jaren v ^c xliiiij schëffl.	

Percepta rokken

fol. 3'

<u>mess</u> <u>scheffl</u>		
15	Item cze Podmüll ¹ xv schëffl.	25
15	Item cze Crastnikg ¹² xv scheffel.	
12	Item cze Golicz ² xij scheffel.	
26	Item cze Chrib ⁴ xxvj schëffl.	
25	Item cze Sand Thomass ⁶ xxv scheffl.	30
41	Item cze Fütsch ⁷ xlj scheffl.	
14	Item cze Pischanawicz ⁹ xiiij scheffl.	
75	Item cze Obern Fernekg ¹⁰ lxxv scheffl.	
12	Item zum Krewcz ¹¹ xij scheffl.	
<u>20</u>	Item von der mul bei der stat xx mess stattmass. ^{a)}	35
284		
	Summa innemen rokken von ainem ^{b)} jare mitsambt der mül ij ^c lxxxiiij ^{c)} scheffl.	

^{a)} pod tem ena vrstica radirana. — ^{b)} ainem na razuri. — ^{c)} popravljeno iz ij^c lxxxiiij.

¹ Podmilj, pri Blagovici na Gorenjskem. ² Golice, v Tubinjski dolini. ³ Zgornji Tubinj. ⁴ Hrib, Veliki, Mali, pri Tubinju. ⁵ Čolnišče, pri Zagorju ob Savi. ⁶ Loke v Tubinju. ⁷ Buč, v Tubinjski dolini. ⁸ Briše, SV od Kamnika. ⁹ Pšajnovica, pri Zlatem Polju nad Krašnju. ¹⁰ Zgornji Brnik. ¹¹ Križ, pri Komendi. ¹² Hrastnik pri Trojanah.

Item vom andern jar auch souil.

mess scheffl

284

568

Summa innemen rokken von czwain jaren v^c lxvijj^{a)} scheffl.

5 **Percepta haberen**

Remansit in priori racione nichil.^{b)}

	Item cze Podmüll ¹ liij scheffl.	54
10	Item cze Crastnikg ² xlij scheffl.	42
	Item cze Golicz ³ xlvj scheffl.	46
	Item cze Tuchein ⁴ lxxxvij scheffl.	88
	Item cze Chrib ⁵ lxxxj scheffl.	81
	Item cze Czolnisch ⁶ xxvij scheffl.	28
15	Item cze S. Thomas ⁷ c xliij scheffl.	144
	Item cze Füttsch ⁸ c xv scheffl.	115
	Item cze Sand Concian ⁹ xxxij scheffl.	33
	Item cze Bischanawicz ¹⁰ lx schëffl.	60
	Item cze Oberfernek ¹¹ ii ^c xlvj sch(effl).	246
20	Item czum Kreuz ¹² xxvj sch(effl).	<u>26</u>
		963

Summa innemen habern vom ersten jare ix^c lxij scheffl.

Item vom andern jare auch souil.

963

25 **Summa** innemen habern von zwain jaren m ix^c xxvj schëffl. 1926

Nota die mass czu Stain¹³ machen ye ij schëffl j mess, so machen ye v scheffl kastenmass iij schëffl marktmass.

30
fol. 4

Exposita der phenning

	Item dem Mertten stat richter ¹⁴ sein sold von czwain jaren vnd ij quo(tember) yeds jans xiiij <i>tl d</i> , facit xxxv ^{c)} <i>tl d</i> .	<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
			35		
35	Item verpawt am hawss ze Stain ¹³ das erst jar lxvj <i>tl v ß d</i> .		66	5	
	Item das ander jar an ainem plocherkger der nicht gancz berrait ist iij <i>tl v ß</i> .		5	5	15
	Item das erst jar vmb czwai newe scheff czu den czwain vrfaren, ains czum Prënntlein ¹⁵ das ander cze Vertschach ¹⁶ vj <i>tl vij ß d</i> .		6	7	

^{a)} popravljeno iz v^c lxvj. — ^{b)} nichil pripisano pozneje od druge roke. — ^{c)} popravljeno iz 38; iij radirano.

¹ Podmilj, pri Blagovici na Gorenjskem. ² Hrastnik pri Trojanah. ³ Golice, v Tubinjski dolini. ⁴ Zgornji Tubinj. ⁵ Hrib, Veliki, Mali, pri Zg. Tubinju. ⁶ Čolnišče, pri Zagorju ob Savi. ⁷ Loke v Tubinju. ⁸ Buč, v Tubinjski dolini. ⁹ Škocjan, V od Doba pri Domžalah. ¹⁰ Pšajnovica, pri Zlatem Polju nad Krašnju. ¹¹ Zgornji Brnik. ¹² Križ, pri Komendi. ¹³ Kamnik. ¹⁴ Kamniški mestni sodnik Martin Oder, gl. Otorepec, Srednjeveški pečati, str. 58. ¹⁵ Mogoče gre za brod preko Save pri vasi Brinje blizu Šentjakoba pri Ljubljani. ¹⁶ Beričevo, ob Savi pod Ljubljano.

gld tl ß d

	Item so hat er ausgeben auf czerung vnd botenlon in meins herren geschefften mitsambt des Dürrenpacher ¹ czerung als er maister Petren Cottre ² vnd Hawtzinger ³ von Laibach ⁴ vncz gen Stain ⁵ hat belaittet anno 37 ^o v tl v ß iiiij d.	
5	5	4,5
1		
2	60	
<u>1</u>		
129	19,5	

Summa huius c xxix tl xix d, ob.

Exposita auf brief anno 37^o

40	Item dem Joh(anne)s Mew ³ senrewtter ⁷ auf sein quittung seiner provision xl tl d.	
32	Item Conraten Lüger ⁸ seinen sold ij quotember Michaeli [29. sep.] geendet xxxij tl d.	15
8	Item Sigmunden Newnhawser ⁹ j quotember penthecostes [24. maj] viij tl d.	
8	Item dem Kraft j quotember penthecostes [24. maj] viij tl d.	
4	Item Leupolten Welser harnaschmaister j quotember penthecostes [24. maj] iiiij tl d.	
<u>130</u>	Item dem Mertten von Tscharnöml vicztumb ¹⁰ czu meins herren hannden c xxx tl d.	20
222		

Summa expositorum auf brief das erst jare ij^c xxij tl d.

Exposita auf brief das ander jar

423	Item Mertten von Tscharnöml dem alten vicztumb ¹⁰ zu meins herren handen auf czwo seiner quittung iiiij ^c tl xxij tl d.	
<u>240</u>	Item herren Jorgen von Tscharnöml dem newen vicztumb ¹¹ czu meins herren hannden auf aine sein quittung ij ^c lx tl d. ^{a)}	30
683		

Summa expositorum auf brief das ander jar vj^c lxxxiiij tl d.

^{a)} levo ob robu poznejši dodatek nota.

¹ Dirnbacher, habsburški poveljnik v prvem delu celjsko-habsburške fajde, ranjen in ujet v bitki pred Mokronogom, Krones, Freien von Sanneck, str. 88. ² Peter Kottre, doktor kanonskega prava, kancler vojvode Albrehta VI., 1439 župnik v Slovenskih Konjicah, ARS, ZL 1441-IV-17; STiANK, Urk. 1439-I-28, reg. v: Mayer, Urkunden des Neuklosters, št. 428. ³ Verjetno Hans Hautzinger, svetnik Friderika III., cf. Birk, Verzeichniss, št. 2965, 3847. ⁴ Ljubljana. ⁵ Kamnik. ⁶ Grof Friderik II. Celjski. ⁷ Janez (Hans) Meusenreuter, kancler celjskih grofov Hermana II. in Friderika II. (omenjen med 1419 in 1445, slednjič kot mrtev), oskrbnik na Pakenštajnu, leta 1437 in nekaj let pred tem očitno v službi Friderika III. Habsburškega, sicer pripadnik stranske veje južnotirolske rodbine Welsberg, blizu Innichena. Luschin, Sphragistische Beiträge, str. 40; Schwanke, Beiträge, str. 415-416. ⁸ Konrad VI. Jamski, Trotter, Die Burgrafen von Lienz, str. 45 ss. ⁹ Najverjetneje Sigmund II. Dobrnski (Dobrna pri Celju), Hajdinjak, Dobrnski, str. 408. ¹⁰ Martin Črnomaljski, kranjski deželni vicedom 1431-1438, med letoma 1441 in 1443 kranjski deželni upravitelj, vmes tudi oskrbnik na Štatenberku, Svibnem in v Škofji Loki, Kotar, Deželnoknežja oblast in uprava, str. 222. ¹¹ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4.

<p><u>mess</u> <u>scheffl</u></p> <p>22</p> <p><u>66</u></p> <p>502</p>	<p>dem pfleger zu Stain¹ genant Hanns Galleberger² das haws Oberstain³ habent ingeantwurt xxij scheffl.</p> <p>Item so hat er zum Florian⁴ gen Kraynburg⁵ gesandt zu futrung den soldne- ren, so man Casparn vom Newnhaws⁶ zu geschickht hat lxvj scheffl.</p> <p>Summa ausgeben des futers von czwain jaren v^c ij schëffl.</p>	<p>5</p>
<p><u>gld</u> <u>tl</u> <u>β</u> <u>d</u></p> <p>ΣΣ₁</p> <p>82 7 13</p>	<p>Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander werden abgezogen, so ist meins herren gnad⁷ dem Lamberger⁸ dannoch schuldig lxxxij tl vij β xiiij d.</p> <p>Daentgenen ist er meinem herren⁷ herwider schuldig den nachgeschriben getraide:</p> <p>Waicz – v^c xxj scheffl. Ist im angeslagen ij^c lvij scheffl per xxiiij d, facit xxv tl vij β xij d. So sind im die anderen ij^c lxiiij^a scheffl angeslagen per xxx^b d, facit xxxij tl vij β d. Summa baiders anslag lvij tl v β xij d.</p> <p>Rokken – v^c xlv scheffl. Ist im angeslagen ij^c lxvj schëffl per xiiij d, facit xiiij tl vij β xxij d. So sind im die anderen ij^c lxxix scheffl angeslagen per xxiiij d, facit xxvij tl vij β vj d. Summa baiders anslag xlij tl vj β xxvij d.</p> <p>Habern – xiiij^c xxiiij scheffl. Ist im angeslagen j scheffl per xvj d, facit lxxxiiij tl vij β xiiij d.</p> <p>Summa des anslags c lxxxvj tl iij β xxiiij d.</p> <p>Wenne nu die remanencz der phenning so mein herr⁷ dem Lam- berger⁸ schuldig ist gegen der summ des angeslagen getraids abge- czogen^c wirdet, so ist der Lamberger⁸ dannoch meinem herren⁷ schuldig von des lanndgerichts wegen c xiiij tl iij β xj d.</p> <p>Item so ist der Lamberger⁸ auch meinem herren⁷ schuldig von Ober Stain³ wegen ij^c lj tl vij β iij d.</p> <p>Also ist der Lamberger⁸ von baiden vrbarn meinem herren⁷ dannoch schuldig ccc lxv tl iij β xiiij d.</p>	<p>fol. 5'</p> <p>10</p> <p>15</p> <p>20</p> <p>25</p> <p>30</p> <p>35</p>
<p>Σ a</p> <p>196 3 24</p> <p>ΣΣ₂</p> <p>113 4 11</p> <p>251 7 3</p> <p>365 3 14</p>		

^a) prvotno 273; drugi x radiran. — ^b) popravljeno iz 32; ij radirano. — ^c) zadnji del besede na razuri.

¹ Kamnik. ² Hans I. Gallenberg, iz osterberške veje Gallenbergov, oskrbnik na Zgornjem kamniškem gradu 1439–1446, glej Bizjak, Gallenberški listinski arhiv, str. 264. ³ Zgornji, danes Stari grad Kamnik. ⁴ Florian Preczner, kranjski in kamniški meščan, upravnik kamniškega deželskega sodišča, cf. Žontar, Zgodovina Kranja, str. 56; Otorepec, Prebivalstvo Kamnika, str. 75. ⁵ Kranj. ⁶ Gašper z Novega gradu na Krasu, glej zgoraj, str. 69, op. 8. ⁷ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁸ Sigmund Lamberger, glej zgoraj, str. 61, op. 2.

fol. 6 Daran würdet dem Lamberger¹ abgezogen, darumb meins herren² gnad seinem vater³ nach seiner nachstuergangenen raittung fur sein zerung czu derselben raittung vnd auch für sein scheden, so er am bestannd des gerichtts vormalen genomen hat vertrustet hat nachzulassen an seiner remanencz l tl d, vnd ist auch darin geschlagen die kostung vij geraisiger knecht zu rossen, so sein vater³ seliger meinem herren² zu dienst hat gehalten von sand Gallen tag [16. okt.] anno 37^o vncz auf Barbare Virginis [4. dec.] eodem anno.

50

10 **Noch** vber all abczug ist der Lamberger¹ meinem herren² schuldig iij^c xv tl iij ß xiiij d.

315 3 14

Daran hat er für sich nach der raittung dem vicztumb⁴ zu meins herren hann- den geantwurt lx tl d.

60255 3 14

15 **Noch** ist der Lamberger¹ zum jungsten meinem herren² schuldig ij^c lv tl iij ß xiiij d.

Nota an eritag nach Vdalrici [7. jul.] anno domini etc. 39 hat Hanns Gallem- berger⁵ sich czu meins herren hannnden vnderwunden der phleg der vesten czu Ober Stain⁶ mitsambt derselben vesten vrbar als dann das weilnt Jacob Lamberger³ hat ingehabt vnd hat darumb her Jörg Aphaltrer⁷ vnd her Jörg von Tscharnöml⁴ vicztumb in Krain glüb von im aufgenommen vncz an sei- nem herren vnd ist die burkhüt xl tl d, vnd die pessrung x tl d, facit l tl d.

50

25 **Vermerkcht der czewg so im in dem benanten haws⁶ geantwurt ist von Sigmunen Lamberger³**

Item czwo eysnein terrazzpüchsen.

Item funf eysnein hantpüchsen.

30 Item ain kuphreine stainpüchsen.

Item xj^c xliij geschiffter hawspfeil vnd xvij^c lvij lediger pheileisen.

Item ain alts sayl czu ainem czug.

Item püchsenpuluer xxxviiij lb.

Item ain kelch, j messpuch.^{a)}

35

fol. 6'

Nota verlassen des gerichtts zu Stain⁸

An freitag in vigilia Jacobi apostoli im snit [24. jul.] anno etc. 39 ist dem Florian

^{a)} desno spodaj ob robu poznejši dodatek od druge roke: restat 328 tl.

¹ Sigmund Lamberger, glej zgoraj, str. 61, op. 2. ² Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ³ Jakob Lamberger, glej zgoraj, str. 61, op. 3. ⁴ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4. ⁵ Hans I. Gallenberg, glej zgoraj, str. 70, op. 2. ⁶ Zgornji, danes Stari grad Kamnik. ⁷ Kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. 11. ⁸ Kamnik.

gld tl ß d

1180

Preczner¹ zu Kraynburg² verlassen worden das ambt vnd gericht czu Stain³ mit aller zůgeherung in bestannsweis auf czwai gancze jar, so sich angeuan- gen haben czu wiechnechten [25. dec.] anno 39 vnd sich ennden werden zu weichnechten anno [25. dec.] 41^o vmb xj^c lxxx gulden.⁴

Wêr^a aber, daz ain lanndkrieg wurde, dadurch der benanten Florian¹ an den me- w̃tten schaden haette, das wissentlich wêre, so sol in meins herren gnad^f im bestannd ain gnad tũn.

Auch werden im an dem benanten bestannd in seiner kunftigen raittung abgezogen, die der Lamberger⁶ ingenomen vnd verraitt hat von der stat- mautten vnd durchfartt zu Stain,³ von der mautten bei Sand Jacoben⁷ vnd bei Sannd Margrethen⁸ von weichnechten [25. dec.] nachstuergangen vncz auf Margarethe [12. jul.] yecz vergangen lvij tl iij ß iiiij d, als dann vor im register vermerkt ist.

57 3 3,5

5

10

15

¹ Florian Preczner, glej zgoraj, str. 70, op. 4. ² Kranj. ³ Kamnik. ⁴ Zaradi datiranja po božičnem stilu gre tu dejansko za letnici 1438 in 1440. ⁵ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁶ Sigmund Lamberger, glej zgoraj, str. 61, op. 2. ⁷ Šentjakob ob Savi, pri Ljubljani. ⁸ Dol, pri Ljubljani.

Percepta habern

fol. 7'

scheffl	Item czinshabern von den edlingern mitsambt des schergen hüben von	
293	zwain jarn yeds jars c lxxxxij ^{a)} schëffl, facit cc lxxxxijj ^{b)} schëffl.	
393 ¹	Item czehenthabern von zwain jarn nymbt man gen Schërffemberg. ¹	5
Summa innemen habern von czwain jarn iij ^{c)} lxxxxijj ^{c)} scheffl.		

Percepta wein

10

emer	Item czinswein von den edlingern von czwain jarn, ains ^{d)} jars ij ^{c)} lj emer, das	
514	ander jar ij ^{c)} lxiiij emer, facit v ^{c)} xiiij.	
180	Item perkchrecht von czwain jarn, yeds jars lxxxx emer, facit c lxxx emer.	
694	Item czehentwein nymbt man gen Scherffemberg. ¹	15
Summa innemen wein von zwain jarn vj ^{c)} lxxxxiiij emer.		

Exposita der phenning

mr	ß	tl	ß	d		
80					Item abgang von des schergen hüben ain zins von zwain jarn, yeds jars xl ß, facit lxxx ß.	20
120					Item abgang von des pessrer hüben von czwain jarn, yeds jars lx ß facit j tl ß.	
2					Item abgang dem ambtman ² vnd schreiber an der stewr von czwain jarn, yeds jars j mr ß, facit ij mr ß.	25
120					Item abgang von des schergen supp von czwain jaren, yeds jars an der stewr lx ß, facit j tl ß.	
		37			Item dem Fuxperger ³ zu meines herren hannden, die er meinem herren ⁴ in die Newnstat ⁵ gefurt hat anno 37 ^o xxxij tl d.	
		41			Summa ausgeben der phenning von zwain jaren xlj tl d.	30

Exposita des getrayds

fol. 8

Primo waicz

35

scheffl	Item abgang von des schergen hüben von zwain jarn, yeds jars ij scheffl,	
4	facit iiiij scheffl.	

^{a)} c ustavljen naknadno nad vrstico. — ^{b)} popravljeno iz cc lxxxvij (287); v popravljén v x in na koncu številke dodan še en j. — ^{c)} popravljeno iz iij^{c)} lxxxvij (387); v popravljén v x in na koncu dodan še en j. — ^{d)} ains na razuri.

¹ Svibno. ² Jurij Snurb, glej zgoraj, str. 73, op. 2. ³ Bernhard Fuchsberger, glej zgoraj, str. 61, op. 5. ⁴ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁵ Dunajsko Novo mesto/Wienerneustadt.

Exposita habern

		<u>scheffl</u>
	Item abgang von des schergen supp von czwain jarn, yeds jars iij scheffl, facit vj scheffl.	6
5	Item hern Jörgen Aphaltrrer, ¹ die im mein herr ² jerlich hat geschaffen auf wider-ruffen das ain jar c lxxxix scheffl, ^{a)} das ander jar c lxxxviiij ^{a)} scheffl, facit iij ^c lxxxvijj ^{b)} scheffl.	<u>387</u> 393

Summa expositorum habern iij^c lxxxiiij scheffl.

10
fol. 8'

Exposita wein

	Item abgang den vazzpinteren am perkchrecht von zwain jaren, yeds jars vj emer, facit xij emer.	<u>emer</u> 12
15	Item so geet ab von lxiiij edlingern, ist halber des phleger, ¹ von czwain jarn, yeds jars lxiiij emer, facit c xxix ^{c)} emer.	129
	Item so geet ab an hēmen, gerben vnd leger vom ersten jar xxviiij emer.	28
	Item vom anderen jar geet aber ab xxxij emer.	<u>32</u> 201

20 Summa expositorum des weins von zwain jaren ij^c j emer.

	Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander werden abgezogen, so ist der Snürh ³ meinem herren ² dennoch schuldig xliiiij tl lxxiiij d, ob.	<u>gld tl ß d</u> ΣΣ ₁ 44 73,5
--	---	---

25

Auch ist er schuldig den nachgeschriben wein vnd waicz:

30	Wein – iij ^c lxxxiiij emer Archer mass, facit Lanndstrosster iij ^c lxxxiiij emer, der ist im angeslagen c lxxxviiij emer per xxij d, facit xvij tl lvj d. So ist im der ander tail c lxxxvij emer angeslagen per xxxvj d, facit xxix tl iij ß vj d. Summa baiders anslags xlvj tl v ß ij d.	17 56 <u>29 3 6</u> 46 5 2
----	---	----------------------------------

35	Waicz – c xxv scheffl. Ist angeslagen lxiiij scheffl per xxiiij d, facit vj tl lxxij d. So sind im die anderen lxij scheffl angeslagen per xxv d, facit vj tl iij ß xx d. Summa baiders anslags xij tl vj ß ij d.	6 72 <u>6 3 20</u> 12 6 2
----	---	---------------------------------

	Summa des anslags lix tl iij ß iij d.	<u>Σ a</u> 59 3 4
--	---------------------------------------	----------------------

^{a-a)} na razuri. — ^{b)} popravljeno iz 386; na koncu dodan še en j. — ^{c)} zadnji del številke na razuri.

¹ Kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrrer, glej zgoraj, str. 69, op. 11. ² Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ³ Jurij Snurb, glej zgoraj, str. 73, op. 2.

gld tl ß d
ΣΣ₂
103 5 17,5

Also ist der benant Snurh¹ meinem herren² schuldig mitsambt dem anslag des weins vnd waicz von Arch³ wegen c iij tl v ß xvij d, ob.

Nota dieselb summ ist nachmalen in das ambt czu Lanndstrost⁴ geraitt worden.⁵

5

¹ Jurij Snurb, *glej zgoraj, str. 73, op. 2.*
Krki. ⁵ Cf. *spodaj str. 88.25.*

² *Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III.*

³ *Raka.*

⁴ *Kostanjevica na*

DAS AMBT AM OBERN HERCZOGTUMB¹

5 Nota am phincztag nach diuisionis apostolorum [16. jul.] anno etc. tricesimonono hat Hanns Pordan² ambtman am Obernhertzogtumb¹ verraitt die nutz vnd gülte desselben ambts von zwain ganczen jarn, so sich czu sand Jorgen tag [24. apr.] nachstuergangenen haben geendet vnd auch die remanencz seiner nachsten vordern rayttung, presentibus ut supra.

	<i>mr</i>	<i>ß</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>
10 Remansit in priori racione xxxj <i>tl</i> iiij <i>ß</i> j <i>d</i> , <i>ob</i> .			31	4	1,5

Percepta des vrbars

15 Item czinsphenning Michaelis von xlviiiij hüben von czwayn jarn, yeds jars xiiij *mr* *ß*, facit xvj *mr* *ß*.

16

Item czinsph(enning) Geori [24. apr.] von zwain jaren, yeds jars iiij *mr* *ß*, facit v *mr* *ß*.

5

Item stewr von denselben guten von zwain jaren, yeds jars xxv *mr*, facit l *mr* *ß*.

50

71

20 **Summa** innemen der phenning czins von czwain jaren lxxj *mr* *ß*.

25 **Summa** alles innemen der ph(enning) von czwain jarn mit-sambt der remanencz c ij *tl* iiij *ß* j *d*, *ob*.

102 4 1,5

Percepta klainen rechten

30 Item air von xxiij huben, von yeder x air	} nymbt der phleger.
Item huner mitsambt den zehenthuneren lv	
Item czehentlempen vnd kicz	

Percepta wein

35 Item zinswein von xj hüben, von yeder vij emer, facit vom ersten jar lxxvij emer Lanndstroster.

emer

77

Item vom andern jar auch souil.

77

Item perkrecht von den vorgeschriben guten, allen die weingertten haben auf meins herren grünntten cze Tüpschendorff³ vom ersten jar xx emer, facit xj emer Lanndstrosster.

11

40 Item vom andern jar^{a)} xij emer (Lanndstrosster).

11,5

^{a)} za tem sledi prečrtano auch souil.

¹ Vivodina, SV od Metlike, ob državni meji, na Hrvaškem.

² Hans Prodan, član kostanjeviške meščanske rodbine, up-ravnik urada Zgornja Vivodina, prim. Mlinarič, Topografija, str. 84.

³ Tupčina, pri Gornjem Oštrcu, Hrvaška.

<u>emer</u>				
75		Item czehentwein ze Tupschendorff ¹ vom ersten jar lxxv emer Lanndstros- ter.		
<u>51</u>		Item vom anderen jar lj emer (Lanndstroster).		
<u>302,5</u>		Summa innemen der wein von czwain jaren iij ^c iij emer.	5	
		Percepta waicz	fol. 9'	
<u>scheffl</u>				
79		Item czinswaicz von xxiiij hüben vom ersten jare lxxix schëffl.		
<u>79</u>		Item vom andern jar auch souil.	10	
<u>158</u>		Item zehentwaicz nymbt der phleger. ^{a) 2}		
		Summa innemen waicz von czwain jaren c lviiij scheffl.		
		Item czehentrokken } nymbt auch der phleger. ²	15	
		Item czehenthirss }		
		Percepta habern		
90		Item czinshabern von xxiiij hüben vom ersten jar lxxxx schëffl.	20	
<u>90</u>		Item vom andern jar auch souil.		
<u>180</u>		Item czehenthabern nymbt auch der phlëger. ²		
		Summa innemen habern von czwain jaren c lxxx scheffl.		
			25	
		Exposita der phenning		
<u>mr</u>	<u>ß</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
		20		
1	4			
				30
		28	3	
				35
		9	55	

^{a)} ob desnem robu pripis od druge roke: nota bei 50 scheffl. — ^{b)} f popravljén čez g; prvotni zapis je bil schergen.

¹ Tupčina, pri Gornjem Oštrcu, Hrvaška. ² Najverjetneje kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. 11.
³ Kostanjevica na Krki. ⁴ Bernhard Fuchsberger, glej zgoraj, str. 61, op. 5. ⁵ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III.
⁶ Dunajsko Novo mesto/Wienerneustadt. ⁷ Friderik Grym, tudi Grimm, imenovan Meichsner, meščan Dunajskega Novega mesta, omenjen v številnih listinah samostana Neukloster, prim. Mayer, Urkunden des Neuklosters, str. 239.

	<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
Item aber dem Fuxperger ¹ czu meins herren hannden czu bezalung der soldner in Krain anno 38, xvij <i>tl d.</i>				17
Item dem Mertten von Tscharnöml viczthumb ² czu meins herren ³ hannden per quittung anno 38, xx <i>tl d.</i>				20
5 Item abgang von ainer od(en) das ander jar czu Tupschendarff ⁴ lxxxij <i>d.</i> ⁵				82
Item vazzpindten lxxxij <i>d.</i>				<u>82</u>
				96 75

Summa ausgeben der phenning von zwain jaren lxxxxvj *tl lxxv d.*

fol. 10

Exposita wein

	<u>emer</u>
Item ingefült vnd für leger das erste jar xv emer.	15
Item das ander jare xvj emer.	16
Item das ander jar abgang von der Vrbe hüben czu Tupschendorff ⁴ vij emer. ⁶	7
15 Item gesandt gen Sicherstain ⁷ czu speisung 39, xx emer.	<u>20</u>
	58

Summa ausgeben des weins lvijj emer von^{a)}

Exposita waicz

	<u>scheffl</u>
20 Item abgang von vij suppanen(?) von czwain jarn, yeds jare vij scheffl, facit xiiij scheffl.	14
Item abganb von des schephen hüben von czwain jarn viij scheffl.	8
25 Item so hat er an der czerung, so Fridreich Grymm ⁸ mit meins herren volckh czu Lanndstrost ⁹ getan hat ausgeben zeuerpachen anno 37 ^o xij schöffl.	12
Item gen Sicherstain ⁷ gesandt czu speisung am ersten als gewinnen ward xij scheffl.	<u>12</u>
	46

Summa ausgeben waicz von czwain jaren xlvj scheffl.

30

Exposita habern

Item abgang von des schephen hüben von czwain jaren viij scheffl.	8
Item herrn Jörgen Aphaltrër ¹⁰ anno 37 ^o } auf wideruffen lxxxvj scheffl.	86
35 Item vom andern jar auch souil	<u>86</u>
	180

Summa ausgeben habern von czwain jaren c lxxx scheffl.

^{a)} *vpis očitno nedokončan.*

¹ Bernhard Fuchsberger, *glej zgoraj, str. 61, op. 5.* ² Martin Črnomaljski, *glej zgoraj, str. 68, op. 10.* ³ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁴ Tupčina, pri Gornjem Oštrcu, Hrvaška. ⁵ Pustota utegne biti posledica pustošenja Jošta Forchteneckerja, ki je v drugi polovici leta 1437 v okviru habsburško-celjske fajde napadel deželnoknežje posesti, mdr. Tupčino, Ravne in Ošterc, Chmel, Materialien II/2, št XXX, str. 48-49. ⁶ Cf. op. 5. ⁷ Nekdanji grad Sicherstein, danes Stari Grad Žumberački, južno od Kostanjevice, na hrvaški strani Gorjancev, cf. Kosi, *Quae terram, str. 78 ss.* ⁸ Friderik Grimm, *glej zgoraj, str. 78, op. 7.* ⁹ Kostanjevica na Krki. ¹⁰ Kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, *glej zgoraj, str. 69, op. 11.*

<u>gld</u> <u>tl</u> <u>β</u> <u>d</u>			
	ΣΣ ₁	Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander werden abgezogen, ^{a)} so ist der Pordan ¹ meinem herren ² dennoch schuldig vj tl xlvj d, ob.	fol. 10'
	6 46,5		
		Auch ist er schuldig den nachgeschriben wein vnd waicz:	5
		Wein – ij ^c xliiiiij emer. Ist im angeslagen xlvj emer des ergern weins per xxj d, facit iij tl iij β xj d. So ist im der ander wein ij ^c iiiij emer angeslagen per xxxix d, facit xxxiiij tl xvj d. Summa baiders anslags xxxvj tl iij β xxvij d.	10
3 3 11			
<u>33</u> <u>16</u>			
36 3 27			
11 48		Waicz – c xij schöffl. Ist im angeslagen per xxiiij d, facit xj tl xlviiij d.	
	Σ a	Summa des anslags ^{b)}	15
(47 5 15)		Habern nichil, nymbt allen her Jorg ³ auf widerrufen.	
		Wenne nu die summ der remanencz vnd des anslags aufeinander gelegt wirdet, so ist der benant Hanns Pordan ¹ meinem herren ² schuldig liij tl vij β j d.	20
	ΣΣ ₂		
53 7 1			
		Daran hat er fursich nach der raittung dem vicztumb ⁴ czu meins herren ² hantden geantwurt xl tl d.	
40			
13 7 1		Noch daruber ist der Pordan ¹ schuldig xiiij tl vij β j d.	25

^{a)} b popravljen čez e. — ^{b)} vsota ni navedena.

¹ Hans Prodan, glej zgoraj, str. 77, op. 2. ² Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ³ Kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. 11. ⁴ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4.

fol. 11

JUDICIUM IN LANDSTROST¹per Mixe von Sëgericz² von
ainem jare anno 38 genendet

5 Nota an freitag nach diuisionis apostolorum [17. jul.] anno etc. 39 hat Mixe von Sëgericz² verrait das gericht zu Lanndstrost¹ von ainem jar Geori [24. apr.] 38 genndet vnd auch die remanencz seiner vordern raittung, presentibus ut supra.

Remansit in priori racione c xvj tl vj ß xxiiij d.

gld	tl	ß	d
116	6	23	

10

Percepta des bestands

Item das gericht dasselbst czu Lanndstrost¹ hat Mixe von Segericz² in ainem bestandn jerlich vmb c tl d.

100
216 6 23

15

Summa innemen der phenning mitsamt der remanenz ij^c xvj tl vj ß xxiiij d.

Exposita der phenning

20 Item dem abbt zu Vnser frawn prunn bei Lanndstrost³ auf sein quittung czu seelgeret v tl d.

5

Item dem abbt gen Sittich⁴ czu einem jartag x tl d.

10

Item dem prior gen Geyraw⁵ czu ewigen almosen per quotember ij tl d.

2

25 Item dem Fuxperger⁶ auf sein quittung, die er meinem herren⁷ in die Newnstat⁸ hat gefurt xx tl d.

20

Item auf Fridrichen Grymmen⁹ quittung an der czerung, so er mit meins herren volkch czu Lanndstrost¹ getan hat xxiiij tl ij d.

24	2
61	2

Summa awsgeben der phenning lxj tl ij d.

30

Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander werden abgezogen, so ist der benant Mixe² meinem herren⁷ dannoch schuldig c lv tl vj ß xxj d.

ΣΣ

155 6 21

35 Nota an der vorgeantanten remanencz hat der benant Mixe² dem amtman cze Stëtemburg¹⁰ czu meins herren⁷ hannden ingeantwurt fur 1 tl d drew guter vnder Meichaw¹¹ gelegen genant zum Swërnwasser¹² vnd sullen sein bei iiiij tl d gelts.

50

4

¹ Kostanjevica na Krki. ² Mixe iz Zagorice pri Hmeljniku na Dolenjskem, upravnik kostanjeviškega deželjskega sodišča. ³ Samostan Kostanjevica. ⁴ Samostan Stična. ⁵ Samostan Jurklošter, Z od Planine pri Sevnici. ⁶ Bernhard Fuchsberger, glej zgoraj, str. 61, op. 5. ⁷ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁸ Dunajsko Novo mesto/Wiener-neustadt. ⁹ Friderik Grimm, glej zgoraj, str. 78, op. 7. ¹⁰ Grad Statenberk, pri Trebelnem. ¹¹ Mehovo. ¹² Težka Voda, Dolenja, Gorenja, pri Novem mestu.

[24. 4. 1438 — 24. 4. 1439]

JUDICIUM IN LANNDSTROST¹ 38 per ciues

fol. 11'

Nota an phintztag vor Margarethe [9. jul.] anno etc. tricesimonono hat Oswalt Predan² burger czu 5
Lanndstrost¹ verrait den bestannd desselben grichts an stat des richter vnd rate dasselbst czu
Lanndstrost,¹ den das benant gericht in bestanndsweis ist gelassen von ainem ganczen jare, das
sich czu dem nachstuergangen sand Jorgen tag [24. apr.] hat geendet, presentibus ut supra.

Nota dess(elben) tags [9. jul.] hat auch Oswalt Predan² an stat des richter vnd rat czu Lannds- 10
trost¹ verrait das benant gericht auch von einem ganczen jare Geori [24. apr.] 39 geendet.
gld tl ß d

Percepta des bestannds

100 Item dass(elbst) gericht habent die benanten burger jêrlich vmb c tl d. 15

Exposita

5 Item dem abbt zu Vnser frawn prunn bei Lanndstrost³ seelgerrêt per quot- 20
tember v tl d.

10 Item dem abbt zu Sittich⁴ jerlich czu ainem ewigen jartag per quottember x tl d.

2 Item dem prior gen Geyraw⁵ czu ewigen almosen jerlich per quottember ij tl d.

17

Summa expositorum xvij tl d.

ΣΣ 25
83 Wennu nu innemen vnd ausgeben geneinander werden abgezogen,
so ist die stat czu Lanndstrost¹ meinem herren⁶ dannoch
schuldig lxxxij tl d.

68 Daran hat der benant Predan² für sich nach der raittung herren Jôrgen vicz- 30
tumb⁷ czu meins herren⁶ hannden geantwurt lxxvij tl d.

15 Noch darüber sind die benanten burger zu Lanndstrost¹ meinem herren⁶
schuldig xv tl d. 35

¹ Kostanjevica na Krki. ² Oswald Prodan, kostanjeviški meščan, zakupnik kostanjeviškega deželjskega sodišča, prim. Mlinarič, Topografija, str. 84; ARS, ZL 1455-X-16. ³ Kostanjeviški samostan. ⁴ Stična. ⁵ Jurkloster, Z od Planine pri Sevnici. ⁶ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁷ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4.

LANNDSTROST' DAS VRBAR

5 An eritag nach Margarethe [14. jul.] anno etc. XXXIX^o hat Jorg Snurb² ambtman czu Lanndstrost verraitt die zins, nucz vnd gulte derselben hersch(aft) von zwain ganczen jarn, die sich czu sand Jorgen tag [24. apr.] nachstuergangen habent geendet, presentibus ut supra.

gld mr ß

Percepta czinsphenning

10	Item von ersten am vrfar mitsambt der hūben, so Hefen auf das haws dint iiij mr xl ß.	3	120
	Item vom Furt ³ czum Heiligen Kreūcz ⁴ ij mr ß.	2	
	Item czu der Schutt ⁵ iiij mr xlij ß.	3	42
15	Item czu Poschendorff ⁶ iiij mr x ß.	3	90
	Item cze Pereschicz ⁷ iiij mr lxxij ß.	4	72
	Item cze Wraschach ⁸ vj mr c x ß.	6	110
	Item cze der Alben ⁹ iiij mr xlvj ß j wiener.	3	46
	Item cze Grecz ¹⁰ iiij mr xx ß.	3	20
20	Item Yswir ¹¹ mitsambt den zwain mulen iiij mr xliij ^{a)} ß.	3	44
	Item czum Kalcz ¹² ij mr c ß.	2	100
	Item cze Trobellnik ¹³ c xxx ß.		130
	Item ze Stainperg ¹⁴ iiij mr xxxviiij agler.	4	38
	Item ze Weinperg ¹⁵ ij mr c agler.	2	100
25	Item cze Krastokch ¹⁶ j mr xxij agler.	1	22
	Item cze Tscherndorff ¹⁷ vj mr liij agler.	5	133
	Item cze Wolczendorff ¹⁸ ij mr c agler.	2	100
	Item cze Trobellnig ¹⁹ für xxx emer weins j mr xl ß.		<u>120</u>
		<u>55</u>	<u>51</u>
30	Summa innemen der phenning zins von ainem jare lv mr lj ß.		
	Item vom andern jar auch souil.	55	51
			Σ p ₁
	Summa innemen der czinsphenning von czwain jaren c x mr c ij agler.	110	102
35			

^{a)} popravljeno iz 6r; pred l dodan x, preko x-a napisana dva i-ja, na koncu dodan j.

¹ Kostanjevica na Krki. ² Jurij Snurb, glej zgoraj, str. 73, op. 2. ³ Brod v Podbočju. ⁴ Podbočje, pri Kostanjevici.
⁵ Šutna, pri Podbočju. ⁶ Bušča Vas, pri Cerkljah ob Krki na Dolenjskem. ⁷ Pirošica, Dolenja, Gorenja, pri Cerkljah ob Krki.
⁸ Veliko Mraševo, SV od Kostanjevice. ⁹ Planina v Podbočju, pri Kostanjevici. ¹⁰ Gradec, JV od Podbočja.
¹¹ Izvir, JV od Cerkelj ob Krki na Dolenjskem. ¹² Verjetno Kalce pri Velikem Mraševem. ¹³ Trebelnik, V od Kostanjevice na Krki.
¹⁴ Kamence, JV od Cerkelj ob Krki. ¹⁵ Vinji Vrh, J od Cerkelj ob Krki. ¹⁶ Hrastek, pri Podbočju na Dolenjskem.
¹⁷ Črneča Vas, pri Kostanjevici. ¹⁸ Volčkova Vas, pri Šentjerneju na Dolenjskem. ¹⁹ Trebelnik, V od Kostanjevice.

<i>mr</i>	<i>ß</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>	
					Alia percepta
3	10	1			Item für lxxxvij huner vnd vij ^c xl air von ainem jar j <i>mr</i> lxxxv <i>ß</i> , <i>ob</i> , facit von czwain jaren iij <i>mr</i> x <i>ß</i> j wiener.
2					Item vom bestannd der getraydzehenden vor der stat von czwain jaren bei sand Georgen [24. apr.], yeds jars j <i>mr</i> <i>ß</i> , facit ij <i>mr</i> <i>ß</i> .
					Item von der mul cze Pereschicz ¹ von czwain jaren, yeds jars v <i>ß</i> x <i>d</i> , facit j <i>tl</i> lxxx wiener.
		1	80		
		6	3	5,5	Summa huius vj <i>tl</i> iij <i>ß</i> vj <i>d</i> .
		Σ <i>p</i> ₂			
		117	8,5		Summa alles innemen der phenning von zwayn jaren c xvij <i>tl</i> viij <i>d</i> .
					Percepta wein
					<i>fol. 12'</i>
					15
<i>emer</i>					
50					Item czinswein an der Schutt ² l emer.
42					Item cze Poschendorff ³ xlij emer.
24					Item cze Braschach ⁴ xxiiij emer.
12					Item cze der Alben ⁵ xij emer.
24					Item cze Grëcz ⁶ xxiiij emer.
30					Item cze Trobellnig ⁷ xxx emer.
36					Item cze Stainsperg ⁸ xxxvj emer.
10					Item cze Weinperg ⁹ x emer.
40					Item cze Krastokch ¹⁰ xl emer.
24					Item cze Tsharndorff ¹¹ xxiiij emer.
					Item perkrecht zu Braschicz, ¹² zu Weinperg, ⁹ in Wresowecz, ¹³ czu Trobellnikg ⁷ im Tal, ¹⁴ zu Kerndorff ¹⁵ vnd czu Wolczendorff ¹⁶ vj ^c xvij emer.
618					
910					Summa innemen czinswein mitsambt dem perkchrecht von ainem jare ix ^c x emer.
910					Item vom andern jar czins vnd perkrecht auch souil.
539					Item czehentwein vom ersten jar v ^c xxxix ^{a)} emer.
333					Item czehentwein vom andern jare iij ^c xxxiiij emer.
2692					Summa alles innemen des weins von czwayen jaren ij ^m vj ^c lxxxij emer.

^{a)} prva dva x-a na razuri.

¹ Pirošica, Dolenja, Gorenja, pri Cerkljah ob Krki. ² Šutna, pri Podbočju. ³ Bušeča vas, pri Cerkljah ob Krki na Dolenjskem. ⁴ Veliko Mraševo, SV od Kostanjevice na Krki. ⁵ Planina v Podbočju, pri Kostanjevici. ⁶ Gradec, JV od Podbočja. ⁷ Trebelnik, V od Kostanjevice na Krki. ⁸ Kamence, JZ od od Cerkelj ob Krki na Dolenjskem. ⁹ Vinji Vrb, J od Cerkelj ob Krki. ¹⁰ Hrastek, pri Podbočju na Dolenjskem. ¹¹ Črneča Vas, pri Kostanjevici. ¹² Morda Pirošica, Dolenja, Gorenja, pri Cerkljah ob Krki. ¹³ Brezovica v Podbočju. ¹⁴ Dol, pri Podbočju. ¹⁵ Črneča vas, pri Kostanjevici (?). ¹⁶ Volčkova vas, pri Šentjerneju na Dolenjskem.

*mutt scheffl***Percepta des getrayds, primo waicz**

Item czinswaicz von allen dörffern, die da wein dienen von zwain jaren, yeds jars
lxxxxix mes, facit xxxiiij mutt.

33

5 Item akcherczins am Furt¹ von zwain jaren xj^{a)} mes oder scheffl.^{a)}

11

Item der phleger² nymbt jërlich den getraydzehent, dauon solt er dienen viij
mutt, er gibt aber dauon nichts.

34 5

Summa innemen waicz von zwain jaren xxxiiij mutt v scheffl.

10

Percepta rokken

Item czinsrokken von den vorgeschriben dörffern von czwain jaren, yeds jars xj
mutt iiij scheffl, facit xxiiij mutt ij scheffl.

23 2

15 Item akcherczins am Furt¹ von zwain jaren^{a)} ains jars viij mess das ander xxj
mess, facit xxix scheffl.^{a)}

29

Item zehent vmb das haws nymbt der phleger.²

28 1

Summa innemen rokken von zwain jaren xxviiij mutt j scheffl.

20

Nota ain mess vnd j scheffl ist ain mass.

fol. 13

Percepta habern

25 Item czinshaberen von den vorgeschriben dorffern von czwain jarn, yeds jars
xxxix mutt v mess, facit lxxviiij mutt x mess.

78 10

Item akcherczins am Furt¹ von zwain jaren yeds jars nichil.^{b)}

Item vogthabern von des abbts leüten czu Vnser frawen prunen³ von zwain
jaren, yeds jars xix mess j scheffl, facit xxxviiij mess ij scheffl.

40

30

86

Summa innemen habern von czwain jaren lxxxvj mutt.

Percepta ponen

35 Item ponen vnd grewss^{a)} von Tscherndorff⁴ von czwayn jarn, yeds jars ij mes,
facit iiij mess.

4

Percepta kesten

Item czinskesten von zwain jarn von Tscherndorff⁴ vnd Krastokch⁵ yeds jars viij

40

^{a-a)} na razuri. — ^{b)} pred tem prečrtano: j mess, facit ij mess.

¹ Brod v Podbočju. ² Najverjetneje kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. 11.

³ Kostanjeviški samostan. ⁴ Črneča vas, pri Kostanjevici. ⁵ Hrastek, pri Podbočju na Dolenjskem.

mutt scheffl

16 mess, facit xvj mess.
Item czehenthirs nymbt der phleger.

Exposita der phenning

gld tl ß d

Item dem phleger zu Lanndstrost¹ sein burkhut von gnaden von zwain jaren, yeds jars lxx *tl d*, facit c xl *tl d*. 5
140
2 Item czins vom keller czu meins herren² wein von czwain jarn ij *tl d*.
3 Item von vazzpinden von zwain jarn iij *tl d*.
2 Item abgang czu Brassach³ von zwain oden von zwain jaren ij *tl d*.^{a)} 10
60 Item abgang czu Poschendorff⁴ von ainer oden huben vom ^{b)}ersten jare ^{b)}lx *d*.
1 80 Item abgang von der mül cze Pericz⁵ von zwain jaren j *tl lxxx d*.
Item den armen leüten, die da Nassenfuss⁶ haben wellen beschütten helffen anno 37^o als in awfgeboden ward fur prott vj *ß xxv d*.⁷
6 25
4 4 Item den vazzpintern vom wein ablassen von zwain jaren iij *ß iij d*. 15
10 Item vmb zwai plattsloss czu meins herren² keller vnd spangen an die tur x *ß d*.
Item so hat er verzert aws vn(d) yn zu meinem herren² von des anslags wegen vnd die weil er dortuorne ist gelegen v *tl d*.
5
Item Fridreichen Grymmen⁸ auf sein quittung an der zerung, so er mit meins herren volkch czu Lanndstrost⁹ getan hat anno 37^o xxij *tl vj ß xxvij d*. 20
23 6 27
Item aber zerung die ettlich Fridreichs Meichsner⁸ gesellen verzert haben zu Lanndstrost⁹ auf des Aphaltrer¹⁰ quittung ij *tl lx d*.
2 60
Item Mertten von Tscharnöml¹¹ auf zwo sein quittung zu meins herren² hannden xxxvij *tl lx d*.
38 60
220 4 16 25

Summa alles ausgebens der ph(enning) von zwain jaren ij^c xx *tl iij ß xvj d*.

Exposita wein

fol. 13'

emer
300 Item von ersten dem phleger¹ sein burkhut von czwain jaren, yeds jars ij^c emer, facit iij^c emer, darczu hat im mein herr² von gnaden vncz auf sein wider-ruffen jerlich geschaffen v^c emer, facit von ij jarn, alles xij^c emer. 30
1300
160 Item czum kloster gen Frönicz¹² jerlich lxxx emer, facit von czwain jaren c lx emer.
Item abgang zu Trobellnig¹³ dafur si gelt dienen als vor im innemen der phenning ist begriffen jerlich xxx emer, facit von czwain jaren lx emer. 35
60

^{a)} ob desnem robu pripis: nota sol die ain huben hincz jar dienen. — ^{b—b)} přčrtano in ob desnem robu pripisano: sol vber 2 jar dienen.

¹ Najverjetneje kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. II. ² Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ³ Mraševo, Veliko, Malo, SV od Kostanjevice na Krki. ⁴ Bušeča vas, pri Cerkljah ob Krki. ⁵ Pirošica, Dolenja, Gorenja, pri Cerkljah ob Krki. ⁶ Mokronog. ⁷ Vpis se nanaša na bitko habsburško-celjske faje pri Mokronogu in omogoča datiranje tega dogodka v leto 1437, cf. Krones, Freien von Sanneck, str. 87–88. ⁸ Friderik Grimm, glej zgoraj, str. 78, op. 7. ⁹ Kostanjevica na Krki. ¹⁰ Kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. II. ¹¹ Martin Črnomaljski, glej zgoraj, str. 68, op. 10. ¹² Samostan Bistra, pri Vrhniki. ¹³ Trebelnik, V od Kostanjevice na Krki.

	<u>emer</u>
Item abgang zu Poschendorff ¹ von zwain jaren xij emer.	12
Item ingefult vnd für leger vom ersten jar lxxx emer.	80
Item vom andern jar fur leger füll vnd ablass lxxxx emer.	90
Item verspeist auf meins herren volkch czu Lanndstrost ² auf czwo Fridreichs 5 Grymmen ³ quittung das erst jar 37 ^o c lviiiij emer.	158,5
Item so hat er gen Sicherstain ⁴ geschikt zu des hawss notd(urff) nach geschafft des Aphaltrer ⁵ zu speisung per quittung xx emer.	<u>20</u>
	<u>1880,5</u>

10 **Summa** ausgeben des weins von czwain jaren m viij^c lxxx emer j
emer.

fol. 14

Exposita des waicz

	<u>mutt</u> <u>scheffl</u>
Item abgang czu Brassach ⁶ von zwain oden hūben von czwain jarn xx scheffl.	20
Item verpachen auf meins herren volkch czu Lanndstrost ⁴ auf Fridreichs Grym- 15 men ³ quittung das erst jar c xl scheffl.	140
Item gen Sicherstain ⁴ gesannt per quittung Apfaltrer ⁵ xx scheffl.	<u>20</u>
	<u>180</u>

Summa ausgeben des waicz von czwain jaren c lxxx scheffl.

20

Exposita rokken

Item abgang cze Brassach⁶ von czwain oden hūben von czwain jarn xij scheffl. 12

Exposita habern

25 Item abgang czu Brassach ⁶ von zwain oden hūben von czwayn jaren xxxij scheffl.	32
Item verfürert auf Fridreichen Grymmen ³ anno 37 ^o xl scheffl.	40
Item hern Jorgen Aphaltrer ⁵ den vbrigen habern allen das erste jar xxxiiiij mutt j 30 scheffl. ^{a)}	(34 1)
Item das ander jar auch souil. ^{a)}	<u>(34 1)</u>
	72

Summa ausgeben habern von czwain jaren lxxij scheffl.

fol. 14'

Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander wer-
den abgezogen, so ist der^{b)} Snurh⁷ meinem herre⁸ vber alles sein
innemen von wegen des ambts czu Lanndstrost⁹ wegen schuldig c
ijj tl iiij β viij d.

gld mr βΣΣ₁

103 4 75

^{a)} celoten vpis prečrtan. — ^{b)} poporavljeno iz dem.

¹ Bušča vas, pri Cerkljah ob Krki. ² Kostanjevica na Krki. ³ Friderik Grimm, glej zgoraj, str. 78, op. 7. ⁴ Nek-
danji grad Sicherstein, danes Stari Grad Žumberački, južno od Kostanjevice, na brvaški strani Gorjancev. ⁵ Kostanjeviški
glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. 11. ⁶ Mraševo, Veliko, Malo, SV od Kostanjevice na Krki. ⁷ Jurij Snurl,
glej zgoraj, str. 73, op. 2. ⁸ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁹ Kostanjevica na Krki.

gld tl β d

Daentgegen ist er meinem herren¹ herwider schuldig den nachgeschriben wein vnd getraide:

121	5	22	Wein – viij ^c emer. Ist im angeslagen j sc ^{a)} per xxxvj d, facit c xxj tl v β xxij d.	5
2	7	10	Waicz – xxviiij schöffl. Ist im angeslagen j schöffel per xxv d, facit ij tl vij β x d.	
4	12		Rokken – c lvij scheffl. Ist im angeslagen lxxix scheffel per xij d, facit iiij tl xij d vnd die andern lxxviiij scheffl per xvj d, facit iiij tl vij β xviiij d. Summ baiders anleg ix tl d.	10
4	7	18		
2			Ponen – xxiiiij scheffl per xx d, facit ij tl d.	
64			Kesten – xvj scheffl per iiij d, facit lxiiiij d.	
Σ a				
135	7	6	Summa des anlags c xxxv tl vij β vj d.	15

Habern – iiiij^c xliiiij scheffl der ist hern Jorgen Apfaltrer² von meinem herren¹ jer(lich) geschaffen vncz auf seinem wider-ruffen.^{b)}

Wenne nu die summ des anlags gegen der obgenanten remanencz der phenning, so mein herr¹ dem Snurh³ schuldig ist ausgehebt wirdet, so ist der Snurh³ meinem herren¹ dannoch sch(uldig) xxxij tl lxxxviiij d.

32	88			20
ΣΣ ₂				
103	5	17	Auch ist er schuldig vom ambt czu Arch ⁴ als vor vermerkt ist c iij tl v β xvij d. ⁵	25
136	15		Also ist der Snurh ³ von baiden ämbtern meinem herren ¹ schuldig c xxxvj tl xv d. Daran hat er fursich nach der raittung dem vicztumb hern Jorgen ⁶ czu meins herren ¹ handen geantwurt lxxvij tl d.	
77				
59	15		Noch daruber ist der Snurh ³ meinem herren ¹ schuldig lix tl d xv d.	30

^{a)} sic! (nedokončana okrajšava za scheffel) — ^{b)} na levem robu pripis nota.

¹ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ² Kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. 11. ³ Jurij Snurh, glej zgoraj, str. 73, op. 2. ⁴ Raka. ⁵ Cf. zgoraj str. 76.1. ⁶ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4.

fol. 15

GORTSCHACH¹

5 Nota am montag vor Marie Magdalene [20. jul.] anno etc. XXXIX^o hat Erasem Stainer² phleger zu Görttschach¹ verraitt die nucz vnd gulte derselben vesten von drein ganczen jare, die sich zu sand Jörgen tag [24. apr.] nachstuergangen haben geendet, presentibus ut supra, mitsambt den remanenczen seiner nachsten raittung.

10 Remansit in priori racione xxx tl xvijij d.

mr	ß	tl	ß	d
		30	18	

Percepta des vrbars

15	Item stewr, s ^a mrecht, sweinrecht, harrecht, sand Jorgen frischung vnd sand Jacobs frischung cze Maltschicz ³ vom ersten jare xiiij mr c xliij ß. ^{a)}	14	143
	Item von den andern czwain jarn, yeds jars auch souil.	29	126
	Item czinsphenning zu Drollewikg ⁴ von dreyn jaren, yeds jars ^{b)} }		
	Item czum Scheff ⁵ von drein jaren, yeds jars ^{b)} }		
	Item cze Swinicz ⁶ von drein jarn, yeds jars ^{b)} }		
20	Item cze Trag ⁷ von drein jarn, yeds jars ^{b)} }		
	Item cze dem Weyer ⁸ von drein jarn, yeds jars ^{b)} }		
	Item vnderm haws ⁹ von drein jarn, yeds jars ^{b)} }	133	114
	Item cze Sand Mertten ¹⁰ von drein jarn ^{b)} }		
25	Summa innemen der czinsphenning vnd stewr von dreyn jarn c lxxvij mr liij ß.	178	53 ¹¹

Alia percepta

30	Item vogtrecht von der stat cze Laakch ¹² von deryn jaren, yeds jars xij mr, facit xxxvj mr ß. ¹³	36
	Item von der mul vnderm haws czu Görttschach ¹ von drein jaren, yeds jars ix mr, facit xxvij mr ß.	27
	Item von ainem gr ^a wtt in Osselnikg ¹⁴ von drein jarn, yeds jars xl ß, facit c xx ß.	120
	Item von ainer newen mul der sich der Seepacher ¹⁵ gen Flednikg ¹⁶ vnder-	

^{a)} pod navedbo zneska pripisano facit. — ^{b)} ni podatka.

¹ Goričane, pri Medvodab. ² Erazem Kamenski, sin Nikolaja in Katarine roj. Lamberg, oskrbnik na gradu Goričane; gl. ARS, AS 1063, 1463–VIII–21 in Trotter, Die Burggrafen von Lienz, str. 116. ³ Mavčiče, ob Savi pod Kranjem. ⁴ Drulovka, pri Kranju. ⁵ Ladja, pri Medvodab. ⁶ Senica, Zgornja, Spodnja, SZ od Medvod. ⁷ Draga, pri Sori blizu Medvod. ⁸ Verje, pri Medvodab. ⁹ Lokacija pod gradom Goričane. ¹⁰ Šmartin, nekdanja vas na bregu Save (križišče Iskra), pod Šmarjetno goro, staro farno središče, danes del Kranja. ¹¹ Pravilno 63 ß. ¹² Škofja Loka. ¹³ Freisinski škofje so od leta 1274 plačevali odvetščino za deželno sodstvo v višini 12 mark pfenigov – odkar so znani podatki – na sedež bližnjega deželno-knežjega gospodstva Goričane, gl. Blaznik, Škofja Loka, str. 17; Zahn, CDA-F I, št. 306; Bizjak, Obračuni gospodstva Škofja Loka 1, str. 4. ¹⁴ Osolnik, JZ nad Soro pri Medvodab. ¹⁵ Hans II. Mlinski, med letoma 1436–1442 gradiščan na Smledniku, cf. Štular, Grad Smlednik, str. 33. ¹⁶ Grad Smlednik.

<u>gld</u>	<u>mr</u>	<u>ß</u>		
		136	wunden het von ij jaren c xxxvj ß.	
64	96			
			Summa huius lxiiij <i>mr</i> lxxxxvj agler.	
2	26 ¹		Item fur huner vnd air von drein jarn, yeds jars c lvij ß, facit ij <i>mr</i> xxvj ß.	5
	Σ p		Summa alles innenmen der phenning von dreyn jaren mitsambt der remanencz ij ^c lxxv <i>mr</i> xxvij agler.	
275	27 ²			

Percepta des getraids

fol. 15'

Primo waicz

<u>scheffl</u>				
15		Item czinswaicz czu Czwettla ³ vom ersten jar xv scheffl.		
30		Item von den andern czwain jarn, yeds jars auch souil.		
12		Item czu Trag ⁴ von drein jaren, yeds jars iiij scheffl, facit xij scheffl.	15	
12		Item czum Weyer ⁵ von drein jarn, yeds jars iiij scheffl, facit xij scheffl.		
150		Item czu Pernekg ⁶ von drein jarn, yeds jars l scheffl, facit ij ^c scheffl.		
119 ⁷		Item czu Sand Mertten ⁸ von iij jaren, yeds jars xxxix scheffl, facit c xix scheffl.		
18		Item czum Scheff ⁹ von drein jaren, yeds jars vj scheffl, facit xvij scheffl.		
72		Item czu Sweinicz ¹⁰ von dreyn jaren, yeds jars xxiiij scheffl, facit lxxij scheffl.	20	
<u>36</u>		Item vnderm haws ¹¹ von drein jarn, yeds jars xij scheffl, facit xxxvj scheffl.		
534 ¹²				
		Summa innemen waicz von drein jaren v ^c xxxiiij scheffl.		

Percepta hirs

25

843	Item czinshirss czu Malczitsch ¹³ vnd alle obgenanten dörffer mitsambt dem dorff Drolebik ¹⁴ von dreyn jarn, yeds jars ij ^c lxxxj scheffl, facit viij ^c xliij scheffl.
-----	--

Percepta habern

30

876	Item czinshabern von allen obgenanten dörffern von drein jarn, yeds jars ij ^c lxxxxij scheffl, facit viij ^c lxxvj scheffl.
-----	--

Percepta grëwss

35

61,5	Item czinsgrëwss von den obgenanten dorffern von drein jarn, yeds jars xxj scheffl, facit lxij scheffl.
------	---

¹ Pravilno 2 *mr* 151 ß. ² Glede na upoštewane podatke izračun pravilen, v skladu z gornjimi popravki pa znaša dejanska vsota 276 *mr* 2 ß. ³ Svetje, pri Medvodah. ⁴ Draga, pri Sori blizu Medvod. ⁵ Verje, pri Medvodah. ⁶ Pirnič, Zgornje, Spodnje, pri Medvodah. ⁷ Pravilno 117 scheffl. ⁸ Šmartin, nekdanja vas na bregu Save (križišče Iskra), pod Šmarjetno goro, staro farno središče, danes del Kranja. ⁹ Ladja, pri Medvodah. ¹⁰ Senica, Zgornja, Spodnja, SZ od Medvod. ¹¹ Lokacija pod gradom Goričane. ¹² Pravilno 464 scheffl. ¹³ Mavčiče, ob Savi pod Kranjem. ¹⁴ Dru-
lovka, pri Kranju.

gld mr β

Nota die mass czu Görtschach¹ vij scheffl kastenmass machen vj scheffl Laibacher mass.

fol. 16

Exposita der phenning gwondlich

5	Item dem Stainer ² burkhūt von drein jarn, yeds jars xx <i>mr β</i> , facit lx ^{a)} <i>mr β</i> .	60	
	Item abgang von den vischūben von dreyn jaren, yeds jars iij <i>mr lxix β</i> , facit x <i>mr xlvij β</i> .	10	47
10	Item abgang von der mul vnderm haws ³ vom ersten jar ix <i>mr vnd</i> von dem andern jar iiiij <i>mr</i> , facit xiiij <i>mr β</i> .	13	80
	Item abgang von ainer öden hūben czu Pernekg ⁴ am czins von drein jaren j <i>mr xxiiiij β</i> , sol hincz jar dienen.	1	24,5
	Item abgang von czwain öd aber daselbst zu Pernekg ⁴ von ainem jar iij <i>mr xxxvj β</i> .	2	116
	Item abgang vnderm haws ³ von ainer oden huben von ainem jar j <i>mr liij β</i> .	1	53
15		<u>89</u>	<u>0,5</u>
	Summa gwondlich ausgebens mitsambt den abgengen von dreyn jarn lxxxix <i>mr j β</i> .		

Alia exposita

20	Item dem vicztumb ⁵ auf aine sein quittung 37 czu meins herren ⁶ hannden lxx <i>tl d</i> .	70	
	Item verpawt an der vesten czu Görtschach ¹ anno 37 ^{b)} per registren lxxxix <i>mr c</i> vij agler.	89	107
	Item verpawt aber an derselben vesten anno 38 per registren mitsambt der mul vnderm haws ² lxxxij <i>mr c</i> liij agler.	82	153
25		<u>242</u>	<u>100</u>
	Summa huius auf baw vnd dem alten vicztumb ⁵ ij ^c xlij <i>mr c</i> agler.		
	Summa alles ausgebens der phenning von drein ganczen jaren iij ^c xxxj <i>mr c j β</i> .	Σ e	331 100,5

Exposita des getraids**Primo waicz**

35	Item abgeng von den vischhūben, die dem phleger ² czügehoren von ^{c)} den dreyn jaren vnd von den oden czu Pernekg ⁴ vnd vnderm haws von ij jaren lxxxxix scheffl.	<u>scheffl</u>	99
----	---	----------------	----

Exposita hirs

40	Item abgeng von den vischhuben vnd den andern huben, so od sind lxxviiij scheffl.	78	
----	---	----	--

^{a)} popravljeno iz xl; l za x-om radiran. — ^{b)} popravljeno iz 38. — ^{c)} pred tem prečrtano vnd.

¹ Goričane. ² Erazem Kamenski, gl. zgoraj, str. 89, op. 2. ³ Lokacija pod gradom Goričane. ⁴ Pirniče, Zgornje, Spodnje, pri Medvodab. ⁵ Martin Črnomaljski, glej zgoraj, str. 68, op. 10. ⁶ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III.

Exposita habern

scheffl
105

Item abgang von den vischhuben vnd den andern oden von der obgenanten
czeit c v scheffl.

Exposita grëwss

fol. 16'

7,5

Item abgang von den vischhuben vnd den andern oden hûben von den obge-
nanten zeit viij scheffl.

<i>mr</i>	<i>ß</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>
	$\Sigma \Sigma_1$			
56	73,5 ³			
		29	5	14
		20	30	
		49	6	14
		28	40	
		18	3	
		46	4	10
		24	20 ⁴	
		12	5	26
		36	6	16 ⁵
		4	28 ⁶	
		2	15	
		6	43 ⁷	
	Σa			
139	83 ⁸			
	$\Sigma \Sigma_2$			
82	7	3 ⁹		

Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander
werden abgezogen, so ist meins herren gnad¹ dem Stainer² dan-
noch schuldig lvj *mr* lxxiiij *ß*.

10

Daentgegen ist der Stainer² meins herren gnad¹ herwider schuldig den nach-
geschriben getrayde:

15

Waicz – iiiij^c xxxv schëffl. Ist im angeslagen ij^c lxxiiij scheffl
per xxvj *d*, facit xxix *tl* v *ß* xiiij *d*. So sind im die ander
c lxj scheffl angeslagen per xxx *d*, facit xx *tl* xxx *d*.
Summa baiders anslags xlix *tl* vj *ß* xiiij *d*.

20

Hirs – vij^c lxv scheffl. Ist im angeslagen v^c xx scheffl per xiiij
d, facit xxviiij *tl* xl *d*. So sind im angeslagen ij^c xlv
scheffl per xviiij *d*, facit xviiij *tl* iij *ß* *d*. Summa baiders
ansleg xlvj *tl* iijij *ß* x *d*.

25

Habern – vij^c xxvj schëffel. Ist im angeslagen per viij *d* v^c xxxv
scheffel, facit xxiiij *tl* xx *d*. So sind im die andern c
lxxxj scheffl per xvj *d*, facit xij *tl* v *ß* xxvj *d*. Summa
baiders anslags xxxvj *tl* vj *ß* xvj *d*.

30

Grëwss – lv schëffl. Ist im angeslagen xxxviiij j scheffl per xxvj
d, facit iij *tl* xxviiij *d*. Sind im angeslagen die andern
xviij scheffl per xxx *d*, facit ij *tl* xv *d*. Summa baiders
ansleg vj *tl* xliij *d*.

Summa des anslags c xxxix *tl* lxxxiiij *d*.

35

Wenne nu die obgenanten summ phenning, so mein herr¹ dem
Stainer² schuldig ist gegen der summ des anslags abgezogen
wirdet, so ist der Stainer² meinem herren¹ dannoch schuldig
lxxxij *tl* vij *ß* iij *d*.

¹ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ² Erazem Kamenski, gl. zgoraj, str. 89, op. 2. ³ Izračun je glede na dane podatke pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska bilanca 55 *mr* 98,5 *ß*. ⁴ Pravilno 17 *tl* 6 *ß* 20 *d*. ⁵ Izračun je sicer pravilen, ob upoštevanju gornjega popravka pa znaša dejanska vsota 30 *tl* 4 *ß* 16 *d*. ⁶ Pravilno 4 *tl* 1 *ß* 11 *d*. ⁷ Izračun je sicer pravilen, glede na gornji popravek pa znaša dejanska vsota 6 *tl* 1 *ß* 26 *d*. ⁸ Glede na dane podatke pravilno 139 *tl* 96 *d*, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska vsota 133 *tl* 1 *ß* 6 *d*. ⁹ Glede na dane podatke pravilno 83 *tl* 9,5 *d*; ob upoštevanju vseh gornjih popravkov pa znaša končna bilanca 77 *tl* 5 *ß* 27,5 *d*.

fol. 17

WEICHSELBERG¹

5 Nota an phincztag nach Margarethe [16. jul.] anno etc. 39 hat Caspar Melcz² phleger czu Weichslberg¹ verraitt die czins, nutz und gulte desselben herrschafft mitsambt den meütten von czwain ganczen jaren Geori [24. apr.] 39 geendet.

gld tl ß d

Percepta der meütten vnd stewr

10	Item von den meütten czu Weichslberg ¹ c xx tl d.	120
	Item stewr cze Weichslberg ¹ x tl d.	10
	Item stewr czu Sand Veitt ³ j tl v ß xv d.	1 5 15
	Item stewr czu Lutty ⁴ j tl v ß xxviii d, ob.	1 5 28,5
15	Item stewr von den vrbareütten auf dem lannde xij tl iiij ß xvj d.	<u>12 4 15,5</u>
		145 7 29

Summa innemen der meütten vnd stewr von ainem jare c xlv tl vij ß xxix d.

20 Item vom andern jare auch souil. 145 7 29

Percepta czinsphenning

25	Item hocczins czu Weichselberg, ¹ czu Sand Veitt ³ vnd czu Lutty ⁴ vij tl v ß iiij d, ob.	8 5 4,5
	Item czinsphenning von allen dorffern auf dem lannde c j tl lxij d, ob.	101 62,5
	Item fur huner, air vnd har ij tl iiij ß vij d.	<u>2 4 7</u>
		112 3 14

Summa huius c xij tl iij ß xiiij d.

30 Item vom andern jar auch souil. 112 3 14
Σp

Summa alles innemen der phenning von czwain jaren v^c xvj tl vj ß xxvj d. 516 6 26

fol. 17'

Percepta des getraids

Primo waicz

	Item czinswaicz vom ersten jare c xxxj scheffl.	<u>130 2</u>
	Item vom andern jar auch souil.	<u>130 2</u>
40		261

Summa innemen waicz ij^c lxj scheffl von czwain jarn.

¹ Višnja Gora. ² Gašper Melz, pripadnik stranske veje Turjaškib, ljubljanski meščan, med leti 1456–1466 in 1477–1478 kranjski deželni upravitelj, med 1437–1443 oskrbnik v Višnji Gori, Preinfalk, Auerspergi, str. 440; HHSzA, AUR 1443–IV–17; cf. Kotar, Deželnoknežja oblast in uprava, str. 200 ss. ³ Šentvid pri Stični. ⁴ Litija.

Percepta rokkenscheffl messl133

Item czinsrokken vom ersten jare c xxxiij scheffl.

133

Item vom andern jar auch souil.

266**Summa** innemen rokken von czwain jaren ij^c lxvj scheffl.

5

Percepta habern431Item czins habern vom ersten jare iiij^c xxxj scheffl.

10

431

Item vom andern jar auch souil.

862**Summa** innemen habern von czwain jaren viij^c lxij schöffl.**Percepta ponen**12

Item czinsponen vom ersten jare xij scheffl.

12

Item vom andern jar xij scheffl.

24**Summa** xxiiij scheffl.

20

Percepta grewss10 3

Item czinsgrewss vom ersten jar xj scheffl minus j czinsmessl.

10 3

Item vom andern jar auch souil, xj scheffl minus j messl.

21 2**Summa** xxj scheffl ij messl.

25

Nota die mass czu Weichslberg¹ machen vij scheffl kastenmass ij stēmph markhtmass.**Exposita phenning**

fol. 18

gld tl β d40Item demselben Melczen² sein burkhūt von czwain jarn, yeds jars xx tl, facit xl tl d.60Item demselben Melczen² sold auf vier pherd ain ganz jar, das sich czu des heiligen krewcz tag exaltationis [14. sep.] anno 38 geendet hat lx tl d.

35

18 4Item so bringet das paw der vesten Weixlberg¹ von Oswaldi [5. aug.] anno 37^o vncz auf vasnacht [25. feb.] anno 38^a xviiij tl iiij d.^a)2 3 12Item ausgeben ainczigs botenlon in meins herren³ geschefften, das erst jar^b) ij tl iij β xij d.^b)

40

^{a-a}) na razuri. — ^{b-b}) na razuri.¹ Višnja Gora.² Gašper Melz, glej zgoraj, str. 93, op. 2.³ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III.

	<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
Item das ander jar auf zerung in meins herren ¹ geschefften, die kirchtag am Czeberueld ² zu behutten vnd ander ainczig zerung vnd vmb pretter czu des hawss notd(urft) vij tl v ß xxvj ^{a)} d.		7	5	26
Item so bringet Fridreichen Grymmen, ³ des Freytleins ⁴ vnd Diwrenpacher ⁵ zerung czu Weichslberg ⁶ an irm auf vnd abreitten anno 37 ^o viijj ^{b)} tl lxxxvj d.		9		86
Item abgang von des amtmans huben von czwain jarn				
Item abgang von des schergen huben von czwain jarn				
Item abgang von ainer oden vnder der vesten von czwain jarn				
Item dem Fuchsperger ⁷ auf sein quittung czu meins herren ¹ hannden czu beczahlung der soldner in Krayn anno 38 lxxx tl d.				80
Item Engharten Awrsperger ⁸ auf sein quittung vnd meins herren ¹ geschefftbrif, die im mein herr ¹ von der rais wegen gen Beheim ⁹ ist schuldig beliben xl gulden per vij ß, facit xxxiiij tl d.				32
Item Mertten von Tscharnöml ¹⁰ czu meins herren ¹ hannden auf czwo seiner quittung lj tl d.				4
				<u>51</u>
				<u>308 3 23</u>

Summa alles ausgebens der phenning von czwain jaren iij^c viij tl iij ß xxiiij d.

fol. 18'

Exposita des getrayds, primo waicz

20

Item abgang waicz von des amtmans huben von czwain jaren viij scheffl.

scheffl messl

8

Item abgang vom andern jar dem Thoman von Krewczdorff¹¹ iij scheffl.412**Summa** waicz xij scheffl.

25

Exposita rokken

Item abgang von des amtmans huben von zwayn jaren viij scheffl.

8

Item Thoman von Krewczdorff¹¹ gehengt vom andern jar iij scheffl.412**Summa** rokken xij scheffl.

30

Exposita habernItem abgang habern von des amtmans huben mitsambt dem vorstfüter, so man gen Scherffenberg¹² nymbt von czwain jarn lx scheffl.

60

^{a)} številka na razuri. — ^{b)} popravljeno iz viij, na koncu dodan še en j.

¹ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ² Morda Sorško polje, glej zgoraj, str. 69, op. 10. ³ Friderik Grimm, glej zgoraj, str. 78, op. 7. ⁴ Verjetno Wilipold Freitl, gl. spodaj, str. 99, op. 8. ⁵ Dirnbacher, glej zgoraj, str. 68, op. 1. ⁶ Višnja Gora. ⁷ Bernhard Fuchsberger, glej zgoraj, str. 61, op. 5. ⁸ Engelhart Turjaški, poznejši dedni deželni komornik in dedni deželni maršal na Kranjskem in v Slovenski marki, Preinfalk, Auerspergi, str. 86, 427. ⁹ Češka. ¹⁰ Martin Črnomaljski, glej zgoraj, str. 68, op. 10. ¹¹ Kriška vas, pri Višnji Gori. ¹² Svibno.

<u>scheffl</u>	<u>messl</u>		
108		Item verfürert auf Fridreichen Grymmen, ¹ Diwrenpacher ² vnd Freitl an irm ab vnd aufretten anno 37 c viij scheffl.	
132		Item so hat er bezalt Hannsen von Gosiakg, ³ die im mein herr ⁴ an seiner nachsten raittung ist schuldig beliben c xxxij schëffl.	
<u>8</u>		Item gehengt dem vorgebant Thoman von ain jar viij scheffl.	5
308		Summa ausgeben habern von czwain jaren iij ^c viij scheffl.	

Exposita ponon vnd grewß

			10
2		Item abgang von des amtmans hüben von zwain jarn ij messl ponon.	
2		Item grewß von czwain jarn abgang auch ij messl.	
<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
	ΣΣ ₁		
208	3	3	
		Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander werden abgezogen, so ist der Melcz ^{a)} iij ^c viij tl iij ß iij d.	fol. 19 15

Auch ist er schuldig den nachgeschr(ibene) getrayde:

		Waicz – iij ^c xlix scheffl. Ist im angeslagen c xxvij scheffl per xxvj d, facit xiiij tl v ß xix d. So sind im angeslagen c xxiiij schëffl per xxvij d, facit xiiij tl lxx d. Summa baiders anslag xxvij tl vij ß xxix d.	20
13	5	19	
<u>14</u>		<u>70</u>	
27	7	29	
		Rokken – iij ^c lij scheffl. Ist im angeslagen c xxix scheffl per xix d, facit x tl lj d. So sind im c xxiiij scheffl angeslagen per xxij d, facit xj tl lxvj d. Summa baiders anslag xxj tl iij ß xxvij d.	25
10		51	
<u>11</u>		<u>66</u>	
21	3	27	
		Habern – v ^c liiij scheffl. Ist im angeslagen per xj d ^{b)} iij ^c scheffl, facit xiiij tl vj ß d. Noch ist er schuldig iij ^c liiij scheffl habern, die nicht angeslagen sind.	
13		6	
		Ponon – xxiiij scheffl ij messl. Ist im angeslagen j scheffl per xxvj d, facit ij tl iij ß xxij d.	30
2	3	22 ⁶	
2		62 ⁷	
		Grewß – xxj scheffl. Ist angeslagen j scheffl per xxvj d, facit ij tl lxij d.	
		Σ a	
67	7	20 ⁸	
		Summa des anslags lxvij tl vij ß xx d.	35

Wenne nu die remanencz der phenning vnd die summ phenning des anslags aufeinander gelegt wirdet, so ist der Melcz⁵ meinem her-

^{a)} očitno manjka schuldig. — ^{b)} za tem prečrtano facit.

¹ Friderik Grimm, glej zgoraj, str. 78, op. 7. ² Dirnbacher, glej zgoraj, str. 68, op. 1. ³ Pripadnik plemiške rodbine s Kozjaka pri Dobrniču; njegov soimenjak, oskrbnik na Svibnem, se leta 1429 omenja kot mrtev, prepis listine 1429–VIII–12 v NŠAL, KAL, fasc. 181, št. 1. ⁴ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁵ Gašper Melz, glej zgoraj, str. 93, op. 2. ⁶ Pravilno 2 tl 4 ß 7¼ d. ⁷ Pravilno 2 tl 66 d. ⁸ Izračun je glede na dane podatke pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska vsota 68 tl 9¾ d.

	<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
ren ¹ dannoch schuldig ij ^c lxxvj tl lxxxiiij d. Item vnd habern ij ^c liiiij scheffl.				ΣΣ ₂
Daran hat er fursich nach der raittung dem vicztumb ² czu meins herren ¹ handen geantwurt hat ij ^c tl d.	276		83 ³	
				200
5 Noch darüber ist der benant Melcz ⁴ meinem herren ¹ schuldig lxxvj tl lxxxiiij d, vnd den vorgenanten habern, der nicht angeslagen ist.				ΣΣ ₃
				76 83 ⁵

¹ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ² Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4. ³ Izračun je glede na dane podatke pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska vsota 276 tl 3 ß 12³/₄ d. ⁴ Gašper Melz, glej zgoraj, str. 93, op. 2. ⁵ Izračun je glede na dane podatke pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska bilanca 76 tl 3 ß 12³/₄ d.

JUDICIUM IN RUDOLFSWERD¹

fol. 19'

per Michel Mulich.² Anno 38 Geori geendet

Nota an suntag vor Marie Magdalene [19. jul.] anno etc. 39 hat Michel Mulich² burger czu Rudolfswerd¹ verrait den bestand des gericht dasselbst czu Rudolfswerd¹ von ainem ganznen jare, das sich geendet hat Geori [24. apr.] 38 vnd auch die remanencz seiner nachsten vordern raittung, presentibus vt supra.

gld tl β d
96 7 29

Remansit in priori racione lxxxxvj tl vij β xxix d.

Percepta des bestands

Item der benannt Mülch² hat dasselbst gericht in ainem bestand jërlich vmb c lxxxiiij tl d.

184
280 7 29

Summa innemmen mitsambt der remanencz ij^c lxxx tl vij β xxix d.

Exposita

Item von ersten dem Fuchesperger³ auf sein quittung czu meins herrn⁴ hannden, so er meinem herren⁴ in die Newnstat⁵ hat gefurt, datum Larencii anno 37 lx tl d.

60

Item auf Fridreichs Grymmen⁶ czwo quittung, so er mit meins herren volkch anno 37 czu czwain maln an dem Newnstettlein¹ verzert hat xvij tl iij β vj d.

17 3 6

Item herrn Jorgen Aphaltre⁷ auf sein quittung, die im mein herr⁴ jerlich auf sein quittung vncz auf sein widerrufen geschaffen hat c tl d.

100

Item so hat derselb herr Jörg⁷ im Newnstettlein¹ verzert als dasselben geschlos hat czügericht vnd Stetemburg⁸ hat underbrochen v tl vij β xxv d.

5 7 25

Item dem Mertten von Tscharnöml vicztumb⁹ auf drey seiner quittung czu meins herren⁴ hannden 38 xlij tl d.

42

Item aber dem Fuchesperger³ czu meins herren hannden czu bezalung meins herren soldner in Krain per q(uottember) 38 reminiscere [5. mar.] xl tl d.

40
265 3 1

Summa expositorum ij^c lxxv tl iij β j d.

ΣΣ

15 4 28

Wenne nu innemen vnd ausgeben geneinander werden abgezogen, so ist der Mülch² meinem herren⁴ dannoch schuldig xv tl iij β xxviii d, die begert er im von meins herren gnaden⁴ czu henngen

¹ Novo mesto. ² Mibael Mulich, novomeški meščan, mestni sodnik in zakupnik novomeškega sodišča, Otorepec, Zanimiva pritožba, str. 171, cf. tudi Baraga, Kapiteljski arhiv, št. 52, str. 70. ³ Bernhard Fuchsberger, glej zgoraj, str. 61, op. 5. ⁴ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁵ Dunajsko Novo mesto/Wienerneustadt. ⁶ Friderik Grimm, glej zgoraj, str. 78, op. 7. ⁷ Kostanjeviški glavar Jurij Apfaltre, glej zgoraj, str. 69, op. 11. ⁸ Grad Štatenberk, pri Trebelnem. ⁹ Martin Črnomaljski, glej zgoraj, str. 68, op. 10.

nach solhen grossen scheden, so er an der mautten das jar hat geh-
 abt von vnfrids wegen, das sol er czwischen hynen vnd weichnachten
 [25. dec.] nachstkünftig gegen meins herren gnaden¹ auftragen
 oder er bezal dieselben summen dem vicztumb² czu meins herren¹
 5 hannden auf die benanten wiechnachten [25. dec].

[24. 4. 1438 — 24. 4. 1439]

fol. 20 Nota dieselben tags habent auch Laure vnd Mixe verraitt den bestand deselben gerichts czu
 10 Rudolfswerd³ von ainem ganczen jare Geori [24. apr.] nachstuergangen geendet in namen vnd an
 stat des richter vnd rate czu Rudolfswerd.³ Presentibus ut supra.

Perceptagld tl β d

15 Item der bestand desselben gerichts bringet ain jar c lxxxiiiij tl d. 184

Exposita

Item herren Jorgen Aphaltrer⁴ auf sein quittung, die im meins herren gnad¹
 20 vncz auf sein widerruffen jerlich geschaffen hat auf demselben gericht c tl d. 100
 Item auf desselben heren Jorgen² quittung fur gehulcz, das man han ab gen
 Lanndstrost⁵ gelegt hat czum paw der vesten ij tl vii β xij d. 2 7 12
 Item Jörgen Ekkger burger czu Rudolfswerd³ auf czwo sein quittung, die der
 25 Durrenpacher⁶ vnd Caspar von Mawr nach geschefft meins herren czu im
 verczert habent vnd auch sunder der Lamparter vnd Perger als man fur das
 haws czu Hophenbach⁷ geczogen hat vij tl lx d. 7 60
 Item Wilpolten Freitel⁸ auf sein quittung nach geschefft des vicztumb² czu
 czerung dasselbst czu Rudolfswerd³ in meins herren¹ dienst ij tl d. 3
 30 Item dem vicztumb² gesandt bei Clementen von Trefen⁹ sein diener per quit-
 tung vj tl v β x d. 6 5 10
 119 6 22

Summa alles awsgebens auf brief c xix tl vj β xxij d.

ΣΣ

Quibus deductis obligantur ciues lxiiiiij tl xxxviiij d.

64 38

35 Die si habent fur sich nach der raittung herren Jörgen vicztumb² czu meins her-
 ren¹ hannden geantwurt.

¹ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ² Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4. ³ Novo mesto. ⁴ Ko-
 stanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. 11. ⁵ Kostanjevica na Krki. ⁶ Dirnbacher, glej zgoraj, str. 68,
 op. 1. ⁷ Grad Hmeljnik. ⁸ Wilipold Freitel, očitno plemič s prostora Zgornje Štajerske ali Spodnje Avstrije; leta 1435 je
 razmeroma bogato doniral benediktinski samostan v Mariazellu na meji med omenjenima deželama, Monasterium, Coll.,
 Mariazell in Österreich, Benediktinerkloster, št. 85. ⁹ Trebnje.

MITTERBURG¹ PHENNIGGULT

fol. 22

Nota an montag vor Marie Magdalene [20. jul.] anno domini etc. tricesimonono hat Hainrich Kastman² lenndrichter^{a)} cze Mitterburg¹ an stat seinselbst vnd weilnt Martin Kastman seins vater³ verrait die phenningulte, frisching vnd czehentlempfer mitsambt den vëlln der graffschafft czu Mitterburg¹ von czwain ganczen jarn, die sich czu sand Georgen tag [24. apr.] nachstuergangen habent geendet, presentibus ut supra.

gld mr ß

10

Percepta phenning, primo stewr

16	Item cze Mitterburg ¹ Geori [24. apr.] vij mr, Michaelis [29. sep.] ix mr ß.	
25	Item cze Lynnnder ⁴ Geori x mr, Michaelis xv mr ß.	
71	Item cze Galion ⁵ Geori xxxj mr, Michaelis xl mr ß.	15
36	Item cze Piben ⁶ Geori xiiij mr, Michaelis xxij mr ß.	
34	Item cze Barbon ⁷ Geori xij mr, Michaelis xxij mr ß.	
8	80	Item cze Swynn ⁸ Geori iiij mr, Michaelis v mr ß.
8	80	Item cze Obernburg ⁹ Geori iiij mr, Michaelis v mr ß.
12	Item cze Verm ¹⁰ Geori v mr, Michaelis vij mr ß.	20
5	80	Item cze Teruis ¹¹ Geori iiij mr, Michaelis iiij mr ß.
5	80	Item cze Sericz ¹² Geori iiij mr, Michaelis iiij mr ß.
7	Item cze Newsezz ¹³ Geori iiij mr, Michaelis iiij mr ß.	
5	80	Item cze Czeroblach ¹⁴ Geori iiij mr, Michaelis iiij mr ß.
3	Item cze Brebisch ¹⁵ Geori j mr, Michaelis ij mr ß.	25
3	Item cze Baruth ¹⁶ Geori j mr, Michaelis ij mr ß.	
10	Item cze Tragutsch ¹⁷ Geori iiij mr, Michaelis vj mr ß.	
3	Item cze Karsikl ¹⁸ Geori j mr, Michaelis ij mr ß.	
20	Item cze Tignon ¹⁹ Geori nichil, Michaelis stewr xx mr ß.	
6	Item cze Chorid ²⁰ Geori nichil, Michaelis stewr vj mr ß.	30
1	Item von czwain hüben ze Reschicz ²¹ j mr ß.	
<u>1</u>	<u>40</u>	Item von czwain muln czu Mitterburg ¹ vnderm kastell j mr xl ß.
281	120	

Summa innemen der stewr ij^c lxxxj mr c xx ß von ainem jare.

35

281 120 Item vom dem andern jar auch souil.

^{a)} napisano čez prvotno zapisani ze, tako da l prekriva z.

¹ Pazin, Istra. ² Henrik Kastman, sin Martina, od leta 1438 deželski sodnik v Pazinu. ³ Martin Kastman, v letih 1423–1438 deželski sodnik v Pazinu, cf. Kos, Pet istarskih razvoda, str. 197. ⁴ Lindar, JV od Pazina. ⁵ Gračiče, JV od Pazina. ⁶ Pičan, JV od Pazina. ⁷ Barban, JZ od Labina. ⁸ Žminj, J od Pazina. ⁹ Stari Pazin. ¹⁰ Beram, SZ od Pazina. ¹¹ Trviž, SZ od Pazina. ¹² Zarečje, SV od Pazina. ¹³ Novaki Pazinski, SV od Pazina. ¹⁴ Cerovlje, SV od Pazina. ¹⁵ Previž, SV od Pazina. ¹⁶ Borut, SV od Pazina. ¹⁷ Draguč, SV od Pazina. ¹⁸ Kršikla, S od Pazina. ¹⁹ Tinjan, Z od Pazina. ²⁰ Kringa, JZ od Pazina. ²¹ Račice, Z od Lupoglava, Istra.

gld mr ß**Percepta der klainen rechten**

	Item von den vorgeschriben dörffern vnd castellen vj ^c frischung per xxviiß, facit c v mr ß, facit 2 jar ij ^c x mr ß.	210	
5	Item czehentlempen meins herren ¹ tail sind ^{a)} worden das erst jar iiij ^c liiij, sind verkauft vmb xl mr lv ß.	40	55
	Item das ander jar sind geuallen meins herren ¹ tail iiij ^c lxxiiij lempen, sind ver- kauft vmb xliiij mr ij ß.	<u>43</u>	<u>82</u>
		293	137

10 **Summa** huius von czwain jaren ij^c lxxxxiiij mr c xxxvij ß.

fol. 22'

Alia percepta

	Item dēcz vom ainem holcz czu der Dürr ² ij mr ß, facit ij jar iiij mr ß.	4	
15	Item von ainer mul dasselbst j gulden, facit ij jar ij gulden.	2	
	Item vom gras dasselbst iiij mr ß, facit ij jar viij mr ß.	8	
	Item vom czehent czu Laurenczen ³ iiij mr ß, facit ij jar viij mr ß.	<u>8</u>	
	Item von ainem tail erdtreichs j lb pheffer.	2	20
20	Summa huius von czwain jaren xx mr ij gld.		
	Item vell vom ersten jar meins herren ¹ tail xvij gulden lxj ß.	17	61
	Item vell vom andern jar meins herren ¹ tail xiiij gulden.	<u>14</u>	
		31	61
25	Summa vell von czwain jaren xxxj gulden lxj ß.		
	Summa alles innemen der phenning von czwain jaren viij ^c lxxvij mr c xviiij ^{b)} ß vnd xxxiiij gulden.	Σ p	
		33	877 118

30 **Exposita phenning gewöndlichs**

	Item dem hauptman sein burkhût von czwain jaren oculi [8. mar.] geendet c mr ß.	100	
	Item fur iij ^c frischung von czwain jaren per xxviiß, facit ^{c)} liij mr ^{c)} lxxx ß.	52	80
35	Item dem brobst cze Mitterburg ⁴ von ainer ewigen mess von ij jaren vj ^{d)} mr ß.	6	
	Item dem burggrauen czum Rēkl ⁵ burkhût von czwain jaren xx mr ß.	20	
	Item dem schergen czu Mitterburg ⁴ von czwain jaren vj mr ß.	6	
	Item fur xxiiij frischung von czwain jaren iiij mr xxxij ß.	4	32
	Item dem pessrer dasselbst von czwain jaren vj mr ß.	6	

40

^{a)} na razuri. — ^{b)} popravljeno iz c xxvij; prvi x radiran. — ^{c-c)} na razuri. — ^{d)} na razuri.

¹ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III.
⁴ Pazin.

² Tar, J od izliva Mirne v Istri.

³ Sveti Lovreč, JV od Poreča.

⁵ Rakalj, ob Raškem zalivu v Istri.

<u>gld</u>	<u>mr</u>	<u>ß</u>		
4	32		Item fur xxiiij frischung von czwain jaren iiii <i>mr xxxij ß.</i>	
4	120		Item von czwain meins herren ¹ wisen czu m ^e en von czwain jaren iiiij <i>mr c xx ß.</i>	
18	129	112	Item dem Fuchesperger ² czu meins heren ¹ hannden czu bezalung meins herren soldner in Krayn anno 38 auf czwo quittung c xxix <i>mr c xij ß vnd xviiij gld.</i>	
369	100		Item dem Mertten von Tscharnoml vicztumb ³ czu meins herren ¹ hannden auf czwo quittung ccc lxix <i>tl d v ß d.</i>	5
			Item so ist mein her demselben Kastman ⁴ in seins vatter ⁵ nachsten raittung schuldig beliben nach innhaltung seins raittbriefts lxxxxv <i>mr lxxiiij agler.</i>	
<u>95</u>	<u>74</u>			
18	797	230		

Summa huius vij^c lxxxxvij *mr c xxx agler vnd v ß d vnd xviiij gld.* 10

Exposita hengnuss vnd abgeng fol. 23

27			Item abgeng czu Newsezz ⁶ von oden wegen von czwain jaren xxvij <i>mr ß.</i>	
7	120		Item abgeng cze Czeroblach ⁷ von oden wegen von czwain jaren vij <i>mr c xx ß.</i>	15
3	140		Item abgeng czu Baruth ⁸ von czwain jaren iij <i>mr c xl ß.</i>	
			Item abgeng fur xxx czehentlempfer von czwain jaren, die czu den ostern dem hauptman, richter vnd kellner geuallen iij <i>mr ß.</i>	
<u>3</u>				
38	100			

Summa abgeng von czwain jaren xxxviiij *mr c ß.* 20

Exposita auf baw

19	18		Item vmb vj ^c dachpretter, ij ^c sagdillen vnd m scharnagl, so man in der vessten hat verarbeit an kuchen, pachofen, erkger vnd am gang vnd andre pessrung in der vessten vnd das tor am castell czu pesseren xix <i>mr xviiij ß.</i>	25
			Summa alles ausgebens der phenning von czwain jaren viij ^c lvj <i>mr xxviiij agler vnd xviiij gld.</i>	30
Σ e	18	856	28	
Σ Σ	15	21	90	

Diesselben phenning guldein hat er fur sich nach der raittung herren Jorgen vicztumb⁹ czu meins herren¹ hannden geantwurt.

40			Nota der Lúger ¹⁰ hauptman czu Mitterburg ¹¹ hat ingenomen von ainem priester czu Galion ¹² xl gulden, die meinem herren ¹ czu erung sullen geuallen vnd dar-	40
----	--	--	---	----

¹ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ² Bernhard Fuchsberger, glej zgoraj, str. 61, op. 5. ³ Martin Črnomaljski, glej zgoraj, str. 68, op. 10. ⁴ Henrik Kastman, glej zgoraj, str. 100, op. 2. ⁵ Martin Kastman, glej zgoraj, str. 100, op. 3. ⁶ Novaki Pazinski, SV od Pazina. ⁷ Cerovlje, SV od Pazina. ⁸ Borut, SV od Pazina. ⁹ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4. ¹⁰ Poimensko neznan član rodbine Jamskih. ¹¹ Pazin. ¹² Gračiče, JV od Pazina.

umb czu Triest¹ ist getaidingt als mein herr² dasselbst ist gewesen, die der
Castman³ solt czu meins herren² handden ingenomen haben.

5 Item auch nymbt der haubtman den czehent selber in, darinne ist nicht meins
herren¹ nucz.

¹ Trst. ² Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ³ Henrik Kastman, glej zgoraj, str. 100, op. 2.

FRAYN¹

fol. 24

Nota an eritag vor Marie Magdalene [21. jul.] anno etc. 39 hat Niclas Reintaler² phleg^a czu Frayn¹ 5
verrait die nucz vnd gult desselben castells von ainem ganczen jar, das sich czu sand Jorgen tag
[24. apr.] nachstuergangen hat geendet, presentibus ut supra.

gld mr ß

Percepta

				10
21		Item stewr vom castell czu Frayn ¹ Michaelis [29. sep.] xxj mr ß.		
11		Item stewr czu Briest ³ von x huben Michaelis xj mr ß.		
2	156	Item Geori [24. apr.] von baiden tailen xvij frisching per xxviii ß, facit iij mr lxxvj ß.		
1	112	Item Michaelis xvij kastrawn per xvj ß, facit j mr c xij ^{a)} ß.		15
	120	Item dienstkes von vj st ^a ennden vj kes per xx ß, facit c xx ß.		
<u>1</u>	<u>140</u>	Item czehentlemp ^a er xxx, sind verkaufft per x ß, facit j mr c xl ß.		
38	128 ⁴			

Summa innemen der phenning xxxviii mr c xxviii ß.

20

Percepta wein

muttl

24

Item czehentwein ist hewr worden meins herren⁵ tail xxiii muttl.

Percepta waicz

25

26

Item waicz von den ^aekchern xxvj muttl.

Percepta habern

26

Item habern xxvj müttl.

30

Exposita der phenning

fol. 24'

gld mr ß

32

Item dem Reyntaler phleger² czu burkhüt xxxij mr ß.

53

Item am kirchtag czu Sand Peter⁶ czu behuten vmb wein liij ß.

32 53

35

Summa xxxii mr liij ß.

^{a)} xij na razuri.

¹ Vranja, v Istri. ² Nikolaj Raintaller, oskrbnik na Vranji. ³ Brest pod Učko. ⁴ Pravilno 39 mr 48 ß. ⁵ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁶ Nekdanja cerkev Sv. Petra med Mrzliči in Lesiščino, JZ od Lupoglava v Istri, glej Mapire, vojaška specialka 1763–1787.

Exposita an wein vnd getraid

		<u>muttl</u>		
	Item abgang am wein von czwein flüchtigen holden ij müttl.			2
	Item am waicz abgang von denselben holden ij muttl.			2
5	Itemj am habern abgang von denselben holden ij muttl.			2
		<u>mr</u>	<u>ß</u>	<u>tl</u>
				<u>ß</u>
				<u>d</u>
	Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander werden abgetzogen, so ist der Reintaler ¹ meinem herren ² dannoch schuldig vj <i>mr lxxv</i> ß.	$\Sigma \Sigma_1$		
		6	75	
10	Auch ist er schuldig nachgeschriben wein vnd getrayde:			
	Wein – xxij müttl per xx ß facit iij <i>mr xl</i> ß.	2	120	
	Waicz – xxiiij muttl per xxiiij ß facit iij <i>mr lxxxxvj</i> ß.	3	96	
15	Habern – xxiiij muttl per vj ß facit c xiiij ß.		<u>114</u> ³	
		6	130	⁴
	Summa des anslags vj <i>mr c xxx</i> ß.			
	Also ist der Reintaler ¹ meinem herren ² schuldig mitsambt dem anslag wein vnd getrayde xiiij <i>mr xlv</i> ß.	$\Sigma \Sigma_2$		
20		13	45	⁵
	Nota Conratt Eberstainer ⁶ ist meinem herren ² von desselben castells wegen noch schuldig xij <i>tl lj d</i> , die sol der Castman ⁷ czu meins herren ² hannden von im inbringen.			12 51
25				

¹ Nikolaj Raintaller, glej str. 104, op. 2. ² Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ³ Pravilno 144 ß. ⁴ Izračun napačen, ob upoštevanju gornjega popravka znaša dejanska vsota 7 *mr 40* ß. ⁵ Izračun glede na uporabljene podatke pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa dejanska bilanca znaša 14 *mr 35* ß. ⁶ Konrad z Ebensteina/Svinca na Koroškem. Rodbina je pripadala goriškemu ministerialnemu plemstvu in se v njihovi ter oglejski službi že v 14. stoletju zasidrila v Istri, Štīb, Goriški grofje ter njihovi ministeriali, str. 103, 155, 184. ⁷ Henrik Kastman, glej zgoraj, str. 100, op. 2.

GALLEMBERG¹

fol. 25'

An phincztag nach Marie Magdalene [23. jul.] anno etc. 39 hat Conrat Aphaltrer² phleger czu GalleMBERG¹ verraitt die nucz vnd gulte desselben vesten von deryen ganzten jarn, so sich czu dem nachstuegangen sand Jorgen tag [24. apr.] habent geendet vnd auch die remanencz seiner nachsten raittung, presentibus ut supra.

<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>		
122	5	13		Remansit in priori racione c xxii tl v ß xiiij d.	10

Percepta des vrbars

86	7	25	Item czinsphenning von allen suppen mitsambt den edlingern lxxxvj tl vij ß xxv d.	
26	5	10	Item vom czehent im Seger ³ jerlich xl mr wiener, facit xxvj tl v ß x d.	15
			Item fur die klainen rechten: hunner, air, s. Jorgen frischung etc. xxvij tl iiij ß xvij d.	
<u>27</u>	<u>4</u>	<u>18</u>		
141		53		

Summa huius von ainem jar c xlj tl^{a)} liij d.^{a)}

20

141		53	Item von dem andern jar auch souil.	
141		53	Item vom dritten jar auch souil.	
3			Item sterbrecht vom ersten jar iij tl d.	
			Item vom andern jar nichil.	
<u>5</u>			Item vom dritten jar fur v oxsen von gnaden v tl d.	25

	Σ p		Summa alles innemen der phenning von drein jarn mitsambt der remanencz v ^c xlvj tl lxxxij d.	
546 ⁴		82		

Percepta des getraids, primo waicz

30

<u>scheffl</u>				
138			Item czinswaicz aus allen suppen vom ersten jare c xxxviiij scheffl.	
138			Item vom ander jar auch souil.	
<u>138</u>			Item vom dritten jar auch souil.	
414				35

Summa innemen waicz von dreyn jaren iiij^c xiiij scheffl.

Percepta rokken

fol. 26

103			Item czinsrokken aus allen suppen vom ersten jare c iij scheffl.	40
-----	--	--	--	----

^{a-a)} na razuri; pod tem radiran nekajcentimetrski pasus.

¹ Grad Gamberk pri Izlakah. ² Konrad Apfaltrer, v letih 1436–1448 deželnoknežji oskrbnik na Gamberku. ³ Zagorje ob Savi. ⁴ Pravilno 557 tl 82 d.

	<u>scheffl</u>
Item vom andern jare.	103
Item vom dritten jare.	<u>103</u>
	309

Summa innemen rokken von drein jaren iij^c ix scheffl.

5

Percepta habern

	Item czinshabern von allen suppen vom ersten jare mitsambt den edlingeren vj ^c xxxix scheffl.	639
10	Item vom andern jare auch souil.	639
	Item vom dritten jare auch souil.	<u>639</u>
		1917

Summa innemen habern von drein jaren xix^c xvij scheffl.

15

Exposita der phenning

		<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
	Item dem phleger ¹ burkhūt von drein jarn, yeds jars lxxxx <i>tl</i> , facit ij ^c lxx <i>tl d</i> .	270			
	Item abgang von des schepfen vnd schergen huben von drein jarn j <i>tl v</i> ß xv <i>d</i> .		1	5	15
20	Item abgeng ambtrechten in den klainen rechten von drein jarn, yeds jars vj ß iij <i>d</i> , facit ij <i>tl</i> lxix <i>d</i> .		2		69
	Item hengnüss dem Gregor czu Islapp ² von drein jarn, yeds jars lxxx <i>d</i> , darumb er vom Stegberger ³ im ersten beschreiben czuuil ist angegeben werden, facit j <i>tl d</i> .				<u>1</u>
		274	7	24	

Summa huius ij^c lxxiiij *tl* vij ß xxiiij *d*.

25

Exposita auf brief

	Item vicztumb Mertten von Tscharnoml ⁴ auf sein quittungen funff czu meins herren ⁵ hannden anno 36 ^{to} vnd 37 ^o ij ^c liiij <i>tl v</i> ß xiiij <i>d</i> .	254	5	13
30	Item dem Fuchsperger ⁶ per quittung czu meins herren ⁵ hannden czu beczalung der soldner in Krain anno 38 xxxij <i>tl</i> xxxvij <i>d</i> .	32		37
	Item aber Mertten von Tscharnoml ⁴ auf aine sein quittung czu meins herren ⁵ hannden anno 38 lx <i>tl d</i> .			<u>60</u>
		346	6	20

Summa expositorum auf brief von drain^{a)} jaren iij^c xlvj *tl* vj ß xx *d*.

fol. 26'

Alia exposita

Item vmb salinter, swebl vnd lon vom puluer czemachen viij <i>tl d</i> .	8
--	---

^{a)} napisano čez czwein.

¹ Konrad Apfaltrer, *glej zgoraj, str. 106, op. 2.* ² Izlake. ³ Verjetno eden od bratov Šteberškib, Nikolaj ali Vigul, ki sta 1433 prodala gospostvo Habsburžanom, *HHStA, AUR, 1433–V–19; AUR 1433–VII–14.* ⁴ Martin Črnomaljski, *glej zgoraj, str. 68, op. 10.* ⁵ Vojvoda Friderik V., *pozneje kot cesar III.* ⁶ Bernhard Fuchsberger, *glej zgoraj, str. 61, op. 5.*

<u>gld</u> <u>tl</u> <u>ß</u> <u>d</u>		
6	53	Item verpawt auf ainen stadl vnd casten cze Gallembert ¹ anno 37 vj <i>tl</i> liij <i>d</i> .
	11	10 Item vmb czwen stain czu der müel vnderm haws, die abgangen was xj <i>ß</i> x <i>d</i> .
	<u>4</u>	Item abgang von dem dritten jar von derselben mul j <i>tl</i> <i>d</i> , sol hincz jar dienen.
16	33	
		Summa huius xvj <i>tl</i> xxxiiij <i>d</i> . 5
Σ <i>e</i>		
637	7	17 Summa alles ausgebens der phenning von dreyn jaren vj ^c xxxvij <i>tl</i> vij <i>ß</i> xvij ^{a)} <i>d</i> .
		Nota die mass cze Gallembert ¹ bringen ye iij schöffl kastenmass ij Laibacher mess. 10
		Exposita habern <i>fol.</i> 27
		Item verfutert auf baid meinen herren ² czu Frëncz ³ an irm geuertt gen Triest ⁴ anno 36 ^{to} vnd an meins herren herczog Albrechts ⁵ geuertt herwider von Triest ⁴ vnd nachmaln auf den Præmer ⁶ vnd ettlich meins herren diener, die meins herren ⁷ truhen hinaws von Laibach ⁸ belaittet habent ij ^c ij scheffl. 15
<u>scheffl</u>		
151,5		Item so geet ab von des schepfen huben von drein jaren, yeds jars xviii mes, facit liiiij mess, die machen lxxxj sheffl.
81		Item so hat er herren Jörgen Apfaltrer ⁹ seinem bruder nach meins herren ² geschefft darumb meins herren ⁷ brief ist geantwurtt auf sein quittung iij ^c Laibacher mess, die bringen iiii ^c l scheffl Gallembertger kastenmass. 20
450		Item so geet ab von dreyn ^{b)} jaren, yeds jars lj scheffl habenen, dafur der pfleger ¹⁰ jerlich den lewten ain mal gibt, facit c liij scheffl, das sol der pfleger ¹⁰ furbass mit meins herren gnaden ⁷ austragen oder man wirdet im das hinfur nicht abziehen. 25
<u>153</u>		
762,5 ⁱⁱ		
		Summa ausgeben habern von drein jaren vij ^c lxij scheffl j scheffl.
		Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander werden abgezogen, so ist mein herre ⁷ dem Aphaltrer ¹⁰ dannoch schuldig lxxxxj <i>tl</i> iiii <i>ß</i> xxv <i>d</i> . 30
ΣΣ _I		
91	4	25 ¹² Daentgegen ist der benant Aphaltrer ¹⁰ meinem herrn ⁷ herwider schuldig den nachgeschriben getrayde: 35

verte

^{a)} številka na razuri. — ^{b)} napisano čez czwein.

¹ Grad Gamberk pri Izlakah. ² Vojvoda Friderik V. in njegov brat avstrijski vojvoda Albreht VI. ³ Samostan Bistra pri Vrhniki. ⁴ Trst. ⁵ Avstrijski vojvoda Albreht VI. Habsburški, brat Friderika V. (III.). ⁶ Član štajerske plemiške rodbine Præmer (sedež v bližini Gradca), morda Konrad, ki je bil okoli leta 1430 oskrbnik na Svibnem, Heinig, Kaiser Friedrich III., str. 208–209, op. 242. ⁷ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁸ Ljubljana. ⁹ Kostanjeviški glavar Jurij Apfaltrer, glej zgoraj, str. 69, op. II. ¹⁰ Konrad Apfaltrer, glej zgoraj, str. 106, op. 2. ¹¹ Pravilno 835,5 scheffl. ¹² Izračun je glede na uporabljene podatke pravilen, ob upoštevanju gornjega popravka pa znaša dejanska bilanca 80 *tl* 4 *ß* 25 *d*.

		<u>gld</u> <u>tl</u> <u>ß</u> <u>d</u>
fol. 27'	Waicz – iiij ^c xiiij scheffl. Sind im angeslagen ij ^c lxvj scheffl per xl d, facit xlvj tl iiij ß d. So sind im die anderen j ^c xlviii scheffl angeslagen xlvj d, facit xxiiij tl vj ß xxviii d. Summa baiders anslieg lxx tl lxxxviii d.	46 4 ¹ <u>23 6 28²</u> 70 88 ³
5	Rokken – iij ^c ix scheffl. Sind im angeslagen ij ^c vj scheffl per xxx d, facit xxv tl vj ß d. So sind im die anderen c iij scheffl angeslagen per xxxvj d, facit xv tl iij ß xviii d. Summa baiders anslieg xlvj tl xlviii d.	25 6 <u>15 3 18</u> 41 48
10	Habern – xj ^c lvj scheffl. Ist im angeslagen j schëffl per xviii d, facit lxxxvj tl v ß ix d.	86 5 9
	Summa des anslags c lxxxviii tl lv d.	Σ a 198 55 ⁴
15	Wenne nu die summ des anslags gegen der remanencz der phenn- ing, so mein herre ⁵ dem Aphaltrer ⁶ schuldig ist gelegt vnd gegen- einander abgezogen wirdet, so ist der Aphaltrer ⁶ meinem herren ⁵ schuldig c vj tl v ß d.	ΣΣ ₂ 106 5 ⁷
20	Daran er fur sich nach der raittung dem vicktumb herren Jorgen ⁸ czu meins herren ⁵ handden geantwurt lvj tl v ß d.	56 5 ΣΣ ₃
	Noch darüber ist er meinem gnedigen herren ⁵ schuldig l tl d.	50 ⁹

¹ *Pravilno 44 tl 2 ß 20 d.* ² *Pravilno 28 tl 2 ß 28 d.* ³ *Izračun je glede na uporabljene podatke pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska vsota 72 tl 5 ß 15 d.* ⁴ *Izračun je glede na uporabljene podatke pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska vsota 200 tl 4 ß 12 d.* ⁵ *Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III.*
⁶ *Konrad Appaltrer, glej zgoraj, str. 106, op. 2.* ⁷ *Rezultat je glede na uporabljene podatke za 3 ß previsok, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska bilanca 119 tl 7 ß 17 d.* ⁸ *Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4.* ⁹ *Izračun je glede na uporabljene podatke pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska bilanca 63 tl 2 ß 17 d.*

IG DAS AMBT¹fol. 28^r

Nota an montag vor vincula Petri [27. jul.] anno etc. 39 hat Wilhalm Sniczenpawmer² verraitt die nucz vnd gulte des ambts cze Ig¹ von czwain ganczen jaren, so sich zu dem nachstuergangen sand Jörgen tag [24. apr.] habent geendet vnd daczu die remanencz seiner nachsten vordern raittung, presentibus ut supra. 5

<u>gld</u> <u>mr</u> <u>ß</u>		
76	Remansit in priori racione lxxvj tl d.	10

Percepta des vrbars

83	111	Item czinsphenning aws den drein suppen czu Lakch, ³ czum Stain ⁴ vnd Presser ⁵ vnd auch czu Salog, ⁶ stewr, s ^a mrecht, taiding phenning mitsambt s. Jorgen frisching vnd sand Peters frisching vom ersten jare lxxxij mr c xj ß.	15
83	111	Item vom andern jare auch souil.	
	154,5	Item fur die klainen rechten vom ersten jare; huner vnd air j mr lxxiiiiij ß.	
	154,5	Item vom andern jar auch souil.	
59	100	Item fur die hingelassen czehennden vom ersten jar lix mr c ß.	20
<u>58</u>		Item vom andern jar lviiij mr ß.	
<u>286</u>	<u>158⁷</u>		

Summa des vrbars von czwain jaren ij^c lxxxvj mr c lviiij ß.

Σ p		Summa alles innemen der phenning von czwain jaren mitsambt der remanentz iij ^c lxij mr c ^{a)} lviiij ß.	25
362	158 ⁸		

Percepta des getrayds

fol. 29

Primo waicz

<u>scheffl</u>			30
80	Item czinswaicz czu Salog ⁶ vnd Glynikg ⁹ vom ersten jar lxxx scheffl.		
<u>80</u>	Item vom andern jar auch souil.		
160			

Summa innemen waicz von zwain jarn c lx scheffl.

35

Percepta habenen

204	Item czinshabern aws allen dorffern vom ersten jar ij ^c iiij scheffl.
-----	--

^{a)} za tem přečrtano liij ß.

¹ Ig. ² Viljem Schnizenbaumer, pripadnik kranjske plemiške rodbine z Sonnegga pri Igu, upravnik urada Ig, 1427 kranjski deželni upravitelj, HHSStA, AUR, 1427–VII–19. ³ Iška Loka. ⁴ Kamnik pod Krimom. ⁵ Preserje. ⁶ Zalog pri Škofljici. ⁷ Pravilno 286 mr 151 ß. ⁸ Glede na dane podatke izračun pravilen, ob upoštevanju gornjega popravka pa znaša dejanska vsota 362 mr 151 ß. ⁹ Glinek.

Item vom andern jar auch souil.

scheffl

204

408

Summa innemen habern von czwain jaren iiij^c viij scheffl.

- 5 Nota die mass zu Ig¹ bringen am waicz v scheffl kastenmass iiij scheffl Laibacher mass aber am haberen ist Laibacher mass vnd Iger mass gleich, ausgenomen in der supp cze Salog² haltet sich die mass mit dem haberen gegen dem waicz als vor steet.

fol. 29'

Exposita der phenning, primo abgang

Item abgang cze Pakg³ von Niclasen von der Stawden⁴ den von oden wegen von czwayn jarn, yeds jars xxx β, facit lx β.

mr	β	tl	β	d
	60			

Item abgang von j huben czu Igdorff,⁵ vom anderen jar öd, v β xix d.

5 19

- 15 Item abgang von dem Nemezc czu Predol⁶ von ainem virteil öden vom andern jar lx d.

60

Item abgang dem Tscharne czu Gall⁷ von ainer halben hüben vom andern jare vij β xxj d.^{a)}

7 21

- 20 **Summa**^{b)} abgang von czwayn jaren ij tl lxx d.

2 70

Exposita auf brief

25 Item Mertten von Tscharnoml⁸ auf drey seiner quittung zu meins herren⁹ hannden c xxxj tl d.

131

Item Wernharten Fuchsperger¹⁰ czu meins herren⁹ czu beczahlung meins herren soldner in Krayn per quittung lxxxj tl iiij β ij d.

81 4 2

Summa expositorum auf brief ii^c xij tl iiij β ij d.

212 4 2

- 30 **Summa** alles ausgeben der phenning von czwayn jaren ij^c xiiij tl vj β xij d.

Σ e

214 6 12

fol. 30

Exposita haberen

- 35 Item abgang habern von czwain jaren xxxviij scheffl.

scheffl

38

Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander

^{a)} ob levem robu pripis od druge roke: sol hincz jar ganczen zins geben ij tl vij β xij d. — ^{b)} pred tem na začetku vrstice Item.

¹ Ig. ² Zalog pri Škofljici. ³ Pako, pri Borovnici. ⁴ Mikrolokacija na območju vasi Pako, cf. Vicedomski urbar 1496, ARS, AS I, šk. 97, p. 189. ⁵ Iška vas. ⁶ Predole, pri Račni pri Grosupljem. ⁷ Golo, pri Želimljah. ⁸ Martin Črnomaljski, glej zgoraj, str. 68, op. 10. ⁹ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ¹⁰ Bernhard Fuchsberger, glej zgoraj, str. 61, op. 5.

<u>gld</u> <u>tl</u> <u>β</u> <u>d</u>		
ΣΣ ₁		werden abgetzogen, so ist der Sniczenpawmer ¹ meinem herren ² dan-
148 45 ³		noch schuldig c xlviij tl xlv d.
Vnd darczũ den nachgeschriben getrayde:		
		5
9 80	Waicz – c lx scheffl. Ist im angeslagen das erst jar lxxx scheffl	
<u>10</u>	per xxviiij d, facit ix tl lxxx d, so ist im der ander jarnucz	
19 80	angeslagen lxxx scheffl per xxx d, facit x tl d. Summa	
	baiders anleg xix tl lxxx d.	
7 5 20	Habern – iij ^c lxx scheffl. Ist im angeslagen c lxxxv scheffl per x d,	10
<u>11 4 15</u>	facit vij tl v β xx d vnd aber c lxxxv scheffl per xv d, facit	
19 65	xj tl iiii β xv d. Summa baiders anleg xix tl lxv d.	
Σ a	Summa des anslags xxxviiij tl iiii β xxv d.	15
38 4 25		
ΣΣ ₂	Wenne nu die vrogenante remanencz der phenning vnd die summ	
186 6 10 ⁴	des anslags aufeinander gelegt werden, so ist der Sniczenpawmer ¹	
	meinem herren ² schuldig c lxxxvj tl vj β x d.	
100	Daran hat er fursich nach der raittung herren Jorgen vicztumb ⁵ czu meins her-	20
	ren ² hannenden geantwurt c tl d.	
ΣΣ ₃		
86 6 10 ⁶	Noch daruber ist er schuldig lxxxvj tl vj β x d.	

¹ Viljem Schnizenbaumer, glej zgoraj, str. 110, op. 2. ² Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ³ Glede na dane podatke izračun pravilen, ob upoštevanju gornjega popravka pa znaša dejanska bilanca 148 tl 34,5 d. ⁴ Glede na dane podatke izračun pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska bilanca 186 tl 5 β 29,5 d. ⁵ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4. ⁶ Glede na dane podatke izračun pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska končna bilanca 86 tl 5 β 29,5 d.

fol. 31

PEMONT¹

5 Nota an freitag vor Oswaldi [31. jul.] anno etc. tricesimonono hat Caspar vom Newnhaws² phleger cze Pemont¹ verraitt die nütz vnd gülte des castells cze Pemont¹ von czwain ganczen jaren, so sich czu dem nachstuergangen sand Jorgen tag [24. apr.] habent geendet vnd darczu die remanenczen seiner nachsten^{a)} vordern raittung, presentibus ut supra.

gld mr ß

10 Remansit in priori racione nichil.

Percepta phenning

	Item cze Pemont ¹ sand Jorgen recht xl ß.	40	
15	Item sand Michels recht xl ß.	40	
	Item vasnachtrecht lx ß.	60	
	Item stewr cze Pemont ¹ xiiij mr ß.	12	80
	Item cze Vismat ³ sand Jorgenrecht xl ß.	40	
	Item sand Michelsrecht xl ß.	40	
20	Item vasnachtrecht lx ß.	60	
	Item von v stennden czu Vismat ³ von yedm xxxij ß, facit j mr ß.	1	
	Item cze Raser ⁴ czinsphenning czu vasnacht xxx ß.	30	
	Item cze Costeni ⁵ czu vasnacht vnd Michelis [29. sep.] xxxiiij ß.	34	
	Item stewr dasselbst Martini [11. nov.] iiij mr ß.	4	
25	Item von ainer mull czu Watischon xxij mr ß.	22	
	Item von der mul am Platt xij mr ß.	12	
		53	84 ⁶

Summa innemen der phenning von ainem jar liij mr lxxxiiij ß.

	Item vom andern jar auch souil.	53	84
30		107	87

Summa innemen der czinsphenning^{b)} von czwain jaren c vij mr viij agler.

fol. 31'

Percepta der klainen rechten

	Item czehentlempen von czwain jarn cze Pemont ¹ xlv, facit per x ß iiij mr l ß.	2	130
35	Item czehentlempen von czwain jarn cze Vismat ³ lxxvj, facit per x ß ij mr xl ß.	1	120 ⁸
	Item kësrecht czu Pemont ¹ von czwain jaren lxxxj lb per ij ß, facit j mr ij ß.	1	2

^{a)} na tem mestu ob desnem robu pripis nichil. — ^{b)} v predelu pod to besedo razura, tako da sta hasti prvega s in p potegnjeni na novo.

¹ Završje, JV od Buj v Istri. ² Gašper z Novega gradu na Krasu, glej zgoraj, str. 69, op. 8. ³ Vižinada, JV od Buj v Istri. ⁴ Ružar, v Istri. ⁵ Kostanjica, v Istri. ⁶ Pravilno 53 mr 104 ß. ⁷ Glede na dane podatke izračun pravilen, ob upoštevanju gornjega popravka pa znaša dejanska vsota 107 mr 48 ß. ⁸ Pravilno 4 mr 20 ß.

<u>gld</u>	<u>mr</u>	<u>ß</u>		
1	58		Item kesrecht czu Vismat ¹ von czwain jaren c ix lb per ij ß, facit j mr lviiij ß.	
5	20 ²		Item potestiday czu Vysmat ¹ von czwain jarn ij ^c huner iiij huner per 4 ß, facit v mr xx ß.	
1	32		Item ptestiday czu Roser ³ von czwain jaren xlviiij huner per iiij ß, facit j mr xxxij ß.	5
			Item czehentöl czu Pemont ⁴ vom ersten jar l lb per	
<u>1</u>	<u>50⁵</u>		Item vom andern jar lxx lb per	
14	92 ⁶		} iiij ß, facit j mr l ß.	

Summa innemen der klainen rechten von czwain jaren xiiij mr lxxxxij ß.

10

Σp
121 100⁷

Summa alles innemen der phenning von czwain jaren c xxj^{a)} mr c^{a)} agler.

Percepta wein

fol. 32

<u>urn</u>				
48		Item czinswein cze Pemont ⁴ von czwain jaren yeds jars xxiiij vren, facit xlviiij vren.		15
9		Item czinswein cze Costeni ⁸ von czwayn jarn ix vren.		
20		Item czehentwein cze Pemont ⁴ vom ersten jare xx vren.		
14		Item vom andern jare xiiij vren.		
5		Item czehentwein cze Costeni ⁸ vom ersten jar v vren.		20
4,5		Item vom andern jare iiiij vren.		
21		Item czehentwein czu Vismat ¹ vom ersten jar xxj vren.		
13,5		Item vom andern jar xiiij vren.		
5,5		Item czehentwein czu Roser ³ vom ersten jar vj ^{b)} vren.		
<u>4</u>		Item vom andern jare iiij vren.		25
144,5				

Summa innemen von zwain jaren wein c xliiiij vren.

Percepta des getrayds

Primo waitz

30

<u>mess</u>	<u>kaufmess</u>			
17	8	Item czinswaicz czu Pemont ⁴ von czwain jarn, yeds jars viij mess x kaufmess, facit xvij mess viij kaufmess.		
52		Item czinswaicz czu Vismat ¹ von czwain jaren, yeds jars xxvj mes, facit lij mess.		
12		Item czinswaicz czu Roser ³ von czwain jarn, yeds jars vj mess, facit xij mess.		35
6	6	Item czinswaicz czu Costeni ⁸ von czwain jaren, yeds jars iiij mess iiij kaufmess, facit vij mess.		
5	6	Item czehentwaicz ze Pemont ⁴ vom ersten jar vj mess.		

^{a)} številki na razuri. — ^{b)} popravljeno iz 6 (vj).

¹ Vižinada, v Istri. ² Pravilno 5 mr 16 ß. ³ Ružar, v Istri. ⁴ Završje, v Istri. ⁵ Pravilno 2 mr 40 ß. ⁶ Glede na dane podatke izračun pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska vsota 17 mr 138 ß. ⁷ Glede na dane podatke izračun pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska vsota 125 mr 26 ß. ⁸ Kostanjica, v Istri.

	<u>mess</u>	<u>kaufmess</u>
Item vom andern jar vj mess.	5	6
Item vom czehent czu Vysmat ¹ vom ersten jare xxiiij mess.	24	
Item vom andern jar xviiij mess.	18	
Item vom czehent czu Raser ² vom ersten jar vj mess.	6	
5 Item vom andern jar j mess.	1	
Item vom czehent czu Costeni ³ vom ersten jare vij kaufmess.		7
Item vom andern jare j mess.	<u>1</u>	
	149	9

Summa innemen waicz von czwain jaren c xlix mess ix kaufmess.

10
fol. 32'

Percepta rokken

Item czehent rokken von Pemont ⁴ vom ersten jar iij mess.	3	
Item vom andern jar ij mess.	1	6
15 Item vom czehent czu Vismat ¹ vom ersten jar viij mess.	7	6
Item vom andern jar xj mess.	11	
Item vom czehent cze Rosër ² vom ersten jar j mess.	1	
Item vom andern jar x kaufmess.		10
Item vom zehent cze Costeni ³ vom ersten jare v kaufmess.		5
20 Item vom andern jar ix kaufmess.	<u>9</u>	
	26	

Summa innemen rokken von czwain jaren xxvj mess.

Percepta habenen

25 Item czinshabern von Pemont ⁴ von czwain jaren, yeds jars vj mess, facit xj mess.	11	
Item czinshabern cze Vismat ¹ von czwain jarn, yeds jars xxj mess viij kaufmess, facit xliij mess iij kaufmess.	43	4
Item czinshabern cze Raseer ² von czwain jaren, yeds jars v mess, facit x mess.	10	
30 Item czinshabern cze Costeni ³ von czwain jaren, yeds jars j mess ix kaufmess, facit iij mess vj kaufmess.	3	6
Item czehenthabern cze Pemont ⁴ das erst jar j mess.	1	
Item vom andern jar ij kaufmess.		2
Item czehenthabern cze Vismat ¹ vom ersten jar v mess j kaufmess.	5	1
35 Item vom andern jar vj kaufmess.		6
Item vom czehent cze Rosër ² vom ersten jar xj kaufmess.		11
Item vom andern jar viij kaufmess.		8
Item vom czehent cze Costeni ³ vom ersten jar iij kaufmess.		4
Item vom andern jar viij kaufmess.	<u>8</u>	
40	77	2

Summa innemen habenen von czwain jaren lxxvij mess ij kaufmess.

¹ Vižinada, v Istri. ² Ružar, v Istri. ³ Kostanjica, v Istri. ⁴ Završje, v Istri.

mess kaufmess**Percepta ponon**

fol. 33

1	Item vom czehent cze Pemont ¹ vom ersten jare j mess.	
4	Item vom andern jare iij kaufmess.	
0,5	Item vom czehent czu Vismat ² vom ersten jare j kaufmess.	5
5	Item vom andern jare v kaufmess.	
5	Item vom czehent czu Roser ³ vom ersten jare v kaufmess.	
	Item vom andern jare nichil.	
	Item vom czehent czu Costeni ⁴ vom ersten jare nichil.	
<u>2</u>	Item vom andern jar ij kaufmess.	10
2	4,5	

Summa innemen ponon von czwain jaren ij mess iijj kaufmess.

Percepta spelten^{a)} uel surch^{a)}

8	Item vom czehent cze Pemont ¹ vom ersten jare viij kaufmess.	15
3	Item vom andern jare autem iij kaufmess.	
8	Item czu Rosar ³ vom ersten jar czehent viij kaufmess.	
	Item czu Vysmat ² nichil.	
<u>8</u>	Item czu Costeni ⁴ vom anderen jar czehent viij kaufmess.	20
2	3	

Summa spelten vnd surch ij mess iij kaufmess.

Percepta hirss

1	Item vom czehent czu Pemont ¹ vom ersten jar j mess.	25
3	Item vom anderen jar iij kaufmess.	
6	Item czu Vismat ² vom ersten jar vj kaufmess.	
2,5	Item czu Roser ³ vom ersten jar iij kaufmess.	
3	Item vom anderen jar iij kaufmess.	30
<u>2</u>	Item czu Costeni ⁴ vom andern jar ij kaufmess.	
2	4,5	

Summa innemen hirss von czwayn jaren ij mess iijj kaufmess.

Exposita phenning

fol. 33'

<u>gld</u> <u>mr</u> <u>ß</u>	Item burkhût Casparn vom Newnhaws ⁵ von czwain jaren, yeds jars xl <i>mr</i> , facit lxxx <i>mr</i> <i>ß</i> . ^{b)}
80	

^{a-a)} *poznejši pripis*. — ^{b)} *ob levem robu pripis*: ist vor werden nür 32 *mr* vnd waylent mein her⁶ hab im jerlich viij *mr* hintzu zu pesserung versprechn.

¹ *Završje, v Istri.* ² *Vižinada, v Istri.* ³ *Ružar, v Istri.* ⁴ *Kostanjica, v Istri.* ⁵ *Gašper z Novega gradu na Krasu, glej zgoraj, str. 69, op. 8.* ⁶ *Ta vpis se morda nanaša še na vojvodo Ernesta Železnega.*

	<i>mr</i>	<i>ß</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>
Item verpawt an der vesten czwain jar, an der kuchen new gedekcht vnd ainem newen erkger, ainem poden im turen vnd poden im kasten, ain gancz neue wer, bringet alles xx <i>tl d</i> .					20
Item vaczzpindter zwain jaren xxxij <i>ß</i> .		32			
5 Item so geet ab von oden wegen vom ersten jar von sterbens wegen von irr vieren, von yeden ij huner, facit viij <i>ß</i> , bringt xxxij <i>ß</i> .		32			
Item gepessert die olpress das ander jar j <i>mr</i> <i>ß</i> .		80			
		<u>100</u>			<u>144</u>

10 **Summa** ausgeben der phenning von czwain jaren c *mr* j *mr* lxiiij *ß*.

Exposita des getrayds Primo waicz

	<i>mess</i>	<i>kaufmess</i>
Item das erst jar geet ab von vij ^{a)} so abgestarben sind xxj kaufmess.		21
15 Item auch geet ab von iiij oden czu Vismat ¹ von sterbens wegen xxiiij kaufmess.		<u>24</u>
	3	9

20 **Summa** ausgeben waicz xlv kaufmess facit ij mess ix kaufmess.

Exposita habern

	<i>mess</i>	<i>kaufmess</i>
Item das erst jar czu Pemont ² abgang xiiij kaufmess.		14
Item czu Vismat ¹ das erst jar abgang xx kaufmess.		<u>20</u>
25 Summa ausgeben habern xxxiiij kaufmess facit ij mess x kaufmess.	2	10

	<i>mr</i>	<i>ß</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>
fol. 34 Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning geneinander werden abgezogen, so ist Caspar vom Newnhaws ³ meinem herren ⁴ dannoch schuldig xxj ^{b)} <i>mr</i> xxxvj ^{c)} agler.					$\Sigma \Sigma_I$ 20 116 ⁵

Auch ist er schuldig den nachgeschriben wein vnd getreide:

35 Wein – c xliiiiij vrn. Ist im angeslagen j vrn per xl <i>ß</i> , facit xxxvj <i>tl</i> xxx ^{d)} <i>d</i> .			36	30	
Waicz – c xlvj mess. Ist im angeslagen j mess per lxxvj <i>ß</i> , facit lxix <i>tl</i> lxxxiiij <i>d</i> .			69	84	
Rokken – xxvj mess. Ist im angeslagen j mess per xlij <i>ß</i> , facit					

^{a)} pred tem prečrtano den obgenanten. — ^{b)} številka na razuri. — ^{c)} prvi del številke na razuri. — ^{d)} popravljen iz 21; zadnji x napisan čez j.

¹ Vižinada, v Istri. ² Završje, v Istri. ³ Gašper z Novega gradu na Krasu, glej zgoraj, str. 69, op. 8. ⁴ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁵ Glede na dane podatke izračun pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska bilanca 24 *mr* 42 *ß*.

<i>gld</i>	<i>mr</i>	<i>ß</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>		
			6	4 ¹		vj <i>tl</i> <i>iiij</i> <i>ß</i> <i>d</i> .	
						Habern – <i>lxxiiij</i> <i>mess</i> <i>ij</i> <i>kaufmess</i> . Ist im angeslagen per <i>xx</i> <i>ß</i> , facit <i>ix</i> <i>tl</i> <i>lx</i> <i>d</i> .	
			9	60 ²		Ponen – <i>ij</i> <i>mess</i> <i>iiiiij</i> <i>kaufmess</i> . Ist im angeslagen per <i>lxxvj</i> <i>ß</i> , facit <i>vij</i> <i>ß</i> <i>xviiij</i> <i>d</i> .	5
			7	18 ³		Spelten – <i>ij</i> <i>mess</i> <i>iiij</i> <i>kaufmess</i> . Ist im angeslagen per <i>xx</i> <i>ß</i> , facit <i>lx</i> <i>d</i> .	
				60 ⁴		Hirss – <i>ij</i> <i>mess</i> <i>iiiiij</i> <i>kaufmess</i> . Ist im angeslagen per <i>xxx</i> <i>ß</i> , facit <i>iiij</i> <i>ß</i> <i>d</i> .	
				3 ²			
			Σa				10
			122	6	12	Summa des anlags c <i>xxij</i> <i>tl</i> <i>vj</i> <i>ß</i> <i>xij</i> <i>d</i> .	
			$\Sigma \Sigma_2$			Also ist benant Caspar ⁵ meinem herren ⁶ schuldig mitsambt dem anslag des getrayds vnd weins c <i>xliij</i> <i>tl</i> <i>iiij</i> ^{a)} <i>ß</i> <i>vj</i> <i>d</i> .	
			143	4	6 ⁷		15
159			6			b)Nota aller sold den soldnern an Grecz ⁸ das lanndleut sind bringet aller ding vncz auf den heutigen montag c <i>lix</i> <i>gld</i> <i>vj</i> <i>ß</i> <i>d</i> , ausgenomen Cristoff Flëdniczer. ⁹	fol. 35 ^a

^{a)} številka na razuri. — ^{b)} sledeče besedilo na vložnem listku, ki je označen kot fol. 35^a in je na hrbtni strani razen vpisovanja peresa (summ, umm, umm) prazen.

¹ Pravilno 6 *tl* 6 *ß* 18 *d*. ² Pri izračunu 2 *kaufmessa* nista upoštevana. ³ Pri izračunu 4½ *kaufmessa* niso upoštevani. ⁴ Pri izračunu 3 *kaufmessa* niso upoštevani. ⁵ Gašper z Novega gradu na Krasu, glej zgoraj, str. 69, op. 8. ⁶ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁷ Glede na dane podatke izračun pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska bilanca 147 *tl* 15 *d* *ß*. ⁸ Gradec/Graz. ⁹ Kristof II. iz Fladnitza na Srednjem Štajerskem, sin Friderika, v letih 1408–1415 štajerskega deželnega glavarja, Friderikov poveljnik v fajdi s Celjskimi, ki je bil ubit v naskoku na Lož leta 1436, Pirchegger, Landesfürst 2, str. 267–274; Krones, Freien von Sanneck, str. 85; cf. Golia, Kronika grofov Celjskih, str. 26, kjer je napačno naveden kot Smledniški.

fol. 36

STĚTEMBURG^{a)}

5 Nota an eritag vor Oswaldi [4. avg.] anno etc. tricesimonono hat Mertt von Tscharnoml² verraitt die nütz vnd gülte der herrschafft Stētemburg¹ von ainem ganczen jar, das sich czu sand Jörgen tag [24. apr.] nachstuergangen hat geendet, presentibus ut supra.

gld mr ß

Percepta phenning

10

Item czinsphenning von allen dorffern vnd gutern lxx mr xlix agler.

65 49

Item so bringen die klainen rechten jerlich v mr liiij agler.

5 54

70 103

Summa innemen der phenning lxx mr c iij ß.

15

Percepta wein

Item pawwein aws meins herren³ xvij weingertten yeder czu czwain tagberchen, die meins herren³ vrbarleut pawen, ist hewr worden xl emer Lanndstroster.

emer quart

40

20 Item czinswein cze Salawitz⁴ von den weingerten, die czu den obgenanten huben gehörn, die vormaln ainem pfleger sind geuallen lx emer pergmass, facit xliij emer Lanndstroster.

42 2

Item perkrecht im Lauttenberg⁵ mitsambt den oden ij^c liiij emer facit lanndstroster c lvj emer j qr.

156 1

25 Item perkrecht czu Slattaink⁶ mitsambt den oden xlix emer vnd machen ye derselb emer iij Lanndstroster ij, facit xxxiiij emer Lanndstroster.

32 2

271 1

Summa innemen wein ii^c lxxj vrn j qr.

fol. 36'

Percepta des getrayds, primo waicz

Item czinswaicz czu Ernstorff⁷, Salawicz⁴ cze Sand Peter⁸, Costnicz⁹, Tschadras¹⁰, Zerowecz¹¹, Důlach¹² vnd Archawicz¹³ xxij mutt iij scheffl kastenmass, das ist vberslagen aws irer mass; wan yeds dorff hat ain besundre mass.

mutt scheffl

22 2,5

35 Item czehentwaicz ist hewr worden xxxiiij scheffl.

34

30

Summa innemen des waicz xxx mutt.^{b)}

^{a)} pripis ob desnem robu: j jar. — ^{b)} pred tem přečrtano lxij mutt iij schēffl.

¹ Grad Štatenberk pri Trebelnem. ² Martin Črnomalski, glej zgoraj, str. 68, op. 10. ³ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁴ Žaloviče, pri Šmarjeških Toplicah. ⁵ Trška Gora, pri Novem mestu. ⁶ Slatnik, Veliki, Mali, pri Novem Mestu. ⁷ Herinja Vas, pri Otočcu. ⁸ Sv. Peter, Zaselek pri Trebelnem. ⁹ Gostinca, zaselek ob istoimenskem potoku JV od Bogniče vasi. ¹⁰ Čadraže, pri Šentjerneju. ¹¹ Cerovec pri Trebelnem. ¹² Dol, pri Štatenberku. ¹³ Orehovica, pri Šentjerneju.

mutt scheffl**Percepta hirss^{a)} uel rokken**

15	4,5	Item czinshirs von den vorgeschriben dorffern xv mutt iiiij scheffl.	
	21	Item vom czehent czu Tewffental ¹ vnd czu Morawtsch ² xxj scheffl rokken.	
<u>12</u>		Item czehenthirss czu Tewffental ¹ vnd Morawtsch ² xij mutt.	5
29	1,5 ³	Summa innemen hirss ^{a)} xxix mutt ij schëffl.	

Percepta haberen

17	1	Item czinshabern von den vorgeschriben dorffern xvij mutt j scheffl.	10
29		Item vogthabern lvij statmess, facit kastenmass xxix mutt.	
19	2,5	Item holczhabern oder vorstfuter lxxxvij schaff maynet der ambtman, die gehorn im fur sein mü, facit kastenmass c xvj scheffl, bringen xix mutt ij scheffl. ⁴	15
<u>2</u>		Item czehenthabern xij scheffl, facit ij mutt.	
67	3,5	Summa innemen habern lxvij mutt iiij scheffl.	

Percepta grewss

fol. 37

6,5 Item czinsgrewss vij scheffl kastenmass.

Percepta ponen

6,5 Item czinsponen vij scheffl kastenmass.

Percepta kesten

35 Item czinskësten xxxv shëffl kastenmass. 30

Exposita der phenning

<u>gld</u>	<u>mr</u>	<u>ß</u>	<u>il</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>		
			3	15		Item vazzpinden vnd vmb rayff vnd past an die weingërtten iiiij ß d.	
			4			Item czins vom keller darinne man meins herren ⁵ wein gelegt hat iiiij ß d.	35
(1	30)					^{b)} Item abgang czu Slatenik ⁶ von czwayn huben j mr xxx agler.	
						Item abgang czu Prapartsch. ^{7 b)}	
1	54					Item drescherlon vom czehentgetrayd j mr liij ß.	

^{a)} na razuri. — ^{b-b)} vpisa v celoti prečrtana.

¹ Globodol, Gorenji, Srednji, Dolenji, pri Mirni Peči na Dolenjskem. ² Moravče pri Gabrovki (?). ³ Pravilno 31 mutt 1,5 scheffl. ⁴ Glej spodaj, str. 121.25. ⁵ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III. ⁶ Slatnik, Veliki, Mali, pri Novem Mestu. ⁷ Prapreče, pri Lutrkem selu.

		<u>mr</u>	<u>ß</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
	Summa huius ij <i>tl lxvj d.</i>			2	66	
<i>fol. 37'</i>	Exposita abgeng					
5	Item abgeng czu Slatenik ¹ von czwayn huben j <i>mr xxx ß.</i>	1	30			
	Item abgeng czu Prapertschach ² vj <i>ß d.</i>				6	
	Item abgeng czu Rayach ³ von ainer hūben liij <i>ß.</i>		53			
	Item abgeng cze Costinicz ⁴ von ainer huben lxxx <i>ß.</i>		80			
				2	6	4,5
10	Summa abgeng ij <i>tl vj ß iiiij d.</i>					Σ e
	Summa alles ausgeben der phenning v <i>tl xj d.</i>			5	10,5	
	Exposita wein					
15	Item abgeng von oden weingertten mitsambt dem pergmaister xxxv emer pergmass, facit Lanndstroster xxvij emer.			<i>emer</i>	<i>quart</i>	
	Item ingefullt vnd fur leger als man die wein abziehen müß xiiij emer.				27	
					14	
					41	
20	Summa ausgeben des weins xlj emer Lanndstroster.					
<i>fol. 38</i>	Exposita habern					
25	Item dem ambtman für sein mü des holczhabern als vor in dem innemen des habern ist begriffen xix mutt iij scheffl. ⁵			<i>mutt</i>	<i>scheffl</i>	
	Item abgang am vogthabern von öden wegen xxvj scheffl, facit iiiij mutt.			19	2,5	
				4	3 ⁶	
				23	5,5	
	Summa ausgeben haberen xxij mutt vj scheffl.					
30	Exposita kesten					
	Item dem ambtman fur sein mü v scheffl kesten.					5
35	Wenne nu innemen vnd ausgeben geneinander werden abgezogen, so ist Mertt von Tscharnöml ⁷ meinem herren ⁸ danoch schuldig:					
	Phenning – lxv <i>tl iij ß xxiiij d.</i>			<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>
	Wein – ij ^c xxx emer per xxxiiij <i>d</i> , facit xxxj <i>tl v ß d.</i>			65	3	24
40	Waicz – xxx mutt per iiiij <i>ß d</i> , facit xvj <i>tl vij ß d.</i>			31	5	
	Hirss – xxix mutt ij sheffl, ye j mutt per iij <i>ß xvij d</i> ,			16	7	

¹ Slatnik, Veliki, Mali, pri Novem Mestu.² Prapreče, pri Lutrškem selu.³ Roje pri Trebelnem.⁴ Gostinca,

zaselek ob istoimenskem potoku JV od Bogneče vasi.

⁵ Glej zgoraj, str. 120.13.⁶ Točna pretvorba znaša 4 mutte 2 scheffla,

tu zaokroženo navzgor.

⁷ Martin Črnomaljski, glej zgoraj, str. 68, op. 10.⁸ Vojvoda Friderik V., pozneje kot cesar III.

<i>gld</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>		
	13		12		facit xiiij <i>tl</i> xij <i>d</i> .
	8		26		Habern – xliij mutt iiiij sheffl, j mutt per xlviiij <i>ß</i> , facit viij <i>tl</i> v <i>ß</i> xxvj <i>d</i> .
			60		Grëwss – vij scheffl ist angeslagen vmb lx <i>d</i> .
			60		Ponen – vij scheffl ist angeslagen vmb lx <i>d</i> .
			4		Kesten – xxx scheffl ist angeslagen vmb j <i>tl</i> <i>d</i> .
	71		68		Summa des anslags lxxi ^{a)} <i>tl</i> lxxviiij <i>d</i> .
	ΣΣ				Also ist benant Mertt ¹ meinem herren ² schuldig mitsambt dem
136	6	2 ³			anslag weins vnd getrayds c xxxvj <i>tl</i> vj <i>ß</i> ij <i>d</i> .
(50)					Nota in der nachstkunfftigen raittung ist cze melden von dër dreyr güter wegen <i>fol.</i> 38' vnder Meichaw ⁴ czum Swern wasser, ⁵ die Mixe von Segericz ⁶ Vlrichen ambtman ⁷ czu Stëtemburg ⁸ czu meins herren ² handden hat geantwurt fur l <i>tl d</i> , an der remanencz, so derselb Mixe ⁶ von des gerichts wegen czu Lan- ndstrost ⁹ meinem herren ² ist schuldig worden vnd ist bei iiiij <i>tl d</i> gelts jër- licher gülte.
(4)					Nota der vorgebant Mertt ¹ hat gemeldet wie meins herren gnad ² weilnt dem Hopfenbacher ¹⁰ jerlich sulle beschaiden haben die lxj emer pergmass, die dann vormalen jerlich ainem pfleger gen Stëtemburg ⁸ sind geuallen von Sa- lawicz. ¹¹ Si sind aber dem benanten Mertten ¹ in der gegenwurttigen raittung nicht abgezogen, sunder er sol das selber gen meins herren gnaden ² aws- tragen.
					Nota Vlrich Aphaltersperger ⁷ ist meins herren gnaden ² vom ambt czu Stëtem- burg ⁸ schuldig beliben de anno 37 ^o den nachgeschriben wein vnd getrayde, des sich weilnt der Hophenbacher ¹⁰ erben meinem herren ² den schuldig czu bezalzen:
					Wein – ii ^c xxix j emer Landstroster.
					Waicz – xxvj mutt iiiij schëffl.
					Hirss – xxvij mutt iiiij scheffl.
					Habern – viij mutt ij scheffl.
					Grëwss – vij scheffl.
					Ponen – vij scheffl.
					Kesten – xxx scheffl.

^{a)} prvotno na tem mestu daljša številka; zadnji del radiran, j napisan na razuri.

¹ Martin Črnomaljski, *glej zgoraj, str. 68, op. 10.* ² Vojvoda Friderik V., *pozneje kot cesar III.* ³ Pravilno 136 *tl* 7 *ß* 2 *d.* ⁴ Grad Mehovo. ⁵ Težka Voda, Dolenja, Gorenja, *pri Novem mestu.* ⁶ Mixe iz Zagorice, *glej zgoraj, str. 81, op. 2.* ⁷ Ulrik Apfaltersperger, *štatenberski uradnik (amtman), morda iz salzburske meščanske rodbine, katere predstavniki (e. g. Thoman in Hans) se pogosto omenjajo ob koncu 14. in v 15. stoletju, prim.: StiASP, Urk. Nr. 674, 1396–XI–11; SLA, OU 1424–I–30.* ⁸ Grad Štatenberk, *pri Trebelnem.* ⁹ Kostanjevica na Krki. ¹⁰ Nikolaj Hmeljniški, *ki je 14. maja 1438 od vojvode Friderika V. prejel v oskrbo urad in deželnsko sodišče Štatenberk in bil pred avgustom 1439 že mrtev, Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden, št. 183, str. 352–353.* ¹¹ Žaloviče, *pri Šmarjeških Toplicah.*

ROKOPIS B

ARS, AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/2

(Knjiga obračunov deželnoknežjih uradov 1442–1448)

5 Nota an sambstag nach sant Kathrein tag [26. nov.] anno etc. XLVI^o hat Andre Gallenberger phle-
ger zu Oberstain² verraitt die rënnt vnd nutz desselben^{a)} gesloss von zwain ganczen jarn, die sich
zu der heyligen dreyr kunig tag [6. jan.] schirist kunftig des XIII^c vnd XLVII jars enden werden,
presentibus d(omino) Pangr(atio) Rintschad,³ Pernhardo de Tehenstain⁴ et Georgio Weichsl-
berger vicedomino.⁵

10	Innemen phenning des vrbars	<u>gld</u> <u>mr</u> <u>ß</u>
	Item zinsphening im Lustal mitsambt den klainen rechten, stewr vnd sëmfar jerlich iiii mr xxvii ß.	4 27
	Item Weyntal ⁶ vij mr, ß xxiiii.	6 104
15	Item Ekg ⁷ ii mr xxii ß.	2 22
	Item Dragoml ⁸ iiii mr minus xiiij ß.	3 147
	Item Mangespurg ⁹ xvij mr xxiiij ß.	17 24
	Item Klayn Mangespurg ¹⁰ vij mr vnd iiii ß agler.	7 4
	Item Dyepoltstorf ¹¹ vi mr xxxix ß.	6 39
20	Item Vertschach ¹² ij mr xxxiiij ß.	1 114
	Item Am Precor ¹³ vij mr xl ^{b)} ß.	7 40
	Item Vnderm Stain ¹⁴ i mr c xxv ^{b)} ß.	1 125
	Item Zepplach ¹⁵ i mr c xxv ß.	1 125
	Item Obertschitz ¹⁶ i mr ß.	1
25	Item von aintzigen huben xiiiiij mr ii ß.	14 82
	Item von den edlingern zu Erlach ¹⁷ iiii mr xxii ß.	4 22
	Item von den edlingern zu Vertschach ¹² vij mr lxxix ß i ob(ulus).	6 159,2
	Item Witschicz ¹⁸ iiij mr viii ß. ^{c)}	3 88
fol. 112'	Item zu Sant Veit ¹⁹ ij mr xii agler.	1 92
30	Item vom vrfar zu Zarnusch ²⁰ xii mr ß.	12
	Item vom vrfar zu Sant Jacob ²¹ xx mr ß.	20
	Item vom nidern vrfar zu Vertschach ¹² viiii mr ß.	9
	Item Laakg ²² vnd Marawtsch ²³ c vj ß.	106

^{a)} prvi s popravljen čez r. — ^{b)} na razuri. — ^{c)} ob levem robu pripisana črka b, ki označuje vrstni red; vpis je napisan na dnu strani, sodi pa sedem vrstic više, med vpisa za Beričevo in Prekar, ki sta označena s črkama a in c.

¹ Zgornji, danes Stari grad Kamnik. ² Andrej I. Gallenberg, oskrbnik na Zgornjem Kamniku, cf. Bizjak, Gallenberški listinski arhiv, str. 264. ³ Pankrac Rindscheid, štajerski deželni pisar in cesarski svetnik, Heinig, Kaiser Friedrich III., str. 191–192. ⁴ Bernard II. Tabenstein, cesarski svetnik in v letih okrog 1445 tržaški glavlar ter oskrbnik gospostva Hasberg, Heinig, Kaiser Friedrich III., str. 189–191. ⁵ Jurij Višnjegorski, v letih 1446–1454 kranjski deželni vicedom, ob tem 1448 nekaj časa tudi deželni upravitelj, Kotar, Deželnoknežja oblast in uprava, str. 185, 226–227. ⁶ Vinje, pri Dolu, SV od Ljubljane. ⁷ Brdo, pri Ihanu. ⁸ Dragomelj, J od Domžal. ⁹ Mengeš. ¹⁰ Mali Mengeš. ¹¹ Depala vas, pri Domžalah. ¹² Beričevo, ob Savi pod Ljubljano. ¹³ Prekar, Zgornji, Spodnji, v dolini Save nad Kresnicami. ¹⁴ Podgora pri Dolu (?). ¹⁵ Čeplje, pri Lukovici. ¹⁶ Obrše, S od Lukovice. ¹⁷ Zajelše, pri Dolu, SV od Ljubljane. ¹⁸ Bišče, pri Beričevem, SV od Ljubljane. ¹⁹ Šentvid pri Lukovici. ²⁰ Črnuče, pri Ljubljani. ²¹ Šentjakob ob Savi, pri Ljubljani. ²² Loke, Zgornje, Spodnje, pri Krašnji. ²³ Moravče.

<i>gld</i>	<i>mr</i>	<i>ß</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>		
						Item vom zehenten vor der stat viiii <i>mr</i> <i>ß</i> .	
	142	40			0,5		
						Summa innemen phening des vrbars vom ersten jar c xlii <i>mr</i> xl agler i <i>ob</i> .	
	142	40			0,5	Vom andern jar auch alsuil.	5
	284	80			1	Facit von zwain jarn cc lxxxiiiij <i>mr</i> j wiener. ^{a)}	
						Daraus gepurt vnserm hern dem kunig ¹ vom erstn jar halber tail facit lxxi <i>mr</i> xx agler i ort ains hell(er).	10
	71	20			0,25		
	142	40			0,5	Vnd das ander jar gantz.	
	60	213			0,75		
						Also bringt vnsers herrn des kunigs ¹ tail von zwain jarn cc xiii <i>tl</i> lx agler iij orter ains <i>d</i> .	15
						<i>(en folij z žitnimi prihodki in začetkom izdatkov manjka)</i>	
						... des nachst komenden des XIII ^C vnd XLVII jars vnd geet alain auf vnsern hern den kunnig ¹ xlii <i>tl</i> v <i>ß</i> xxii <i>d</i> .	fol. 114 20
						Also bringt vnsers heren des kunigs ¹ tail burkchut von den zwain iarn, so sich zu der ^{b)} heyligen dreyr kunig tag [6. jan.] schiristkumftig des XIII ^C vnd XLVII jars enden werden lxxxi <i>tl</i> lxxxvi <i>d</i> .	81 86
						Item so geet ab von solher berednuss wegen zwischen beden vnsern herren am nachsten beschehen ^{c)} meins herrn hertzog Albrechts ^{2 c)} halber tail sant Jorgen rechten nachst vergangen lxxxj agler.	25
						Item so geet ab von henngnuss wegen dem Janko, der ain ode huben zu Tscheplach ³ aufgenommen hat ierlich lxxxx agler, facit von zwain i <i>mr</i> xx agler, facit vnsers heren des kunigs ¹ halber tail lxxxx agler.	81
						Item am Prekar ⁴ geet ab jërlich l agler, facit von zwain jarn c agler, bringt vnsers herren des kunigs ¹ halber tail l agler.	90 30
						Vmb pulluer i guldein.	50
						Summa huius ausgeben vnsers herren des kunigs ¹ tail lxxxiii <i>tl</i> iiii <i>ß</i> xxvii <i>d</i> i <i>ob</i> .	1 ⁵ 83 4 27,5 35
						Ausgeben auf paw	
						So hat er ausgeben auf paw vmb allerlay gehulcz zu ainem neuen stadl, stell vnd ander gemecher vnd decher ze pessern als dann das stukchweis	

^{a)} na tem mestu je sledil vpis, ki je bil najprej prečrtan, potem pa v celoti radiran [Bringt vnsers herren des kunig halber tail cxlii ...]. — ^{b)} pred tem prečrtano sand Jorgen tag. — ^{c-c)} naknadno pripisano ob levem robu.

¹ Kralj Friderik III. Habsburški. ² Avstrijski vojvoda Albreht VI. Habsburški, brat Friderika V. (III.). ³ Čeplje, pri Lukovici. ⁴ Prekar, Zgornji, Spodnji, v dolini Save nad Kresnicami. ⁵ Goldinar je preračunan po tečaju 210 d.

	<i>mr</i>	<i>ß</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>
in dem register, so er an der raittung furbracht hat, geschriben steet xiiii <i>mr lxxii agler.</i>					
			<u>14</u>	<u>72</u>	
Summa alles vorgeschriben ausgeben der phennig von zwain 5 <i>jarn lxxxxviiij tl xvj d.</i>					98 15,5
<i>fol. 114'</i> Wenne nu alles vorgeschriben innemen vnd ausgeben der phening von zwain jarn vnsers herrn des kunnigs ¹ tail genein- 10 ander gelegt vnd abgetzogen wirdet, so wirdet dannoch der Gallenberger ² daruber vnsers herren des kunigs gnaden ¹ schuldig c xv <i>tl lxxv d j ort.</i>					$\Sigma \Sigma_1$ 115 75,25
Vnd darczu den nachgeschriben getraide:					
15 Wäytz – xii mess iiiij viertl i octel. Ist im angeslagen ye i mess per lxx <i>d</i> , facit iii <i>tl vi</i> β^a i <i>d</i> i ort.					3 6 1,25
Hirs ^{b)} – lxiii mess ii störl. Ist im angeslagen ye i mess per xlij <i>d</i> , facit xi ^{c)} <i>tl xxvii d.</i>					11 27
20 Habern – xxi mess. Ist im angeslagen ye i mess per xxj ^{d)} <i>d</i> , facit xiiii β xxi <i>d.</i>					<u>14 21</u>
Summa des anslags facit xvi <i>tl v</i> β xviii <i>d j ort.</i>					Σa 16 5 19,25
25 Also wirdet der Gallenberger ² vnserem herren dem kunig ¹ mitsambt dem anslag schuldig c xxxii <i>tl iiiii d j ob.</i>					$\Sigma \Sigma_2$ 132 4,5
Daran hat er herren Jorgen von Tschernoml vicztumb ³ auf sein quittung datum an montag vor vnseren lieben frawen tag zu der liechtmess [31. 30 <i>jan.]</i> anno etc. XLVI ^{to} ausgericht ^{c)} xxiiii <i>tl d.</i>					24
Dannoch bleibt er daruber vnserem herren dem kunig ¹ schuldig c viii <i>tl iiiii d j obulus.</i>					$\Sigma \Sigma_3$ 108 4,5
35 Daran hat er nach der raittung herren Pangratzen Rintsch(aid) ⁴ vnd herren Pernharten von Tehenstain ⁵ zu vnsers herren des kunigs ¹ hannden aus- gericht lii <i>tl d.</i>					52
Noch bleibt er daruber schuldig seinen gnaden ¹ lvi <i>tl iiiii d, ob i.</i>					$\Sigma \Sigma_4$ 56 4,5

^{a)} na razuri. — ^{b)} pod tem radirano roken. — ^{c)} popravljeno iz xxi; prvi x radiran. — ^{d)} popravljeno iz xxiii; prvi i podalšan, zadnji trije radirani. — ^{e)} naknadno pripisano ob levem robu.

¹ Kralj Friderik III. Habsburški. ² Andrej I. Gallenberg, glej zgoraj, str. 125, op. 2. ³ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4. ⁴ Pankrac Rindscheid, glej zgoraj, str. 125, op. 3. ⁵ Bernard II. Tabenstein, glej zgoraj, str. 125, op. 4.

Nota Florian Preczner² hat das XIII^C vnd XLIII jar das gericht zu Stain¹ zu getrewer handt innge- 5
hebt vnd verraitt als hernachgeschriben steet, presentibus ut supra.

<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>	
83	3	20		Remansit in priori racione lxxxiii tl iii ß xx d.

Innemen phenning des vrbars

10

9	5		Item zu Podmull ³ jerlich viiii tl v ß d.	
9	5		Item zu Krastnikg ⁴ viiii tl v ß d.	
7	16,5		Item zu Golicz ⁵ vii tl xviij d.	
11	6	7,5	Item zu Tuchein ⁶ xi tl vi ß viij d.	15
9	7		Item zu Chrib ⁷ viiii tl vii ß d.	
6	69		Item zu Zallnitsch ⁸ vi tl lxi d.	
20	7	18	Item zu Sant Thomas ⁹ xx tl vii ß xviii d.	
17	7	27	Item zu Futsch ¹⁰ xvii tl vii ß xxvii d.	
13			Item zu Sant Kantzian ¹¹ xiii tl d.	20
5	4	25,5	Item zum Brisch ¹² v tl iii ß xxv ^{a)} d i ob.	
8	52,5		Item zu Bischanawitz ¹³ viii tl liij d.	
12	3	15	Item zu Ober Vernikg ¹⁴ xii tl iii ß xv ^{a)} d.	
<u>4</u>	<u>5</u>		Item zum Krewtz ¹⁵ iiii tl v ß d.	
137	21			25

Summa huius innemen phenning des vrbars uber der suppleut r(es-
tat)^{b)} c xxxvii tl xxi d. Facit vnsers herren des kunigs¹⁶ halber tail
lxviii tl iii ß xj d.

Ander innemen der phenning

fol. 115'

32			Item von der gewondlichen statstewr zu Stain ¹ jerlich xxxii tl d.	
13	4		Item dienst von den schuster tischen des jars xiii tl iii ß d.	
2	4		Item von den fleischkgern des jars ii tl iii ß d.	
	4		Item von zehen prottischen, von yedem ierlich viii agler, facit iiii ß wiener d.	35
	48		Item von vier fragnerin, von yeder ierlich viii agler, facit xlviij d.	
5			Item von den tafern auf dem lannde des jars v tl d.	

^{a)} za tem del številke radiran. — ^{b)} sic!

¹ Kamnik. ² Florian Preczner, glej zgoraj, str. 70, op. 4. ³ Podmilj, pri Blagovici na Gorenjskem. ⁴ Hrastnik pri Trojanab. ⁵ Golice, v Tubinjski dolini. ⁶ Zgornji Tubinj. ⁷ Hrib, Veliki, Mali, pri Zg. Tubinju. ⁸ Čolnišče, pri Zagorju ob Savi (?). ⁹ Loke v Tubinju. ¹⁰ Buč, v Tubinjski dolini. ¹¹ Škocjan, V od Doba pri Domžalah. ¹² Briše, SV od Kamnika. ¹³ Pšajnovica, pri Zlatem Polju nad Krasnjo. ¹⁴ Zgornji Brnik. ¹⁵ Križ, pri Komendi. ¹⁶ Kralj Friderik III. Habsburški.

	<i>mr</i>	<i>ß</i>	<i>tl</i>	<i>ß</i>	<i>d</i>
Summa huius innemen phening liii <i>tl</i> v <i>ß</i> xviii <i>d</i> . Facit vnsers herren des kunigs ¹ halber tail xxvi <i>tl</i> vi <i>ß</i> xxiii <i>d</i> .			53	5	18
			26	6	24
<i>fol. 116</i>	Innemen der mēwt				
5					
Item die stat maut zu Stain ² hat getragen von weichnachten [25. <i>dec.</i>] des XIII ^C vnd XLIII jars vncz auf sant Jorgen tag [24. <i>apr.</i>] nachst darnach desselben jars vnd gepurt vnserm herren dem kunig ¹ alain xii <i>mr</i> lxxxix <i>ß</i> .	12	89			
10					
Item dieselb stat maut hat getragen von dem obgeschriben sant Jorgen tag [24. <i>apr.</i>] des XLIII jars vncz auf der heyligen dreyr kunig tag [6. <i>jan.</i>] des vergangen XIII ^C vnd XLIII jars vnd gehort beden ^{a)} herren ³ xlii <i>mr</i> lxii agler. Facit vnsers herrn des kunigs ¹ halber tail xxi <i>mr</i> xxxi agler.	21	31			
15					
Item die maut vber den Troyan ⁴ hat getragen von den vorgeschriben weichnachten des XIII ^C vnd XLIII jars vncz auf s. Jorgen tag nachst darnach vnd gepurt vnserm heren dem kunig ¹ alain ij <i>mr</i> xxxv <i>ß</i> .	1	115			
20					
Item dieselb maut vber den Troyan ⁴ hat getragen von demselben sant Jorgen tag [24. <i>apr.</i>] vncz auf der heyligen drenr ^{b)} kunig tag [6. <i>jan.</i>] nachts darnach vnd gehort beden heren ³ xxvi <i>mr</i> c xlvi <i>ß</i> i <i>ob</i> . Facit vnsers herren des kunigs ¹ halber tail xiii <i>mr</i> lxxiii agler i ort ains helbling.	13	73,2			
Item die maut bey Sant Margareten im Lustall ⁵ hat getragen von weichnachten [25. <i>dec.</i>] des XLIII jars vncz auf s. Jorgen tag [24. <i>apr.</i>] nachst darnach vnd gepurt vnserm herren dem k(unig) ¹ alain i mark agler.	1				
<i>fol. 116'</i>					
Item von demselben s. Jorgen tag vncz auf der heyligen drenr ^{b)} kunig tag vorgeschriben hat dieselb maut bracht vnd gepurt beden herren ³ viii <i>mr</i> viii agler. Facit vnsers herren des kunigs ¹ halber tail iiii <i>mr</i> iiii agler.	4	4			
30					
Item durchfart zu Stain ² hat bracht von den vorgeschriben weichnachten [25. <i>dec.</i>] vncz auf s. Jorgen tag [24. <i>apr.</i>] darnach vnd gepurt vnserm herrn dem kunig ¹ alain c xx agler.		120			
Item von demselb s. Jorgen tag [24. <i>apr.</i>] vncz auf der heyligen dreyr kunig tag [6. <i>jan.</i>] vorgemelt vii <i>mr</i> xxv <i>ß</i> . Facit vnsers herren des kunigs ¹ halber tail iiii <i>mr</i> xii agler ij <i>ob</i> .	3	92,7			
35					
Item vell vnd wendel des jars lii <i>tl</i> <i>d</i> , daraus gepurn vnserm herren dem kunig ¹ von weichnachten [25. <i>dec.</i>] vncz auf sant Jörgen tag [24. <i>apr.</i>], bringt xvii wochen xvii <i>tl</i> <i>d</i> , vnd darczu sein halber tail von xxxv <i>tl</i> <i>d</i> bringt xvii <i>tl</i> iiii <i>ß</i> <i>d</i> , macht alles xxxiii <i>tl</i> iiii <i>ß</i> <i>d</i> .			34	4	
			92	6	7
40					
Summa huius innemen der phening vnsers heren des kunigs ¹ tail ^{c)} lxxxii <i>tl</i> vi <i>ß</i> vii <i>d</i> . ^{c)}	271	5	1,5		

^{a)} za tem prečrtano tail. — ^{b)} sic! — ^{c-c)} napisano od druge roke.

¹ Kralj Friderik III. Habsburški.
⁵ Dol pri Ljubljani.

² Kamnik.

³ Kralj Friderik III. in njegov brat vojvoda Albreht.

⁴ Trojane.

gld tl β d

Σp

271 5 1,5

Summa summarum alles vorgeschriben innemen der phening vn-
sers heren des kunigs¹ tail mitsampt der vorgemelten remanencz
a) bringt cc lxxi tl v β i d i ob.^{a)}

fol. 117

Innemen waitz

5

scheffl quart

13 1

Item zinswaitz zu Podmil² xiii scheffl i qr.

2

Item zu Golicz³ ii scheffl.

59

Item zu Tüchein⁴ lviii scheffl.

10 1

Item zu Chrieb⁵ xj scheffl.

10

34

Item zu Zollnisch⁶ xxxiiii scheffl.

48

Item zu Sant Thomas⁷ xlviij scheffl.

20

Item zu Futsch⁸ xx scheffl.

21 1

Item zu Brisch⁹ xxij scheffl.

20

Item zu Bischanawitz¹⁰ xx scheffl.

15

6

Item zu Ober Vernikch¹¹ vi scheffl.14Item zu Krewtz¹² xiiii scheffl.

248 1

Summa huius innemen waicz^{a)} cc xlviij scheffl i qr.^{a)}

20

Item von der mull bey der stat dient man jerlich x mess waitz vnd hat^{b)} sich der
dinst angefengt zu sunwenden [24. jun.] des XIII^{c)} vnd XLIII jars, bringt
von demselben sant Johannis tag [24. jun.] vncz auf der heyligen dreyr kunig
tag [6. jan.] nachst darnach v mess. Facit xiiij scheffl.

fol. 117'

12 1

261 1

Summa totalis innemen waitz bringt cc lxi scheffl i qr. Facit vnsers
herren des kunigs¹ halber tail c xxx scheffl ij^{c)} qr.¹³

25

130 1,5

Innemen rokken

30

15

Item zu Podmil² xv scheffl.

15

Item zu Crastnikg¹⁴ xv scheffl.

12

Item zu Golitsch³ xii scheffl.

26

Item zu Chrib⁵ xxvi scheffl.

25

Item zu S. Thomas⁷ xxv scheffl.

35

41

Item zu Futsch⁸ xli scheffl.

14

Item zu Bischanawitz¹⁰ xiiii scheffl.

fol. 118

75

Item zu Obern Vernikg¹¹ lxxv scheffl.

^{a-a)} napisano od druge roke. — ^{b)} naknadno dopolnjeno ob levem robu. — ^{c)} popravljeno iz iij; prvi i radiran.

¹ Kralj Friderik III. Habsburški. ² Podmilj, pri Blagovici na Gorenjskem. ³ Golice, v Tubinjski dolini. ⁴ Zgornji
Tubinjski dolini. ⁵ Hrib, Veliki, Mali, pri Zg. Tubinju. ⁶ Čolnišče, pri Zagorju ob Savi (?). ⁷ Loke v Tubinju. ⁸ Buč, v
Tubinjski dolini. ⁹ Briše, SV od Kamnika. ¹⁰ Pšajnovica, pri Zlatem Polju nad Krašnja. ¹¹ Zgornji Brnik. ¹² Križ,
pri Komendi. ¹³ Pravilno 130 scheffl. ¹⁴ Hrastnik pri Trojanah.

Item zu Krewtz¹ xii scheffl.

scheffl quart

12

235

Summa huius innemen zinswaitz^{a)} cc xxxv scheffl.

5 Item von der mul bei der stat dient man jerlich xx mess rokken vnd hat sich der dienst angefengt zu sunwennden [24. jun.] als vor berurt ist vnd bringt vncz auf der heyligen drej̄r k̄nig tag [6. jan.] x mess. Facit xxv scheffel.

25

260

10 **Summa** totalis innemen des rokchen cc lx scheffl. Bringt vnsers herren des kunigs² halber tail c xxx scheffl waitz.^{a)}

Innemen habern

Item zinshabern zu Podmil³ liiii scheffl.

54

15 Item zu Crastnikg⁴ xlii scheffl.

42

Item zu Golitsch⁵ xlvi scheffl.

46

Item zu Tuchein⁶ lxxxviii scheffl.

88

fol. 118^r Item zu Krieb⁷ lxxxixi scheffl.

81

Item zu Zollnitsch⁸ xxviiij scheffl.

28

20 Item zu Futsch⁹ c xv scheffl.

115

Item zu S. Thomas¹⁰ c xliiii scheffl.

144

Item zu S. Cancian¹¹ xxxiii scheffl.

33

Item zu Bischanawitz¹² lx scheffl.

60

Item zu Vernikg¹³ cc xlvi scheffl.

246

25 Item zum Krewtz¹ xxvi schöffl.

26

963

Summa innemen habern viiii^c lxiii schöffl. Bringt vnsers herren des k̄nigs² halber tail cccc lxxxixi scheffl i qr.

481

1

30 Nota ij qr facit^{b)} i scheffl kastenmas.

fol. 119

Ausgeben der phenning

35 Item vonerst auf aine herren Jorgen von Tschernoml¹⁴ quittung zu beder herren¹⁵ hannden cc xxviii *gld*, facit vnsers herren des kunigs¹ halber tail c xiiii *gld*.

gld tl ß d

114

Aber auf aine desselben von Tschernoml¹⁴ quittung an vnsers herren des kunigs¹ remanentz lxxx *tl* iiiii *ß d*.

80 4

^{a)} sic! mišljeno je rokken. — ^{b)} pred tem prečrtano kastnmn.

¹ Križ, pri Komendi. ² Kralj Friderik III. Habsburški. ³ Podmilj, pri Blagovici na Gorenjskem. ⁴ Hrastnik pri Trojanab. ⁵ Golice, v Tubinjski dolini. ⁶ Zgornji Tubinj. ⁷ Hrib, Veliki, Mali, pri Zg. Tubinju. ⁸ Colnišče, pri Zagorju ob Savi (?). ⁹ Buč, v Tubinjski dolini. ¹⁰ Loke v Tubinju. ¹¹ Škocjan, V od Doba pri Domžalah. ¹² Pšajnovica, pri Zlatem Polju nad Krašnjo. ¹³ Zgornji Brnik. ¹⁴ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4. ¹⁵ Kralj Friderik III. in njegov brat vojvoda Albreht.

gld tl β d15 39

114 95 5 9

Auf vnsers herren des kunigs¹ zerung zu Stain² seins geuerts von Laybach³ gen Gretz⁴ nach laut ainer gelter zedl xv tl xxxviii d.

Summa huius ausgeben der phening vnsers herren des kunigs¹ tail lxxxxv tl v β ix d c xiiii florenos, die bringen per vii β d, lxxxxviii tl vi β d. Macht alles in munss c lxxxxv tl iij β viiii d.

= 195 3 9

Ausgeben waitz

fol. 119'

Item dem vicztumb heren Jorgen von Tschernoml⁵ hat der Pretzner⁶ geant- 10
twurt auf speisung der lanntl(eut) von Krain, so vor Stegberg⁷ gelegen sind
xlvi markcht mess, machen ye ij markcht mess geraitt fur v kasten scheffl –
c xv schöffl kastenmass.^{a)}

scheffl quart

115

Ausgeben habern

Item heren Jorgen von Tschernoml vicztumb⁵ zu vnsers heren des kunigs¹ fut- 15
rung zu Laybach³ anno XLIII^{to}, darumb des vicztumbs⁵ quittung ist vii^c
scheffl habern.

700

Item auf desselben heren Jorgen⁵ futrung zu Stain² als er von den burgern da-
selbs huldigung vnd glubde von vnsers herren des kunigs wegen aufge- 20
nomen hat xi scheffl.

11

Item auf vnsers herren des kunigs¹ futrung vber nacht zu Stain² des freitags vor 30
dem sntag reminiscere [6. mar.] anno XLIII^{to} 8 seins geuerts von Laybach³
gen Gretz⁴ lxx mess habern facit c lxxv scheffl.^{b)}

175

886

Summa totalis ausgeben des habern viii^c lxxxvi scheffl. 25

gld tl β dΣΣ₁76 42,5⁹

Wenne nu innemen vnd ausgeben der phening vnsers herren des 30
kunigs¹ tails von ainem^{c)} jar vorgeschriben geneinander gelegt vnd
abgezogen wirdet, so wirdet der^{d)} Florian Preczner⁶ vnserm heren
dem kunig¹ dannoch daruber schuldig lxxvi tl xliij d.

Darczu bleibt er seinen gnaden¹ schuldig den nachgeschriben getraide:

3 30

Waitz^{e)} – xv scheffl. Ist im angeslagen ye i scheffl per l d, facit iii 35
tl xxx d.

^{a)} ob levem robu pripis: debet queri de modio. — ^{b)} ob levem robu pripis: debet queri de mensura. — ^{c)} pred tem prečrtano zwain. — ^{d)} pred tem prečrtano vn. — ^{e)} ob desnem robu pripis: herzog Albert¹⁰ per 50 d (pšenica) per 45 d (rž).

¹ Kralj Friderik III. Habsburški. ² Kamnik. ³ Ljubljana. ⁴ Gradec/Graz. ⁵ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4. ⁶ Florian Preczner, glej zgoraj, str. 70, op. 4. ⁷ Grad Šteberk, danes razvalina Stari grad nad vasjo Podšteberk, pri Ložu. Postavka se nanaša na obleganje Šteberka, ki je po tem (od leta 1446 dalje) izpričan kot deželnoknežji urad, Čbmel, Materialien I.1, str. 69. ⁸ Kralj Friderik III. je 6. marca 1444 na poti iz Ljubljane v Gradec prenočil v Kamniku, Kemper – Volčjak – Armgart, Regesten Kaiser Friedrichs III. 29, št. 29, str. 64. ⁹ Pravilno 76 tl 52,5 d. ¹⁰ Avstrijski vojvoda Albreht VI. Habsburški, brat Friderika V. (III).

	<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>ß</u>	<u>d</u>
Rokken – c xxx scheffl. Ist im angeschlagen ye i schöffl per xlv d, facit xxiiii tl iii ß d.				24 3
Summa des anslags facit xxvii tl iiiii ß d. ^{a)}				27 4
5 fol. 120' Also wirdet nu der Florian Preczner ¹ vnserm heren dem kunig ² mitsambt dem anslag des waicz vnd rokchen schuldig c iii tl v ß xiiij d.				³ 103 5 12,5
10 Daenkegen bleibt vnser here der kunig ² dem Preczner ¹ her wider schuldig cccc iiii scheffl i qr, die sind angeslagen ye i scheffl per xxiiii d, facit xl tl iii ß xviii d. ^{b)}				40 3 18
15 Wenne im dieselben xl tl iii ß xviii d des anslags des habern, so vnser her der kunig ² dem Florian Preczner ¹ ist schuldig worden an den vorgeschriben c iii tl v ß xiiij d, so er seinen gnaden auch ist schuldig worden abgezogen werden, dannoch so bleibt derselb Preczner ¹ vnserm herren dem kunig ² darüber schuldig lxiiii tl liiiii d j ob.				ΣΣ ₂ 63 54,5 ⁴

^{a)} za tem na dnu strani: verte. — ^{b)} ob desnem robu pripis: hat im hertzog Albert⁵ angeslagen per 24 d.

¹ Florian Preczner, glej zgoraj, str. 70, op. 4. ² Kralj Friderik III. Habsburški. ³ Izračun sicer pravilen, ob upoštevanju gornjega popravka pa znaša 103 tl 5 ß 22,5 d. ⁴ Izračun je glede na uporabljene podatke pravilen, ob upoštevanju gornjih popravkov pa znaša dejanska vsota 63 tl 64 d. ⁵ Avstrijski vojvoda Albreht VI. Habsburški, brat Friderika V. (III.)

Nota an freitag vor sant Elspeten tag [18. nov.] anno etc. XLVI¹⁰ hat herr Pernhart von Tehenstain² haubtman zu Triest³ raittung getan von des bestannds wegen der rennt vnd nutz mitsambt der maut daselbs zum Hasperg¹ von ainem gantzen jar, das sich zu sant Kathrein tag [25. nov.] schiristkumftig^{a)} enden wirdet, presentibus domino Pangracio Rintschadt⁴ et Georgio Weichselberger vicedomino.⁵

gld tl s d

10

Innemen des bestannds

Item herr Pernhart von Tehenstain hat die vesten Hasperg¹ mit allen rennten vnd nützen zusambt der maut in ainem bestannd gehabt ain^{b)} jar, das sich an sant Kathrein tag [25. nov.] des vergangen XIII^{c)} vnd XLV jars angefangt hat vnd zu sant Kathrein tag [25. nov.] iczkomend des gegenwurttigen XIII^{c)} vnd XLVI jars enden wirdet vmb iij^{c)} tl d.

250

15

Ausgeben

Item vnserm herren^{c)} dem kunig⁶ hat herr Burhart ausgericht vnd geanttwurt auf seiner gnaden quittung datum an sambstag vor sant Phillipps vnd sant Jacobs tag [30. apr.] anno etc. XLVI¹⁰ c tl d.

100

20

Item aber hat er seinen gnaden⁶ geanttwurt zu seinselbs hannden auf seiner gnaden⁷ quittung datum an montag vor sant Bartholmes tag [22. avg.] anno etc. XLVI¹⁰ c viii tl d.

108

25

Item so hat herr Pernhart² auf vnsern herren des kunigs⁶ geschafftbrief verpaut zum Hasperg¹ x tl d.^{d)}

10

fol. 124

218

Summa ausgeben des vorgeschriben bestannds cc xviii tl d.

30

Wenne nu das vorgeschriben innemen vnd ausgeben des bestannds geneinander gelegt vnd ausgeht wirdet, so wirdet herr Pernhart² vnserm gnedigsten herren dem romischen kunig⁶ dannoch daruber schuldig xxxii tl d.⁷

ΣΣ

32

35

verte

^{a)} pred tem prečrtan a. — ^{b)} pred tem prečrtano da. — ^{c)} pred tem prečrtano getr. — ^{d)} na tej strani pod obstoječim besedilom preko cele strani več radiranih vpisov.

¹ Hošperk/Hasberg, danes ruševina Stari grad nad mlajšo podrto graščino pri Planini. ² Bernard II. Tabenstein, glej zgoraj, str. 125, op. 4. ³ Trst. ⁴ Pankrac Rindscheid, glej zgoraj, str. 125, op. 3. ⁵ Jurij Višnjegorski, glej zgoraj, str. 125, op. 5. ⁶ Kralj Friderik III. Habsburški. ⁷ Cf. spodaj, str. 136.2.

fol. 124'

TRIEST DAS AMPT'

5 Nota an freitag vor sant Elspeten tag [18. nov.] anno etc. 46^{a)} hat herr Pernhart von Tehenstain² verraitt die meut vnd vell des ampts zu Triest¹ von zwain ganczen jarn als das hernachgeschriben steet, presentibus vt supra.

gld tl β d

Innemen phenning

10

Item die vell^{b)} haben getragen zu Triest¹ darumb sechs quittung von dem richter vnd rat daselbs herrn Pernharten von Tehenstain² gegeben sind von dem monedt may des XIII^{c)} vnd XLIII jarn vncz auf das moned may des gegenwurtigen XIII^{c)} vnd XLVI jarn, das zway gancze jar bringet — c xxxiiii tl iiiii β xxvii d v perner.

134 4 27,6

15

Item die meut zu Triest¹ haben getragen von dem mittichen nach sant Jacobs tag [29. jul.] des XIII^{c)} vnd XLIII jarn vncz auf den mittichen nach sand Jacobs tag [27. jul.] des gegenwurtigen XIII^{c)} vnd XLVI jarn, das zway gantze jar bringt. Macht das erst jar xlvii tl v β d.

47 5

20

Item das ander jar bringt von den meuten daselbs zu Triest¹ ^{c)}lii tl iiiii β xii d.

52 4 12234 6 9,6

Summa innemen der phenning von zwain jar cc xxxiiii tl vi β viiii d v perner.^{c)}

fol. 125

Ausgeben der phenning

25

Item vonerst dem amptman sein solds yeds jarn xv tl d, facit von zwain jarn xxx tl d.

30

Item phleger burkchut gen Mukchaw³ jerlich lx tl d, facit von zwain jarn c xx tl d.

120

30

Item herrn Bernharten von Tehenstain², so im vnser herr der kunig⁴ von solds wegen ist schuldig worden^{d)} auf seiner gnaden geschefftbrief datum an freitag vor sant Vlreichs tag [3. jul.] anno etc. XLIII¹⁰ lxxxvii tl v β xv d.

87 5 15237 5 15

Summa ausgeben der phenning facit cc xxxvii tl v β xv d.

35

Wenne nu innemen vnd ausgeben des vorgeschriben ampts geneinander gelegt vnd ausgeht wirdet, so wirdet vnser herr der kunig⁴ herrn Bernharten² dennoch vber sein vorgeschriben innemen schuldig ii tl vii β vj d minus i perner.

ΣΣ₁

2 7 5,4

^{a)} vstavljeno nad vrstico. — ^{b)} pred tem prečrtan mewt vnd. — ^{c)} napisano od druge roke. — ^{d)} naknadno vstavljeno ob desnem robu.

¹ Trst. ² Bernard II. Tabenstein, glej zgoraj, str. 125, op. 4.
⁴ Kralj Friderik III. Habsburški.

³ Grad Mokovo oz. Zabrežec/Mocco, JV od Trsta.

gld tl ß d

32 Daenkegen ist herr Pernhart¹ seinen kuniklichen gnaden² von des bestannds wegen zum Hasperg³ als vor geschriben steet schuldig worden xxxii tl d.⁴

ΣΣ₂
29 24,6

Wenne nu die bemelten ii tl vii ß vj d minus i perner, so vnser herr der kunig² herrn Pernharten¹ ist schuldig worden an den xxxii tl d, so er seinen gnaden² von des vorgeschriben bestannds wegen schuldig ist^{a)} ausgehebt werden, so bleibt herr Pernhart¹ vnserm herren dem kunig² dannoch schuldig xxviii tl xxiiij d v perner.

Dieselben xxviii tl xxiiij d v perner hat herr Pernhart¹ nach der raittung herrn Pangraczen Rintschadt⁵ auf vnsern herrn des kunigs² geschefftbrief zu seiner gnaden hannden geanttwurt.^{b)}

Nota was mein herrn hertzog Albert⁶ zu seinen halben tail von den vorgeschriben rennten vnd nutzen der zwayr jar^{c)} gepuret vber den abczug des amptmans sold vnd burkchut gen Mukchaw⁷ nach dem vnd vnser herr der künig die^{c)} hat ingenomen, das hat im sein künikliche gnad² geschafft an Wilhalm Pawmkircher⁸ hauptman zu Portenaw⁹ in darumb ze bezzallen als sich das in desselben Pawmkircher⁸ raittung erfindet.

^{a)} vstavljeno nad vrstico. — ^{b)} za tem v spodnjem desnem kotu: verte. — ^{c)} vstavljeno nad vrstico.

¹ Bernard II. Tabenstein, glej zgoraj, str. 125, op. 4. ² Kralj Friderik III. Habsburški. ³ Hošperk/Hasberg, danes ruševina Stari grad nad mlajšo podrto graščino pri Planini. ⁴ Cf. zgoraj, str. 134.35. ⁵ Pankrac Rindscheid, glej zgoraj, str. 125, op. 3. ⁶ Avstrijski vojvoda Albreht VI. Habsburški, brat Friderika V. (III.). ⁷ Grad Mokovo oz. Zabrežec/Mocco, JV od Trsta. ⁸ Viljem Baumkircher, oče znanega Andreja B., 1437–1439 oskrbnik v Vipavi, glavar v Pordenonu ter 1453 glavar na Krasu in v Postojni, glej Vilfan, Andreas Baumkircher, str. 265; Nared, Dežela, str. 78, op. 134; Heinig, Friedrich III., str. 229. ⁹ Pordenone v Furlaniji.

GALLENBERG¹ 46¹⁰

5 Nota Conrat Apphaltrer² phleger zu Gallenberg¹ hat vnserm herren dem kunig³ raittung getan von den rennten vnd nuczten des vrbars daselbs zu Gallenberg¹ von dem gegenwurtigen XIII^c vnd XLVI iar, das sich zu sant Iôrgen tag [24. apr.] schiristkumftig^{a)} des nachstkomend XIII^c vnd XLVII jars enden wirdet vnd ist im^{b)} daselbs abgezogen worden halber tail sant Jôrgen rechten, so meinem herren hertzog Albrechten⁴ von solher tayding wegen am nachsten zwischen vnserm herren dem
10 kunig³ vnd sein beschehen geuallen^{c)} sind, presentibus vt supra.

gld tl ß d

Innemen phenning des vrbars

15	Item zinsphenning auss allen suppen mitsambt den edlingern ierlich lxxxvi tl vii ß xxv d.	86 7 25
	Item vom zehenten im Seger ⁵ ierlich xl mr wiener, facit xxvi tl v ß x d.	26 5 10
	Item fur die klainen rechten: huner, ayr, sant Jorgen frischung, ierlich xxvii tl iiiii ß xviii d.	<u>27 4 18</u>
		141 53

20 **Summa** huius innemen der phening vom ersten iare c xli tl liii d.

Innemen sterbrecht

25	Item sterb recht des iars i tl d.	<u>1</u>
	Summa totalis innemen der phening bringt c xlii tl liii d.	<u>Σ p</u> 142 53

Innemen waicz

30	Item zinswaicz auss allen suppen ierlich c xxxviii scheffl.	<u>scheffl</u> 138
----	---	-----------------------

Innemen rokchen

35	Item zins rokchen auss allen suppen mitsambt den edlingern ierlich ^{d)} c iii scheffl. ^{d)}	103
----	---	-----

Innemen zinshabern

40	Item zinshabern auss allen suppen mitsambt den edlingern ierlich vi ^c xxxviii scheffl.	639
----	---	-----

^{a)} nad tem radirano zu. — ^{b)} vstavljeno nad vrstico. — ^{c)} e popravljen iz a. — ^{d-d)} na razuri.

¹ Grad Gamberk pri Izlakab. ² Konrad Apfaltrer, glej zgoraj, str. 106, op. 2. ³ Kralj Friderik III. Habsburški.
⁴ Avstrijski vojvoda Albreht VI. Habsburški, brat Friderika V. (III.). ⁵ Zagorje ob Savi.

gld tl β d**Ausgeben der phenning**

90	Item dem phleger ¹ sein burkchut ierlich lxxxx <i>tl d.</i>	
4 15	Item von des scephphen huben geet ab ierlich iiii β xv <i>d.</i>	
80	Item hengnuss dem Gregor zu Yslab ² des iars lxxx <i>d.</i>	5
	Item so geet ab des iars nach solher berednuss zwischen beden vnsern gnedigsten herrn ³ getan halber tail sand Iorgen rechten, so meinem herrn herczog Albrechten ⁴ sind geuallen vi <i>tl iii β d.</i>	
<u>6 3</u>		
Σ e		
97 65	Summa totalis ausgeben des phenning lxxxvii <i>tl lxxv d.</i>	10

Ausgeben habern

fol. 127

<u>mess</u>		
18	Item von des scephphen huben geet ab ierlich xviii mess habern.	
	Nota zu Gallenberg ⁵ bringen iii scheffl ii Laybacher mess.	15
	Wenne nu innemen vnd ausgeben der phenning gemeinander gelegt vnd abgezogen wirdet, so wirdet Conrat Apphaltrer ¹ vnserm herrn dem kunig ⁶ dannoch daruber schuldig xliiii <i>tl vii β xviii d.</i>	20

Vnd dartzu den nachgeschriben getraide:^{a)}

21 6 24	Waycz – c xxxviii scheffl. Ist im angeslagen ye i scheffl per xxxviii <i>d.</i> facit xxi <i>tl vi β xxiii d.</i>	fol. 127'
12 4	Rokchen – c ii ⁷ scheffl. Ist im angeslagen ye i scheffl per xxviii <i>d.</i> facit xii <i>tl iiii d.</i>	
	Habern – vi ^c xii scheffl. Ist im angeslagen ye i scheffl per xvi <i>d.</i> facit xl <i>tl vi β xii d.</i>	
<u>40 6 12</u>		
Σ a		30
74 5 10	Summa totalis des anslags lxxiiii <i>tl v β x d.</i>	
	Also wirdet Conrat Apphaltrer ¹ vnserm herrn dem kunig ⁶ mit-sambt dem anslag des vorgeschriben getraids schuldig c xviii <i>tl iiii β xxviii d.</i>	35

Daran hat er nach der raittung herrn Pangraczen Rintschad⁸ vnd herrn Pernharten von Tehenstain⁹ zu vnsern herrn des kunigs⁶ hannden nach der rait-^{a)} za tem v spodnjem desnem kotu: verte.

¹ Konrad Apfaltrer, glej zgoraj, str. 106, op. 2. ² Izlake. ³ Kralj Friderik III. in njegov brat vojvoda Albreht VI. Avstrijski vojvoda Albreht VI. Habsburški, brat Friderika V. (III.). ⁴ Grad Gamberk pri Izlakab. ⁵ Kralj Friderik III. Habsburški. ⁶ Pomotoma zapisano 102 namesto 103 (gl. zgoraj); pri izračunu je upoštevana pravilna količina 103 scheffl. ⁷ Pankrac Rindscheid, glej zgoraj, str. 125, op. 3. ⁸ Bernard II. Tabenstein, glej zgoraj, str. 125, op. 4.

tung ausgericht c tl d.

gld tl ß d

100

Dannoch bleibt er daruber seinen kuniklichen gnaden¹ schuldig
xviii tl iiii ß xxviii d.

ΣΣ₃

19 4 28

5

fol. 128 Nota Conrat Apphaltrer² sol vnserm herren dem kunig¹ noch raittung tun von
des vrbars wegen zu Gallenberg³ von vier gantzen iarn, die sich zu sant Ior-
gen tag [24. apr.] des gegenwurttigen XIII^C vnd XLVI iars geendet haben; daz
ist von dem XLII, XLIII, XLIII vnd XLV iarn.

10

Item darauf hat er zuerkennen geben, wie daz vom dem bemelten XLII iar die
dinst vnd nucz in pheningen vnd getraide auf den vrbarsleuten ligen vnd sy
haben den daselbs nicht vermugen zegeben von solicher beschedigung we-
gen, so in von den veinten mit raub vnd prannt beschehen sey. Vnd er hab
desselben zinss von demselben iar nicht mer mugen inbringen den lxviii tl d
vnd habern c lxxviii mess. Vnd als vnser herr der Rômisch kunig¹ am nach-
sten zu Laybach⁴ was, solt darumb in am kuntschaft geschickcht vnd aus-
fundig gemacht sein worden, welche die wern, die solhen schaden emp-
hangen hieten vnd was schadens das were. Das aber nicht beschehen ist vnd
das besteet noch auf sein kunikliche gnad¹ verrer darynne czeschaffen.⁵

15

69

20

Item nota Conrat Apphaltrer² hat auch gemeldet wie daz im vnser herre der
Rômisch kunig¹ von solds wegen schuldig worden sey nach laut ains gelt-
briefs, so er darumb von seinen gnaden hat cccc guldein vnd der er sich bet-
zallen sol von den nutzen vnd rennten des vorgeschriben ampts Gallenberg³
auss vnser herrn des kunnigs¹ tail.

25

400

¹ Kralj Friderik III. Habsburški.

² Konrad Apfaltrer, glej zgoraj, str. 106, op. 2.

³ Grad Gamberk pri Izlakah.

⁴ Ljubljana. ⁵ Cf. spodaj, str. 145.17.

[24. 4. 1444 — 25. II. 1445]

HASPERG¹ per Reyhenburger² de
anno 44 et partem 45^{to}

fol. 129

Nota Michel Reyhenburger² hat die mawt vnd den vrbar dinst zum Hasperg,¹ so er in bestandes-
weis von vnserm herrn dem kunig³ ierlich gehebt hat, verraitt von^{a)} ainem ganczen iar vnd von
dreissig wochen vnd vier tagen, die sich zu sant Iorgen tag [24. apr.] des vergangen XIII^C vnd
XLIII iars angefenzt vnd zu sant Kathrein tag [25. nov.] des XIII^C vnd XLV iars geendet haben.
Presentibus vt supra vnd daselbst hat herr Pernhart van Tehenstain⁴ dieselb phleg von im vber-
genommen.

gld tl ß d

Innemen

Item Michel Raihenburger² hat die maut zum Hasperg¹ mitsampt dem vrbar
dinst in bestandesweis gehebt ierlich vmb cc lx tl d, bringt von ainem ganczen
iar vnd xxx wochen vnd ainer halben wochen vorgemelt cccc xii tl iiii ß d.^{b)}

412 4

Ausgeben

Item vonerst hat er ausgeben hern Hannsen Vngnad⁵ die czeit kamermeister auf
sein quittung datum zu Laybach⁶ an phincztag vor reminiscere [5. mar.] an-
no XLIII^{to} c tl d.

100

Item herrn Iôrgen von Tschernôml vicztumb⁷ zu vnsern herrn des kunigs³ han-
nden auf^{c)} sein quittung^{c)} datum zu Laybach⁶ an mittichen nach dem suntag
oculi [18. mar.] anno 44^{to} lviii tl xxii d.

59 22

159 22

Summa huius totalis augeben c lviii tl xxii d.^{d)}

Wenne nu das vorgeschriben innemen vnd ausgeben geeinander
gelegt vnd abgezogen wirdet, so wirdet dannoch Michl Reihenburg-
ger² vnserm herrn dem kunig³ daruber schuldig cc liii tl iii^{e)} ß viii d.

ΣΣ

253 3 8

Nota vmb dieselben cc liii tl iii^{e)} ß viii d hat derselb Michel Reihenburg² vnserm
herrn dem kunig³ seinen geltschultbrief geben vnd ingeantwurtt seinen gna-
den die zubezallen zu sant Michels tag^{f)} [29. sep.] des XIII^C vnd XLVII iars.

Racio facta feria secunda post circumcisionis domini [2. jan.] anno eiusdem 47.

^{a)} pred tem prečrtano van. — ^{b)} d na razuri. — ^{c)} prečrtano. — ^{d)} za tem v spodnjem desnem kotu: verte. — ^{e)} orig. po pomoti zapisano vii namesto iii; glej spodaj, str. 141.8. — ^{f)} vstavljeno nad vrstico.

¹ Hošperk/Hasberg, danes ruševina Stari grad nad mlajšo podrto graščino pri Planini. ² Mibael II. Rajhenburški, zakupnik na Hasbergu 1439–1447, Hajdinjak, Rajhenburški, str. 716. ³ Kralj Friderik III. Habsburški. ⁴ Bernard II. Tabenstein, glej zgoraj, str. 125, op. 4. ⁵ Hans I. Ungnad, pripadnik koroške plemiške rodbine Ungnad-Weissenwolff, 1436–1441 Friderikov dvorni maršal, 1441–1461 (†) komorni mojster, Heinig, Friedrich III., str. 178–179. ⁶ Ljubljana. ⁷ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4.

[14. 2. 1447 — 14. 2. 1448]

fol. 129^a Raittung Micheln des Reyhenburger¹ von seinem remanencz wegen des XLIII vnd dem XLV iarn des bestannds zum Hasperg² vnd darczu den bestannd daselbs von dem XIII^c vnd XLVII^a) iar, ^{b)} das sich zu der quottember ^{c)}der vasten ^{c)} [14. feb.] des gegenwurtigen ^{d)} XIII^c XLVIII iars geendet hat.

gld tl β d

5

Remanencz

Item die remanencz der bemelten zeit seiner nachsten vordern raittung hat
bracht cc liii tl iii β viii d.

253 3 8

Item der bestannd des bemelten XLVII iars bringt ccc l tl d.

350

10

603 3 8

Summa totalis vi^c iii tl iii β viii d.

Daran hat er ausge(ben):

15

Vonerst vnserm hern dem kunig³ auf seiner gnaden quittung cccc gld, facit ccc l
tl d.

350⁴

Item aber vnserm hern³ dem kunig zu seinselbs hannden durch hern Hannsen
Vngnad⁵ c x gld, facit lxxxxvi tl lx d.

96⁴ 60

446 60

20

Summa totalis ausgeben cccc xlvi tl lx d.

ΣΣ

Restat c lvii tl xxxviii d.

157 38

^{a)} popravljeno iz xlvii; na koncu dodan še en i. — ^{b)} na koncu besede prečrtan s. — ^{c)} ustavek ob desnem robu, ki najverjetneje sodi na to mesto. — ^{d)} pred tem prečrtano vorgeantent.

¹ Mibael II. Rajhenburški, glej zgoraj, str. 140, op. 2. graščino pri Planini. ³ Kralj Friderik III. Habsburški.

² Hošperk/Hasberg, danes ruševina Stari grad nad mlajšo podrto. ⁴ Guldni so preračunani po tečaju 210 d. ⁵ Hans I. Ungnad, glej zgoraj, str. 140, op. 5.

Nota an eritag sant Iorgen abendt [23. apr.] anno etc. XLVIII^o hat Conrat Apphaltrer² phleger zu Gallenberg¹ vnserm hern dem kunig³ raittung getan von allen seinen innemen vnd ausgeben der rennt, nucz vnd gult des vrbars daselbs von vier ganznen iaren, die sich zu^{a)} sant Iôrgen tag [24. apr.] des vergangen XIII^c vnd XLII iars angefengt vnd zu sant Iôrgen tag des XIII^c vnd XLVI^{b)} iars geendet haben vnd von den remanenczen seiner nachsten vordern raittung. Presentibus d(omino) Iohanne Vngnad,⁴ Pangracio Rintschadt,⁵ Lewpold Aspach com(missarii)⁶ et Wilhelmo notario.

gld tl ß d

84 3 27

Remansit in priori racione lxxxiiii tl iii ß xxvii d.

Innemen phenning des vrbars

Item zinsphening auss allen suppen mitsambt den edlingern bringen ierlich

86 7 25

lxxxvi tl vii ß xxv d.

26 5 10

Item vom zehenten im Seger⁷ ierlich xl mr wiener, facit xxvi tl v ß x d.

Item für die klainen rechten: huner, ayr, sant Iorgen frischung, ierlich xxvii tl iiiii ß xviii d.

27 4 18

141 53

Summa huius innemen der phenning des ersten iars vnd gepurt vnserm herrn dem kunig³ alain c xli tl liii d.

Vom andern, dritten vnd vierden iarn yeds iars auch alsuil vnd gepurt beden herrn,⁸ yeden halber tail, facit cccc xxiii tl v ß x d.

(423 5 20)

211 6 20

Bringt vnser herrn des Rômischen kunigs³ halber tail cc xi tl vi ß xx^{c)} d.^{d)}

Sterbrecht

Item sterb recht^{e)} der vier iar^{e)} gepurt vnserm hern dem^{f)} kunig³ alain^{f)} ii tl d.

2

439 4 10

Summa alles vorgeschriben innemen der phenning vnser herrn des Rômischen kunigs³ tail mitsambt der remanencz bringt cccc xxxviii tl iiiii ß x d.

^{a)} za tem ponovno zu. — ^{b)} pred tem prečrtano xlvij ia. — ^{c)} popravljeno iz xiiiiij, pri čemer je drugi x na razuri. — ^{d)} za d-jem radirano i ob. — ^{e-e)} na tem mestu je najprej pisalo: des ersten iars i tl d; to prečrtano in nad tem dodano: der drein iar, nakar drein iar prečrtano in na desni pripisano vier iar; istočasno s temi popravki tudi v celoti prečrtan vpis, ki se nahaja pod tem: Item des andern, des dritten vnd des vierden iars, yeds iars i tl d, facit iii tl, gepurt vnserm hern dem kunig i tl d. — ^{f-f)} podčrtano.

¹ Grad Gamberk pri Izlakah. ² Konrad Appfaltrer, glej zgoraj, str. 106, op. 2. ³ Kralj Friderik III. Habsburški. ⁴ Hans I. Ungnad, glej zgoraj, str. 140, op. 5. ⁵ Pankrac Rindscheid, glej zgoraj, str. 125, op. 3. ⁶ Leopold Aspach, cesarski svetnik in med letoma 1422 ter 1460 s prekinitivami štajerski deželni pisar, Heinig, Friedrich III., str. 192-194. ⁷ Zagorje ob Savi. ⁸ Kralj Friderik III. in njegov brat vojvoda Albreht VI.

fol. 131

Innemen waicz

Item zinswaicz auss allen suppen^{a)} c xxxviii schëffl des ersten iars vnd gepurt vnserm herrn dem kunig¹ alain, vom andern, dritten vnd vierden iar yeds iars auch alsuil, facit cccc xiiii scheffl vnd gepurt yedem herrn² halber tail, facit vnsers herrn des kunigs¹ halber tail cc vii scheffl.

scheffl

138

207

345

Also bringt vnsers herrn des kunigs¹ tail von vier iarn ccc xlv scheffl waicz.

10

Innemen rokchen

Item czins rokchen auss allen suppen mitsambt den edlinger des ersten iars vnd gepurt vnserm herrn dem kunig¹ alain c iii scheffl. Vom andern, dritten vnd vierden iar yeds iars auch alsuil, facit ccc viiii scheffl vnd gehôrt yedem herrn² halber tail, bringt vnsers herrn des kunigs¹ halber tail c liiiij schaff.

103

154,5

257,5

Also bringt vnsers herrn des Rômischen kunigs¹ tail von vier iarn cc lvij schâffl rokchen.

fol. 131'

Innemen habern

Item zinshabern auss allen suppen mitsambt den^{b)} edlingern vom ersten iar vi^c xxxviii schaff, gepurt vnserm herrn dem Rômischen kunig¹ alain. Vom andern, vom dritten vnd vierden iarn yeds iars auch alsuil, facit xviiij^c xvii schâff, bringt vnsers herrn des^{d)} halber tail viiiij^c viiiij schaff.

639

908,5³

1597,5

Also bringt vnsers herrn des kunigs^{f)1} tail von vier iarn^{g)} m v^c lxxxviiij schaff habern.

fol. 132

Ausgeben der phening

Vonerst dem phleger sein burkchut ierlich lxxxx *tl d.*

Item von des schepphen^{h)} vnd schergen^{h)} huben geet ab ierlich iiiij ß xv *d.*

Item von des Gregor huben henngnuss lxxx *d.*

gld tl ß d

90

4 15

80

90 7 5

Summa huius ausgeben gewondlichs vom ersten iar vnd gepurt vnserm herrn dem kunig¹ alain lxxxx *tlⁱ⁾ vii ß v d.*

35

^{a)} za tem prečrtano ierlich. — ^{b)} popravljeno iz dem, tako da je podaljšana srednja črtica pri m, prva črka naslednje besede pa zapisana čez zadnjo pokončno potezo m-ja. — ^{c)} popravljeno, iiii na razuri. — ^{d)} na tem mestu očitno spuščeno kunigs. — ^{e)} pod tem radirano m v^c. — ^{f)} pred tem radiran h. — ^{g)} za tem prečrtano m v^c xlvij schaff habern. — ^{h-h)} naknadno dodano ob levem robu. — ⁱ⁾ za tem prečrtano viii ß xv *d.*

¹ Kralj Friderik III. Habsburški. ² Kralj Friderik III. in njegov brat vojvoda Albreht VI. ³ Pravilen rezultat je 958,5; pisar je pozabil pripisati petdesetico (l), v vsoti, ki je pravilna, je to namreč upoštevano.

<u>gld</u>	<u>tl</u>	<u>β</u>	<u>d</u>
<u>136</u>	<u>82,5</u>		
227	57,5		

Vom andern, dritten vnd vierden iar yeds iars auch alsuil, facit cc lxxij *tl* v *β* xv *d*, facit vnsers herrn des kunigs¹ halber tail c xxxvj *tl*^{a)} lxxxii *d* j *ob*.

Also bringt vnsers hern des kunigs¹ tail des ausgebens cc xxvii *tl* lvii *d* j *ob*.

b) Abgang

5

- (80) Item von des Gregor zu Yslab² huben geet ab von ôden wegen ierlich lxxx *d*, geet des ersten iars auf vnsern hern den kunig¹ alain, vom andern, dritten vnd vierden iarn yeds iars auch alsuil, facit i *tl* *d*, bringt vnsers hern des kunigs¹ halber tail iiiii *β* *d*.^{b)}
- (4)

10

Ausgeben auf paw

fol. 132'

<u>10</u>	<u>7</u>	<u>8</u>
238	35,5	

Item Conrat Apphaltrer³ hat ausgeben auf paw zu Gallenberg⁴ als dan vnser herr der Rômisch kunig¹ das mit seinem brief geschafft hat x *tl* vii *β* viii *d*.

15

^{c)}Geet auf vnsern hern den kunig¹ alain.^{c)}

Summa^{d)} alles vorgeschriben ausgeben der phening vnsers hern des kunigs¹ tail von vier iarn cc xxxviii *tl*^{e)} xxxvj *d*.

20

Item darczu hat Conrat Apphaltrer³ Merten^{d)} von Tschernôml^{f)} an stat hern Iôrgen von Tschernôml vicztumb⁶ zu vnsers hern des kunigs¹ hannden auf sein quittung datum zu Laybach⁷ an mittichen vor sant Veits tag [13. jun.] anno et cetera XLII^o reman(enz) geantt wurtt lxxxiiii *tl* iii *β* xviii *d*.

<u>Σ e</u>		
<u>84</u>	<u>3</u>	<u>19</u>
322	4	24,5

25

Also bringt alles vorgeschriben ausgeben vnsers hern des kunigs¹ tail von vier jarn^{g)} ccc xxii *tl* iiiii *β* xxiiii *d* j *ob*.

Ausgeben habern

fol. 133

<u>scheffl</u>
18
<u>27</u>
45

30

Item von des schepphen huben geet ab des ersten iars xviii scheffl, geet auf vnsern herrn den kunig¹ alain vnd vom andern, dritten vnd vierden iarn yeds iars auch alsuil, facit liiii scheffl, bringt vnsers herrn des kunigs¹ halber tail xxvii scheffl.

35

Also bringt ausgeben des habern vnsers herrn des kunigs¹ tail von vier iarn xlv scheffl.

^{a)} za tem prečrtano vi *β* xxiiij *d*. — ^{b)} celoten vpis prečrtan. — ^{c-c)} ustavljeno v prazen prostor za odstavek in istočasno prečrtano že prej napisano, pod tem stoječe besedilo: facit vnsers herrn des künigs halber tail v *tl* iii *β* xviii *d*. — ^{d)} pred tem prečrtana začeta postavka: Item so hat er ausgeben auf. — ^{e)} za tem prečrtano: lviiij *d*. — ^{f)} pred tem prečrtano vnserm hern dem vicztumb. — ^{g)} za tem prečrtano: ccc x *tl* v *β* xvij *d*.

¹ Kralj Friderik III. Habsburški. ² Izlake. ³ Konrad Appaltrer, glej zgoraj, str. 106, op. 2. ⁴ Grad Gamberk pri Izlakab. ⁵ Martin Črnomaljski, glej zgoraj, str. 68, op. 10. ⁶ Jurij Črnomaljski, glej zgoraj, str. 61, op. 4. ⁷ Ljubljana.

gld tl β d

Wenne nu alles vorgeschriben innemen vnd ausgeben der phening von^{a)} vier iarn vnsers herrn des kunigs¹ tail geneinander gelegt vnd abgezogen wirdet, so wirdet Conrat Apphaltrer² vnserm^{b)} herrn dem Rômischen kunig¹ dannoch daruber schuldig c xvi tl vii β xv d j ob.

ΣΣ₁

116 7 15,5

Darczu^{c)} wirdet er seinen kuniklichen gnaden¹ schuldig den nachgeschriben getraide:

Waicz – ccc xv scheffl.
Rokchen – cc lviiij scheffl.
Habern – m v^c liij scheffl.

Nota daenkegen wirdet dem Conraten Apphaltrer² abgezogen als her nach geschriben steet.

Vonerst als des bemelten ersten vnd andern iars das ist das XLII vnd XLIII iars den vrbarsleuten zu Gallenberg³ in den kriegem von rawbs vnd prants wegen grosser verderblich schad beschehen ist, dadurch sy den zinnss vnd dinst in pheningen vnd getraide nicht haben vermugen zegeben vnd der doch gancz vor in dem innemen derselben zwayr iar als vorgeschriben auf den Apphaltrer² gelegt worden ist, wirdet im abgezogen von denselben zwain iarn vnd das auf den bemelten vrbarsleuten besteet vnd ausligt vber das, so er daran ingenomen hat.⁴ Also bringt von dem ersten XLII iar der abzug aller phening dinst vber gewöndlichen abgang c xl tl lxxviii d vnd besteet auf vnserm herrn dem kunig.¹ Item von dem andern, das ist von dem XLIII iar geet aber ab c xl tl lxxviii d vnd gepurt vnserm herrn dem kunig¹ halber tail, facit lxx^{d)} tl xxxviii d.^{e)}

140 78

70 39

210 3 27

fol. 133' Also bringt der abgang von den zwain iarn vnsers herrn des kunigs¹ tail cc^{h)} x tl iij β xxvii^{f)} d.

Daran hat er ingenomen vnsers herrn des kunigs¹ tails von dem ersten iar von den edlingern vnd von dem zehenten im Seger⁵ zusambt ettlichen klainen rechten lxviii tl xliiii d vnd von dem andern iar auch alsuil, gepurt vnserm herrn dem kunig¹ halber tail, facit xxxiiii tl iiiij^{g)} β xxii d. Macht vnsers herrn des kunigs¹ tail von den zwain iarn c iii tl vi β^{h)} vi d.

69 44

34 4 22

103 6 6

^{a)} pred tem prečrtan g. — ^{b)} pred tem prečrtano dannach. — ^{c)} začetni D napisan preko prvotne okrajšave za Item. — ^{d)} za tem nekaj znakov (del števila) radiranih. — ^{e)} za tem v desnem spodnjem kotu: verte. — ^{f–g)} na razuri. — ^{h)} po-pravljenno preko razure. — ^{h)} za tem prečrtano iiiii d.

¹ Kralj Friderik III. Habsburški. ² Konrad Apfaltrer, glej zgoraj, str. 106, op. 2. ³ Grad Gamberk pri Izlakab. ⁴ Cf. zgoraj, str. 139.11. ⁵ Zagorje ob Savi.

gld tl β dΣΣ₂
106 5 23³

Wenne nu deiselben c iii tl vi β vi d, so der Apphaltrer¹ hat ingenomen an dem abgang der zwayr iar als vor steet ausgehebt wirdet, dannoch besteet auf den leuten zu Gallenberg² von der bemelten beschedigung wegen, vnd so der Apphaltrer¹ nicht ingenomen hat,
^{a)} c vi tl v β xxij d.^{a)}

5

12 3 20

Nota also wirdet Conrat Apphaltrer¹ vnserm gnedigisten herrn dem Rômischen künig⁴ vber den vorgeschriben abzug des ersten vnd andern iars zusambt allem andern vorgeschriben ausgeben, so vnsern gnedigisten hern den Rômischen künig^{4 b)} zu seinem tail berurt der bemelten vier iar dannoch schuldig
^{xij^{c)} tl iij^{d)} β xx^{d)} d.^{e)}}

10

Item^{f)} so wirdet dem Apphaltrer¹ von dem ersten vnd andern iar^{g)} abgezogen so er nicht ingenomen hat sunder von solhs vorbemelten rawbs vnd prants wegen auf den leuten ligt vnd aussteet den nachgeschribener getraid vber das, so er daran ingenomen hat. Von dem ersten iar waicz c xxxviii scheffl geet
¹⁵ auf vnsern hern den künig⁴ alain. Von dem andern iar auch alsuil, gepurt seinen gnaden⁴ halber tail, facit lxxviii scheffl. Macht alles cc vii scheffl.

scheffl
138
69
207

^{a-a)} vstavljeno na koncu odstavka namesto pred tem prečrtanega: c xxvi tl lxxix d vnsers herrn des künigs tail. — ^{b)} na tem mestu manjša poškodba – luknja v papirju. — ^{c)} pred tem prečrtano xvij. — ^{d)} na razuri. — ^{e)} za tem prečrtano: i ob. — ^{f)} pred tem prečrtan začeti odstavek: Datzu wirdet er seinem gnad vber sôlh bemelt abzug. — ^{g)} vstavljeno nad vrstico.

¹ Konrad Appfalter, glej zgoraj, str. 106, op. 2. ² Grad Gamberk pri Izlakah. ³ Pravilna razlika je za 2 pfeniga nižja. ⁴ Kralj Friderik III. Habsburški.

5 Nota an eritag sant Iörgen abent [23. apr.] anno etc. XLVIII^o hat Conrat Apphaltrer² phleger^{a)} zu Gallenberg¹ vnserm hern dem kunig³ verraitt die nucz vnd rennt des vrbars daselbst von sant^{b)} Iörgen tag [24. apr.] des XIII^c vnd XLVII iars vncz auf den obgenanten sant Iörgen tag [24. apr.] des gegenwurtigen XIII^c vnd XLVIII iars, das ain gancz^{c)} iar bringet vnd von den remanenczen seiner nachsten vordern raittung von dem XLVI iar, presentibus vt supra.

10 Remansit in priori racione de anno 46 xviii *tl* iiii *ß* xxviii *d.* gld tl ß d
19 4 28

Innemen phening des vrbars

15 Item zinsphening auss allen suppen mitsambt den edlingern bringen ierlich
lxxxvi *tl* vii *ß* xxv *d.* 86 7 25
Item vom zehenten im Seger⁴ ierlich xl mr wiener, facit xxvi *tl* v *ß* x *d.* 26 5 10
Item für die klainen rechten: huner, ayr, sant Iorgen frischung, ierlich xxvii *tl* 27 4 18
iiii^{d)} *ß* xviii *d.* 141 53

20 **Summa** huius innemen der phening c xli liii *d.*

Sterbrecht

Item sterbrecht nichil.

25 **Summa** totalis innemen der phening mitsambt der remanencz facit
c lx *tl* vi *ß* xxi *d.* 160 6 21

Innemen waicz

30 Item zinswaicz auss allen suppen ierlich c xxxviii scheffl. scheffl
138

Innemen rokchen

Item zinsrokchen auss allen suppen mitsambt den edlingern c iii scheffl. 103

35
fol. 136'

Innemen habern

Item zinnshabern auss allen suppen mitsambt den edlingern vi^c xxxviii scheffl. 639

40

^{a)} pred tem prečrtano vnser. — ^{b)} pred tem prečrtano dem xiiij^c. — ^{c)} podčrtano. — ^{d)} orig. iiii (!); očitno pomotoma.

¹ Grad Gamberk pri Izlakab. ² Konrad Apfaltrer, glej zgoraj, str. 106, op. 2. ³ Kralj Friderik III. Habsburški.
⁴ Zagorje ob Savi.

gld tl β d

Ausgeben der phening

90	Item dem phleger sein burkchut ierlich lxxxx <i>tl d.</i>	
4 15	Item von des schepphen vnd schergen huben geet ab ierlich iiii β xv <i>d.</i>	
<u>80</u>	Item von Gregor zu Yslab ¹ huben henngnuss von odung wegen ierlich lxxx <i>d.</i>	5
90 7 5		
	Summa huius ausgeben lxxxx <i>tl vii β v d.</i>	

Ausgeben auf paw

		10
	Item so hat er ausgeben von ainem newen dach zu dem obern stokg zu Gallenberg ² vnd anderer aincziger pessrung xii <i>tl iii β x d.</i>	
<u>12 3 10</u>		
Σp		
103 75	Summa alles vorgeschriben ausgeben der phening facit c iiii <i>tl lxxv d.</i> ^{a)}	15

(zadnji del obračuna z bilanco manjka)

^{a)} pod tem s svinčnikom od moderne roke: Ende.

¹ Izlake. ² Grad Gamberk pri Izlakah.

IMENSKO KAZALO

A

- Alben → *Planina v Podbočju*
Albert → *Habsburg*
Albert → *Gorica, Vrhnika*
Albrecht → *Habsburg*
Albreht → *Habsburg*
Ana → *Gamberk*
Andechs
– *rodbina* 27, 28, 30
– *Bertold II.* 27
Andre → *Gamberk*
Apfaltersperger, Ulrik (Vlrich Aphaltersperger, Vlrich amtman czu Stëtemburg), *uradnik (amtman) na Štatenberku* 33, 122
Apfaltrer
– *Jurij* (Jorg/Jörg/Jõrg/ Aphaltrër, Aphalter, Apfaltrer, Aphaltrer, Apfalter), *glavar v Kostanjevici* 69, 71, 73, 75, 78, 79, 85, 86, 87, 88, 98, 99, 108
– *Henrik* 32
– *Konrad* (Conrat Apphaltrer, Aphaltrer, Aphalterr) 40, 106, 107, 108, 109, 137, 138, 139, 142, 144, 145, 146, 148
Aphaltersperger → *Apfaltersperger*
Aphaltrer, Aphaltrër, Apphaltrer → *Apfaltrer*
Arabci 53
Arch → *Raka*
Archawicz → *Orehovica*
Aspach, Leopold (Lewpold Aspach), *komisar, cesarski svetnik* 47, 142
Austrija 38, 44, 47, 52, 53
– *dedne deže* 47
– *vojvode* 34
Austrija nad Anižo 43
Awrsperger → *Turjak*

B

- Babenberg, rodbina* 27, 30
Babonići, rodbina 30
Bamberg, škofija 43
Barban, JZ od Labina (Barbon) 35, 100
Barbon → *Barban*
Baruth → *Borut*
Baumkircher, Viljem (Wilhelm Pawmkircher) 136
Bavarska 52, 53
Bela krajina 29, 32
Benečani 37
Benetke 52, 53
Beram, SZ od Pazina (Verm) 35, 100
Beričevo, ob Savi pod Ljubljano (vrfar czum Vertschach) 61, 62, 125
Bernhart → *Tabenstein*
Bertold → *Andechs*
Bischanawicz → *Pšajnovica*
Bistra, samostan pri Vrhniki (Frëncz) 26, 108
Bišče, pri Beričevem, SV od Ljubljane (Wittschicz, Witschicz) 61, 125
Bizanc 53
Blaznik, Pavle 25
Borut, SV od Pazina, (Baruth) 35, 100, 102
Braschach → *Mraševo, Veliko, Malo*
Braschicz → *Pirošica*
Brassach → *Mraševo, Veliko, Malo*
Brdo, pri Ihanu (Ekg) 61, 125
Brebisch → *Previž*
Brest pod Učkom (Briest) 36, 104
Brezovica v Podbočju (Wresowecz) 84
Briest → *Brest pod Učkom*
Brisch → *Briše*
Briše, SV od Kamnika (Brisch) 64, 66, 128, 130
Brod v Podbočju (Furtt, Furtt zum Heiligen Kreücz) 83, 85
Buč, v Tubinjski dolini (Futsch, Fütsch) 64, 66, 67, 128, 130, 131

Buščca vas, pri Cerkljab ob Krki na Dolenjskem
(Poschendorff) 83, 84, 86, 87

C

Caspar → *Gašper*

Castman → *Kastman*

Celje 32

– *rodbina (grofje)* 25, 26, 27, 28, 31, 32, 39, 43, 44

– *Friderik II. (der von Cili)* 29, 68

– *Herman I.* 29

– *Herman II.* 24, 31

– *Viljem* 29

– *Katarina, soproga Alberta III. Goriškega* 31

Cendel, Tomaž, kamniški meščan 28

Cerovec pri Trebelnem (Zerowecz) 33, 119

Cerovlje, SV od Pazina (Czeroblach) 35, 100, 102

Chmel, Joseph 7

Chorid → *Kringa*

Chrib, Chrieb → *Hrib, Veliki, Mali*

Christian → *Lackner*

Christoph → *Haidacher*

Cili → *Celje*

Cirje, pri Raki na Dolenjskem 32

Clemens → *Klemen*

Conrat → *Apfaltrer, Jama*

Conratt → *Eberstein/Svinec*

Costêni, Costeni → *Kostanjica, v Istri*

Costinicz, Costnicz → *Gostinca*

Cottrer → *Kottrr*

Crastnikg → *Hrastnik pri Trojanah*

Cristoff → *Fladnitz*

Czeberueld → *Sorško polje*

Czeplach → *Čeplje*

Czeroblach → *Cerovlje*

Czollnisch, Czolnisch → *Čolnišče*

Czwettla → *Svetje*

Č

Čadraže, pri Šentjerneju (Tschadras) 33, 119

Čebi 43

*Čeplje, pri Lukovici (Czeplach, Tscheplach, Zep-
plach)* 61, 125, 126

Česka (Beheim) 95

*Čolnišče, pri Zagorju ob Savi (?) (Czollnisch, Czol-
nisch, Zallnitsch, Zollnisch, Zollnitsch)* 64,
66, 67, 128, 130, 131

Črna na Koroškem 8

*Črne, kmet na Golem pri Želimljab (Tscharne czu
Gall)* 111

*Črneča Vas, pri Kostanjevici (Kerndorff, Tschern-
dorff, Tscharndorff)* 83, 84, 85

Črnomelj

– *Jurij (Iôrg/Jörg/Jorg/Jôrg/Jeorius von Tschern-
noml, Tschernöml, Tscharnöml; vicedomi-
nus, vicztumb, vicztumb in Krain, der neue
vicztumb), kranjski deželni vicedom* 45, 46, 61,
68, 71, 80, 82, 97, 99, 102, 109, 112, 127, 131,
132, 140, 144

– *Martin (Mertt von Tscharnoml, Tschernöml,
Tscharnöml; vicztumb, alter vicztumb) kranj-
ski deželni vicedom* 33, 34, 68, 79, 86, 91, 95, 98,
102, 107, 111, 119, 121, 122, 144

Črnuče, pri Ljubljani (Zarnusch) 61, 125

Čušperk 31

D

*Depala vas, pri Domžalah (Dyepoltstorff Diepolts-
torff)* 61, 62, 125

Devin

– *rodbina* 26, 35

– *Hugo VIII., istrski "mejni grof", pazinski gla-
var* 26, 35

Diepoltstorff → *Depala vas*

*Dirnbacher (Diwrenpacher, Diwrenpacher, Dur-
renpacher, Dürrenpacher), habsburški vojaški
poveljnik* 68, 69, 95, 96, 99

Diwrenpacher, Diwrenpacher → *Dirnbacher*

Dobra Jutra → *Jure*

Dobrava pod Rako 32

Dobrna, Sigmund II. (Sigmund Newnhawser) 68

Dojutrovica, v Žumberku na Hrvaškem 33

– *cerkev sv. Jurija* 33

*Dol, pri Ljubljani (Lustal, Lusstal, maut bey Sant
Margareten im Lustall, mawtt bei Sand Mar-
grethen im Lusstal, mautt bei Sannd Marg-
rethen, S. Margrethen)* 28, 61, 65, 72, 125, 129

Dol, pri Podbočju (Tal) 84

Dol, pri Štatenberku (Dûlach) 33, 119

Dolenja vas pri Raki, na Dolenjskem 32

Dolenje Površje, pri Raki na Dolenjskem 32
Dolenjska 29, 31
Dolga Raka, pri Raki na Dolenjskem 32
Donji Oštrc (Ostercz), v Žumberku 33
Draga, pri Sori blizu Medvod (Trag) 89, 90
Dragomelj, J od Domžal (Dragoml, Dragöml, Dragöml) 61, 62, 125
Dragoml, Dragöml, Dragöml → *Dragomelj*
Draguč, SV od Pazina (Tragutsch) 35, 100
Drolebik, Drollewikg → *Drulovka*
Drulovka, pri Kranju (Drolebik Drollewikg) 89, 90
Dunaj/Wien 22, 43, 53
Dunajsko Novo mesto/Wienerneustadt (Newnstat) 53, 74, 78, 81, 98
Důlach → *Dol, pri Štatenberku*
Dürr → *Tar*
Durrenpacher, Dürrenpacher → *Dirnbacher*
Dušan → *Kos*
Dyepoltstorf → *Depala vas*

E

Eberstainer → *Eberstein/Svinec*
Eberstein/Svinec, na Koroskem, Konrad (Conratt Eberstainer) 105
Eisenkappel/Železna Kapla 8
Ekg → *Brdo*
Ekkger Jörg (Jörg Ekkger), *novomeški meščan* 99
Elizabeta → *Luksemburg*
Englhart → *Turjak*
Erasem → *Kamen*
Erlach → *Zajelše*
Ernest → *Habsburg*
Ernstorff → *Herinja Vas*
Evropa 53

F

Ferdo → *Gestrin*
Fladnitz, Kristof II. (Cristoff Flädniczer) 118
Flädniczer → *Fladnitz*
Flednikg → *Smlednik*
Florian → *Preczner*
Frankopan
 – *Ivan, grof* 35
 – *Štefan, grof* 33

Frayn → *Vranja*
Freising, škofija 27, 30, 43
 – *dolenjska posest* 30
Freitel, Wilipold (Wilpolt Freitl, Freytlein) 95, 96, 99
Frëncz → *Bistra*
Freytlein → *Freitel*
Friderik → *Habsburg, Ortenburg, Grimm*
Fridreich → *Grimm*
Frönicz → *Samostan Bistra*
Fuchsberger, Bernhard (Wernhard/Wernhart Fuchsperger, Fuxperger), *avstrijski komorni pisar* 38, 41, 46, 61, 69, 74, 78, 79, 81, 95, 98, 102, 107, 111
Fürstenfeld, Štajerska 42
Furtt → *Brod v Podbočju*
Futsch, Fütsch → *Buč*
Fuxperger → *Fuchsberger*

G

Galion → *Gračšće*
Gall → *Gamberk*
Gall → *Golo*
Gall, rodbina 28
Gallemburg, Gallenberg → *Gamberk*
Gallemburger, Gallenberger → *Gamberk*
Gamberk pri Izlakab (Gallemburg, Gallenberg) 22, 24, 28, 29, 40, 46, 47, 48, 50, 106, 108, 137, 138, 139, 142, 144, 145, 146, 148
 – *gospodstvo* 28, 43
 – *grad* 28
 – *rodbina* 28
 – *Ana, žena Galla* 29
 – *Andrej I.* (Andre Gallenberger), *oskrbnik na Zgornjem Kamniku* 125, 127
 – *Gall* 28, 29
 – *Hans I.* (Hanns Gallemburger), *oskrbnik na Zgornjem Kamniku* 40, 70, 71
 – *urad* 45
Gašper → *Mawr, Melz, Novi grad na Krasu*
Georgius → *Višnja Gora*
Gestrin, Ferdo 36
Geyraw → *Jurklošter*
Glinek (Glynikg), *pri Škofljici pri Ljubljani* 110
Globodol, Gorenji, Srednji, Dolenji, pri Mirni Peči na Dolenjskem (Tewffental) 120

Glynikg → *Glinek*

Golice, v Tuhinjski dolini (Golicz, Golitsch) 64, 67, 66, 128, 130, 131

Golicz, Golitsch → *Golice*

Golo, pri Želimljah (Gall) 111

Görtschach → *Goričane*

Gorenje Površje, pri Raki na Dolenjskem 32

Gorenji Mokronog 24

Gorica

– *grofje Goriško-Tirolski, rodbina* 30, 32, 34, 36, 43; *albertinska veja* 35; *istrska veja* 24
– *Albert III.* 29, 30, 31, 35

– *Henrik II., Koroški vojvoda* 26, 29, 30

– *grofje Tirolsko-Goriški, rodbina* 24, 26, 27, 28

– *Majnhard II., koroški vojvoda* 26

– *Oto, koroški vojvoda* 30

Goričane (Gortschach, Görtschach, haws czu Görtschach, vesten czu Görtschach) 24, 26, 27, 40, 46, 48, 50, 89, 91

Gorjanci 32

Gornja Avstrija 42, 43

Gornji Oštrc, v Žumberku na Hrvaškem 33

Gortschach, Görtschach → *Goričane*

Gosiakg → *Kozjak*

Gostinca, zaselek ob istoimenskem potoku JV od Bogneče vasi (Costnicz, Costinicz) 33, 119, 121

Gračiče, JV od Pazina (Galion) 35, 100, 102

Gradec, JV od Podbočja (Grecz, Grëcz) 83, 84

Gradec/Graz (Grecz, Gretz) 25, 118, 132

Gradišče pri Raki, na Dolenjskem 32

Grëcz → *Gradec*

Grecz → *Gradec, Gradec/Graz*

Gregor → *Kamnik*

Gregor, kmet v Izlakah (Gregor czu Islapp, Yslab) 107, 138, 143, 144, 148

Gretz → *Gradec/Graz*

Grimm, Friderik imenovan tudi Meichsner (Friedrich Grymm, Meichsner) 78, 79, 81, 86, 87, 95, 96, 98

Groftija v Marki in Metliki 24, 30

Grymm → *Grimm*

Guštanj 8

H

Habsburg

– *dedne deže* 42

– *rodbina* 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 38, 40, 42, 43, 45, 46; *albertinska veja* 43

– *Albreht I.* 24

– *Albreht II.* 28, 29

– *Albreht III.* 25

– *Albreht V., rimsko-nemški kralj (II.)* 42

– *Albreht VI., avstrijski vojvoda* (hertzog Albert, Albrecht) 39, 42, 43, 44, 45, 108, 126, 136, 137, 138

– *Ernest Železni* 35, 37, 42

– *Friderik Lepi, nemški protikralj* 26

– *Friderik IV. (Tirolski)* 34, 42

– *Friderik V. (pozneje kot cesar III.)* 25, 26, 27, 31, 34, 35, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 53

– *Katarina, sestra Friderika III.* 44

– *Ladislav Postumus* 42, 43

– *Leopold III.* 25, 31

– *Leopold IV.* 35

– *Maksimilijan I.* 38

– *Rudolf I., rimsko-nemški kralj* 24

– *Rudolf II.* 24

– *Rudolf IV.* 28, 29, 30, 31

– *Sigmund (Tirolski)* 42, 43

Hačim, Jud 29

Haidacher, Christoph 7

Hanns → *Gamberk, Kozjak, Prodan, Ungnad*

Hans → *Liemberg, Mlino, Paradajzer, Šteberk, Waldburg, Žumberak*

Hasperg → *Hošperk/Hasberg*

Hautzinger, Hans (Hawtzinger) 68, 69

Hawtzinger → *Hautzinger*

Hefen, *brodar v uradu Kostanjevica* 83

Heiligen Kreücz → *Podbočje*

Heinrich → *Kastman*

Henrik → *Apfaltrer, Gorica, Lamberger*

Herinja Vas, pri Otočcu (Ernstorff) 119

Herkov, Zlatko 52

Herman → *Celje*

Hmeljnik (haws czu Hophenbach) 99

– *Nikolaj* (Höpfenbacher, Hophenbacher) 33, 122

Hofburg 43

Homec, J od Kamnika (mawtt am Kollenperg, Kollnperg) 28, 65

Höpfenbacher, Hophenbacher → *Hmeljnik*

Hophenbach → *Hmeljnik*

Hošperk/Hasberg, danes ruševina Stari grad nad mlajšo podrto graščino pri Planini (Hasperg) 34, 48, 134, 136, 140, 141
Hrastek, pri Podbočju na Dolenjskem (Krastokch) 83, 84, 85
Hrastnik pri Trojanah (Krastnikg, Crastnikg) 64, 66, 67, 128, 130, 131
Hrib, Veliki, Mali, pri Tubinju (Chrib, Chrieb, Krieb) 64, 66, 67, 128, 130, 131
Hrvaška 32
Hugo → *Devin*

I

Ig (Ig das ambt, ambt cze Ig, Yg) 24, 25, 27, 40, 46, 48, 50, 110, 111
Igdorff → *Iška vas*
Innsbruck 21
Iohannes → *Ungnad*
Iôrg → *Črnomelj*
Islapp → *Izlake*
Istra 24, 35, 36, 44, 52
Iška Loka (supp Lakch) 27, 50, 110
Iška vas (Igdorff) 111
Ivan → *Frankopan*
Izlake (Islapp, Yslab) 107, 138, 143, 144, 148
Izvir, JV od Cerkelj ob Krki na Dolenjskem (Yswir) 83

J

Jacob → *Lamberger*
Jadran 30
Jama (*Lueg*), *rodbina* 34
 – *Konrad VI.* (Conrat Lûger) 68
 – *poimensko neznan član rodbine* (Lûger), *glavar v Pazinu* 102
Janez → *Valvasor*
Janko, kmet iz Čepelj pri Lukovici 126
Jôrg → *Apfaltrer, Črnomelj*
Johannes → *Meusenreuter*
Jörg → *Apfaltrer, Črnomelj, Ekkger*
Jorg → *Apfaltrer, Črnomelj, Snurb*
Joseph → *Chmel*
Josip → *Žontar*
Jože → *Mlinarič*
Judenburg, Štajerska 42, 43

Jure, kmet iz Žubejevega, pri Lokah v Tubinjski dolini (Jure Dobra Jutra czu S. Thomas) 69
Jurij → *Paradajzer*
Jurklošter, Z od Planine pri Sevnici (Geyraw) 81, 82

K

Kalcz, nekje vzhodno od Kostanjevice na Krki 83
Kamen, Erazem (Erasem Stainer), *oskrbnik v Goricanah* 89, 91, 92
Kamence, JZ od Čateža ob Savi (Stainsperg, Stainperg) 83, 84
Kamnik pod Krimom, (supp Stain) 27, 50, 110
Kamnik, (Stain, gericht czu Stain, hawss ze Stain) 24, 25, 28, 40, 46, 50, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 128, 129, 132
 – *deželsko sodišče* 28, 29, 41, 48
 – *gospodstvo* 41
 – *gradiščani* 28
 – *rodbina, Gregor* 28
Kamnik, Zgornji (danes Stari) (Oberstain, Oberstain) 21, 28, 40, 41, 48, 61, 63, 70, 71, 125
Kamniška Bistrica 27
Kamniške Alpe 27
Karel → *Luksemburg*
Karsikl → *Kršikla*
Kastman
 – *Henrik* (Heinrich Castman, Kastman), *deželski sodnik v Pazinu* 100, 102, 103, 105
 – *Martin* (Martin Kastman), *deželski sodnik v Pazinu* 100, 102
Katarina → *Celje, Habsburg*
Katinara 36
Kerndorff → *Črneča Vas*
Klain Mangesprug, Klayn Mangesprug → *Mali Mengoš*
Klanec pri Kozini 36
Klemen iz Trebenj (Clemens von Trefen), *uslužbenec vicedoma Jurija Črnomaljskega* 99
Kočevje 31
Kokra, reka 27
Kollenperg, Kollnperg → *Homec*
Konrad → *Eberstein/Svinec*
Kontovel 36
Koroška 25, 38, 39, 43
 – *vojvodina* 26

- Kos, Dušan* 28, 30, 46
Kos, Milko 7
Kosi, Miha 8, 32
Kostanjevica na Krki (Lantstrass, Lanndtstrass, Lanndstrost) 25, 30, 31, 32, 40, 41, 51, 52, 73, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 86, 87, 99, 122
 – *deželsko sodišče* 46, 48
 – *gospostvo* 29, 31, 32, 41, 46, 48
 – *grad* 32
 – *samostan* (Vnser frawen prunen, Vnser frawn prunn bei Lanndstrost) 81, 82, 85
Kostanjica, v Istri (Costēni, Costēni, Costeni) 36, 113, 114, 115, 116
Kostel 31
Kottrrer, Peter (maister Peter Cottrer) 68, 69
Kozjak, Hans (Hanns von Gosiakg) 96
Kožljak, Nikolaj, tržaški glavar 35
Krain → *Kranjska*
Krakovski gozd 32
Kranj, (Kraynburg) 24, 25, 26, 34, 41, 70, 72
 – *deželnoknežji urad* 39
Kranjska, (Krain, Krayn) 24, 25, 26, 28, 29, 30, 32, 34, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 47, 49, 51, 52, 53, 79, 95, 98, 102, 107, 111, 132
 – *deželni glavar* 27
 – *deželnoknežja posest* 34, 46
 – *lovski urad* 25
 – *mejni grofje* 27
 – *vicedom* 41, 46
Kras 34
Krastnikg → *Hrastnik pri Trojanah*
Krastokch → *Hrastek*
Krayn → *Kranjska*
Kraynburg → *Kranj*
Kreucz, Kreẇtz, Krewcz → *Križ*
Krėwczdorff, Kreẇczdorff → *Kriška vas*
Krieb → *Hrib, Veliki, Mali*
Kringa, JZ od Pazina (Chorid) 35, 100
Kriška vas, pri Višnji Gori (Krėwczdorff, Kreẇczdorff) 95
Krištof → *Mörsberg*
Križ, pri Komendi (Kreẇtz, Krewcz, Kreucz) 64, 66, 67, 128, 130, 131
Krka, reka 30, 32
Krka/Gurk, škofja 43
Krškla, S od Pazina (Karsikl) 35, 100
- L**
- Laakch* → *Škofja Loka, Loke pri Krašnji*
Laakg → *Loke pri Krašnji*
Lackner, Christian 7
Ladislav → *Habsburg*
Ladja, pri Medvodah (Scheff) 89, 90
Laibach → *Ljubljana*
Lakch → *Iška Loka*
Lamberger
 – *Henrik* 27
 – *Jakob* (Jacob Lamberger), *oskrbnik na kamniškem Zgornjem gradu* 61, 71
 – *Sigmund* (Sigmund Lamberger), *oskrbnik na kamniškem Zgornjem gradu* 61, 62, 63, 64, 70, 71, 72
Lamparter 99
Lanndstrost → *Kostanjevica na Krki*
Laure, novomeški meščan 99
Laurenczen → *Sveti Lovreč*
Lauttenberg → *Trška Gora*
Laybach → *Ljubljana*
Lazar, Tomaž 8
Lebek 29
 – *gospostvo* (Liebegg) 28
Lenart → *Završje v Istri*
Leoben 43
Leopold → *Habsburg*
Leupolt → *Welser*
Lewpold → *Aspach*
Liemberg, Hans 26
Lindar, JV od Pazina (Lynnder) 35, 100
Litija (Luttēy, Luttey) 93
 – *trg* 31
Ljubljana (Laibach, Laybach) 22, 23, 25, 27, 30, 41, 46, 49, 51, 68, 108, 132, 139, 140, 144
 – *spanbeimsko gospostvo* 25, 26, 27
 – *vicedom* 37
 – *vicedomski urad* 24, 25, 46
Ljubljansko barje 25
Ljubljansko polje 25
Logatec 25
 – *gospostvo* 25
Loka, župa → *Iška Loka*
Loke v Tuhinju (S. Thomas, Sand Thomas, Sand Thomass) 64, 66, 67, 69, 128, 130, 131

Loke, Zgornje, Spodnje, pri Krašnji (Laakg, Laakch) 62, 125
Lonjer/Longera, JZ od Bazovice 36
Lož 31
Ludvik → *Wittelsbach*
Luksemburg
 – *rodbina* 43, 44
 – *Elizabeta, žena Albrehta II. Habsburškega* 42
 – *Karel IV.* 44
 – *Sigismund* 43, 44
 – *Vencelj* 43, 44
Lüger → *Jama*
Lusstal, Lustal → *Dol pri Ljubljani*
Luttey, Luttëy → *Litija*
Lynnder → *Lindar*

M

Majnhard → *Gorica, Ortenburg*
Maks → *Miklavčič*
Malczitsch → *Mavčiče*
Mali Mengeš, nekoč samostojno naselje, danes del Mengša (Klain Mangesprung, Klayn Mangespurg) 61, 62, 125
Maltschicz → *Mavčiče*
Mangespurg → *Mengeš*
Marawtsch → *Moravče*
Marka in Metlika, dežela 24
Marko → *Zapltil*
Martin → *Kastman*
Martin → *Schnizenbaumer*
Matevž, Dujmov sin z Reke 35
Matko → *Videc*
Mavčiče, ob Savi pod Kranjem (Maltschicz, Malczitsch) 89, 90
Mawr, Gašper (Caspar von Mawr) 99
Mehovo, (Meichaw) 81, 122
Meichaw → *Mehovo*
Meichsner → *Grimm*
Mekinje 28
 – *rodbina* 28
Melz, Gašper (Caspar Melcz), *oskrbnik v Višnji Gori* 25, 32, 45, 93, 94, 96, 97
Mengeš (Mangespurg) 61, 62, 125
Mertt → *Črnomelj, Oder*
Metlika 33

Meusenreuter, Janez (Johannes Meußsenrewtter) 68
Meußsenrewtter → *Meusenreuter*
Michel, Michl → *Rajbenburg*
Miha → *Kosi*
Miklavčič, Maks 32
Milano 31
Milko → *Kos*
Mirna, reka 36
Mitterburg → *Pazin*
Mixe iz Zagorice pri Hmeljniku na Dolenjskem (Mixe von Segericz, Sëgericz), *upravnik kositanjeviškega deželškega sodišča* 81, 122
Mixe, novomeški meščan 99
Mlinarič, Jože 51
Mlino (danes del Bleda), Hans II. (Seepacher) 89
Mokolan/Moncolano 36
Mokovo oz. Zabrežec/Mocco, JV od Trsta (Mukchaw) 36, 37, 135, 136
Mokronog (Nassenfuss) 86
Montfort, rodbina (grofje) 43
Moravče pri Gabrovki (?) (Morawtsch) 120
Moravče, (Marawtsch, Morawtsch) 62, 125
Morawtsch → *Moravče, Moravče pri Gabrovki*
Mörsberg Krištof, komornik 41
Mukchaw → *Mokovo*
Mulich, Michel (Mûlich, Müllich) 34, 98
Muš, Jud 29

N

Nassenfuss → *Mokronog*
Nataša → *Žener*
Nemecz, kmet v Predolah pri Račni pri Grosupljem III
Nevlje, pri Kamniku 25
Newnhaws → *Novi grad na Krasu*
Newnhawser → *Dobrna*
Newnstat → *Dunajsko Novo mesto/Wienerneustadt*
Newnstättlein, Newnstettlein → *Novo mesto*
Newsezz → *Novaki Pazinski*
Niclas → *Raintaller*
Niclas, kmet (?) na lokaciji (Stawden) na območju vasi Pako III
Nikolaj → *Kožljak, Šteberk, Vintler*
Notranja Avstrija 34, 42, 43, 44, 45

Notranjska 34
Novaki Pazinski, SV od Pazina (Newsezz) 35, 100,
 102
Novi grad pri Podgradu na Krasu, gospostvo 37
 – *Gašper* (Caspar vom Newnhaws), *oskrbnik v*
Završju 26, 36, 69, 70, 113, 116, 117, 118
Novo mesto, (Newestel, Newnstettlein, Newn-
 stättlein, Rudolfswerd, Rüdolfswerd, gericht
 czu Rudolfswerd, judicium in Rüdolfswerd)
 25, 29, 30, 31, 33, 46, 98, 99
 – *deželsko sodišče* 48

O

Obern Herczogtumb, Obernhertzogtumb → *Vi-*
vodina
Obernburg → *Stari Pazin*
Obertschicz, Obertschitz → *Obrše*
Obrež vivodinski, cerkev sv. Nikolaja 33
Obrše, S od Lukovice (Obertschitz, Obertschicz)
 61, 125
Oder, Martin (Mertt Öder statrichter), *kamniški*
mestni sodnik 67, 69
Oglej, patriarbat 36, 47, 52, 53
Ogri 43
Ogrska, meja 30
Orehovica, pri Šentjerneju (Archawicz) 31, 33, 119
Ornuška vas, JZ od Trebelnega 33
Ortenburg
 – *rodbina* 24, 26, 30, 31, 43, 44
 – *Friderik* 44
 – *Majnhard I.* 26
Ortnek 31
Osolnik, JZ nad Soro pri Medvodah (Osselnikg) 89
Osselnikg → *Osolnik*
Ostrovica, Rajner Schenk 28
Oswalt → *Prodan*
Oto → *Gorica*
Otočec 33
Otokar → *Přemysl*

P

Pakg → *Pako*
Pako, pri Borovnici (Pakg) 111
Palestina 44

Pangracius, Pangratz → *Rindscheid*
Paradajzer
 – *Hans* 26
 – *Jurij* 25, 26
Pavle → *Blaznik*
Pawmkircher → *Baumkircher*
Pazin, Istra (Mitterburg) 25, 35, 36, 46, 48, 100,
 101
 – *gospostvo* 35
 – *grofija* 24, 35
Pemont → *Završje*
Pereschicz → *Pirošica*
Perger 99
Pericz → *Pirošica*
Pernekg → *Pirniče*
Pernhardus, Pernhart → *Tabenstein*
Peter → *Kottrrer*
Peter → *Štih*
Pfannberg, rodbina (groffe) 43
Piben → *Pičan*
Pičan, JV od Pazina (Piben) 35, 100
Pirniče, Zgornje, Spodnje, pri Medvodah (Pernekg)
 90, 91
Pirošica, Dolenja, Gorenja, pri Cerkljah ob Krki
 (Braschicz, Pereschicz, Pericz) 83, 84, 86
Pischánawicz, Pischanawicz → *Pšajnovica*
Planina pri Rakeku, urad 21, 22, 34
Planina v Podbočju, pri Kostanjevici (Alben) 83, 84
Planina, pri Sevnici, rodbina 30
Planinsko polje 34
Platt 113
Pliberk 42
 – *gospostvo* 43
Podbočje, pri Kostanjevici (Heiligen Kreücz) 83, 85
Podgora pri Dolu (?) (Vnderm Stain, Vnderem
 Stain) 61, 125
Podmil → *Podmilj*
Podmilj, pri Blagovici na Gorenjskem (Podmull,
 Podmüll, Podmüll, Podmil) 64, 66, 67, 128,
 130, 131
Podmull, Podmüll, Podmüll → *Podmilj*
Podvrh, pri Raki na Dolenjskem 32
Poljane, nekdanji grad in gospostvo, na lokaciji današ-
njega Predgrada pri Starem trgu ob Kolpi 31
Poljanska dolina 26
Pordan → *Prodan*
Pordenone v Furlaniji (Portenaw) 136

- Porger, rodbina* 26
 Portenaw → *Pordenone*
 Poschendorff → *Bušeča vas*
Postojna 25, 34, 40, 41
 – *gospodstvo* 34
 Prapartsch → *Prapreče*
 Prapertschach → *Prapreče*
Prapreče, pri Lutrškem selu (Prapartsch, Prapertschach,) 120, 121
Prämer, član štajerske plemiške rodbine Prämer, oskrbnik na Suibnem 108
Prénntlein, vrfar, mogoče gre za brod preko Save pri vasi Brinje blizu Šentjakoba pri Ljubljani 67
 Precar, Precor → *Prekar*
Preczner, Florian (Florian Preczner), *kranjski in kamniški meščan, upravnik kamniškega dežel-skega sodišča* 70, 71, 72, 128, 132, 133
 Predan → *Prodan*
Preddvor 28
 Predol → *Predole*
Predole, pri Račni pri Grosupljem (Predol) III
Prekar, Zgornji, Spodnji, v dolini Save nad Kresnicami (Am Precor, Precar) 61, 125, 126
Přemysl, Otokar II., češki kralj 24, 26, 28, 30
Preserje (supp Presser), *J od Podpeči, na obrobju Ljubljanskega barja* 27, 50, 110
 Presser → *Preserje*
Previž, SV od Pazina (Brebisch) 35, 100
Prodan
 – *Hans* (Hanns Pordan), *uradnik v Zgornji Vivodini* 77, 80
 – *Oswald* (Oswalt Predan), *kostanjeviški meščan, zakupnik kostanjeviškega deželskega sodišča* 82
Prosek 8, 36, 37
 – *urad* 37
Pšajnovica, pri Zlatem Polju nad Krašnjo (Bischanawicz, Pischchanawicz, Pischhanawicz) 64, 66, 67, 128, 130, 131
Puchs, rodbina 30
- ## R
- Rabenstein, Viljem, kranjski deželni glavar* 27
Račice, Z od Lupoglava, Istra (Reschicz) 100
Raihenburger → *Rajhenburg*
Raintaller, Nikolaj (Niclas Reintaler, Reyntaler), *oskrbnik na Vranji* 104, 105
- Rajhenburg, Mihael II.* (Michel/Michl Raihenburger, Reihemberger, Reyhenburger), *zakupnik na Hasbergu* 22, 34, 140, 141
Rajner → *Ostrovica*
Rajnpreibt → *Wallsee*
Raka (ambt czu Arch) 25, 31, 32, 40, 41, 46, 48, 51, 73, 88
Rakalj, ob Raškem zalivu v Istri (Rêkl) 101
Raseer, Raser → *Ružar*
Ravber, Herman 36
Ravno, pri Raki na Dolenjskem 32
Rayach → *Roje pri Trebelnem*
 Rêkl → *Rakalj*
Reihemberger → *Rajhenburg*
Reintaler → *Raintaller*
Reka/Rijeka 35
Reschicz → *Račice*
Reyhenburger → *Rajhenburg*
Reyntaler → *Raintaller*
Ribnica 31
Ricmanje/S. Giuseppe d. Cbiusa, JZ od Bazovice 36
Rihemberk, rodbina 36
Rindscheid, Pankrac (Pangracius/Pangratz Rintschad Rintschadt, Rintschaid), *štajerski deželni pisar in cesarski svetnik* 41, 47, 125, 127, 134, 136, 138, 142
Rintschad, Rintschadt, Rintschaid → *Rindscheid*
Roje pri Trebelnem (Rayach) 121
Rosar, Rosêr, Rosër, Roser, Rosër → *Ružar*
Rudolf → *Habsburg, Wallsee*
Rudolfswerd, Rûdolfswerd → *Novo mesto*
Ružar, v Istri (Raser, Rosër, Raseer, Rosêr, Rosêr, Rosar, Roser) 36, 113, 114, 115, 116
- ## S
- S. Cancian* → *Škocjan*
S. Margrethen → *Dol pri Ljubljani*
S. Thomas → *Loke v Tubinju*
Salawicz, Salawitz → *Žaloviče*
Salog → *Zalog pri Škofljici*
Salzburg, nadškofija 43, 47
Samostan Bistra, pri Vrhniki (kloster gen Frönicz) 86
Sand Concian → *Škocjan*
Sand Jacob, Sand Jacob bei der Saw → *Šentjakob ob Savi*

- Sand Margrethen im Lussttal → *Dol pri Ljubljani*
- Sand Mertten → *Šmartin*
- Sand Peter → *Sv. Peter, Zaselek pri Trebelnem; Sv. Petar, nekdanja cerkev med Mrzliči in Lesiščino*
- Sand Thomas, Sand Thomass → *Loke v Tubinju*
- Sand Veitt → *Šentvid pri Lukovici, Šentvid pri Stični*
- Sannd Margrethen → *Dol pri Ljubljani*
- Sant Kantzian → *Škocjan*
- Sant Margareten im Lustall → *Dol pri Ljubljani*
- Sant Veit → *Šentvid pri Lukovici*
- Saulgau, danes Bad Saulgau, na Zg. Švabskem* 31
- Sava, reka* 25, 27
- Savinja, reka* 27
- Savnija, grofija* 29
- Scheff → *Ladja*
- Schërftemberg, Scherffemberg, Schërftemberg, Scherffenberg → *Svibno*
- Schnizenbaumer*
- *Martin* 27, 36
- *Viljem (Wilhelm Sniczenpawmer), upravnik urada Ig* 27, 110, 112
- Schutt → *Šutna*
- Seepacher → *Mlino*
- Seger → *Zagorje ob Savi*
- Segericz, Sëgericz → *Mixe, Zagorice*
- Senica, Zgornja, Spodnja, SZ od Medvod (Swinicz, Sweinicz)* 89, 90
- Sergij* → *Vilfan*
- Sericz → *Zarečje*
- Severna Italija* 52, 53
- Sicherstein, nekdanji grad, danes Stari Grad Žumberački, južno od Kostanjevice, na hrvaški strani Gorjancev (Sicherstain)* 79, 87
- Sigismund* → *Luksemburg*
- Sigmund* → *Dobrna, Lamberger*
- Sigmund* → *Habsburg*
- Sittich → *Stična*
- Slatenik → *Slatnik*
- Slatnik, Veliki, Mali, pri Novem Mestu (Slattaink, Slatenik)* 51, 119, 120, 121
- Slattaink → *Slatnik*
- Slovenj Gradec* 42, 43
- Slovenska marka* 24
- Smlednik (Flednikg)* 32, 89
- Snurl (ali Snurb), Jurij (Jorg Snurh, Snürh, Snurl), upravnik uradov Kostanjevica in Raka* 73, 75, 76, 83, 87, 88
- Socerb 37
- Sofija* → *Weimar-Orlamünde*
- Sonnegg* 27
- Sora, reka* 27
- Sorško polje (?) (Czeberueld, Zeberueld)* 69, 95
- Spanbeim, rodbina* 26, 28, 29, 30
- Spodnja Avstrija* 42, 43
- Spodnja Štajerska* 44
- Spodnja Vivodina* 33
- Stain → *Kamnik, Kamnik pod Krimom*
- Stainer → *Kamen*
- Stainperg, Stainsperg → *Kamence*
- Stari Pazin (Obernburg)* 35, 100
- Stawden, *mikrolokacija na območju vasi Pako* 111
- Stegberg → *Šteberk*
- Stegberger → *Šteberk*
- Stetemburg, Stëtemburg, Stêtemburg → *Štatenberk*
- Stična, (Sittich), samostan* 30, 81, 82
- Sv. Petar, nekdanja cerkev med Mrzliči in Lesiščino, JZ od Lupoglava v Istri (Sand Peter)* 104
- Sv. Peter, zaselek pri Trebelnem (Sand Peter)* 119
- Sveti Lovreč, JV od Poreča (Laurenczen)* 101
- Svetje, pri Medvodah (Czwettla)* 27, 90
- Svibno (Schërftemberg, Scherffenberg, Schërftemberg, Scherffemberg)* 24, 25, 34, 41, 73, 74, 95
- *rodbina* 28, 30
- Sweinicz → *Senica*
- Swern wasser, Swërnwasser → *Težka Voda*
- Swinicz → *Senica*

Š

- Šentjakob ob Savi, pri Ljubljani (mault bei Sand Jacob, mawtt bei Sand Jacob bei der Saw)* 28, 61, 65, 72, 125
- Šentvid pri Lukovici (Sant Veit, Sand Veitt)* 61, 125
- Šentvid pri Stični, trg (Sand Veitt)* 31, 93
- Škocjan, V od Doba pri Domžalah (S. Cancian, Sand Concian Sant Kantzian)* 64, 67, 128, 131
- Škofja Loka (stat cze Laakch)* 89
- *gospodstvo* 27

Šmartin, nekdanja vas na bregu Save (križišče Iskra), pod Šmarjetno goro, staro farno središče, danes del Kranja (Sand Mertten) 89, 90
 Šrajbarski turn 32
 Štajerska 38, 39, 43
 Štatenberk, grad pri Trebelnem (Stätensburg, Stetemburg, Stätemburg, herrschafft Stätemburg, pfleger gen Stätemburg) 24, 29, 30, 31, 33, 40, 46, 48, 51, 52, 81, 98, 119, 122
 Šteberk, grad, danes razvalina Stari grad nad vasjo Podšteberk, pri Ložu (Stegberg) 25, 132
 – rodbina 28, 29
 – Hans I. 25, 29
 – Nikolaj (Stegberger) 29, 107
 – Vigul (Stegberger) 29, 107
 – Viljem 29
 Štefan → Frankopan
 Štih Peter 8
 Šutna, pri Podbočju (Schutt) 83, 84
 Švabska 31

T

Tabenstein, Bernard II. (Bernhart/Pernhardus/Pernhart von Tehenstain, Tehensteiner), tržaški glavar 34, 41, 47, 125, 127, 134, 135, 136, 138, 140
 Tal → Dol, pri Podbočju
 Tar, J od izliva Mirne v Istri (Dürr) 101
 Tehenstain → Tabenstein
 Tehensteiner → Tabenstein
 Teruis → Trviž
 Tewffental → Globodol
 Težka Voda, Dolenja, Gorenja, pri Novem mestu (Swörnwasser, Swern wasser) 81, 122
 Thoman, kmet v Križki vasi, pri Višnji Gori (Thoman von Krewczdorff) 95, 96
 Tignon → Tinjan
 Tinjan, Z od Pazina (Tignon) 35, 100
 Tirolska 38, 43, 44
 Tomaž → Cendel, Lazar
 Trag → Draga
 Tragutsch → Draguč
 Trebelnik, V od Kostanjevice na Krki (Trobellnik, Trobellnig, Trobellnikg) 83, 84, 86
 Trebnje (Trefen) 99
 Trefen → Trebnje
 Triest → Trst

Trobellnig, Trobellnik, Trobellnikg → Trebelnik
 Trojane (Trojan) 28, 129
 Trojan → Trojane
 Trst (Triest, ampt zu Triest, meut zu Triest) 8, 21, 24, 25, 36, 48, 103, 108, 135
 – meščani 37
 – ozemlje 37
 – urad 45
 – zaledje 36
 Trška Gora, pri Novem mestu (Lauttenberg) 51, 119
 Trviž, SZ od Pazina (Teruis) 35, 100
 Tschadras → Čadražje
 Tscharndorff → Črneča Vas
 Tscharne → Črne
 Tscharnöml, Tscharnoml, Tscharnöml → Črnomelj
 Tschaplach → Čeplje
 Tscherndorff → Črneča Vas
 Tschernoml, Tschernöml, Tschernöml → Črnomelj
 Tuchein, Tüchein → Zgornji Tubinj
 Tubinjska dolina 28, 45
 Tupčina, pri Gornjem Oštrcu, Hrvaška (Tüpschendorff, Tupschendarff, Tupschendorff) 33, 77, 78, 79
 Tupschendarff, Tupschendorff, Tüpschendorff → Tupčina
 Turjak, Engelhart (Englhart Awrsperger) 95

U

Ulrik → Weimar-Orlamünde, Zink
 Ungnad, Hans I. (Iohannes/Hanns Vngnad), komornik, cesarski svetnik 41, 47, 140, 141, 142

V

Valvasor, Janez Vajkard 26
 Velesovo 28
 Veliko Mraševo, SV od Kostanjevice na Krki (Braschach, Brassach, Wraschach) 83, 84, 86, 87
 Velikovec 42
 Vencelj → Luksemburg
 Verje, pri Medvodah (Weyer) 89, 90

- Verm → *Beram*
 Vertscach, Vertschach → *Beričevo*
Vetrinj, samostan 28
Videc, Matko 25
Videm, pri Raki na Dolenjskem 32
Vigul → *Šteberk*
Vilfan, Sergij 49
Viljem → *Baumkircher, Celje, Rabenstein, Schnizenbaumer, Šteberk*
Viljem, notar (Wilhelmus notarius) 22, 47, 142
Vinje, pri Dolu, SV od Ljubljane (Weintal Weyntal) 61, 125
Vinji Vrh, J od Cerkelj ob Krki na Dolenjskem (Weinperg) 83, 84
Vintler, Nikolaj, tirolski vrhovni finančni uradnik 38
Vipava 25, 34, 40
 – *gospodstvo* 35
Viridis → *Visconti*
Visconti, Viridis 25
Visela, danes del naselja Cirje pri Raki 32
Vismat → *Vižinada*
Višnja Gora (Weichslberg, Weichselberg, Weixlberg) 24, 29, 31, 40, 46, 48, 50, 93, 94, 95
 – *gospodstvo* 30, 32
 – *grad* 31
 – *rodbina* 30
 – *Jurij* (Georgius Weichselberger), *kranjski deželni vicedom* 47, 125, 134
 – *sodišče* 31
 – *trg* 31
Vivodina, SV od Metlike, ob državni meji, na Hrvaškem (Obern Herczogtumb, Obernhectzogtumb) 25, 40, 41, 46, 48, 51, 77
 – *urad* 31, 32, 41
 – *cerkev sv. Lovrenca* 33
Vižinada, v Istri (Vismat, Vysmat) 36, 52, 113, 114, 115, 116, 117
Vlrich, Vlrich → *Apfaltersperger*
Vnderem Stain, Vnderm Stain → *Podgora pri Dolu*
Vngnad → *Ungnad*
Voitsberg 43
Vojna krajina 33
Volčkova vas, pri Šentjerneju na Dolenjskem (Wolczendorff) 83, 84
Vorarlberg 43
Vranja, v Istri (Frayn) 25, 35, 46, 48, 52, 104
 – *urad* 36
Vrbe, kmet v Tučini (Vrbe czu Tupschendorff) 79
Vrh 32
Vrbnika 25, 26
 – *Albert* 26
Vysmat → *Vižinada*
- W**
- Waldburg, Hans, drugi mož Katarine Celjske* 31
Waldsee, mesto 31
Wallsee
 – *rodbina* 26, 27, 43
 – *Rajnprecht II.* 26, 27, 28
 – *Rudolf II.* 35
Watischon 113
Weichselberg, Weichslberg → *Višnja Gora*
Weichselberger → *Višnja Gora*
Weimar-Orlamünde
 – *Sofija* 27
 – *Ulrik II.* 36
Weinperg → *Vinji Vrh*
Weintal → *Vinje*
Weixlberg → *Višnja Gora*
Welser Leopold, izdelovalec oklepov (Leupolt Welser harnaschmaister) 68
Wernhard, Wernhart → *Fuchsberger*
Weyer → *Verje*
Weyntal → *Vinje*
Wilhalm → *Baumkircher, Schnizenbaumer*
Wilpolt → *Freitel*
Witschicz, Wittschicz → *Bišče*
Wittelsbach, Ludvik IX. Bogati 43
Wolczendorff → *Volčkova vas*
Wraschach → *Mraševo, Veliko, Malo*
Wresowecz → *Brezovica v Podbočju*
- Y**
- Yslab* → *Izlake*
Yswir → *Izvir*
Yg → *Ig*
- Z**
- Zabrežec/Mocco* 36
Zabukovje pri Raki na Dolenjskem 32

Zagorica pri Hmeljniku na Dolenjskem (Sögericz, Segericz) 81, 122
Zagorje ob Savi (Segger) 28, 29, 106, 137, 142, 145, 148
Zajelše, pri Dolu, SV od Ljubljane (Erlach) 61, 125
Zallnitsch → *Čolnišče*
Zalog pri Škofljici (Salog, supp cze Salog) 27, 110, 111
Zapltil, Marko 8
Zarečje, SV od Pazina (Sericz) 35, 100
Zarnusch → *Črnuče*
Završje, v Istri (Pemont) 25, 35, 46, 48, 51, 52, 113, 114, 115, 116, 117
 – *Lenart* 26
 – *gospostvo* 36
 – *grad* 36
Zeberueld → *Sorško polje*
Zepplach → *Čeplje*
Zerowecz → *Cerovec pri Trebelnem*
Zgornja Vivodina (Oberrn Herczogtum, Oberrnherzogtumb, Oberrn Herczogtumb) 32, 33
Zgornji Brnik (Ober Fernekg, Oberrn Fernekg, Oberfernekg, Ober Vernikch, Oberrn Vernikg, Vernikg) 64, 66, 67, 128, 130, 131

Zgornji Kamnik → *Kamnik*
Zgornji Tuhinj, (Tüchein, Tuchein), 64, 66, 67, 128, 130, 131
Zink, Ulrik 38
Zlatko → *Herkov*
Zollnisch, Zollnitsch → *Čolnišče*

Ž

Žabjek, zaselek, danes del vasi Ravno pri Raki na Dolenjskem 32
Žaloviče, pri Šmarjeških Toplicah (Salawicz, Salawitz) 33, 51, 119, 122
Železna Kapla → *Eisenkappel*
Žener, Nataša 8, 23
Žminj, J od Pazina (Swynng) 35, 100
Žontar, Josip 34, 39
Žubejevo → *Jure*
Žumberak/Žumberk, pokrajina JV od Gorjancev, na Hrvaškem 32, 33
 – *Hans* 33

STVARNO KAZALO

A

ab geen (*izpasti, iti v izgubo*) 108, 144
abbt (*opat*) 81, 82
abczug (*odbitek?*) 71, 145, 146
abgang, abgeng (*izguba, primanjkljaj*) 69, 74, 75, 78, 79, 86, 87, 91, 92, 95, 96, 102, 105, 107, 108, 111, 117, 120, 121, 144, 145; gewöndliche a. (*običajna izguba, primanjkljaj*) 145
abgezogen (*odšteto, odtegnjeno*) 71, 122
abgeen (*umanjkati*) 138
ablass (*izpust*) 87
abreiten, abretten (*odjezditi*) 95, 96
absterben (*umreti*) 117
abziehen (*pretočiti*); wein a. (*pretočiti vino*) 121
air, ayr (*jajca*) 90, 93, 110, 106, 137, 142, 147
akcherczins → czins
almosen (*milosčina*) 81, 82
amt, ampt (*urbarialni urad*) 72, 73, 76, 78, 88, 122, 151
amtman, amptman (*uradnik, gospodarski upravnik urbarialnega urada*) 73, 74, 77, 81, 83, 110, 120, 122, 135, 139
ambtrechten (*dajatve za uradnika*) 107
amptmans sold (*plača uradniku*) 136
aniverzarij → jartag
anschlagen (*prevesti, preračunati v denar*) 70, 75, 80, 88, 92, 96, 97, 109, 112, 117, 118, 127, 132, 133, 138
anslag, pl. ansleg (*prevedba v denar, cenitev, taksacija*) 63, 70, 75, 76, 80, 86, 88, 92, 96, 105, 109, 112, 118, 122, 127, 133, 138
antwurrtten, antwurrtten (*odgovoriti, odgovarjati v smislu izplačila; izplačati, povrniti, izročiti*) 71, 80, 82, 88, 97, 102, 108, 109, 112, 122, 132, 134, 136, 144
aufreitthen, aufretten (*prijezditi*) 95, 96
ausgaben (*izdatki*); gwöndlich, gewöndlich ausgeben (*redni izdatki*) 91, 143
ausrichten (*izročiti*) 127, 139
awstragen (*poravnati*) 122

B

bajer → wer
baw (*gradnja, gradbena dela*) 91, 102
beczalen, betzallen (*plačati*) 69, 96, 98, 99, 102, 107, 111, 122, 136, 139, 140
beczalung (*plačilo*); b. der soldner (*plačilo vojakom*) 79, 95
begriffen (*obravnavano, omenjeno*) 121
behuten, behutten (*stražiti, čuvati*) 68, 69, 95, 104
belaitten (*spremljati*) 108
berednuss (*dogovor*) 126, 138
beschädigung (*oškodovanje*) 139, 146
beschütten (*ubraniti*) 86
bestannd (*zakup*) 72, 81, 82, 84, 98, 99, 134, 136, 141; bestannd des gericht (zakup sodišča) 71; in bestannd haben (*imeti v zakupu*) 81; in bestandesweis, bestanndsweis (*na način zakupa*) 72, 82, 140
birič → scherge
bob → pone
bombarda → stainpüchse
botenlon (*plačilo slu*) 68, 94
branjevka → fragnerin
brief (*pismo, listina*) 68, 99, 107, 108, 144; geltbrief (*zadolžnica*) 139; geltschultbrief (*zadolžnica*) 139, 140; geschefftbrief, geschefftbrif (*ukaz, nalog*) 95, 134, 135, 136; raittbrief (*računsko pismo*) 102
brobst (*prošt*) 101
brod → vrfar
burger (*meščan*) 82, 98, 99, 132
burggraue (*kastelan, gradiščan*) 101
burkchut, burkhut, burkhüt (*grajska straža, varovanje gradu*) 62, 71, 78, 86, 91, 94, 101, 104, 107, 116, 126, 135, 136, 138, 143, 147

C

castell, kastell (*kaštel, utrjeno naselje*) 100, 101, 102, 104, 105, 113

casten (*kašča, žitnica*) 69, 108
cenitev → anslag
ciues (meščani) 82
commissarius (komisar) 142
czehennd, czehent (desetina) 101, 103, 106, 110, 115, 116, 120
czehent rokken → roken
czehentgetrayd → getraid
czehenthaber → haber
czehenthirs → hirs
czehentlemper → lemper
czehentöl (desetinsko olje) 114
czehentwaicz → waicz
czehentwein → wein
czerung (potni stroški, stroški za brano na poti) 68, 79, 81, 99
czewg (orožje) 71
czins (činž, pravda, pravdne dajatve) 61, 64, 69, 74, 83, 84, 86, 91, 93, 111, 120, 139, 145;
akcherczins (pravdna dajatev od njive) 85
czins haber → haber
czinsgrewss → grewss
czinshirss → hirs
czinskēsten → kesten
czinsphenning → phening
czinspone → pone
czinsrokken → roken
czinswaicz → waicz
czinswein → wein
czug (dvigalna naprava) 71
časčenje → erung
čevljar → schuchster
činž → czins
čoln → scheff
čuvati → behuten

D

dach, pl. decher (streba) 126, 147
dachpretter → pretter
davek → stewr; *mestni d.* → statstewr
dekchen (prekriti strebo) 117
dela, gradbena → baw, paŵ
denar → gelt; munss; phening
denarna kazen → wenddel
desetina → czehennd, zehent
deske → pretter; *žagane d.* → sagdillen

deželani → lanndleut
deželni upravitelj → verweser
deželni vicedom → vicedominus, viczthumb
deželski sodnik → lenndrichter
dežlsko sodišče → lanndgericht
dienen (služiti) 85, 86, 91
diener (služabnik, uslužbenec) 99, 108
dienst, dinst (služba, služenje; služnost) 64, 71, 139, 145; *dienst von den schuster tischen (služnost od čevljarskih stojnic)* 128; *grunddienst (služnost od zemljišča)* 64; *meins herren dienst (vojvodova/kraljeva služba)* 99; *phening dinst (denarna služnost)* 145
dienstkēs → kes
dnina → tagberch
dogovor → berednuss, tayding
donos → nucz
dorff, pl. dorffer, dörffer, dörffer (vas) 85, 90, 93, 101, 110, 119, 120
drescherlon (mlatnina, plačilo za mlatenje žita) 120
dubovnik → priester
durchfahrt, durchfartt (tranzit) 65, 72, 129
dvorjan → hofgesind

E

edlinger (kosezi) 61, 73, 74, 75, 106, 107, 125, 137, 143
ékchern (njive) 104
erkger (pomol, v obzidju ali stavbi) 102, 117
erung (časčenje) 102

F

fleischaker, fleischker (mesar) 65, 128
fragnerin, fregnerin (branjevka) 65, 128
frisching (jagnje) 100, 101, 102, 104; *sand Jacobs frisching (jagnje ob sv. Jakobu, dajatev)* 89; *sant/s. Iorgen/Jorgen frisching, (jagnje ob sv. Juriju, dajatev)* 89, 106, 110, 137, 142, 147; *sand Peters frisching (jagnje ob sv. Petru, dajatev)* 110
furbringen (prinesti, predložiti) 127
furen, füren (peljati, spremljati) 74, 78, 81, 98
futer (brana, krma) 70
futrung (prebrana) 70, 132

G

gang (*obrambni hodnik, gank*) 102
 gehulcz (*les*) 99, 126
 gelt (*denar*) 122
 geltbrief (*zadolžnica*) 139
 gelter zedl (*zadolžnica*) 132
 gELTSchultbrief (*zadolžnica*) 139, 140
 gemach, *pl.* gemecher (*soba, prostor*) 126
 geprechen (?) 68
 geraisige knecht (*jezdec, vojak na konju*) 71
 gerben (*usedlina, pri vinu*) 75
 gericht (*sodišče*) 71, 72, 81, 82, 98, 99, 122, 128;
 lanndgericht (*deželsko sodišče*) 64, 70
 geschefft (*opravek, posel; nach geschefft – službe-
 no, v službi*) 68, 87, 99, 108, 136
 geschefftbrief, geschefftbrif (*ukaz, nalog*) 95, 134,
 135, 136
 geschlos, geschloss (*grad*) 98, 125
 geschriben steen (*stati zapisano*) 127
 geselle (*tovariš, spremljevalec*) 86
 getragen (*prinašati (donos)*) 129, 135
 getraid, getraide, getrayd, getrayde, getreide (*žito*)
 63, 66, 70, 73, 74, 85, 88, 90, 91, 93, 95, 96,
 105, 106, 108, 110, 112, 114, 117, 118, 119, 122,
 127, 132, 138, 139, 145, 146; czechentgetrayd (*de-
 setinsko žito*) 120
 getraydzehend → zehent
 geuert, geuertt (*voznja, potovanje*) 108, 132
 glavár → hauptman
 glihen (*posoditi*) 69
 globa → vell
 glubde (*zaobljuba*); *g.* aufnehmen (*sprejeti zaoblju-
 bo*) 132
 gnad tûn (*popustiti, odpisati obveznost, dolg*) 72
 gnade (*milost*) 86, 106
 gorska pravda → perkchrecht
 gorski mojster → pergmaister
 gospostvo → herrschafft
 gostilna → tafern
 gozd → holcz
 grad → vesst, geschlos, haws
 gradiščan → burggraue
 gradnja → baw, paŵ
 graffschafft (*grofija*) 100
 grajska straža → burkchut
 gras (*trava, travnik*) 101

grewss, greŵs, greŵss, grēwss (*zdrob*) 85, 90, 92,
 94, 96, 122; czinsgrewss, czinsgrēws, czins-
 greŵss (*pravdni zdo*) 62, 74, 78, 90, 94, 110,
 115, 120
 grēwtt (*rov*) 89
 gricht (*sodišče*) 82
 grofija → graffschafft
 grünntt (*zemljišče*) 77
 grunddienst → dienst
 gult, gulte, gülte (*renta*) 61, 64, 73, 77, 83, 89, 93,
 104, 106, 110, 113, 119, 142; jërliche *g.* (*letna
 renta*) 122; phenniggult, phenninggulte (*de-
 narna renta*) 100
 gut (*kmetija*) 81
 guten, guter, güter (*posesti*) 77, 119, 122

H

haber (*oves*) 62, 63, 67, 69, 70, 74, 75, 78, 79, 80,
 85, 87, 88, 90, 92, 94, 95, 96, 97, 104, 105, 107,
 108, 109, 110, 111, 112, 115, 117, 118, 120, 121, 122,
 127, 131, 132, 138, 139, 143, 144, 145, 147;
 czechenthaber (*desetinski oves*) 74, 78, 115, 120;
 czins haber, czinshaber (*pravdni oves*) 85, 94,
 107; zinnshaber, zinshaber (*pravdni oves*) 131,
 137, 143, 147; holczhaber (*gozdni ovs*) 120, 121
 hantpûchse (*ročni topič*); eysne h. (*železen r. t.*) 71
 har (*lan*) 93
 harnaschmaister (*izdelovalec oklepov*) 68
 harrecht (*denarna dajatev kot nadomestilo za lan*)
 89
 hauptman (*glavar*) 101, 102, 103, 134, 136
 haws (*grad*) 67, 70, 71, 83, 89, 91, 95, 99, 108
 haws (*hiša*) 85
 hawspfeil (*puščica*); geschiffte hawspfeil (*nasajena
 puščica*) 71
 hawss notdurft (*nujni dnevní stroški*) 87
 hēmen (?) 75
 hengen ((*začasno*) oprostiti dajatev) 69, 95, 96
 hengnuss, hengnüss (*zaostanek*) 102, 107, 126, 138,
 143, 147
 herczog, hertzog (*vojvoda*) 108, 126, 132, 133, 136,
 137, 138
 herrschafft (*gospostvo*) 83, 93, 119
 hirs, hirss, hîrs, hîrss (*proso*) 62, 63, 90, 91,
 92, 116, 120, 121, 122, 127; czechenthirs, cze-

henthirss (*desetinsko proso*) 78, 86, 120; czins-
hirss, czinshirs (*pravdno proso*) 62, 90, 120
biša → haws
blevi → stell
hodnik → gang
 hofczins (*dvorna pravda, pravdna dajatev v urba-
nib naseljih*) 93
 hofgesind (*dvorni služabnik, dvorjan?*) 78
 holcz (*les, gozd*) 101
 holczhaber → haber
 holde (*podložnik*); flüchtige h. (*pobegli podložnik*) 105
brana → futer
huba → hube
 hube, hûbe, hübe (*huba, podložna kmetija*) 61, 73,
77, 78, 79, 83, 86, 100, 104, 111, 119, 120, 121,
125, 144, 147; amtmans h. (*uradniška huba*;
huba, ki jo uživa uradnik) 95, 96; öd, od, ode
h. (*pusta huba*) 69, 86, 87, 91, 92, 126; scher-
gen h. (*biričeva huba*) 64, 73, 74, 75, 95, 107,
143, 147; schepphn h. (*sodinova huba*) 78, 79,
107, 108, 138, 143, 144, 147; vischhube, visch-
hûbe (*ribiška huba*) 91, 92
 hüblëute (*podložniki*) 73
 huldigung (*priseğa*); h. aufnemen (*sprejeti prisego*) 132
 hun (*kokoš, piščanec*) 73, 77, 84, 90, 93, 106, 110,
117, 137, 142, 147; zehenthuner (*desetinske ko-
koši*) 77

I

imeti → innhaben
 inantt wurttē (*izročiti*) 70, 81, 140
 inbringen (*prinesti, prinašati*) 139
 infüllen, infüllen (*polnjenje*); leger i. (*polnjenje so-
dov*) 79, 87, 121
 innemen (*prejeti*) 64, 65, 72
 innhaben (*imeti (v rokah)*) 71
 innhaltung (*vsečina*) 102
izboljšanje → pesserung
izdelovalec oklepov → harnaschmaister
izguba → abgang, scheden
izročiti → ausrichten, inantt wurttē

J

jagnje → frisching

jajca → air
 jartag (*aniverzarij*) 81, 82
 jezdec → geraisige knecht
 judicium (*sodišče*) 81, 82, 98

K

kamermeister (*komornik*) 140
kastelan → burggraue
 kasten (*kašča, žitnica*) 117
 kastrawn (*koštrun*) 104
kašča → casten, kasten
kaštel → castell
 kelch (*kelih*) 71
kelih → kelch
 keller (*klet*) 86
 kellner (*kletar*) 102
 kes (*sir*) 104; dienstkës (*služnostni sir*) 104
 kesrecht → recht
 kesten (*kostanj*) 85, 88, 120, 121, 122; czinskësten
(*pravdni kostanj*) 120
 kicz (*koza*) 77
 kirchtag (*proščenje, letni sejem ob proščenju*) 69, 95,
104
 klain recht → recht
klet → keller
kletar → kellner
ključavnica → plattsloss
 kloster (*samostan*) 86
kmetija → gut, hube
kokoš → hun
komisar → commissarius
komornik → kamermeister
konj → pferd, pherd, ross
kosezi → edlinger
kositi → mëen
kostanj → kesten
 kostung (*stroški za prebrano*) 71
koštrun → kastrawn
kovanci → munss
koza → kicz
kralj → kunig, kunikliche gnad
kraljeva služba → dienst
 krieg (*vojna*) 145; lanndkrieg (*deželna vojna*) 72
krma → futer
krub → prott

kuche (*kubinja*) 102, 117
kubinja → kuche
 kunig, künig, kunnig (*kralj*) 126, 127, 128, 129,
 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141,
 142, 143, 144, 145, 146, 147
 kunikliche/künikliche gnad (*kralj*) 136, 139, 145
 kuntschaft (*razglas*) 139

L

lan → har
 land (*podeželje*); auf dem lannde (*na podeželju*) 64,
 65, 93, 128
 lanndgericht → gericht
 lanndkrieg → krieg
 lanndleut, lanntleut (*deželani, vpoklicana vojska*)
 118, 132
 leger (*sodovi*) 75, 79, 87, 121
 leger füll (*polnjenje sodov*) 87
 lemper (*ovce*) 101; czehentlemper (*desetinska jag-*
njeta) 77, 100, 101, 102, 104, 113
 lenndrichter → richter
les → gehulcz, holcz
letni sejem → kirchtag
 leute, lewte (*ljudje, podložniki*) 108, 146; abtbs l.
 (*samostanski podložniki*) 85; arme l. (*podložni-*
ki) 86
listina → brief
ljudje → leute
 lon (*plačilo*) 107
 losung (*rešitev, odplačilo*) 65

M

magister → maister
 maister (*magister, akademski naziv*) 68, 69
mala pravda → klain recht
 mass (*mera, merski sistem*) 67, 85, 91, 94, 108, 111,
 119
maša → mess
mašna knjiga → messpuch
mašna ustanova → seelgerēt
 maut, mautt, mawt, mawtt; *pl.* meut meütt,
 meütt, mewt, mewt (mitnica; mitnina) 64,
 65, 72, 93, 99, 129, 134, 135, 140; statmautt,

stat maut (*mestna mitnica; mestna mitnina*) 65,
 72, 129
 meen (*kositi*) 102
 melden (*sporočiti, poročati, omeniti?*) 122
mera → mass
mesar → fleischakger
 mess (*maša*) 101
 messpuch (*mašna knjiga*) 71
meščan → burger, ciues
milost → gnade
miloščina → almosen
mitnica → maut
mitnina → maut
mlatnina → drescherlon
mlin → mul
mlinski kamen → stain czu der mül
 mü, mü, (*trud, prizadevanje*) 120, 121
 mul, mül, mül, mull (*mlin*) 66, 69, 84, 86, 89,
 100, 101, 113, 130, 131
 munss (*kovanci; denar nasplošno*) 132

N

nadstropje, zgornje → oberer stokg
nabraniti → verspeisen
najemnik → soldner
nakrmiti → verfuteren
nalog → geschefftbrief
njive → êkcher
notar → notarius
 notarius (*notar*) 142
 nucz, nücz, nutz (*donos; poraba*) 61, 73, 77, 83, 89,
 93, 104, 106, 110, 113, 119, 125, 134, 136, 137,
 139, 142

O

obdelovati → pawen
 oberer stokg (*zgornje nadstropje*) 148
obračun → racio, raitung
obračunati → verraiten
obroči → rayff
 ochse (*vol*) 106
 od, ode, öd (*pustota*) 79, 86, 91, 92, 95, 102, 111,
 117, 119, 121, 144; o. hube, hübe (*pusta huba*)

69, 86, 87, 91, 92, 126; o. weingertten (*pusti vinogradi*) 121
odbitek → abczug
odgovoriti → anttwurthen
odjezditi → abreitten
odpisati obveznost → gnad tũn
odplačilo → losung
odung (opustelost) 147
odvetsčina → vogtrecht
odvetsčinski oves → vogthabern
olpress (oljna preša) 117
omenjeno → begriffen
opat → abbt
opravek → geschefft
opustelost → odung
orožje → czewg
oskrbnik → pfleger, phleger
oskrbništvo → phleg
ostanek, obračunski → remanencz
oškodovanje → beschedigung
ovce → lemper
oves → haber

P

pachofen (krušna peč) 102
past (vezivo (vrv) iz lubja) 120
paŵ (gradnja, gradbena dela) 126, 144, 147; p. der vesten (*dela na gradu*) 94, 99
pawen (obdelovati) 119
pawwein → wein
peč, krušna → pachofen
peljati → furen
pergmaister (gorski mojster) 121
perkchrecht → recht
pesseren, pessern (popraviti) 102, 117, 126
pesserung, pessrung (izboljšanje, popravilo) 102, 116, 147
pessrer (pobiralec glob, rabelj?) 101; pessrer hũben 74
pferd (konj) 69
pfleger (oskrbnik) 70, 108, 119, 122
pheffer (poper) 101
pheileisen, lediger pheileisen (puščične osti) 71
phening dinst → dinst
phening, phenning (denar, denarne postavke) 62, 63, 65, 67, 69, 70, 77, 91, 121, 147; czinsphen-

ning (pravdna dajatev v denarju) 61, 62, 73, 77, 83, 89, 93, 106, 110, 113, 119; zinsphenning, zinsphening (*pravdna dajatev v denarju*) 64, 125, 137, 142, 147; taiding p. (*pravdni pfenig, denarič*) 110
phenniggult → gult
pherd (konj) 94
phleg (oskrbništvo) 71, 140
phleger, phlegër, phlëger (oskrbnik) 73, 75, 77, 78, 85, 86, 89, 91, 93, 104, 106, 107, 113, 125, 135, 137, 138, 142, 143, 147
pisar → schreiber
pismo → brief
piščanec → hun
plača → sold
plačati → bezzalen
plattsloss (ključavnica) 86
plocherkger (lesen pomol, v obzidju ali stavbi) 67
pobotnica → quittung
pod → poden
podeliti, podelitev → verlassen
poden (pod) 117
podeželje → land
podložnik → holde, hũblëute, leute
polnjenje → infullen
polnjenje sodov → leger füll
pomol → erkger, plocherkger
pone (bob) 85, 88, 94, 96, 116, 118, 120, 122; czins-pone (*pravdni bob*) 94, 120
poper → pheffer
popravilo → pesserung
popraviti → pesseren
poraba → nucz
poravnati → awstragen
poročati → melden
posest → guten
poslati → schiken, sennden
posoditi → glihen
poteg → czug
potestiday, ptestiday 114
potovanje → geuert, rais
potrošiti → verczeren
požar → prunst
požig → prant
prant (požig) 139, 145
prattisch (pekovska stojnica) 65
pravda → czins, zins, recht

predelati → verarbeiteten
predložiti → furbringen
prebrana → futrung, kostung, speisung, zerung
prejeti → innemen
preklic → widerruff
prepustiti, prepustitev → verlassen
preračunati → anschlagen, vberslagen
preša, oljna → olpress
pretter (deske) 95; dachpretter (*skodle*) 102
priester (dubovnik) 102
prijezditi → aufreiten
primanjkljaj → abgang
prinašati, prinesti → furbringen, inbringen
prior (prior) 81, 82
prisega → huldigung
pritikline → zügeherung
prizadevanje → mü
prodati → verkauffen
proso → hirs
proščenje → kirchtag
prošt → brobst
prott (krub) 86
prottisch (pekovska stojnica) 128
prunst (požar) 69
pšenica → waicz
pulluer, puluer (smodnik) 107, 126; puchsenpuluer
 püchsenpuluer (*topovski s.*) 68, 71
pustota → od
puščica → hawspfeil
puščične osti → pheileisen

Q

quittung (pobotnica) 68, 78, 79, 81, 86, 87, 91, 95,
 98, 99, 102, 107, 108, 111, 127, 131, 132, 134, 135,
 140, 144

R

racio (obračun) 61, 64, 140; r. prior (*predhodni
 obračun*) 67, 73, 77, 81, 89, 98, 106, 110, 113,
 128, 142, 147
računsko pismo → raittbrief
rais (potovanje) 95
raittbrief (računsko pismo) 102

raitung, raittung (obračun) 71, 80, 82, 88, 97, 99,
 102, 109, 112, 127, 134, 136, 137, 138, 139, 141,
 142; gegenwurttige r. (*aktualni, sedanji o.*) 122;
 nachste raittung, rayttung (*bližnji (prihodnji
 ali preteli) o.*) 89, 96, 102, 106; nachste vordere
 r., nachstuergangene r. (*predhodni o.*) 71, 73,
 77, 81, 98, 110, 113, 141, 147; kunftige r.,
 nachstkunftige r. (*prihodnji o.*) 72, 122
rat, rate (mestni svetniki) 82, 99, 135
raub, rawb (rop, ropanje) 139, 145, 146
rayff (obroči za sodove) 120
razglas → kuntschaft
razsoditi → taidingen
recht (pravda, dajatev); klain recht (mala pravda)
 61, 73, 77, 101, 106, 107, 110, 113, 114, 119, 125,
 137, 142, 145, 147; sand Jorgen recht, sand
 Jōrgenrecht (*pravda ob sv. Juriju, dajatev*) 113,
 126; sand Michels recht, sand Michelsrecht
 (*pravda ob sv. Mihaelu, dajatev*) 113; kesrecht,
 kēsrecht (*denarna dajatev kot nadomestilo od-
 daje sira*) 113, 141; perkchrecht, perkrecht (*gor-
 ska pravda, dajatev od gorskopravnih vinogra-
 dov*) 74, 75, 77, 84, 119; sēmrecht (*tovornina;
 denarna dajatev kot nadomestilo za obveznost
 tovorjenje*) 89, 110; sweinrecht (*denarna dajatev
 kot nadomestilo za oddajo prašičev*) 89; vas-
 nachtrecht (*pravdna dajatev ob pustu*) 113;
 vogtrecht (*odvetščina*) 89
register (register) 72, 127; per r. (*po registru*) 91
remanencz, remanentz (obračunski ostanek) 62, 63,
 65, 70, 71, 73, 77, 80, 81, 88, 89, 90, 96, 98,
 106, 109, 110, 112, 113, 122, 130, 131, 141, 142,
 144, 147
rennt, rēnt (renta) 125, 134, 136, 137, 139, 142, 147
renta → gult, rennt; *denarna r.* → phenniggult
rešitev → losung
richter (sodnik) 82, 99, 102, 135; lenndrichter (*de-
 želski sodnik*) 100; statrichter, stat richter
 (*mestni sodnik*) 69
ročni topič → hantpüchse
roken, rokken, rokchen (rž) 66, 67, 69, 70, 85,
 87, 88, 94, 95, 96, 106, 107, 109, 115, 117, 120,
 127, 130, 131, 132, 133, 137, 138, 143, 145, 147;
 czechent rokken, czechentrokken (*desetinska rž*)
 78, 115; czinsrokken (*pravdna rž*) 85, 94, 106;
 zinsrokchen, zins rokchen (*pravdna rž*) 137,
 147

rop, ropanje → raub
 ross (*konj*) 71
 rovt → grēwtt
 rž → roken

S

sagdillen (*žagane deske*) 102
 salinter (*soliter*) 107
 samostan → kloster
 sayl (*vrvi*) 71
 schad (*škoda*); verderblich s. (*uničujoča škoda*) 145
 scharnagl (*žebliji za ostrešje*) 102
 scheden (*škoda, izgube*) 71, 72, 99, 139
 scheff (*čoln za brod*) 67
 schepfo, schepho, scheppho (*sodin*); s. hube, hūbe (*sodinova huba*) 78, 79, 107, 108, 138, 143, 144, 147
 scherge (*birič*) 78, 101; schergen hube (*biričeva huba*) 64, 73, 74, 75, 95, 107, 143, 147; schergen supp (*biričeva župnica*) 74, 75
 schiken (*poslati*) 87
 schreiber (*pisar*) 74
 schuchster (*čevljar*) 64
 seelgerēt, seelgerrēt (*mašna ustanova*) 81, 82
 sēm̄fart, sēm̄fertt (*tovorjenje; denarna dajatev kot nadomestilo za obveznost tovorjenje*) 61, 125
 sēm̄recht (*tovornina, denarna dajatev kot nadomestilo za obveznost tovorjenje*) 89, 110
 sennden (*poslati*) 70
 sir → kes
 sirk → spelten, surch
 skedenj → stadt
 skodle → dachpretter
 skrinja → truhe
 služabnik → diener, hofgesind
 služba → dienst
 služenje → dienst
 služiti → dienen
 služnost → dienst, grunddienst; *denarna s.* → phening dinst
 smodnik → pulluer
 smrt → sterben
 soba → gemach
 sodar → vaczspindter
 sodin → schepfo
 sodišče → gericht, gricht, judicium
 sodnik → richter
 sodnik, mestni → statrichter
 sodovi → leger
 sold (*plača*) 67, 68, 94, 118, 135, 139
 soldfüter (*plača v ovsu*) 69
 soldner (*najemnik, najemni vojak*) 70, 98, 102, 107, 111, 118
 soliter → salinter
 sovražniki → veinten
 spangen an die tur (*železne spone*) 86
 speisung (*prebrana*) 79, 87, 132
 spelten, spelten uel surch (*sirk*) 116, 118
 spone, železne → spangen
 sporočiti → melden
 spremljati → belaitten, furen
 spremljevalec → geselle
 stadt (*skedenj*) 108, 126
 stain czu der müll (*mlinski kamen*) 108
 stainpūchse, stainpuchse (*bombarda, top na kamnite izstrelke*); kuphrene s. (*bakrena b.*) 68, 71
 stan → stēnnden
 statmault → maut
 statrichter → richter
 statstewr → stewr
 stell (*blevi*) 126
 stēnnden, stennden (*stanovi, v smislu prebivališča*) 104, 113
 sterben (*smrt*) 117
 sterbrecht, sterb recht (*umrščina*) 106, 137, 142, 147
 stewr (*davek*) 61, 73, 74, 77, 89, 93, 100, 104, 110, 113, 125; statstewr (*mestni davek*) 64; gewondliche, gewōndliche statstewr (*redni mestni davek*) 128
 stojnica, pekowska → prattisch, prottisch
 stojnice → tischen
 strážiti → behuten
 streba → dach
 stroški → czerung, zerung, kostung
 stukchweis (*posamično, podrobno*) 126
 supp (*župa, urbarialni urad*) 106, 107, 110, 111, 137, 142, 143, 147
 supp (*župnica, županova huba*) 74, 75
 suppan (*župan*) 79
 suppleut (*župljani*) 64, 128; suppleut rechten (*dajatev župljanov*) 64
 surch (*sirk*) 116
 svetniki, mestni → rat

swebl (*žveplo*) 107
 sweinrecht → recht

Š

škoda → schad, scheden

T

tafern, tauern (*taverna, gostilna*) 65, 128
 tagberch (*dnina*) 119
 taidingen (*razsoditi*) 103
 taksacija → anslag
 taverna → tafern
 tayding (*dogovor*) 137
 terasnica → terrazzpüchse
 terrazzpüchse (*terasnica*); eysne t. (*železna t.*) 71
 tischen (*stojnice*) 64
 tor (*vrata*) 102
 tovariš → geselle
 tovorjenje → sëmfarť
 tovornina → sëmrecht
 trava, travnik → gras, wise
 trud → mü
 truhe (*skrinja*) 108
 tur (*vrata*) 117

U

ubraniti → beschütten
 ukaz → geschefftbrief
 umanjkati → abgeen
 umreti → absterben
 umrščina → sterbrecht
 urad → amt
 uradnik → amtman
 urbarialni urad → vrbar
 uslužbenec → diener

V

vaczpindter, vazzpinter (*sodar*) 75, 86, 117
 varovanje gradu → burkchut
 vas → dorff
 vasnachtrecht → recht

vazzpinden, vazzpindten (*izdelovanje sodov*) 79, 86,
 120
 vberslagen (*preračunati*) 119
 veinten (*sovražniki*) 139
 vell, vëll (*globa*) 65, 100, 135
 verarbaitten (*predelati*) 102
 vercereren, verzeren (*potrošiti*) 86, 98, 99
 verfuteren, verfütereren verfütereren, verfütären (*na-
 krmiti, porabiti za krmo*) 69, 87, 96, 108
 verkauffen (*prodati*) 101, 104
 verlassen (*prepustiti, podeliti; prepustitev, podelitev*)
 71, 72
 verpachen (*razdeliti?*) 87
 verpauen, verpawen (*zgraditi; porabiti denar za
 gradnjo*) 67, 91, 108, 117, 134
 verraiten, verraitten (*obračunati*) 61, 72, 73, 77, 81,
 82, 83, 89, 93, 98, 99, 100, 104, 106, 110, 113,
 119, 125, 128, 135, 140, 147
 verspeisen (*nabraniti, porabiti za prebrano*) 87
 verweser (*deželni upravitelj*) 69
 vesst, vest (*grad*) 61, 71, 89, 91, 95, 102, 106, 117,
 134
 vicedominus (*deželni vicedom*) 61, 125, 134
 viczthumb, vicztumb (*deželni vicedom*) 68, 69, 71,
 79, 80, 82, 88, 91, 97, 98, 99, 102, 107, 109, 112,
 127, 132, 140, 144
 vino → wein,
 vinogradi → weingerten
 vischhube → hube
 vlečenje → czug
 vnfrid (*vojno stanje*) 99
 vogthabern (*odvetščinski oves*) 85, 120, 121
 vogtrecht (*odvetščina*) 89
 vojak, najemni → soldner
 vojna → krieg, lanndkrieg
 vojska, kraljeva, vojvodska → volkch
 vojvoda → herczog
 vojvodova služba → dienst
 vol → ochse
 volkch; meins herren volkch (*vpoklicana vojvod-
 ska/kraljeva vojska*) 79, 81, 86, 87, 98, 99
 vorstfüter (*gozdni oves*) 95, 120
 vožnja → geuert
 vpoklicana vojska → lanndleut
 vrata → tor, tur
 vrbar (*urbarialni urad*) 61, 70, 71, 73, 77, 83, 89,
 106, 110, 125, 126, 128, 137, 139, 142, 147; vrbar

dinst (*vrbarialna služnost*) 140; vrbarleut, vrbarleütte, vrbarsleute (*podložniki*) 93, 119, 139, 145
 vrfar (*brod*) 61, 62, 62, 67, 125
 vrv → sayl
 usebina → innhaltung

W

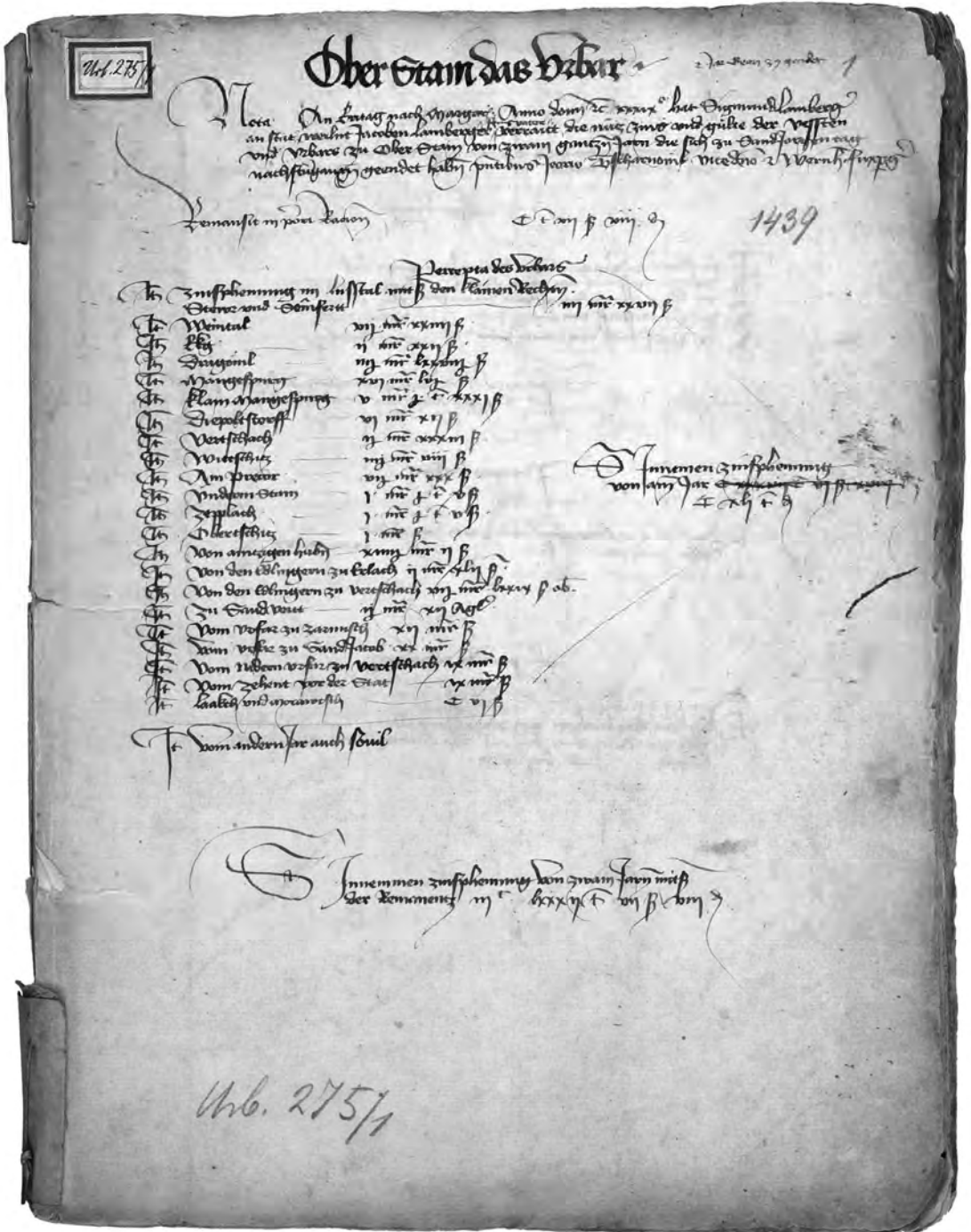
waicz, waitz, waycz, wäytz (*pšenica*) 62, 63, 66, 69, 70, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 85, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 104, 105, 106, 109, 110, 111, 112, 114, 115, 117, 118, 119, 121, 122, 127, 130, 131, 132, 133, 137, 138, 143, 145, 147; czehentwaicz (*desetinska pšenica*) 114, 119; zehentwaicz (*desetinska pšenica*) 73, 78; czinswaicz (*pravdna pšenica*) 66, 73, 78, 85, 90, 93, 106, 110, 114, 119; zinswaicz, zinswaitz (*pravdna pšenica*) 62, 130, 131, 137, 143, 147
 wein (*vino*) 74, 75, 76, 77, 79, 80, 84, 86, 87, 88, 104, 105, 114, 117, 119, 120, 121, 122; erger w. (*slabše vino*) 80; czehentwein (*desetisko vino*) 74, 78, 84, 104; czinswein (*pravdno vino*) 74, 84, 114, 119; zinswein (*pravdno vino*) 77; pawwein (*vino iz pridvornih vinogradov*) 119
 weingerten, weingertten, weingärtten (*vinogradi*) 77, 119, 120
 wendel (*denarna kazen*) 129
 wer (*bajer*) 117
 widerruff, wideruff (*preklic*); auf widerruffen (*do preklica*) 75, 79, 80, 86, 88, 98, 99
 wise (*travnik*) 102

Z

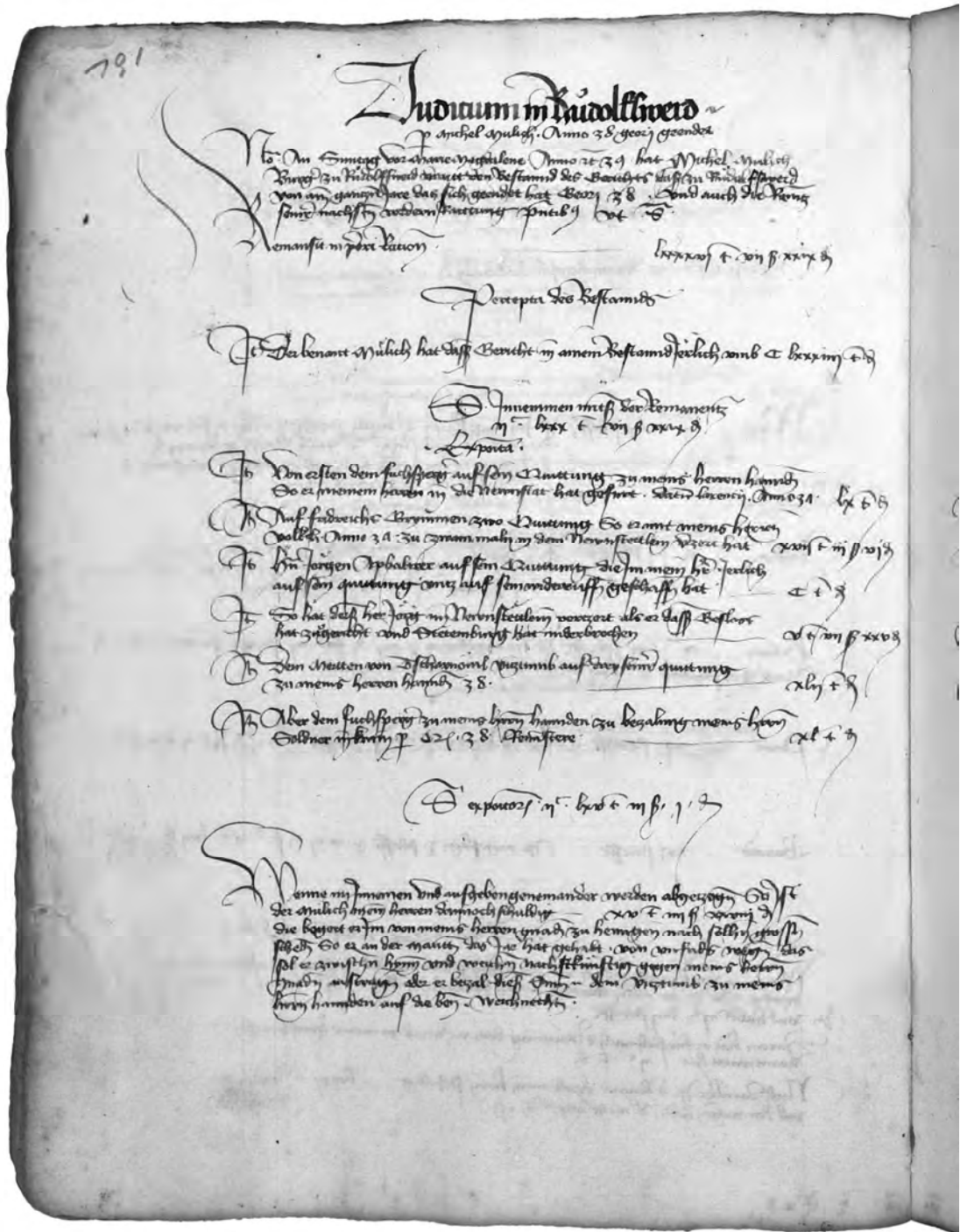
zadolžnica → geltbrief, gelter zedl, geltschultbrief
 zakup → bestannd
 zaobljuba → glubde
 zaostanek → hengnuss
 zdrob → grewss
 zehent (*desetina*) 62, 85, 115, 126, 137, 142, 145, 147; getraydzehent, getraydzehent (*žitna desetina*) 84, 85
 zehenthuner → hun
 zehentwaicz → waicz
 zemljišče → grünntt
 zerung (*prebrana, stroški*) 68, 71, 78, 86, 95, 132
 zgraditi → verpauen
 zinnshaber → haber
 zins → czins
 zinsphenning → phening
 zinsrokchen → roken
 zinswaicz → waicz
 zinswein → wein
 zûgeherung (*pritikline*) 72

Ž

žebli → scharnagl
 žitnica → casten, kasten
 žito → getraid
 župa → supp
 župan → suppan
 župljani → suppleut
 župnica → supp
 žveplo → swebl



Slika 1. ARS, AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/1, fol. 1.



Judicium in dudolfivero

In archiel Aprilis Anno 38, georj geendet
*Am Samtag des heilige Michaelis Anno 38 (39) hat Michael...
 ...
 ...
 ...*

Recepia des Bestamids

Da benant Michael hat das Bericht in amem Bestamid selich anno & heximj t d

*Imnehmen miß der demanentz
 n. hex t f m p xxvj d*

*Den ellten den fuchffper auf sem Quatumz zu mens heren handz
 Do er in mem heren in die Nennstien hat gesurt. Die d. lincen. Anno 34. lx 6 d*

*Das fudweiche Begimmen anno Quatumz Do er ant amens heren
 Doltli Anno 34. Zu einem mah in dem Nervinstalen woz er hat xxvj t m p xxvj d*

*Am jungen Npbalter auf sem Quatumz die in mem her selich
 auf sem quatumz cont auf sem anderuff gefchafft hat. c t d*

*Do hat sich her kont in Nervinstalen vortort als er das Bepfor
 hat zugehend und die einbiny hat mit bebochen. c t m p xxvj d*


*Den Melten von d. schen omel wigumb auf drey sem quatumz
 zu mens heren handz. 38. xlv t d*

*Ab dem fuchffper zu mens heren handz zu begalmz mens heren
 Soldner in dem p 32, 38. Reinliere. xl t d*

Ex ptoor. n. hex t m p. 1. d

*...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...*

Slika 2. ARS, AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/1, fol. 19'.


 ume mit dem und aufgeben der phemung geremind werden
 abgezogen. So ist der welsch l. n. r. m. f. m. p. m. d.

Durch ist er schuldig den nachfolgenden Betrag d.

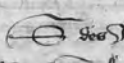
Wanz - 7 xlix schiffe Ist im angeflagen 2 xxij schiffe p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.
 So sind im angeflagen 2 xxij schiffe p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.
 So sind im angeflagen 2 xxij schiffe p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.

Potten - 7 l. schiffe Ist im angeflagen 2 xxij schiffe p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.
 So sind im angeflagen 2 xxij schiffe p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.
 So sind im angeflagen 2 xxij schiffe p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.

Haben 10 l. schiffe Ist im angeflagen p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.
 Noch ist er schuldig 7 l. schiffe haben die mehr angeflagen sind

Ponen - xxij schiffe 7 schiffe Ist im angeflagen p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.

Bencod - xxij schiffe Ist angeflagen 1. schiffe p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.


 des Anflages betrag 100 p. xxij d.

Wenn in die Konvention d. j. und die d. m. phemung des Anflages aufeinander gelegt
 werden So ist der welsch memern hant schuldig 7 l. schiffe p. xxij d. fat. xij r. 10 p. xxij d.
 Und haben 7 l. schiffe
 Davon hat er schuldig nach d. Rechnung dem welsch zu meins hant hant
 7 l. schiffe
 Noch darüber ist d. Konvention welsch memern hant schuldig betrag 100 p. xxij d.
 und den welsch haben 7 l. schiffe angeflagen ist

Slika 3. ARS, AS I, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/1, fol. 19.

.Ig. das Ambt.

Wort An Montag vor Michaelis Anno 1639 hat Willhelm Amgenpawm
verkauft die mit und gulte die Ambt die 14 von Sramm ym 17ten Suft
zu dem nachstuegenen Sand gegen tag habent geendet und dertu die
Remanentz ferner nachstien worden kauft mit Antheil zu S

Remanentz in pordition bey 1 + 13

Recepta des Debars

It m pbennung aus den dem Suppen zu lach. Zum dnam
dort proffer. und auch zu Calog. Siere. Sonrecht
handt pbennung mit anit. S. Jorgen feuchung und
Sand petros feuchung vom ersten jare bey mir 1 + 13

It vom andern jare auch sovil

It für die klamenrecht vom ersten jare hnt und mit 2 mir bey mir 13

It vom andern jare auch sovil

It für die hngelassne zehenn d vom ersten jare bey mir 1 + 13

It vom andern jare.

Des Debars von zman joren
17 + bey mir 1 + 13

Das alles in dem der pbennung von zman joren
mit der Remanentz 17 + bey mir 1 + 13

Slika 4. ARS, AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/1, fol. 28'.

Ballenberg 40^{to} | 26 74

Nota Comrat Apphali phleger zu Ballenberg hat vns in hnd dem Envy Kuntung yegan von den kimen vnd meyn der Verbar daselb zu Ballenberg von dem gegenburtlich xmi vnd xvi jar das sich zu sant Joyn tag schneest kinstur der nachst komend xmi vnd xvi jar endy endet. Vnd h^l daselb abgetoyt llozdy halter tail von Joyn Kechen so mein hnd hertzog Albrechtin von polh tayding wegy am nachst zbytyh vns in hnd dem Envy vnd sein Kesteln gualt sind Pntaly vto

Innemen phemig des Verbar

- h Inphemig auf alle Dingen mit sambe den Edlingezen sechlich xxxvi vns xxv d
- h Von zehenen in Deyez sechlich xl in vndst xxvi vns xx d
- h Fur die Blamen Kechen hnd xvj sant Joyn feyrtung sechlich xxv vns xxv d

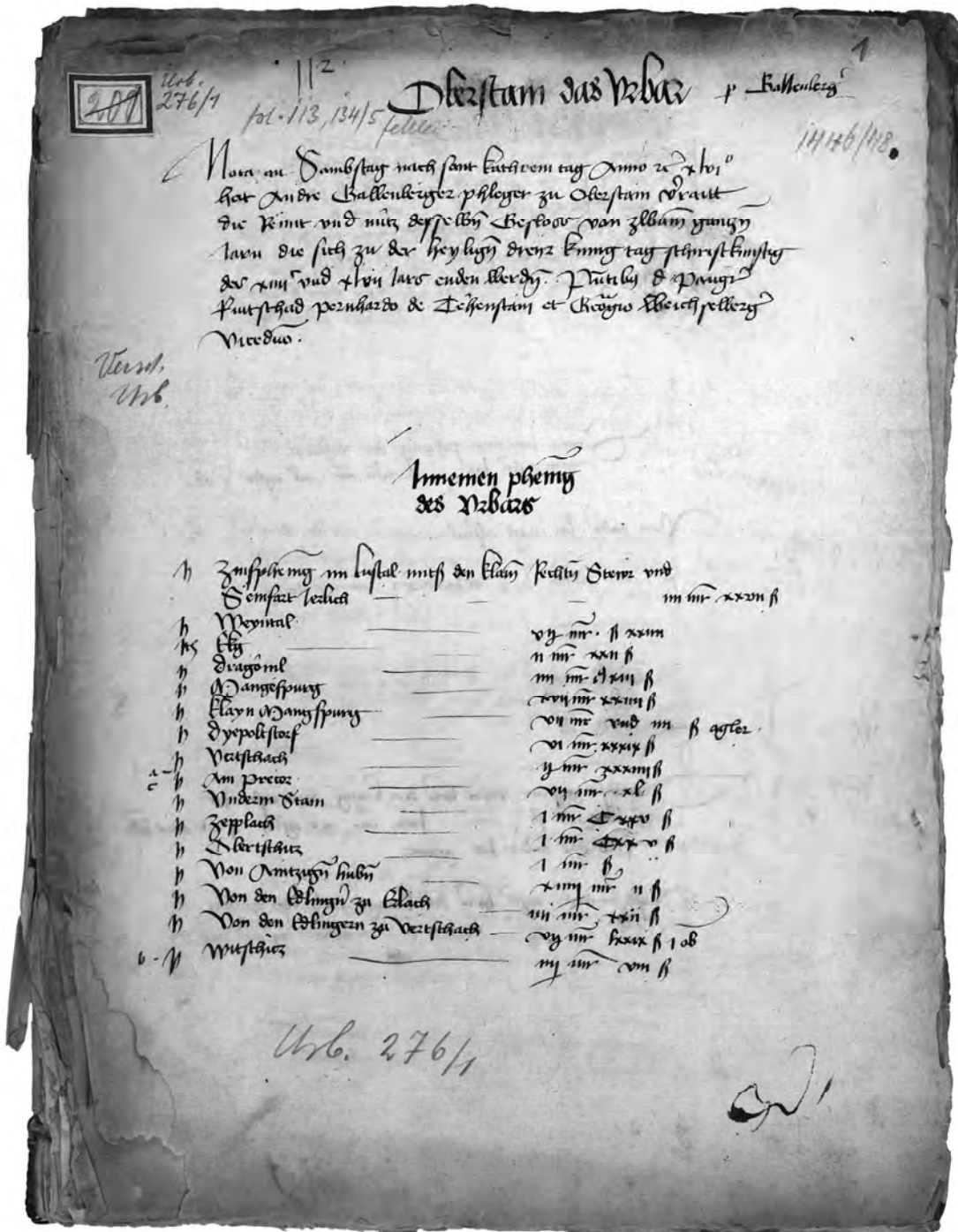
Summa h^l Innemen der phemig vomeytn Jare. — xlii vns d

Innemen Sechliche

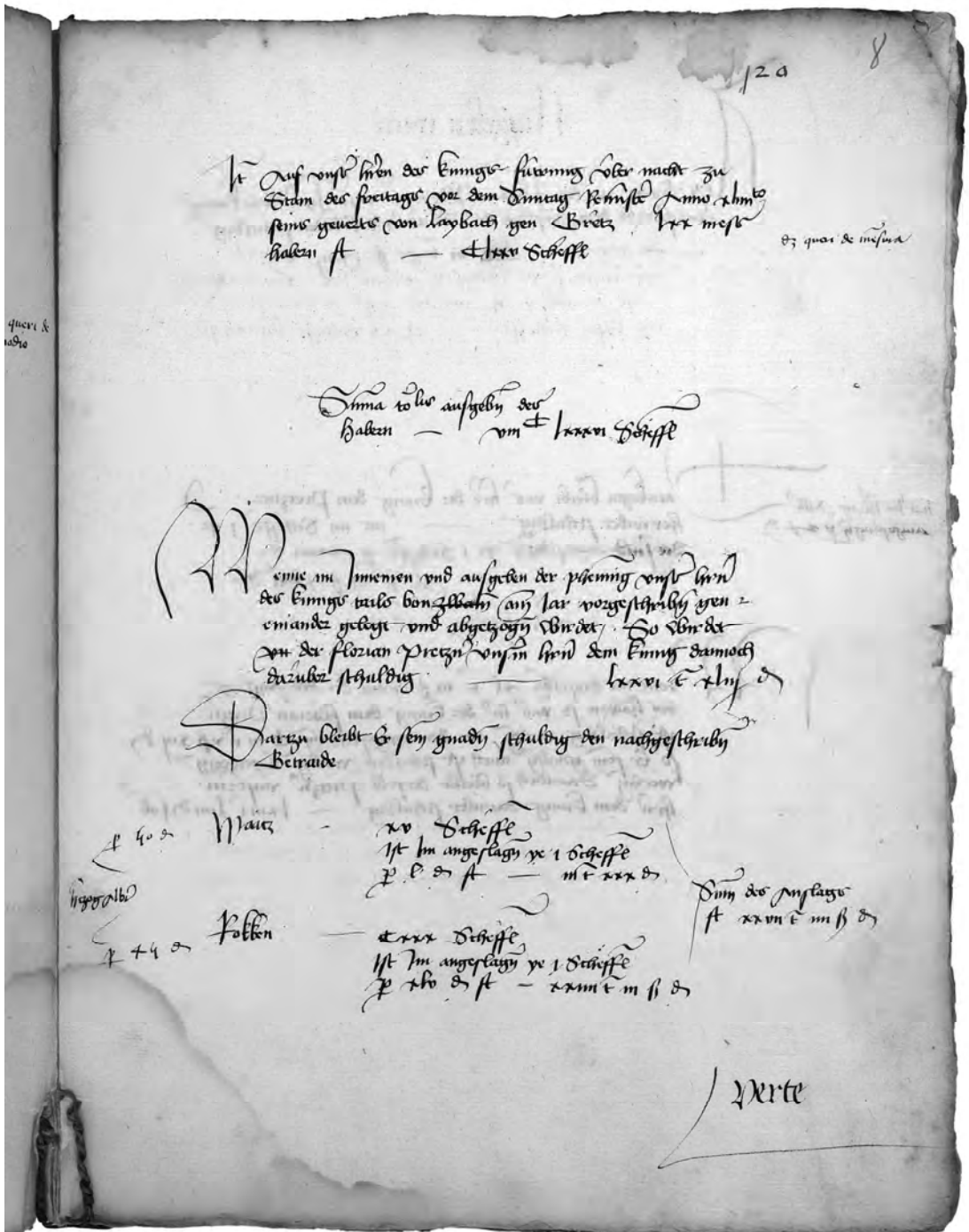
- h Sechliche des law — 1 vns d

Summa so h^l Innemen der phemig Brmyt — xlii vns d

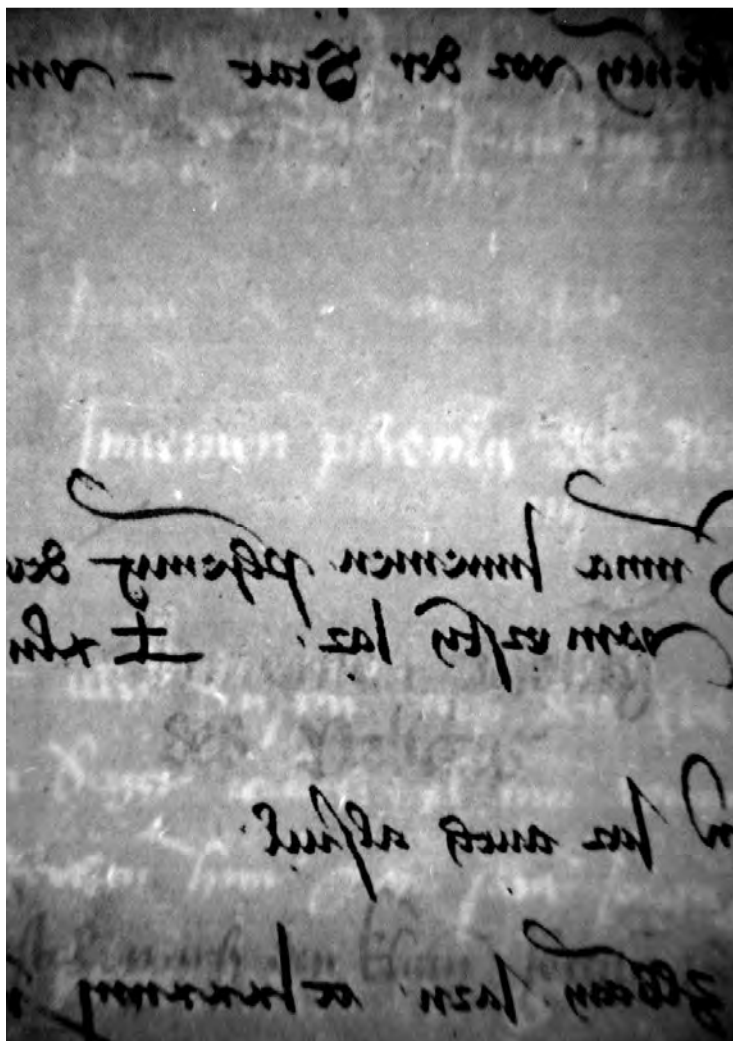
Slika 5. ARS, AS I, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/2, fol. 126.



Slika 6. ARS, AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/2, fol. 112.



Slika 7. ARS, AS I, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/2, fol. 120.



Slika 8. IR posnetek odtisa besedila s folija 136 (belo); ARS, AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 101/2, fol. 112.

Ballenberg 40^{to} 126

Nota Thomae Apthali phlegger zu Ballenberg hat unsern hren
dem Erzog Kurtung yetan von den Künen vnd mügen des Vrbarz
daselbe zu Ballenberg von dem gegenburtigen xiii vnd xvi
lar das stet zu sant Joyn tag stänft künftig des nachst komend
tun vnd xiii lare endy vnder. Das ist daselbe abgethuyt thoze
halber mal von Joyn rechten so mein hren hertzog Albrecht von
solt tadeling wagen am nachst zebstun unsern hren dem Erzog vnd
sein bestrehten yeralten sind Pntaly etc

Innemen pheng des Vrbarz

- h Zinspheng außt allen Dingen mit sambt den Edlungez
leucht xxxxiij m f xxv d
- h Von zehentn im Deger leucht xl hie vnder xxxxiij m f xxv d
- h Für die Klaimen Keatin hren vnz sant Joyn feyrtung
leucht xxxxiij m f xxv d

Summa hie Innemen der pheng vomegten
lare. xlh iij m d

Innemen Vcrbarcht

- h Vcrbarcht der lare xlh iij m d

Summa so hie Innemen der pheng
bruyt xlh iij m d

